

Dr. J. J. ...
13

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Γεν. αριθ. 412
Κατηγορία 151
Ειδ. αριθ. 8

2
30

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Π.Ε.Κ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
396
2,210

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Π.Ε.Κ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Αριθ. 3/536

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΙΔΑΓ. ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

2, 411

ΕΚΛΟΓΑΙ

ΕΚ ΤΗΣ

ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

Διὰ τὰ ἡμιγυμνάσια καὶ τὴν Α' καὶ Β' τάξιν τῶν
ἑξαταξίων γυμνασίων

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

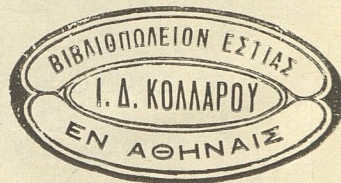
ΕΚΔΟΤΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,"

8α-ΟΔΟΣ ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ-8α

1931

Πάν γνήσιον αντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως
καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑοίας».

Handwritten signature

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Συνοπτικὴ ἱστορία τοῦ Περσικοῦ κράτους.

Τὸ ἀρχαῖον Περσικὸν κράτος ἰδρύθη περὶ τὸ 559 π. Χ. ὑπὸ Κῦρου τοῦ πρεσβυτέρου, ὁ ὁποῖος ὑποτάξας τὴν Βαβυλωνίαν, Λυδίαν καὶ Μικρὰν Ἀσίαν κατέστησε τοῦτο τὸ πρῶτον ἐν Ἀσίᾳ. Ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Καμβύσης (529-522) ἐκυρίευσε τὴν Αἴγυπτον· εἰς μεγίστην δ' ἀκμὴν ἔφθασε τὸ κράτος ἐπὶ Δαρείου τοῦ Α'—τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὑστάσπου—(521-485), ὁ ὁποῖος τὴν ἐλεκταθεῖσαν ἐπικράτειαν (ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀπὸ τῆς Νοτίου Αἰγύπτου μέχρι τοῦ Κανκάσου καὶ τοῦ Ἰαξάρτου) ἐξόχως διωργάνωσεν· αἱ κατὰ τῆς Ἑλλάδος δ' ὅμως ἐκστρατεῖαί τοῦ ἀπέτυχον παρὰ τὸν Ἄθων (492) καὶ ἐν Μαραθῶνι (490).

Ἐπὶ Ξέρξου τοῦ Α' (485-465) ἤρχισεν ἡ ἰσχύς τοῦ κράτους νὰ καταπίπτῃ, ἰδίως διὰ τὰς ἥττας, τὰς ὁποίας τοῦτο παρὰ τῶν Ἑλλήνων ὑπέστη (ἐν Σαλαμῖνι τὸ 480, ἐν Πλαταιαῖς καὶ Μυκάλῃ τὸ 479, ἐν Εὐρυμέδοντι τὸ 467). Τὸν Ξέρξην διεδέχθη Ἀρταξέρξης Α' ὁ Μακρόχειρ (465-424) καὶ τοῦτον μετὰ μακρὰς περὶ τοῦ θρόνου ἔριδας Δαρεῖος Β', ὁ Νόθος (424-404). Οὗτος ἀπέκτησεν ἐκ τῆς συζύγου του Παρυσάτιδος δύο υἱούς, Ἀρταξέρξην Β' τὸν Μνήμονα (βασιλεύσαντα ἀπὸ τοῦ 404-359) καὶ Κῦρον τὸν νεώτερον.

Ὁ Κῦρος παρὰ τοῦ πατρὸς του εἶχε διορισθῆ σατράπης τῆς Λυδίας, Μεγάλης Φρυγίας καὶ Καππαδοκίας καὶ ὡς τοιοῦτος ὑπεστήριξε τοὺς Λακεδαιμονίους, ἰδίως τὸν Λύσανδρον, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του ἐπεδίωξε μὲ τὴν βοήθειαν Ἑλλήνων μισθοφό-

ρων νὰ ἐκθρονίσῃ τὸν ἀδελφόν του Ἀρταξέρξην καὶ νὰ γείνη αὐτὸς βασιλεὺς τῆς Περσίας. Ταύτην τὴν ἐκστρατείαν, τὴν ὁποίαν ὁ Κύρος ἀνέλαβε τὸ 401, πραγματεύεται ἡ Κύρου Ἀνάβασις τοῦ Ξενοφῶντος.

2. Βίος Ξενοφῶντος.

Ὁ Ξενοφῶν, υἱὸς τοῦ Γρύλλου καὶ τῆς Διοδώρας, ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τὸ 434 π. Χ. Ὅτε ἦτο νέος, ὑπῆρξε πιστὸς μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους, ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἠγαπάτο.

Τὸ 401 π. Χ. ἀφῆκε τὰς Ἀθήνας καὶ ἐπορεύθη κατὰ πρόσκλησιν τοῦ φίλου του Προξένου τοῦ Βοιωτοῦ εἰς τὰς Σάρδεις τῆς Λυδίας πρὸς τὸν νεώτερον Κύρον, ὅτε οὗτος παρεσκευάζετο νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου. Τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἠκολούθησεν ὁ Ξενοφῶν ὡς ἀπλοῦς ἐθελοντής. Μετὰ τὸν θάνατον ὅμως τοῦ Κύρου ἐν τῇ παρὰ τὰ Κούναξα μάχῃ καὶ τὴν διὰ προδοσίας σφαγὴν ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρνηου τῶν Ἑλλήνων στρατηγῶν ἐξελέχθη στρατηγὸς καὶ κατώρθωσε μὲ μεγίστους κόπους καὶ κινδύνους νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν τῶν μυρίων Ἑλλήνων ἐκ τοῦ βάρους τῆς Ἀσίας εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον. Ἐνταῦθα ἐβοήθησε τὸν Σεύθη, τὸν ἡγεμόνα τῆς Θράκης, καὶ ἠτομάζετο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀλλ' οἱ φίλοι του προσελθόντες τὸν ἐπεισαν νὰ προστεθῇ μὲ τὸν στρατὸν του εἰς τὸν Σπαρτιατικὸν στρατὸν, ὁ ὁποῖος τότε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Θίβρωνος ἐπολέμει ἐν Ἀσίᾳ πρὸς τοὺς Πέρσας. Ὅτε δὲ τὸ 396 π. Χ. ἦλθεν εἰς τὴν Ἀσίαν ἄλλος στρατηγός, ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Ἀγησίλαος, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Περσῶν, ὁ Ξενοφῶν ἐτάχθη εἰς τὸ ἐπιτελεῖόν του καὶ ἔγεινε στενὸς τοῦ Ἀγησιλάου φίλος.

Ἀφ' οὗ δὲ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐπολέμησε μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀκολουθῶν τὸν Ἀγησίλαον καὶ ἐπολέμησε μετ' αὐτοῦ ἐν Κορωνείᾳ (394 π. Χ.) κατὰ τῶν συμπολιτῶν του, οἱ ὁποῖοι ἦσαν σύμμαχοι τῶν Θηβαίων.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ξενοφῶν συνεμάχησε μὲ τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος του Σπαρτιάτας, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τὸν ἐξώρισαν, οἱ δὲ

Σπαρτιάται τοῦ ἔδωκαν ὡς δῶρον κτῆμα ἐν τῷ Σκιλλοῦντι τῆς Ἥλιδος πλησίον τῆς Ὀλυμπίας. Ἐκεῖ ἔζησεν ὁ Ξενοφῶν εἴκοσιν ἔτη καὶ πλέον ἀσχολούμενος εἰς τὸ κυνήγιον, τὴν γεωργίαν καὶ τὴν συγγραφὴν.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Δεύκτροις μάχην, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐνικήθησαν ὑπὸ τῶν Θηβαίων, ἐξειδιώχθη ἐκ τοῦ Σκιλλοῦντος (370 π. Χ.) καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν Κόρινθον. Ὅτε διέμενεν ἐν Κορίνθῳ, οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἀνεκάλεσαν ἐκ τῆς ἐξορίας ἄλλ' ὁ Ξενοφῶν δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀπέθανε δ' ἐν Κορίνθῳ τὸ 355 π. Χ. εἰς ἡλικίαν 80 περίπου ἐτῶν.

3. Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις.

Ὁ Ξενοφῶν συνέγραψε πλεῖστα συγγράμματα· ἐν ἐκ τούτων εἶναι ἡ *Κύρου Ἀνάβασις* διηρημένη εἰς 7 βιβλία. Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ ἔξιτορεῖται ἡ ἐκστρατεία τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου καὶ κυρίως ἡ ἐπάνοδος τῶν Μυρίων.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ἀριθ. αὐξ. 30
Κατηγ. Α. Δεικνυτά.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

*Α'. Αἰτία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ
Ἄρταξέρξου καὶ προπαρασκευαὶ δι' αὐτήν.*

(1, 1—11)

Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο, πρεσβύ- § 1—2
τερος μὲν Ἄρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κύρος· ἐπεὶ δὲ ἠσθένει
Δαρείος καὶ ὑπόπτει τελευτήν τοῦ βίου, ἐβούλετο τῷ παιδε
ἀμφοτέρῳ παρεῖναι. ὁ μὲν οὖν πρεσβύτερος παρῶν ἐτύγχανε·
Κύρον δὲ μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἧς αὐτὸν σατράπην
ἐποίησε, καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξε πάντων, ὅσοι εἰς
Καστωλοῦ πεδῖον ἀθροίζονται. ἀναβαίνει οὖν ὁ Κύρος λα-
βῶν Τισσαφέρην ὡς φίλον, καὶ τῶν Ἑλλήνων ἔχων ὀπλί-
τας ἀνέβη τριακοσίους, ἄρχοντα δὲ αὐτῶν Ξενίαν Παρράσιον.

Ἐπεὶ δὲ ἐτελεύτησε Δαρείος καὶ κατέστη εἰς τὴν βασι- § 3
λείαν Ἄρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κύρον πρὸς
τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύει αὐτῷ. ὁ δὲ πείθεται καὶ συλ-
λαμβάνει Κύρον ὡς ἀποκτενῶν ἢ δὲ μήτηρ, ἐξαίτησαμένη
αὐτόν, ἀποπέμπει πάλιν εἰς τὴν ἀρχήν.

Ὁ δέ, ὡς ἀπῆλθε κινδυνεύσας καὶ ἀτιμασθεὶς, βουλεύεται, § 4—5
ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλά, ἦν δύνηται,
βασιλεύσει ἀντ' ἐκείνου. Παρυσάτις μὲν δὴ ἡ μήτηρ ὑπῆρχε
τῷ Κύρῳ φιλοῦσα αὐτὸν μᾶλλον ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἄρτα-
ξέρξην. ὅστις δ' ἀφικνοῖτο τῶν παρὰ βασιλέως πρὸς αὐτόν,
πάντας οὕτω διατιθεὶς ἀπεπέμπετο, ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φί-
λους εἶναι ἢ βασιλεῖ. καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ δὲ βαρβάρων ἐπε-

μελειτο, ὡς πολεμῆν τε ἱκανοὶ εἶεν καὶ εὐνοϊκῶς ἔχοιεν αὐτῷ.

§ 6—7 Τὴν δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν ἠθροίζεν, ὡς μάλιστα ἐδύνατο ἐπικυρπτόμενος, ὅπως ὅτι ἀπαρασκευάτατον λάβοι βασιλέα. ὠδε οὖν ἐποιεῖτο τὴν συλλογὴν ὁπόσας εἶχε φυλακὰς ἐν ταῖς πόλεσι, παρήγγειλε τοῖς φρουράρχοις ἐκάστοις λαμβάνειν ἄνδρας Πελοποννησίους ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους, ὡς ἐπιβουλεύοντος Τισσαφέρνους ταῖς πόλεσι. καὶ γὰρ ἦσαν αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρνους τὸ ἀρχαῖον, ἐκ βασιλείως δεδομῆναι, τότε δὲ ἀφειστήκεισαν πρὸς Κῦρον πᾶσαι πλὴν Μιλήτου· ἐν Μιλήτῳ δὲ Τισσαφέρνης προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους, τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐξέβαλεν. ὁ δὲ Κῦρος ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας, συλλέξας στράτευμα, ἐπολιόρκει Μίλητον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ ἐπειράτο κατάγειν τοὺς ἐκπεπτωκότας. καὶ αὕτη αὐ ἄλλη πρόφασις ἦν αὐτῷ τοῦ ἠθροίζειν στράτευμα.

§ 8 Πρὸς δὲ βασιλέα πέμπων ἠξίου, ἀδελφὸς ὢν αὐτοῦ, δοθῆναι οἱ ταύτας τὰς πόλεις μᾶλλον ἢ Τισσαφέρνῃν ἄρχειν αὐτῶν, καὶ ἡ μήτηρ συνέπραττεν αὐτῷ ταῦτα· ὥστε βασιλεὺς τὴν μὲν πρὸς ἑαυτὸν ἐπιβουλὴν οὐκ ἤσθάνετο, Τισσαφέρνει δὲ ἐνόμιζε πολεμοῦντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν· ὥστε οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμοῦντων. καὶ γὰρ ὁ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ ἐκ τῶν πόλειων, ὢν Τισσαφέρνης ἐτύγχανεν ἔχων.

§ 9 Ἄλλο δὲ στράτευμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερρονήσῳ τῇ κατ' ἀντιπέρας Ἀβύδου τόνδε τὸν τρόπον· Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν· τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς. ὁ δὲ, λαβὼν τὸ χρυσίον, στράτευμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων καὶ ἐπολέμει, ἐκ Χερρονήσου ὀρμώμενος, τοῖς Θραξῶσι τοῖς ὑπὲρ Ἑλλησποντον οἰκοῦσι καὶ ὠφέλει τοὺς Ἑλληνας·

ὥστε καὶ χρήματα συνεβάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφήν τῶν στρατιωτῶν αἱ Ἑλλησποντιακαὶ πόλεις ἐκοῦσαι. τοῦτο δ' αὐ οὕτω τρεφόμενον ἐλάνθανεν αὐτῷ τὸ στράτευμα.

Ἄριστιππος δὲ ὁ Θετταλὸς ξένος ὢν ἐτύγχανεν αὐτῷ, καὶ § 10 πεισζόμενος ὑπὸ τῶν οἴκων ἀντιστασιωτῶν ἔρχεται πρὸς τὸν Κῦρον καὶ αἰτεῖ αὐτὸν εἰς δισχιλίους ξένους καὶ τριῶν μηνῶν μισθόν, ὡς οὕτω περιγεγόμενος ἂν τῶν ἀντιστασιωτῶν. ὁ δὲ Κῦρος δίδωσιν αὐτῷ εἰς τετρακισχιλίους καὶ ἕξ μηνῶν μισθόν καὶ δεῖται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλῦσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας, πρὶν ἂν αὐτῷ συμβουλευέσῃται. οὕτω δὲ αὐ τὸ ἐν Θετταλίᾳ ἐλάνθανεν αὐτῷ τρεφόμενον στράτευμα.

Πρόξενον δὲ τὸν Βοιώτιον ξένον ὄντα ἐκέλευσε λαβόντα § 11 ἄνδρας ὅτι πλείστους παραγενέσθαι, ὡς εἰς Πισίδας βουλόμενος στρατεύεσθαι, ὡς πράγματα παρεχόντων τῶν Πισιδῶν τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ. Σοφαίνετον δὲ τὸν Στυμφάλιον καὶ Σωκράτην τὸν Ἀχαιόν, ξένους ὄντας καὶ τούτους, ἐκέλευσεν ἄνδρας λαβόντας ἐλθεῖν ὅτι πλείστους, ὡς πολεμήσων Τισσαφέρνει οὖν τοῖς φυγάσι τοῖς Μιλησίων. καὶ ἐποίουν οὕτως οὗτοι.

Β'. Συνάθροισις τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἐν Σάρδεσιν.—Ἀναχώρησις τοῦ στρατεύματος ἐκ τῶν Σάρδεων καὶ πορεία αὐτοῦ διὰ τῆς Λυδίας καὶ Φρυγίας.

(2, 1—18)

Ἐπεὶ δ' ἐδόκει αὐτῷ ἤδη πορεύεσθαι ἄνω, τὴν μὲν πρό- § 1 φασιν ἐποιεῖτο, ὡς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας· καὶ ἠθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε βαρβαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικόν. ἐνταῦθα καὶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ λαβόντι ἦκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στράτευμα, καὶ τῷ Ἀριστίππῳ

συναλλαγέντι πρὸς τοὺς οἴκοι ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτόν, ὃ εἶχε στρατεύμα· καὶ Ξενία τῷ Ἀρριάδι, ὃς αὐτῇ προεστήκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ, ἦκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους, πλὴν ὅποσοι ἱκανοὶ ἦσαν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν.

§ 2—3 Ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκοῦντας καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς, εἰ καλῶς καταπράξειεν, ἐφ' ἃ ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε. οἱ δὲ ἠδέως ἐπέιθοντο· ἐπίστευον γὰρ αὐτῇ· καὶ λαβόντες τὰ ὄπλα παρήσαν εἰς Σάρδεις. Ξενίας μὲν δὴ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων λαβὼν παρεγένετο εἰς Σάρδεις ὀπλίτας εἰς τετρακισχιλίους, Πρόξενος δὲ παρῆν ἔχων ὀπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυμνήτας δὲ πεντακοσίους, Σοφαίνετος δὲ ὁ Στυμφάλιος ὀπλίτας ἔχων χιλίους, Σωκράτης δὲ ὁ Ἀχαιὸς ὀπλίτας ἔχων ὡς πεντακοσίους, Πασίων δὲ ὁ Μεγαρεὺς τριακοσίους μὲν ὀπλίτας, τριακοσίους δὲ πελταστὰς ἔχων παρεγένετο· ἦν δὲ καὶ οὗτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευομένων. οὗτοι μὲν εἰς Σάρδεις αὐτῇ ἀφίκοντο.

§ 4 Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα καὶ μείζονα ἠγησάμενος εἶναι ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευὴν, πορεύεται ὡς βασιλέα, ἢ ἐδύνατο τάχιστα, ἱππέας ἔχων ὡς πεντακοσίους. καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ, ἐπεὶ ἤκουσε Τισσαφέρνου τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρασκευάζετο.

§ 5—6 Κύρος δὲ ἔχων, οὓς εἴρηκα, ὠρμάτο ἀπὸ Σάρδεων· καὶ ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσι καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμόν· τούτου τὸ εὖρος δύο πλέθρα· γέφυρα δὲ ἐπὴν ἑπτὰ ἐξευγμένη πλοίοις. τοῦτον διαβάς ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας σταθμὸν ἕνα παρασάγγας ὀκτὼ εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἑπτὰ· καὶ ἦκε Μένων ὁ Θεσσαλὸς

ὀπλίτας ἔχων χιλίους καὶ πελταστὰς πεντακοσίους, Δόλοπας καὶ Αἰνιάνας καὶ Ὀλυνθίους.

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσι § 7—8 εἰς Κελαινάς, τῆς Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα Κύριον βασιλεία ἦν καὶ παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου, ὅποτε γυμνάσαι βούλοιο ἑαυτόν τε καὶ τοὺς ἵππους. διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου ρεῖ ὁ Μαίανδρος ποταμός· αἱ δὲ πηγαὶ αὐτοῦ εἰσιν ἐκ τῶν βασιλείων· ρεῖ δὲ καὶ διὰ τῆς Κελαινῶν πόλεως. ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασιλεία ἐν Κελαιναῖς ἐρυμνὰ ἐπὶ ταῖς πηγαῖς τοῦ Μαρσίου ποταμοῦ ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει· ρεῖ δὲ καὶ οὗτος διὰ τῆς πόλεως καὶ ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαίανδρον· τοῦ δὲ Μαρσίου τὸ εὖρος ἐστὶν εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν. ἐνταῦθα λέγεται Ἀπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν νικήσας ἐρίζοντά σι περὶ σοφίας καὶ τὸ δέρμα κρεμάσαι ἐν τῇ ἄντρῳ, ὅθεν αἱ πηγαί· διὰ δὲ τοῦτο ὁ ποταμὸς καλεῖται Μαρσύας. ἐνταῦθα Ξέρξης, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἠττηθεὶς τῇ μάχῃ ἀπεχώρει, λέγεται οἰκοδομῆσαι ταῦτά τε τὰ βασιλεία καὶ τὴν Κελαινῶν ἀκρόπολιν.

Ἐνταῦθα ἔμεινε Κύρος ἡμέρας τριάκοντα· καὶ ἦκε Κλέαρ- § 9—10 χος ἔχων ὀπλίτας χιλίους καὶ πελταστὰς Θράκας ὀκτακοσίους καὶ τοξότας Κρήτας διακοσίους. ἅμα δὲ καὶ Σῶσις παρῆν ὁ Συρακόσιος ἔχων ὀπλίτας τριακοσίους, καὶ Ἀγίας ὁ Ἀρκὰς ἔχων ὀπλίτας χιλίους. καὶ ἐνταῦθα Κύρος ἐξέτασιν καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσῳ καὶ ἐγένοντο οἱ σύμπαντες ὀπλίται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταὶ δὲ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Πέλτας, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς· ἐν αἷς Ξενίας ὁ Ἀρκὰς τὰ Λύκαια ἔθυσεν καὶ ἀγῶνα ἔθηκε· τὰ δὲ ἄθλα ἦσαν στλεγγίδες χρυσαί· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κύρος. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει στα-

θμούς δύο παρασάγγας δώδεκα εἰς Κεράμων ἀγοράν, πόλιν οἰκουμένην, ἐσχάτην πρὸς τῇ Μυσία χώρᾳ.

§ 11—13

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμούς τρεῖς παρασάγγας τριάκοντα εἰς Καῦστρου πεδίον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας πέντε καὶ τοῖς στρατιώταις ὠφέλιτο μισθὸς πλέον ἢ τριῶν μηνῶν καὶ πολλάκις ἰόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπήτουν. ὁ δὲ ἐλπίδας λέγων διήγε καὶ δῆλος ἦν ἀνιώμενος· οὐ γὰρ ἦν πρὸς τοῦ Κύρου τρόπον ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι. ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ἡ Σουενέσιος γυνὴ τοῦ Κιλικίων βασιλέως παρὰ Κῦρον· καὶ ἐλέγετο Κύρῳ δοῦναι χρήματα πολλά. τῇ δ' οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κῦρος μισθὸν τεττάρων μηνῶν. εἶχε δὲ ἡ Κίλισσα καὶ φυλακὴν περὶ αὐτήν, Κίλικας καὶ Ἀσπενδίους. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Θύμβριον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν κρήνη, ἡ Μίδου καλουμένη τοῦ Φρυγῶν βασιλέως, ἐφ' ἣ λέγεται Μίδα τὸν Σάτυρον θηρεῦσαι, οἶνω κεράσας αὐτήν.

§ 14—16

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Τυριάειον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς. καὶ λέγεται δεηθῆναι ἡ Κίλισσα Κύρου ἐπιδειξαι τὸ στράτευμα αὐτῇ· βουλόμενος οὖν ἐπιδειξαι, ἐξέτασιν ποιεῖται ἐν τῷ πεδίῳ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ἑλληνας, ὡς νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην, οὕτω ταχθῆναι καὶ στήναι, συντάξαι δ' ἕκαστον τοὺς ἑαυτοῦ. ἐτάχθησαν οὖν ἐπὶ τεττάρων· εἶχε δὲ τὸ μὲν δεξιὸν Μένων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ εὐώνυμον Κλέαρχος καὶ οἱ ἐκείνου, τὸ δὲ μέσον οἱ ἄλλοι στρατηγοί. θεώρει οὖν ὁ Κῦρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβάρους· οἱ δὲ παρήλαννον τεταγμένοι κατὰ ἴλας καὶ κατὰ τάξεις· εἶτα δὲ τοὺς Ἑλληνας, παρελάνων ἐφ' ἄρματος καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἄρμαμάξης. εἶχον δὲ πάντες κράνη χαλκᾶ καὶ χιτῶνας φοινικοῦς καὶ κνημίδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας.

Ἐπειδὴ δὲ πάντας παρήλασε, στήσας τὸ ἄρμα πρὸ τῆς § 17—18
φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγρητα τὸν ἐρμηνέα παρὰ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων, ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὄπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. οἱ δὲ ταῦτα προείπον τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπιγξε, προβαλλόμενοι τὰ ὄπλα ἐπῆσαν. ἐκ δὲ τούτου, θάπτον προιόντων σὺν κραυγῇ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, δρόμος ἐγένετο τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὰς σκηνάς, τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολὺς, καὶ ἡ τε Κίλισσα ἐφυγεν ἐπὶ τῆς ἄρμαμάξης καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς, καταλιπόντες τὰ ὄνια, ἐφυγον. οἱ δὲ Ἑλληνας σὺν γέλῳ ἐπὶ τὰς σκηνάς ἤλθον. ἡ δὲ Κίλισσα, ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος, ἐθαύμασε. Κῦρος δὲ ἤσθη, τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ἰδών.

[Ἀπὸ τὸ Τυριάειον ὁ Κῦρος φθάνει εἰς τὸ Ἰκόνιον, τελευταίαν πόλιν τῆς Φρυγίας· ἀπὸ αὐτὴν προχωρεῖ διὰ μέσου τῆς Λυκαονίας, τὴν ὁποίαν ὡς ἐχθρὰν τῆς σατραπείας του ἐπιτρέπει εἰς τοὺς Ἑλληνας νὰ διασπάσουν. Ἀπὸ τὴν Λυκαονίαν ὁ Κῦρος ἀποστέλλει μὲ τὸν στρατὸν τοῦ Μένωνος τὴν Ἐπύαξαν εἰς τὴν πατρίδα τῆς (τὴν Κιλικίαν), αὐτὸς δὲ μὲ τὸ ἐπόλοιπον στράτευμα προχωρῶν διὰ μέσου τῆς Καππαδοκίας φθάνει εἰς Δάνα· ἀπὸ ἐκεῖ προσεπάθει νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Κιλικίαν· ἀλλὰ δυσκολία εἰς τοῦτο παρουσιάζοντο· διότι τὸ μόνον πέρασμα ἦτο ὁδὸς ἀμαξιτὸς τόσον ἀπόκρημνος, ὥστε ἦτο ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ διέλθῃ δι' αὐτοῦ στράτευμα, ἐὰν τις αἰφνιδίως ἤθελε τὸ ἐμποδίσει πρὸς τοῦτοις ἐλέγετο ὅτι καὶ ὁ Σπένγεσις, ὁ βασιλεὺς τῆς Κιλικίας, εὐρίσκειτο ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων φυλάττων τὸ πέρασμα. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον καὶ μένει ὁ Κῦρος μίαν ἡμέραν εἰς τὴν πεδιάδα. Τὴν ἐπομένην ὁμως φθάνει εἰς τὸ στράτευμα ἢ εἰδησις, ὅτι ὁ στρατὸς τοῦ Μένωνος εὐρίσκειτο ἐντὸς τῆς Κιλικίας καὶ ὅτι τὸ ναυτικὸν τοῦ Κύρου προσέπλεεν εἰς τὴν Κιλικίαν. Μετὰ τὴν εἰδησιν αὐτὴν ὁ Κῦρος ἀναβαίνει τὰ ὄρη, χωρὶς οὐδεὶς νὰ τοῦ

ἐμποδίσῃ τὴν διάβασιν· κατόπιν δὲ καταβαίνει εἰς πεδιάδα μεγάλην καὶ εὐφορον, γεμάτην ἀπὸ νερᾶ καὶ διάφορα καρποφόρα δένδρα καὶ ἀμπέλους, παράγουσαν δὲ ἀφθότους δημητριακοὺς καρπούς. Κατελθὼν διὰ ταύτης τῆς πεδιάδος φθάνει εἰς τοὺς Ταρσοὺς, τὴν πρωτεύουσαν τῆς Κιλικίας, τὴν ὁποίαν διαρρέει ὁ Κῦδρος ποταμός· ταύτην τὴν πόλιν ἐγκαταλείπουσιν οἱ κάτοικοι μαζί με τὸν βασιλέα τῶν Σπέννεων καὶ καταφεύγουσιν εἰς μέρος ὀχυρὸν ἐπάνω εἰς τὰ ὄρη. Ἡ δ' Ἐπύαξα εἶχεν ἤδη φθάσει εἰς τοὺς Ταρσοὺς πέντε ἡμέρας προτοῦ φθάσῃ ἀκόμη ὁ Κῦρος. Κατὰ τὴν διάβασιν δὲ τῶν ὁρέων ἐχάθησαν δύο λόχοι τοῦ στρατεύματος τοῦ Μένωνος κατὰ τινὰς μὲν διότι κατεσφάγησαν ὑπὸ τῶν Κιλικίων, κατ' ἄλλους δὲ διότι ἔμειναν ὀπίσω καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ εὔρουσιν τὸ ἄλλο στρατεύμα καὶ τὰς ὁδοὺς. Οἱ λοιποὶ ἐκ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Μένωνος, ἐξωργισμένοι διὰ τὴν ἀπώλειαν αὐτῆν τῶν οὐστρατιωτῶν τῶν, μόλις ἔφθασαν εἰς τὴν πόλιν τοὺς Ταρσοὺς, τὴν διαρπάζουσιν, καθὼς καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἀνάκτορα τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ Κῦρος, ἀφ' οὗ εἰσῆλθεν εἰς τοὺς Ταρσοὺς, προσκαλεῖ τὸν Σπέννεον νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτόν· ὁ Σπέννεος ἀρνεῖται κατ' ἀρχάς· ἔπειτα ὁμως πεισθεὶς ἀπὸ τὴν σύζυγόν του Ἐπύαξαν ἐπιπῶρεται εἰς τὴν πόλιν. Ἀφ' οὗ δὲ συνητήθησαν, ὁ μὲν Σπέννεος δίδει εἰς τὸν Κῦρον χρήματα πολλὰ διὰ τὸ στρατεύμα, ὁ δὲ Κῦρος δίδει εἰς τὸν Σπέννεον πολύτιμα δῶρα, δηλ. ἵππον μὲ χρυσοῦς χαλινούς, περιδέριον χρυσοῦν, βραχιόλια χρυσαῖα, μάχαιραν χρυσοῦν καὶ στολὴν Περσικὴν· πρὸς τούτοις ὑπόσχεται εἰς τὸν Σπέννεον ὅτι ἡ χώρα του ἐν τῷ μέλλοντι δὲν θὰ διαρπαγῇ καὶ ἐπιτρέπει εἰς αὐτόν νὰ παραλάβῃ ὀπίσω τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἐκ τῶν ὑπηκόων του.

Εἰς τὴν Κιλικίαν μένει ὁ Κῦρος εἴκοσιν ἡμέρας· διότι οἱ Ἕλληνες ὑποπιτεύσαντες ὅτι βαδίζουν ἐναντίον τοῦ μεγάλου βασιλέως ἀρνοῦνται νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν πορείαν· ὁ δὲ Κλέαρχος θελήσας ν' ἀναγκάσῃ τοὺς στρατιώτας νὰ βαδίσουν διὰ τῆς βίας λιθοβολεῖται καὶ αὐτὸς καὶ τὰ ὑποζύγια του· διὰ τοῦτο καταφεύγει οὗτος εἰς πανουργίαν. Προσκαλέσας εἰς συνέλευσιν τοὺς στρατιώτας ἐκφράζει μὲ δάκρυα τὴν λύπην του, διότι, ἐν ᾧ εὐεργετήθη ὑπὸ τοῦ Κῦρου διὰ πολλῶν χρημάτων δαπανηθέντων εἰς τὸ στρατεύμα καὶ ἐν ᾧ ὑπεσχέθη νὰ τοῦ φανῇ χρήσιμος, ἀναγκάζεται

τώρα νὰ φανῇ πρὸς αὐτόν ἀχάριστος καὶ φερόσης· διαβεβαιώνει ὁμως ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐγκαταλείψῃ τοὺς Ἕλληνας χάριν ξένου ἡγεμόνος, ἀλλὰ θ' ἀκολουθήσῃ αὐτούς, ὅπου καὶ ἂν πορευθῶν. Κερδήσας οὕτω τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν στρατιωτῶν καὶ ἀρνούμενος νὰ μεταβῇ πρὸς τὸν ἀνηουχοῦντα Κῦρον, τὸν ὁποῖον κρυφίως ἐνεθάρρουνεν, προσκαλεῖ ἔπειτα πάλιν τοὺς στρατιώτας εἰς συνέλευσιν καὶ λέγει ὅτι δὲν εἶναι καιρὸς πλέον ν' ἀπρακτοῦν οὔτε ν' ἀδιαφοροῦν διὰ τὰ συμφέροντά των, ἀλλὰ νὰ σκεφθοῦν τί πρόκειται ν' ἀποφασίσουν διὰ τὸ μέλλον· διότι οὔτε αὐτοὶ εἶναι πλέον στρατιῶται τοῦ Κῦρου, ἀφ' οὗ δὲν τὸν ἀκολουθοῦν, οὔτε ἐκεῖνος τοὺς δίδει πλέον μισθοὺς· προτείνει δὲ νὰ λέγῃ ὁ ἐπιθυμῶν πᾶν ὅ,τι νομίζει ὅτι εἶναι καλύτερον. Ἀφ' οὗ ἠκούσθησαν πολλὰ γνῶμαι, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ μία τοῦ ν' ἀπέλθουν χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Κῦρου, ὁ μὲν Κλέαρχος ἀρνεῖται ν' ἀναλάβῃ τοιαύτην στρατηγίαν, διαβεβαιώνει δὲ ὅτι θὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἠθέληεν ἐκλεχθῆ ὡς στρατηγός. Τέλος ὑπερισχέει ἡ γνώμη, ὅτι ἡ ἀναχώρησις χωρὶς τὴν θέλησιν τοῦ Κῦρου εἶναι λίαν ἐπικίνδυνος καὶ ἀποφασίζεται νὰ ἐκλεχθοῦν καὶ νὰ σταλοῦν πρὸς τὸν Κῦρον οἱ καλύτεροι ἄνδρες μαζί με τὸν Κλέαρχον, οἱ ὁποῖοι νὰ ἐρωτήσουν τὸν Κῦρον εἰς τί σκέπτεται νὰ χρησιμοποίησιν τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ ζητήσουν ἢ νὰ πείσῃ αὐτούς νὰ τὸν ἀκολουθήσουν ἢ πεισθεὶς φιλικῶς νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτοὺς ν' ἀναχωρήσουν. Συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν ἐκλέγουσιν τοὺς καλύτερους ἄνδρας καὶ τοὺς ἀποστέλλουσιν μαζί με τὸν Κλέαρχον πρὸς τὸν Κῦρον· οὗτος δὲ, ἀφ' οὗ τοῦ ἐξήτησαν τὴν γνώμην περὶ τῶν ἀποφασισθέντων εἰς τὸ στρατεύμα, τοὺς ἀπαντᾷ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ τιμωρήσῃ πλησίον τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ τὸν ἐχθρὸν του Ἀβροκόμαν, σατράπην τῆς Φοινίκης, καὶ ὑπόσχεται νὰ δώσῃ εἰς ὅλους μισθὸν κατὰ τὸ ἤμισυ μεγαλύτερον ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον πρότερον ἐλάμβανον· δηλ. εἰς ἕκαστον στρατιώτην ἐνάμισον δαρεικόν, ἀντὶ ἐνὸς κατὰ μῆνα. Ταῦτα ἀφ' οὗ ἤκουσαν οἱ ἐκλεχθέντες, ἐπιστρέφουσιν καὶ τὰ ἀναγγέλλουσιν εἰς τοὺς στρατιώτας· οὗτοι δὲ ἀποφασίζουσιν νὰ ἀκολουθήσουν τὸν Κῦρον, ἂν καὶ ὑπόπτεον ὅτι οὗτος σκοπεύει νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ κατὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως.

Ἀπὸ τοὺς Ταρσοὺς διαβάς τὴν πεδιάδα τῆς Κιλικίας καὶ τοὺς ποταμοὺς Ψάρον καὶ Πύραμον φθάνει εἰς Ἰσοῦς, τελευ-

ταίαν πόλιν τῆς Κιλικίας, ὅπου καταπλέει ὁ στόλος τοῦ Κύρου καὶ ὁ συμμαχικὸς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ μαζί μὲ αὐτοὺς ὁ Χειρίσοφος ὁ Λακεδαιμόνιος μὲ 700 ὀπλίτας. Ἀπὸ τοὺς Ἰσοῦς φθάνει εἰς τὰς πύλας τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ὠχρωμέναι διὰ δύο τειχῶν· σκοπεύον ὁ Κύρος νὰ διέλθῃ αὐτὰς προσκαλεῖ τὸν στόλον, διὰ νὰ ἀποβιβάσῃ ἔσω καὶ ἔξω τῶν πυλῶν στρατόν, ὅστις θὰ ἐξεβίαζε τὸν Ἀβροκόμαν παραμονεύοντα παρὰ τὰς πύλας· ὁ Ἀβροκόμας ὅμως μαθὼν ὅτι ὁ Κύρος εὐρίσκειτο εἰς τὴν Κιλικίαν καταλείπει τὰς πύλας καὶ σπεύδει πρὸς βοήθειαν τοῦ βασιλέως μὲ πολυάριθμον στρατόν. Διελθὼν ὁ Κύρος τὰς πύλας φθάνει εἰς Μυριάndon, πόλιν παράλιον καὶ ἐμπορικὴν. Ἐδῶ δραπετεύουν δυσραεσιθιέντες δύο Ἕλληνες στρατηγοί, ὁ Ξενίας καὶ Πασίων, ἀλλὰ δὲν καταδιώκονται ὑπὸ τοῦ Κύρου· οἱ δὲ λοιποὶ Ἕλληνες θαυμάσαντες τὴν μεγαλοφυχίαν αὐτοῦ συνεκστρατεύουν μαζί του μὲ περισσοτέραν εὐχαρίστησιν καὶ προθυμίαν. Μετὰ ταῦτα προχωροῦντες φθάνουν εἰς τὴν Θάρακον, πόλιν κειμένην παρὰ τὸν Εὐφράτην. Ἐδῶ ὁ Κύρος προσκαλέσας τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων φανερῶν εἰς αὐτοὺς τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τῆς ἐκστρατείας, ὅτι δηλ. πορεύεται ἐναντίον τοῦ μεγάλου βασιλέως εἰς τὴν Βαβυλῶνα, καὶ προτρέπει αὐτοὺς νὰ πείσουν τοὺς στρατιώτας μὲ κάθε τρόπον νὰ τὸν ἀκολουθήσουν. Οἱ στρατηγοὶ συγκαλέσαντες τοὺς στρατιώτας λέγουν εἰς αὐτοὺς πᾶν ὅτι ἐφανέρωσεν εἰς αὐτοὺς ὁ Κύρος· οἱ δὲ στρατιῶται δυσραεσιτοῦνται μὲν κατὰ τῶν στρατηγῶν νομίζοντες ὅτι οὗτοι τοὺς ἀπέκρουτον πρὸ πολλοῦ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ἐπὶ τέλος δέχονται νὰ ἀκολουθήσουν τὸν Κύρον ὑπὸ τὸν ὄρον ν' αὐξηθῇ ὁ μισθός των. Ὁ Κύρος ὑπόσχεται αὐξήσειν τοῦ μισθοῦ καὶ μεγάλας ἀμοιβάς, ἐὰν εἰσέλθουν εἰς τὴν Βαβυλῶνα. Καὶ οὕτω διαβαίνουν περὶ τὸν Εὐφράτην καὶ ἐξακολουθοῦντες τὴν πορείαν διὰ τῆς Συρίας φθάνουν εἰς τὸν ποταμὸν Ἀράξην.

Ἀπὸ τὸν Ἀράξην εἰσέρχονται εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ πορεύονται, ἔχοντες ἀπὸ τὰ δεξιὰ των τὸν Εὐφράτην, διὰ μέσου μεγάλης, ὀμαλῆς καὶ ἐρήμου πεδιάδος· εἰς αὐτὴν οὐδὲν μὲν δένδρον ὑπῆρχεν, ἀλλ' ἄφινθος καὶ ἄλλα χαμηλὰ καὶ εὐώδη φυτὰ· ὑπῆρχον ἀκόμη καὶ ζῶα παντὸς εἶδους ἄγρια, τὰ ὅποια θηρευόμενα παρεῖχον ἄφθονον καὶ καλὸν κρέας. Οὕτω δὲ πορευόμενοι ἐπὶ

πέντε ἡμέρας φθάνουν εἰς τὸν Μάσκαν ποταμὸν καὶ τὴν μεγάλην, ἀλλ' ἀκαιόκητον πόλιν Κορσωιτῆν, ὅπου καὶ μένουσιν ἡμέρας τρεῖς, διὰ νὰ προμηθευθοῦν τροφάς. Ἐπειτα δὲ πάλιν διὰ μέσου ἐρήμου πεδιάδος πορεύονται δέκα τρεῖς ἡμέρας, ἔχοντες πάντοτε ἀπὸ τὰ δεξιὰ των τὸν Εὐφράτην, καὶ φθάνουν εἰς τὰς Βαβυλωνίας Πύλας πολλὰς κακουχίας ὑπομένοντες. Ὁ Κύρος σπεύδει θέλων νὰ εὕρῃ τὸν βασιλέα ἀπαράσκευον πρὸς μάχην καὶ ἐνθαρρύνει τὸν στρατόν μὲ τὴν πρόθυμον συμμετοχὴν καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν ἐπιφανῶν Περσῶν εἰς ὅλας τὰς κακουχίας τῆς πορείας. Πέραν δὲ τοῦ Εὐφράτου εἰς τὸ τέλος τῆς ἐρήμου πεδιάδος ὑπῆρχε πόλις πλουσία καὶ μεγάλη, ἡ Χαομάνδη· ἀπὸ αὐτὴν οἱ στρατιῶται ἐλάμβανον τὰς τροφάς διαβαίνοντες τὸν ποταμὸν μὲ σχεδίας δεσματίνας.

Μετὰ πορείαν τριῶν ἡμερῶν διὰ μέσου τῆς Βαβυλωνίας ὁ Κύρος προσδοκῶν μάχην ἐπιθεωρεῖ περὶ τὸ μεσονύκτιον τὸν στρατόν του καὶ διατάσσει τὸν μὲν Κλέαρχον νὰ διοικῇ τὸ δεξιὸν κέρας, τὸν δὲ Μένωνα τὸ ἀριστερόν, αὐτὸς δὲ παρατάσσει τοὺς ἰδικούς του. Κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν ἀριθμηθέντες εὐρίσκονται ὀπλίται μὲν Ἕλληνες 10.400 καὶ πελτασταὶ 2.500, βάρβαροι δὲ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Κύρου 100.000 καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα 20. Ὁ δὲ στρατὸς τοῦ βασιλέως — κατὰ τὰς εἰδήσεις ἀτομῶλων — ἀνήρχετο εἰς 1.200.000 ὑπὸ 4 στρατηγούς, τὸν Ἀβροκόμαν, τὸν Τισσαφέρην, τὸν Γωβρύαν καὶ τὸν Ἀρβάκην, εἰς δρεπανηφόρα ἄρματα 200 καὶ εἰς 6.000 ἵππεῖς ὑπὸ τὸν Ἀρταγέρσην· ἐκ τῶν στρατευμάτων τούτων τοῦ βασιλέως παρευρέθησαν εἰς τὴν μάχην 900.000 καὶ δρεπανηφόρα 150. Μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν στρατευμάτων κατὰ τὴν προίαν ὁ Κύρος συγκαλεῖ τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐνθαρρύνει αὐτοὺς εἰς τὴν μάχην λέγων ὅτι οὗτοι εἶναι πολὺ ἀνδρειότεροι τῶν ἀντιπάλων καὶ ὅτι, ἐὰν νικήσῃ, θὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς μεγάλας ἀμοιβάς. Τὴν δ' ἐπομένην ἡμέραν ὁ Κύρος πορεύεται ἔχων ὅλον τὸν στρατόν του συντεταγμένον ὡς πρὸς μάχην, διότι ἐνόμιζεν ἐπιχειμένην τὴν ἐπίθεσιν τοῦ βασιλέως· καθ' ὅσον οὗτος εἶχε κατασκευάσει μακρὰν, εὐρείαν καὶ βαθεῖαν τάφρον, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὀχύρωμα κατὰ τοῦ Κύρου. Ἐντὸς ταύτης τῆς τάφρου φθάνει ὁ Κύρος μὲ τὸν στρατόν του, ἀφ' οὗ προηγουμένως διήλθε στενὴν πάροδον κειμένην μεταξὺ τοῦ Εὐφράτου καὶ τῆς τάφρου. Ὁ βασιλεὺς κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν δὲν

μάχεται, ἀλλ' ὑποχωρεῖ· ἀπὸ τὴν ὑποχώρησιν δὲ ταύτην ὁ Κύρος σχηματίζει τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ βασιλεὺς εἶχεν ἀποφασίσει νὰ μὴ συνάγῃ μάχην· διὰ τοῦτο τὰς ἀκολούθους δύο ἡμέρας ἐπορεύετο μὲ ἀταξίαν καὶ ὀλιγωτέραν προσοχήν].

**Γ'. Ἡ παρὰ τὰ Κούναξα μάχη.—
Νίκη τῶν Ἑλλήνων καὶ θάνατος τοῦ Κύρου.**

(8, 1—29)

§ 1—3 Καὶ ἤδη τε ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσιν καὶ πλησίον ἦν ὁ σταθμός, ἔνθα ἔμελλε καταλύειν, ἤνικα Πατηγύας, ἀνὴρ Πέρσης τῶν ἀμφὶ Κύρον πιστῶν, προφαίνεται ἐλαύνων ἀνά κράτος ἰδροῦντι τῷ ἵππῳ, καὶ εὐθὺς πᾶσιν, οἷς ἐνετύγχανεν, ἔβδα καὶ βαρβαρικῶς καὶ ἑλληνικῶς, ὅτι βασιλεὺς σὺν στρατεύματι πολλῷ προσέρχεται, ὡς εἰς μάχην παρεσκευασμένος. ἔνθα δὴ πολὺς τάραχος ἐγένετο· αὐτίκα γὰρ ἐδόκουν οἱ Ἑλληνες καὶ πάντες δὲ ἀτάκτοις σφίσι ἐπιπεσεῖσθαι· Κύρος τε καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἅρματος τὸν θώρακα ἐνέδου, καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας ἔλαβε, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλεν ἐξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἕκαστον.

§ 4—7 Ἐνθα δὴ σὺν πολλῇ σπουδῇ καθίσταντο, Κλέαρχος μὲν τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος ἔχων πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ, Πρόξενος δὲ ἐχόμενος, οἱ δ' ἄλλοι μετὰ τοῦτον, Μένων δὲ τὸ εὐώνυμον κέρατος ἔσχε τοῦ Ἑλληνικοῦ, τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ ἵππεις μὲν Παφλαγόνες εἰς χιλίους παρὰ Κλέαρχον ἔστησαν ἐν τῷ δεξιῷ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πελταστικόν, ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ Ἀριαῖός τε, ὁ Κύρου ὑπαρχος, καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν, Κύρος δὲ καὶ οἱ ἵππεις τούτου ἕσον ἐξακόσιοι κατὰ τὸ μέσον, ὠπλισμένοι θώραξι μὲν αὐτοὶ καὶ παραμηριδίους καὶ

κράνεσι πάντες πλὴν Κύρου· Κύρος δὲ φιλήν ἔχων τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν μάχην καθίστατο. οἱ δ' ἵπποι πάντες εἶχον προμετωπίδια καὶ προστερνίδια· εἶχον δὲ καὶ μαχαίρας οἱ ἵππεις Ἑλληνικάς.

Καὶ ἤδη τε ἦν μέσον ἡμέρας καὶ οὐπω καταφανεῖς ἦσαν § 8—11 οἱ πολέμιοι· ἤνικα δὲ δείλη ἐγίγνετο, ἐφάνη κονιορτός, ὡσπερ νεφέλη λευκή, χρόνῳ δὲ συχνῷ ὕστερον ὡσπερ μελανία τις ἐν τῷ πεδίῳ ἐπὶ πολὺ. ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγίγνοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ἤστραπτε καὶ αἱ λόγχοι καὶ αἱ τάξεις καταφανεῖς ἐγίγνοντο. καὶ ἦσαν ἵππεις μὲν λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίων· Τισσαφέρνης ἐλέγετο τούτων ἄρχειν· ἐχόμενοι δὲ γεροφόροι, ἐχόμενοι δὲ ὀπλίται σὺν ποδήρεσι ξυλίνας ἀσπίσιν. Αἰγύπτιοι δ' οὗτοι ἐλέγοντο εἶναι· ἄλλοι δ' ἵππεις, ἄλλοι τοξόται. πάντες δ' οὗτοι κατὰ ἔθνη ἐν πλαισίῳ πλήρει ἀνθρώπων ἕκαστον τὸ ἔθνος ἐπορεύετο. πρὸ δὲ αὐτῶν ἅρματα διαλείποντα συχνὸν ἀπ' ἀλλήλων, τὰ δὴ δρεπανηφόρα καλούμενα· εἶχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ τῶν ἀξόνων εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα καὶ ὑπὸ τοῖς δίφροις εἰς γῆν βλέποντα, ὡς διακόπτειν, ὅτῳ ἐντυγχάνοιεν. ἡ δὲ γνώμη ἦν, ὡς εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἑλλήνων ἐλῶντα καὶ διακόφοντα. ὁ μὲντοι Κύρος εἶπεν, ὅτε καλέσας παρεκελεύετο τοῖς Ἑλλησι τὴν κραυγὴν τῶν βαρβάρων ἀνέχεσθαι, ἐφεύσθη τοῦτο· οὐ γὰρ κραυγῇ, ἀλλὰ σιγῇ ὡς ἀνυστὸν καὶ ἡσυχῇ, ἐν ἴσῳ καὶ βραδέως προσῆσαν.

Καὶ ἐν τούτῳ Κύρος, παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι τῷ § 12—13 ἐρμηνεῖ καὶ ἄλλοις τρισὶν ἢ τέτταρσι, τῷ Κλεάρχῳ ἔβδα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη· «κἂν τοῦτ'», ἔφη, «νικῶμεν, πάνθ' ἡμῖν πεποιήται». ὁρῶν δὲ ὁ Κλέαρχος τὸ μέσον στίφος καὶ ἀκούων Κύρου ἔξω ὄντα τοῦ εὐωνύμου βασιλέα—τοσοῦτον γὰρ πλήθει περιῆν βασιλεὺς, ὥστε μέσον τῶν ἑαυτοῦ ἔχων τοῦ Κύρου

εὐωνύμου ἔξω ἦν—ἀλλ' ὅμως ὁ Κλέαρχος οὐκ ἤθελεν ἀπο-
σπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρασ, φοβούμενος μὴ
κυκλωθεῖη ἐκατέρωθεν, τῷ δὲ Κύρῳ ἀπεκρίνατο, ὅτι αὐτῶν
μέλοι, ὅπως καλῶς ἔχοι.

§ 14—16 Καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τὸ μὲν βαρβαρικὸν στράτευμα
ὁμαλῶς προΐη, τὸ δὲ Ἑλληνικόν, ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ μένον,
συνετάττετο ἐκ τῶν ἔτι προσιόντων. καὶ ὁ Κύρος, παρελαύ-
νων οὐ πᾶν πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι, κατεθεᾶτο ἐκα-
τέρωσε ἀποβλέπων, εἷς τε τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς φίλους.
ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὑπε-
λάσας ὡς συναντήσαι, ἤρετο, εἴ τι παραγγέλλοι· ὁ δὲ ἐπι-
στήσας εἶπε καὶ λέγειν ἐκέλευε πᾶσιν, ὅτι καὶ τὰ ἱερά καλὰ
καὶ τὰ σφάγια καλὰ. ταῦτα δὲ λέγων θορύβου ἤκουσε διὰ
τῶν τάξεων ἰόντος, καὶ ἤρετο, τίς ὁ θόρυβος εἶη. ὁ δὲ εἶπεν,
ὅτι τὸ σύνθημα παρέρχεται δεύτερον ἤδη. καὶ ὅς ἐθαύμασε,
τίς παραγγέλλει, καὶ ἤρετο, ὅ,τι εἶη τὸ σύνθημα. ὁ δ' ἀπε-
κρίνατο· «Ζεὺς σωτὴρ καὶ νίκη». ὁ δὲ Κύρος ἀκούσας,
«Ἄλλὰ δέχομαί τε», ἔφη, «καὶ τοῦτο ἔστω». ταῦτα δ' εἶ-
πὼν εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν ἀπήλαυνε.

§ 17—20 Καὶ οὐκέτι τρία ἢ τέτταρα στάδια διειχέτην τὴν φάλαγγε
ἀπ' ἀλλήλων, ἠνίκα ἐπαιάνιζόν τε οἱ Ἕλληγες καὶ ἤρχοντο
ἀντίοι ἰέναι τοῖς πολεμίσις. ὡς δὲ πορευομένων ἐξεκύμαινέ τι
τῆς φάλαγγος, τὸ ὑπολειπόμενον ἤρξατο δρόμῳ θεῖν· καὶ ἅμα
ἐφθέγγαντο πάντες, οἷον τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι, καὶ πάντες
δὲ ἔθεον. πρὶν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖσθαι, ἐκκλίνουσι οἱ βάρβα-
ροι καὶ φεύγουσι. καὶ ἐνταῦθα δὴ ἐδίωκον μὲν κατὰ κράτος
οἱ Ἕλληγες, ἐβῶν δὲ ἀλλήλοισι μὴ θεῖν δρόμῳ, ἀλλ' ἐν τά-
ξει ἔπεσθαι. τὰ δ' ἄρματα ἐφέροντο τὰ μὲν δι' αὐτῶν τῶν
πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν Ἑλλήνων κενὰ ἠνιόχων. οἱ
δ' ἐπεὶ προῖδοιεν, δίσταντο· ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη,
ὥσπερ ἐν ἵπποδρόμῳ ἐκπλαγεῖς· καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦ-

τον παθεῖν ἔφασαν, οὐδ' ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτῃ
τῇ μάχῃ ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδέν, πλὴν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευ-
θῆναί τις ἐλέγετο.

Κύρος δ' ὁρῶν τοὺς Ἕλληνας νικῶντας τὸ καθ' αὐτοῦ § 21—24
καὶ διώκοντας, ἠδόμενος καὶ προσκυνούμενος ἤδη ὡς βασι-
λεὺς ὑπὸ τῶν ἀμφ' αὐτόν, οὐδ' ὡς ἐξήχθη διώκειν, ἀλλὰ
συνεσπειραμένην ἔχων τὴν τῶν σὺν αὐτῷ ἐξακοσίων ἱππέων
τάξιν ἐπεμελεῖτο, ὅ,τι ποιήσει βασιλεὺς. καὶ γὰρ ἤδει αὐτόν,
ὅτι μέσον ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. καὶ πάντες δ'
οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες, μέσον ἔχοντες τὸ αὐτῶν, ἠγούν-
ται, νομίζοντες οὕτω καὶ ἐν ἀσφαλεστάτῳ εἶναι, ἦν ἢ ἡ ἰσχὺς
αὐτῶν ἐκατέρωθεν, καὶ εἴ τι παραγγεῖλαι χρήζοιεν, ἐν ἡμί-
σει ἂν χρόνῳ αἰσθάνεσθαι τὸ στράτευμα. καὶ βασιλεὺς δὴ
τότε, μέσον ἔχων τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς, ὅμως ἔξω ἐγένετο τοῦ
Κύρου εὐωνύμου κέρατος. ἐπεὶ δ' οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ
τοῦ ἀντίου οὐδὲ τοῖς αὐτοῦ τεταγμένοις ἔμπροσθεν, ἐπέκαμ-
πεν ὡς εἰς κύκλωσιν. ἐνθα δὴ Κύρος, δεῖσας, μὴ ὀπισθεν
γενόμενος κατακόψη τὸ Ἑλληνικόν, ἐλαύνει ἀντίος· καὶ ἐμ-
βαλὼν σὺν τοῖς ἐξακοσίοις, νικᾷ τοὺς πρὸ βασιλέως τετα-
γμένους, καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψε τοὺς ἐξακισχιλίους, καὶ ἀπο-
κτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ αὐτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσην τὸν ἄρ-
χοντα αὐτῶν.

Ἦς δ' ἡ τροπὴ ἐγένετο, διασπείρονται καὶ οἱ Κύρου ἐξα- § 25—27
κόσιοι, εἰς τὸ διώκειν ὀρμήσαντες, πλὴν πᾶν ὀλίγοι ἀμφ'
αὐτὸν κατελείφθησαν, σχεδὸν οἱ ὁμοτράπεζοι καλούμενοι.
σὺν τούτοις δὲ ὦν καθορᾷ βασιλέα καὶ τὸ ἀμφ' ἐκείνῳ στί-
φος· καὶ εὐθὺς οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλ' εἰπὼν, «Τὸν ἄνδρα ὀρῶ»,
ἔστο ἐπ' αὐτὸν καὶ παίει κατὰ τὸ στέρνον καὶ τιτρώσκει διὰ
τοῦ θώρακος, ὡς φησι Κτησίας ὁ ἰατρός, καὶ ἰᾶσθαι αὐτὸς
τὸ τραῦμά φησι· παίοντα δ' αὐτὸν ἀκοντίζει τις παλτῶ ὑπὸ
τὸν ὀφθαλμὸν βιαίως· καὶ ἐνταῦθα μαχόμενοι καὶ βασιλεὺς

καὶ Κύρος καὶ οἱ ἄμφ' αὐτοὺς ὑπὲρ ἑκατέρου, ὅποσοι μὲν τῶν ἄμφι βασιλέα ἀπέθνησκον, Κτησίας λέγει· παρ' ἐκείνῳ γὰρ ἦν· Κύρος δὲ αὐτὸς τε ἀπέθανε καὶ ὀκτὼ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ.

§ 28—29 Ἄρταπάτης δ' ὁ πιστότατος αὐτῷ τῶν σκηπτούχων θεράπων λέγεται, ἐπειδὴ πεπτωκότα εἶδε Κύρον, καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου περιπεσεῖν αὐτῷ. καὶ οἱ μὲν φασὶ βασιλέα κελεῦσαι τινα ἐπισφάξαι αὐτὸν Κύρω, οἱ δὲ αὐτὸν ἐπισφάξασθαι σπασάμενον τὸν ἀκινάκην· εἶχε γὰρ χρυσοῦν· καὶ στρεπτόν δ' ἐφόρει καὶ ψέλια καὶ τᾶλλα, ὥσπερ οἱ ἄριστοι Περσῶν· ἐτετίμητο γὰρ ὑπὸ Κύρου δι' εὐνοίαν τε καὶ πιστότητα.

Δ'. Δευτέρα μάχη καὶ δευτέρα νίκη τῶν Ἑλλήνων. (10, 1—19)

§ 1—4 Ἐνταῦθα δὴ Κύρου ἀποτέμενται ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ ἡ δεξιὰ. βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κύρειον στρατόπεδον· καὶ οἱ μὲν μετὰ Ἀριαίου οὐκέτι ἴστανται, ἀλλὰ φεύγουσι διὰ τοῦ αὐτῶν στρατοπέδου εἰς τὸν σταθμόν, ἔνθεν ὠρμώντο· τέτταρες δ' ἐλέγοντο παρασάγγαι εἶναι τῆς ὁδοῦ. βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διαρπάζουσι πολλὰ· ἐνταῦθα διέσχον ἀλλήλων βασιλεὺς τε καὶ οἱ Ἕλληνες ὡς τριάκοντα στάδια, οἱ μὲν διώκοντες τοὺς καθ' αὐτοὺς ὡς πάντας νικῶντες, οἱ δ' ἄρπάζοντες ὡς ἤδη πάντες νικῶντες.

§ 5 Ἐπεὶ δ' ἤσθηοντο οἱ μὲν Ἕλληνες, ὅτι βασιλεὺς σὺν τῷ στρατεύματι ἐν τοῖς σκευόφοροις εἶη, βασιλεὺς δ' αὖ ἤκουσε Τισσαφέρνους, ὅτι οἱ Ἕλληνες νικῶεν τὸ καθ' αὐτοὺς καὶ εἰς τὸ πρόσθεν οἴχονται διώκοντες, ἔνθα δὴ βασιλεὺς μὲν ἄθροίζει τε τοὺς ἑαυτοῦ καὶ συντάττεται, ὁ δὲ Κλέαρχος ἐβου-

λεύετο, Πρόξενον καλέσας, πλησιαίτατος γὰρ ἦν, εἰ πέμποιέν τινας ἢ πάντες ἴοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀρῆξοντες.

Ἐν τούτῳ καὶ βασιλεὺς δῆλος ἦν προσιῶν πάλιν, ὡς ἐδόκει, ὅπισθεν. καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες στραφέντες παρεσκευάζοντο, ὡς ταύτῃ προσιόντος καὶ δεξόμενοι, ὁ δὲ βασιλεὺς ταύτῃ μὲν οὐκ ἤγεν, ἡ δὲ παρήλθεν ἕξω τοῦ εὐωνύμου κέρατος, ταύτῃ καὶ ἀπήγεν, ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ αὐτομολήσαντας καὶ Τισσαφέρνην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. ὁ γὰρ Τισσαφέρνης ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ οὐκ ἔφυγεν, ἀλλὰ διήλασε παρὰ τὸν ποταμὸν κατὰ τοὺς Ἕλληνας πελταστάς· διελαύνων δὲ κατέκανε μὲν οὐδένα, διαστάντες δ' οἱ Ἕλληνες ἔπαιον καὶ ἠκόντιζον αὐτούς· Ἐπισθένης δὲ Ἀμφιπολίτης ἤρχε τῶν πελταστῶν καὶ ἐλέγετο φρόνιμος γενέσθαι. ὁ δ' οὖν Τισσαφέρνης, ὡς μείον ἔχων ἀπηλλάγη, πάλιν μὲν οὐκ ἀναστρέφει, εἰς δὲ τὸ στρατόπεδον ἀφικόμενος τὸ τῶν Ἑλλήνων, ἐκεῖ συντυγχάνει βασιλεῖ, καὶ ὁμοῦ δὴ πάλιν συνταξάμενοι ἐπορεύοντο.

Ἐπεὶ δ' ἦσαν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἑλλήνων κέρας, § 9—10 ἔδεισαν οἱ Ἕλληνες, μὴ προσάγοιεν πρὸς τὸ κέρας καὶ περιπτύξαντες ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κατακόψειαν· καὶ ἐδόκει αὐτοῖς ἀναπτύσσειν τὸ κέρας καὶ ποιήσασθαι ὅπισθεν τὸν ποταμόν. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐβουλεύοντο, καὶ δὴ βασιλεὺς παραμειψάμενος εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα κατέστησεν ἀντίαν τὴν φάλαγγα, ὥσπερ τὸ πρῶτον μαχοῦμενος συνήει.

Ὡς δὲ εἶδον οἱ Ἕλληνες ἐγγύς τε ὄντας καὶ παρατετα- § 11—15 γμένους, αὐθις παιανίσαντες ἐπῆσαν πολὺ ἔτι προθυμότερον ἢ τὸ πρόσθεν. οἱ δ' αὖ βάρβαροι οὐκ ἐδέχοντο, ἀλλὰ ἐκ πλειονός ἢ τὸ πρόσθεν ἔφευγον· οἱ δ' ἐπεδίωκον μέχρι κώμης τινός· ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες· ὑπὲρ γὰρ τῆς κώμης γήλοφος ἦν, ἐφ' οὗ ἀνεστράφησαν οἱ ἄμφι βασιλέα, πεζοὶ μὲν οὐκέτι, τῶν δὲ ἵππέων ὁ λόφος ἐνεπλήσθη, ὥστε τὸ ποιούμε-

νον μὴ γιγνώσκειν. καὶ τὸ βασίλειον σημεῖον ὄραν ἔφασαν, ἀετόν τινα χρυσοῦν ἐπὶ πέλτης ἀνατεταμένον. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐνταῦθ' ἐχώρουν οἱ Ἕλληνες, λείπουσι δὴ καὶ τὸν λόφον οἱ ἵππεῖς· οὐ μὴν ἔτι ἄθροοι, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλοθεν ἐφιλοῦτα δ' ὁ λόφος τῶν ἵππέων· τέλος δὲ καὶ πάντες ἀπεχώρησαν. ὁ οὖν Κλέαρχος οὐκ ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὸν λόφον, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτὸν στήσας τὸ στράτευμα πέμπει Δύκιον τὸν Συρακόσιον καὶ ἄλλον ἐπὶ τὸν λόφον, καὶ κελεύει κατιδόντας τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου, τί ἐστίν, ἀπαγγεῖλαι καὶ ὁ Δύκιος ἤλασέ τε καὶ ἰδὼν ἀπαγγέλλει, ὅτι φεύγουσιν ἀνὰ κράτος. σχεδὸν δέ, ὅτε ταῦτα ἦν, καὶ ἥλιος ἐδύετο.

§ 16—19 Ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες καὶ θέμενοι τὰ ἔπλα ἀνεπαύοντο· καὶ ἅμα μὲν ἐθαύμαζον, ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιο οὐδ' ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρήει· οὐ γὰρ ἤδεσαν αὐτὸν τεθνηκότα, ἀλλ' εἵκαζον ἢ διώκοντα οἴχεσθαι ἢ καταληψόμενόν τι προεληλακέναι· καὶ αὐτοὶ ἐβουλεύοντα, εἰ αὐτοῦ μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἄγοιντο ἢ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. ἔδοξεν αὐτοῖς ἀπιέναι· καὶ ἀφικνοῦνται ἀμφὶ δορπηστὸν ἐπὶ τὰς σκηνάς. ταύτης μὲν τῆς ἡμέρας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο. καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων χρημάτων τὰ πλεῖστα διηρπασμένα καὶ εἴ τι σιτίον ἢ ποτὸν ἦν, καὶ τὰς ἀμάξας μεστὰς ἀλεύρων καὶ οἴνου, ἃς παρεσκευάσατο Κῦρος, ἵνα, εἴ ποτε σφοδρὰ τὸ στράτευμα λάθοι ἐνδεῖα, διαδοίη τοῖς Ἕλλησιν—ἦσαν δ' αὐταὶ τετρακόσαιοι ἅμαξαι—καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεῖ διήρπασαν. ὥστε ἄδειπνοι ἦσαν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων· ἦσαν δὲ καὶ ἀνάριστοι· πρὶν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα πρὸς ἄριστον, βασιλεὺς ἐφάνη. ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα οὕτω διεγέγοντο.

BIBLION ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Α'. Διαπραγματεύσεις τῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ Ἀριαίου καὶ τοῦ Ἀρταξέρξου.

(1, 2—23)

Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον, § 2—3 ὅτι Κῦρος οὔτε ἄλλον πέμποι σηματοῦντα, ὅτι χρῆ ποιεῖν, οὔτε αὐτὸς φαίνοιο. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς συσκευασαμένοις, ἃ εἶχον, καὶ ἐξοπλισαμένοις προίεναι εἰς τὸ πρόσθεν, ἕως Κύρου συμμίξειαν. ἤδη δὲ ἐν ὁρμῇ ὄντων, ἅμα ἠλίω ἀνέχοντι ἤλθε Προκλῆς ὁ Τευθρανίας ἄρχων, γεγονὼς ἀπὸ Δαμαράτου τοῦ Λάκωνος, καὶ Γλοῦς ὁ Ταμῶ. οὗτοι ἔλεγον, ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων, ὅθεν τῇ προτεραίᾳ ὠρμῶντο, καὶ λέγοι, ὅτι ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν περιμενοῖεν αὐτούς, εἰ μέλλοιεν ἤκειν, τῇ δὲ ἄλλῃ ἀπιέναι φαίη ἐπὶ Ἰωνίας, ὅθεν περ ἤλθε. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πυνθανόμενοι βαρέως ἔφερον.

Κλέαρχος δὲ τάδε εἶπεν· «Ἄλλ' ὄφελε μὲν Κῦρος ζῆν· § 4—5 ἐπεὶ δὲ τετελεύτηκεν, ἀπαγγέλλετε Ἀριαίῳ, ὅτι ἡμεῖς νικῶμέν τε βασιλέα καὶ, ὡς ὁράτε, οὐδεὶς ἔτι ἡμῖν μάχεται, καί, εἰ μὴ ὑμεῖς ἤλθετε, ἐπορευόμεθα ἂν ἐπὶ βασιλέα. ἐπαγγελόμεθα δὲ Ἀριαίῳ, ἐὰν ἐνθάδε ἔλθῃ, εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλειον καθιεῖν αὐτόν· τῶν γὰρ μάχῃ νικῶντων καὶ τὸ ἄρχειν ἐστί». ταῦτα εἰπὼν ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θετταλόν· καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο· ἦν γὰρ φίλος καὶ ξένος Ἀριαίου.

§ 6 Οἱ μὲν ὄχοντο, Κλέαρχος δὲ περιέμενε· τὸ δὲ στράτευμα ἐπορίζετο σίτον, ὅπως ἐδύνατο, ἐκ τῶν ὑποζυγίων κόπτοντες τοὺς βοῦς καὶ ὄνους· ξύλοις δὲ ἐχρῶντο μικρὸν προϊόντες ἀπὸ τῆς φάλαγγος, οὗ ἡ μάχη ἐγένετο, τοῖς τε οἰστοῖς πολλοῖς οὖσιν, οὓς ἠνάγκαζον οἱ Ἕλληνες ἐκβάλλειν τοὺς αὐτομολοῦντας παρὰ βασιλέως, καὶ τοῖς γέρροις καὶ ταῖς ἀσπίσι ταῖς ξυλίναις ταῖς Αἴγυπτίαις· πολλαὶ δὲ καὶ πέλται καὶ ἄμαξαι ἦσαν φέρεσθαι ἔρημοι· οἷς πᾶσι χρώμενοι, κρέα ἔφοντες, ἦσθιον ἐκεῖνην τὴν ἡμέραν.

§ 7—8 Καὶ ἤδη τε ἦν περὶ πλῆθους ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους κήρυκες, οἱ μὲν ἄλλοι βάρβαροι, ἦν δ' αὐτῶν Φαλῖνος εἰς Ἑλλήνην, ὃς ἐτύγχανε παρὰ Τισσαφέρνει ὦν καὶ ἐντίμως ἔχων· καὶ γὰρ προσεποιεῖτο ἐπιστήμων εἶναι τῶν ἀμφὶ τάξεις τε καὶ ὀπλομαχίαν. οὗτοι δὲ προσελθόντες καὶ καλέσαντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἄρχοντας λέγουσιν, ὅτι βασιλεὺς κελεύει τοὺς Ἕλληνας, ἐπεὶ νικῶν τυγχάνει καὶ Κύρον ἀπέκτονε, παραδόντας τὰ ὄπλα, ἰόντας ἐπὶ τὰς βασιλέως θύρας, εὐρίσκεισθαι, ἂν τι δύνωνται, ἀγαθόν.

§ 9—11 Ταῦτα μὲν εἶπον οἱ βασιλέως κήρυκες· οἱ δὲ Ἕλληνες βαρέως μὲν ἤκουσαν, ὁμοῦ δὲ Κλέαρχος τοσοῦτον εἶπεν, ὅτι οὐ τῶν νικῶντων εἶη τὰ ὄπλα παραδιδόναι· «ἀλλ'», ἔφη, «ὕμεις μὲν, ὧ ἄνδρες στρατηγοί, τοῦτοις ἀποκρίνασθε, ὅ,τι κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον ἔχετε· ἐγὼ δὲ αὐτίκα ἤξω». ἐκάλεσε γὰρ τις αὐτὸν τῶν ὑπηρετῶν, ὅπως ἴδοι τὰ ἱερὰ ἐξηρημένα· ἔτυχε γὰρ θυόμενος· ἐνθα δὴ ἀπεκρίνατο Κλεάνωρ ὁ Ἄρκας, πρεσβύτατος ὦν, ὅτι πρόσθεν ἂν ἀποθάνοιεν ἢ τὰ ὄπλα παραδοῖεν. Πρόξενος δὲ ὁ Θηβαῖος· «Ἄλλ' ἐγὼ», ἔφη, «ὧ Φαλίνα, θαυμάζω, πόττερα ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὄπλα ἢ ὡς διὰ φιλίαν δῶρα. εἰ μὲν γὰρ ὡς κρατῶν, τί δεῖ αὐτὸν αἰτεῖν καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα; εἰ δὲ πείσας βούλεται λαβεῖν, λεγέτω, τί ἔσται τοῖς στρατιώταις, ἐὰν αὐτῷ ταῦτα χα-

ρίσωνται». πρὸς ταῦτα Φαλῖνος εἶπε· «Βασιλεὺς νικᾶν ἠγγεῖται, ἐπεὶ Κύρον ἀπέκτονε. τίς γὰρ αὐτῷ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται; νομίζει δὲ καὶ ὑμᾶς ἑαυτοῦ εἶναι, ἔχων ἐν μέσῃ τῇ ἑαυτοῦ χώρα καὶ ποταμῶν ἐντὸς ἀδιαβάτων, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἐφ' ὑμᾶς δυνάμενος ἀγαγεῖν, ὅσον οὐδ', εἰ παρέχοι ὑμῖν, δύναισθε ἂν ἀποκτεῖναι».

Μετὰ τοῦτον Θεόπομπος Ἀθηναῖος εἶπεν· «ὧ Φαλίνα, νῦν, § 12—14 ὡς σὺ ὄρᾳς, ἡμῖν οὐδὲν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο, εἰ μὴ ὄπλα καὶ ἀρετὴ· ὄπλα μὲν οὖν ἔχοντες, οἴομεθα ἂν καὶ τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι, παραδόντες δ' ἂν ταῦτα καὶ τῶν σωμάτων στερηθῆναι. μὴ οὖν οἴου τὰ μόνα ἀγαθὰ ἡμῖν ὄντα ὑμῖν παραδώσειν, ἀλλὰ σὺν τούτοις καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν μαχοῦμεθα». ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φαλῖνος ἐγέλασε καὶ εἶπεν· «Ἄλλὰ φιλοσόφῳ μὲν ἔοικας, ὧ νεανίσκῳ, καὶ λέγεις οὐκ ἀχάρिता ἴσθι μέντοι ἀνόητος ὦν, εἰ οἶσι τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν περιγενέσθαι ἂν τῆς βασιλέως δυνάμεως». ἄλλους δὲ τινὰς ἔφασαν λέγειν ὑπομαλακίζομένους, ὡς καὶ Κύρῳ πιστοὶ ἐγένοντο καὶ βασιλεῖ ἂν πολλοῦ ἄξιοι γένοιτο, εἰ βούλοιο φίλος γενέσθαι· καὶ εἴτε ἄλλο τι θέλοι χρῆσθαι εἴτ' ἐπ' Αἴγυπτον στρατεύειν, συγκαταστρέφαιντ' ἂν αὐτῷ.

Ἐν τούτῳ Κλέαρχος ἤκε, καὶ ἠρώτησεν, εἰ ἤδη ἀποκρί- § 15—18 κριμένοι εἶεν· Φαλῖνος δὲ ὑπολαβὼν εἶπεν· «Οὔτοι μὲν, ὧ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει· σὺ δ' ἡμῖν εἰπέ, τί λέγεις». ὁ δ' εἶπεν· «Ἐγὼ σε, ὧ Φαλίνα, ἄσμενος ἐώρακα, οἶμαι δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες· σὺ τε γὰρ Ἑλλήνην εἶ καὶ ἡμεῖς τοσοῦτοι ὄντες, ὅσους σὺ ὄρᾳς· ἐν τοιοῦτοις δὲ ὄντες πράγμασι, συμβουλευόμεθά σοι, τί χρῆ ποιεῖν, περὶ ὧν λέγεις. σὺ οὖν πρὸς θεῶν συμβούλευσον ἡμῖν, ὅ,τι σοι δοκεῖ κάλλιστον καὶ ἄριστον εἶναι, καὶ ὅ σοι τιμὴν οἴσει εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἀναλεγόμενον, ὅτι Φαλῖνός ποτε, πεμφθεὶς παρὰ βασιλέως κελεύσων τοὺς Ἕλληνας τὰ ὄπλα παραδοῦναι, συμβουλευομέ-

νοις συνεβούλευσεν αὐτοῖς τάδε. οἶσθα δέ, ὅτι ἀνάγκη λέγεσθαι ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἃ ἂν συμβουλευσῆς». ὁ δὲ Κλέαρχος ταῦτα ὑπήγγετο, βουλόμενος καὶ αὐτὸν τὸν παρὰ βασιλέως πρεσβεύοντα συμβουλευσαι μὴ παραδοῦναι τὰ ὄπλα, ὅπως εὐέλπιδες μᾶλλον εἶεν οἱ Ἕλληνες.

§ 19 Φαλίνος δέ, ὑποστρέψας παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ, εἶπεν· «Ἐγώ, εἰ μὲν τῶν μυρίων ἐλπίδων μία τις ὑμῖν ἐστὶν σωθῆναι πολεμοῦντας βασιλεῖ, συμβουλεύω μὴ παραδιδόναι τὰ ὄπλα· εἰ δέ τοι μηδεμία σωτηρίας ἐστὶν ἐλπίς, ἄκοντος βασιλέως, συμβουλεύω σφίζεσθαι ὑμῖν, ὅπη δυνατόν».

§ 20—23 Κλέαρχος δὲ πρὸς ταῦτα εἶπεν· «Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις· παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε, ὅτι ἡμεῖς οἰόμεθα, εἰ μὲν δέοι βασιλεῖ φίλους εἶναι, πλείονος ἂν ἄξιοι εἶναι φίλοι ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ παραδόντες ἄλλῳ, εἰ δὲ δέοι πολεμεῖν, ἄμεινον ἂν πολεμεῖν ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ ἄλλῳ παραδόντες». ὁ δὲ Φαλίνος εἶπε· «Ταῦτα μὲν δὴ ἀπαγγελοῦμεν· ἀλλὰ καὶ τάδε ὑμῖν εἶπεν ἐκέλευσε βασιλεύς, ὅτι μένουσι μὲν ὑμῖν αὐτοῦ σπονδαὶ εἶεν, προϊοῦσι δὲ καὶ ἀπιοῦσι πόλεμος. εἴπατε οὖν καὶ περὶ τούτου, πότερα μενεῖτε καὶ σπονδαὶ εἰσιν, ἢ ὡς πολέμου ὄντος παρ' ὑμῶν ἀπαγγελῶ». Κλέαρχος δ' ἔλεξεν· «Ἀπάγγελλε τοίνυν καὶ περὶ τούτου, ὅτι καὶ ἡμῖν ταῦτα δοκεῖ, ἅπερ καὶ βασιλεῖ». «Τί οὖν ταῦτά ἐστιν;» ἔφη ὁ Φαλίνος. ἀπεκρίνατο Κλέαρχος· «Ἦν μὲν μένωμεν, σπονδαί, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προϊοῦσι πόλεμος». ὁ δὲ πάλιν ἠρώτησε· «Σπονδάς ἢ πόλεμον ἀπαγγελῶ;» Κλέαρχος δὲ ταῦτα πάλιν ἀπεκρίνατο· «Σπονδαὶ μὲν μένουσιν, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προϊοῦσι πόλεμος». ὅ,τι δὲ ποιήσοι, οὐ διεσήμηγε.

[Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Φαλίνου ἐπιστρέφαντες οἱ ἀποσταλέντες εἰς τὸν Ἀρριαῖον Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος λέγουσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι ὁ Ἀρριαῖος τὴν μὲν βασιλείαν δὲν δέχεται, περιμένει δὲ αὐτοὺς νὰ ἔλθουν ταύτην τὴν νύκτα, ἂν θέλουν ν' ἀναχωρήσουν· διότι αὐτὸς τὴν ἐπιούσαν πρωΐαν θ' ἀναχωρήσῃ χωρὶς ἄλλο. Ὁ Κλέαρχος ὀριστικὸν μὲν οὐδὲν ἀπαντᾷ· ἀλλὰ συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς λέγει εἰς αὐτοὺς ὅτι αἱ θυσίαι, τὰς ὁποίας προσέφερεν εἰς τοὺς θεοὺς, δὲν ἐπιτρέπουν νὰ πορεύονται κατὰ τοῦ βασιλέως, ἐν ᾧ τοῦναντίον ἐπιτρέπουν νὰ πορεύονται πρὸς τοὺς φίλους τοῦ Κύρου. Διὰ τοῦτο οἱ Ἕλληνες μετὰ τὸ δεῖπνον ἀναχωρήσαντες ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῶν φθάνουν περὶ τὸ μεσονύκτιον εἰς τὸν πρῶτον σταθμόν, ὅπου ἦτο ὁ Ἀρριαῖος μὲ τὸν στρατὸν του, καὶ ὀρχίζονται οἱ Ἕλληνες καὶ ὁ Ἀρριαῖος μὲ τοὺς περὶ αὐτὸν ἀρίστους νὰ μὴ προδώσουν ποτὲ ἀλλήλους, ἀλλὰ νὰ εἶναι πάντοτε μεταξύ των σύμμαχοι· οἱ δὲ Πέρσαι ὀρχίζονται πρὸς τούτοις καὶ νὰ ὀδηγοῦν τοὺς Ἕλληνας χωρὶς κανένα δόλον. Μετὰ τοὺς ὄρκους κατὰ πρότασιν τοῦ Ἀρριαίου ἀποφασίζουσιν νὰ μὴ ἐπιστρέφουν διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἔλειπον αἱ τροφαί, ἀλλὰ νὰ προτιμήσουν ἄλλην ὁδὸν μακροτέραν μὲν, ἀλλ' ἔχουσαν ἄφθονα τροφίμα, τὴν πρὸς βορρᾶν διὰ τῆς Βαβυλωνίας πεδιάδος. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν κατὰ τὴν πορείαν φαίνονται μὲν σημεῖα ὅτι οἱ πολέμοι δὲν ἀπέχον πολὺ, ἀλλὰ περὶ τὴν ἑσπέραν χωρὶς νὰ γίνῃ καμμία συμπλοκὴ κατασκηνοῦν μὲ πολλὴν θόρυβον εἰς κόμας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ὁ βασιλικὸς στρατὸς εἶχε διαρπάσει καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ξύλα τῶν οἰκιῶν. Ἀπὸ τὴν θορυβώδη δ' αὐτὴν κατασκήνωσιν τῶν Ἑλλήνων φοβηθέντες οἱ πλησιέστατοι αὐτῶν κατασκηνοῦντες πολέμοι ἀφήνουν τὰ σκηνὰς των καὶ φεύγουν· ὡς φαίνεται δὲ καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ βασιλεὺς ἐτρομάξε διὰ τὴν ἔφοδον ἐκείνην τοῦ στρατεύματος].

Β'. Σπονδαὶ μετὰ ξὺν βασιλέως καὶ Ἑλλήνων.

(3, 1—29)

Ὁ δὲ δὴ ἔγραφα, ὅτι βασιλεὺς ἐξεπλάγη τῇ ἐφόδῳ, τῷδε § 1—2 δῆλον ἦν. τῇ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρᾳ πέμπων τὰ ὄπλα πα-

ραδιδόναι ἐκέλευε, τότε δὲ ἅμα ἠλίψι ἀνατέλλοντι κήρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν. οἱ δέ, ἐπεὶ ἦλθον πρὸς τοὺς προφύλακας, ἐζήτουν τοὺς ἄρχοντας. ἐπειδὴ δὲ ἀπήγγελλον οἱ προφύλακες, Κλέαρχος, τυχῶν τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν, εἶπε τοῖς προφύλαξι κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν, ἄχρι ἂν σχολάσῃ

§ 3—5 Ἐπεὶ δὲ κατέστησε τὸ στράτευμα, ὥστε ἐρᾶσθαι πάντῃ φάλαγγα πυκνήν, τῶν ἀόπλων δὲ μηδένα καταφανῆ εἶναι, ἐκάλεσε τοὺς ἀγγέλους, καὶ αὐτὸς τε προῆλθε τοὺς τε εὐοπλοτάτους ἔχων καὶ εὐειδεστάτους τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν, καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς ταῦτά ἔφρασεν. ἐπεὶ δὲ ἦν πρὸς τοῖς ἀγγέλοις, ἀνηρώτα, τί βούλονται. οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι περὶ σπονδῶν ἦκοιεν ἄνδρες, οὔτινες ἱκανοὶ ἔσονται τά τε παρὰ βασιλέως τοῖς Ἑλλησιν ἀπαγγεῖλαι καὶ τὰ παρὰ τῶν Ἑλλήνων βασιλεῖ. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· «Ἀπαγγέλλετε τοίνυν αὐτῷ, ὅτι μάχης δεῖ πρῶτον· ἄριστον γὰρ οὐκ ἔστιν οὐδ' ἑτολήμων περὶ σπονδῶν λέγειν τοῖς Ἑλλησι, μὴ πορίσας ἄριστον.

§ 6—7 Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀγγελοὶ ἀπήλαινον, καὶ ἦγον ταχύ· ᾧ καὶ δῆλον ἦν, ὅτι ἐγγύς που βασιλεὺς ἦν ἢ ἄλλος τις, ᾧ ἐπετέτακτο ταῦτα πράττειν· ἔλεγον δέ, ὅτι εἰκότα δοκοῖεν λέγειν βασιλεῖ, καὶ ἦκοιεν ἡγεμόνας ἔχοντες, οἳ αὐτούς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται, ἄξουσιν, ἔνθεν ἔξουσι τὰ ἐπιτήδεια. ὁ δὲ ἠρώτα, εἰ αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσι σπένδοιτο τοῖς ἰοῦσι καὶ ἀπιούσιν, ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔσονται σπονδαί. οἱ δέ· «Ἀπασιν», ἔφασαν, «μέχρι ἂν βασιλεῖ τὰ παρ' ὑμῶν διαγγελθῇ».

§ 8—9 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπον, μεταστησάμενος αὐτοὺς ὁ Κλέαρχος ἐβουλεύετο· καὶ ἐδόκει τὰς σπονδὰς ποιῆσθαι ταχύ καὶ καθ' ἡσυχίαν ἐλθεῖν τε ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια καὶ λαθεῖν. ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπε· «Δοκεῖ μὲν κἀμοὶ ταῦτα· οὐ μόντοι ταχύ γε ἀπαγγελῶ, ἀλλὰ διατρέψω, ἔστ' ἂν ὀκνήσωσιν οἱ ἀγγελοὶ,

μὴ ἀποδόξῃ ἡμῖν τὰς σπονδὰς ποιήσασθαι· οἰμαί γε μέντοι», ἔφη, «καὶ τοῖς ἡμετέροις στρατιώταις τὸν αὐτὸν φόβον παρῆσθαι». ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καιρὸς εἶναι, ἀπήγγελλεν, ὅτι σπένδοιτο, καὶ εὐθὺς ἠγγεῖσθαι ἐκέλευε πρὸς τὰπιτήδεια.

Καὶ οἱ μὲν ἠγοῦντο, Κλέαρχος μόντοι ἐπορεύετο, τὰς μὲν § 10—13 σπονδὰς ποιησάμενος, τὸ δὲ στράτευμα ἔχων ἐν τάξει, καὶ αὐτὸς ὠπισθοφυλάκει. καὶ ἐνετύγχανον τάφροις καὶ αὐλῶσιν ὕδατος πλήρεις, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἀνευ γεφυρῶν· ἀλλ' ἐποιοῦντο ἐκ τῶν φοινίκων, οὓς ἠύρισκον ἐκπεπτωκότας, τοὺς δὲ καὶ ἐξέκοπτον. καὶ ἐνταῦθα ἦν Κλέαρχον καταμαθεῖν, ὡς ἐπεστάται, ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τὸ δόρυ ἔχων, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ βακτηρίαν· καὶ εἴ τις αὐτῷ δοκοῖη τῶν πρὸς τοῦτο τεταγμένων βλακεύειν, ἐκλεγόμενος τὸν ἐπιτήδειον ἔπαισεν ἄν, καὶ ἅμα αὐτὸς προσελάμβανεν εἰς τὸν πηλὸν ἐμβαίνων· ὥστε πᾶσιν αἰσχύνην εἶναι μὴ οὐ συσπουδάσειν. καὶ ἐτάχθησαν πρὸς αὐτὸ οἱ εἰς τριάκοντα ἔτη γεγονότες· ἐπεὶ δὲ καὶ Κλέαρχον ἐώρων σπουδάζοντα, προσελάμβανον καὶ οἱ πρεσβύτεροι. πολὺ δὲ μᾶλλον ὁ Κλέαρχος ἔσπευδεν, ὑποπτέων αὐτὸ τὸ πλήρεις εἶναι τὰς τάφρους ὕδατος· οὐ γὰρ ἦν ὥρα, οἷα τὸ πεδῖον ἄρδῃν· ἀλλ' ἵνα ἦδη πολλὰ προφαίνοιτο τοῖς Ἑλλησι δεινὰ εἰς τὴν πορείαν, τούτου ἕνεκα βασιλεῖα ὑπώπτειεν ἐπὶ τὸ πεδῖον τὸ ὕδωρ ἀφεικέναι.

Πορευόμενοι δὲ ἀφίκοντο εἰς κώμας, ὅθεν ἀπέδειξαν οἱ § 14—16 ἡγεμόνες λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. ἐνῆν δὲ σίτος πολλὸς καὶ οἶνος φοινίκων καὶ ὄξος ἐψητὸν ἀπὸ τῶν αὐτῶν. αὐταὶ δὲ αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων, οἷας μὲν ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἔστιν ἰδεῖν, τοῖς οἰκέταις ἀπέκειντο, αἱ δὲ τοῖς δεσπόταις ἀποκείμεναι ἦσαν ἀπόλεκτοι, θαυμάσαιαι τοῦ κάλλους καὶ μεγέθους, ἣ δὲ θῆψις ἠλέκτρου οὐδὲν διέφερε· τὰς δὲ τινὰς ξηραίνοντες, τραγήματα ἀπετίθεσαν. καὶ ἦν καὶ παρὰ πότον ἡδὺ μὲν, κεφαλαγῆς δέ. ἐνταῦθα καὶ τὸν ἐγκέφαλον τοῦ φοίνικος πρῶτον

ἔφαγον οἱ στρατιῶται, καὶ οἱ πολλοὶ ἐθαύμασαν τό τε εἶδος καὶ τὴν ιδιότητα τῆς ἡδονῆς. ἦν δὲ σφόδρα καὶ τοῦτο κεφαλαλγές, ὃ δὲ φοῖνιξ, ὅθεν ἐξαιρεθείη ὁ ἐγκέφαλος, ὅλος ἠδαινετο.

§ 17—20

Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· καὶ παρὰ μεγάλου βασιλέως ἦκε Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλείως γυναικὸς ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς· δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἶποντο. ἐπεὶ δὲ ἀπήντησαν αὐτοῖς οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί, ἔλεγε πρῶτος Τισσαφέρνης δι' ἑρμηνέως τοιάδε· «Ἐγώ, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, γείτων οἰκῶ τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς εἶδον εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα πεπτωκότας, εὐρημα ἐποιησάμην, εἴπως δυναίμην, παρὰ βασιλέως αἰτήσασθαι δοῦναι ἔμοι ἀποσῆσαι ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. οἶμαι γὰρ ἂν οὐκ ἀχαρίστως μοι ἔχειν οὔτε πρὸς ὑμῶν οὔτε πρὸς τῆς πάσης Ἑλλάδος. ταῦτα δὲ γνοὺς ἠτούμην βασιλέα, λέγων αὐτῷ, ὅτι δικαίως ἂν μοι χαρίζοιτο, ὅτι αὐτῷ Κύρον τε ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἠγγεῖλα, καὶ βοήθειαν ἔχων ἅμα τῇ ἀγγελίᾳ ἀφικόμην, καὶ μόνος τῶν κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένων οὐκ ἐφυγον, ἀλλὰ διήλασα καὶ συνέμιξα βασιλεῖ ἐν τῷ ὑμετέρῳ στρατοπέδῳ, ἔνθα βασιλεὺς ἀφίκετο, ἐπεὶ Κύρον ἀπέκτεινε καὶ τοὺς σὺν Κύρῳ βαρβάρους ἐδίωξε σὺν τοῖσδε τοῖς παροῦσι νῦν μετ' ἐμοῦ, οἵπερ αὐτῷ εἰσι πιστότατοι. καὶ περὶ μὲν τούτων ὑπέσχετό μοι βουλευέσθαι· ἐρέσθαι δὲ με ὑμᾶς ἐκέλευεν ἐλθόντα, τίνος ἔνεκεν ἐστρατεύσατε ἐπ' αὐτόν. καὶ συμβουλεύω ὑμῖν μετρίως ἀποκρίνασθαι, ἵνα μοι εὐπρακτότερον ᾦ, εἰάν τι δύνωμαι ἀγαθὸν ὑμῖν παρ' αὐτοῦ διαπράξασθαι».

§ 21—23

Πρὸς ταῦτα μεταστάντες οἱ Ἕλληνες ἐβουλεύοντο· καὶ ἀπεκρίναντο, Κλέαρχος δ' ἔλεγεν· «Ἡμεῖς οὔτε συνήλθομεν ὡς βασιλεῖ πολεμήσοντες οὔτε ἐπορευόμεθα ἐπὶ βασιλέα, ἀλλὰ πολλὰς προφάσεις Κύρος ἠῦρισκεν, ὡς καὶ σὺ εὖ οἶσθα,

ἵνα ὑμᾶς τε ἀπαρασκεύους λάθοι καὶ ἡμᾶς ἐνθάδε ἀγάγοι. ἐπεὶ μέντοι ἤδη αὐτὸν ἐωρῶμεν ἐν δεινῷ ὄντα, ἠσχύνθημεν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους προδοῦναι αὐτόν, ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ παρέχοντες ἡμᾶς αὐτοὺς εὖ ποιεῖν. ἐπεὶ δὲ Κύρος τέθνηκεν, οὔτε βασιλεῖ ἀντιποιούμεθα τῆς ἀρχῆς, οὔτ' ἔστιν ὅτου ἔνεκα βουλοίμεθα ἂν τὴν βασιλείως χώραν κακῶς ποιεῖν, οὐδ' αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἂν ἐθέλοιμεν, πορευοίμεθα δ' ἂν οἴκαδε, εἴ τις ἡμᾶς μὴ λυποίῃ· ἀδικοῦντα μέντοι πειρασόμεθα σὺν τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι· ἐὰν μέντοι τις ἡμᾶς καὶ εὖ ποιῶν ὑπάρχη, καὶ τούτου εἰς γε δύναμιν οὐχ ἡττησόμεθα εὖ ποιῶντες».

Ὁ μὲν οὕτως εἶπεν· ἀκούσας δὲ ὁ Τισσαφέρνης «Ταῦτα», § 24—27 ἔφη, «ἐγὼ ἀπαγγελῶ βασιλεῖ καὶ ὑμῖν πάλιν τὰ παρ' ἐκείνου· μέχρι δ' ἂν ἐγὼ ἦκω, αἱ σπονδαὶ μερόντων· ἀγορὰν δὲ ἡμεῖς παρέξομεν». καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκεν· ὥσθ' οἱ Ἕλληνες ἐφρόντιζον· τῇ δὲ τρίτῃ ἡκων ἔλεγεν, ὅτι διαπραγμένος ἦκει παρὰ βασιλέως δοθῆναι αὐτῷ σφῆξιν τοὺς Ἕλληνας, καίπερ πολλῶν ἀντιλεγόντων, ὡς οὐκ ἄξιον εἶη βασιλεῖ ἀφείναι τοὺς ἐφ' ἑαυτὸν στρατευσαμένους. τέλος δὲ εἶπε· «Καὶ νῦν ἔξεστιν ὑμῖν πιστὰ λαβεῖν παρ' ἡμῶν, ἢ μὴν φιλίαν παρέξειν ὑμῖν τὴν χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξειν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀγορὰν παρέχοντας· ὅπου δ' ἂν μὴ ᾖ πρίασθαι, λαμβάνειν ὑμᾶς ἐκ τῆς χώρας ἐάσομεν τὰ ἐπιτήδεια. ὑμᾶς δὲ αὖ ἡμῖν δεήσει ὁμόσαι, ἢ μὴν πορευέσθαι ὡς διὰ φιλίας ἀσινῶς, σῖτα καὶ ποτὰ λαμβάνοντας, ὅπταν μὴ ἀγορὰν παρέχωμεν· ἦν δὲ παρέχωμεν ἀγορὰν, ὠνουμένους ἔξειν τὰ ἐπιτήδεια».

Ταῦτα ἔδοξε, καὶ ὄμωσαν καὶ δεξιὰς ἔδοσαν Τισσαφέρ- § 28—29 νης καὶ ὁ τῆς βασιλείως γυναικὸς ἀδελφὸς τοῖς τῶν Ἑλλήνων στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς καὶ ἔλαβον παρὰ τῶν Ἑλλήνων. μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης εἶπε· «Νῦν μὲν δὴ ἄπειμι ὡς

βασιλέα· ἐπειδὴν δὲ διαπράξωμαι, ἃ δέομαι, ἤξω συσκευασάμενος, ὡς ἀπάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αὐτὸς ἀπιῶν ἐπὶ τὴν ἑμαυτοῦ ἀρχήν».

[Οἱ Ἕλληνες καὶ ὁ Ἀριαῖος περιμένουν τὸν Τισσαφέρην ἐστρατοπεδευμένοι πλησίον ἀλλήλων ἐπὶ 20 καὶ πλέον ἡμέρας· κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἔρχονται εἰς τὸν Ἀριαῖον οἱ ἀδελφοὶ του καὶ ἄλλοι συγγενεῖς καὶ φέρουν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς ἄλλους ἐκ τῶν μετ' αὐτοῦ διαβεβαίωσιν ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως, ὅτι οὗτος δὲν θὰ μνησικακήσῃ κατ' αὐτῶν διὰ τὴν ἐστρατείαν των μετὰ τοῦ Κύρου. Μετὰ ταῦτα οἱ περὶ τὸν Ἀριαῖον φέρονται ψυχρῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας· ἐνεκα τούτου καὶ οἱ περισσότεροὶ τῶν Ἑλλήνων ἦσαν μαζί των δυσηρεστημένοι, προσερχόμενοι δὲ εἰς τὸν Κλέαρχον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους στρατηγούς λέγουν εἰς αὐτούς, ὅτι εὐθὺς πρόκειται ν' ἀναχωρήσουν, διότι εἶναι βέβαιοι ὅτι ὁ βασιλεὺς μὲ κάθε τρόπον θὰ προσπαθήσῃ νὰ τοὺς καταστρέψῃ. Ὁ Κλέαρχος εἰς τοὺς λέγοντας ταῦτα ἀποκρίνεται ὅτι δὲν εἶναι συμφέρον των νὰ διαλύσουν τὴν συνομολογηθεῖσαν συνθήκην ἐσπευσμένως ἀναχωροῦντες. Ἐν τῷ μεταξὺ ἔρχονται ὁ Τισσαφέρης καὶ ὁ Ὁρόντας, ὁ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως, μὲ τοὺς στρατοὺς των καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἡ πορεία ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Τισσαφέρους· κατὰ ταύτην ὁ μὲν Ἀριαῖος πορεύεται, ἔχων τὸν βαρβαρικὸν στρατὸν τοῦ Κύρου, μαζί μὲ τὸν Τισσαφέρην καὶ τὸν Ὁρόνταν καὶ στρατοπεδεύει μὲ ἐκείνους· οἱ δὲ Ἕλληνες ὑποπιεύοντες αὐτοὺς πορεύονται μόνοι των καὶ στρατοπεδεύουν μακρὰν των. Καὶ ὡς νὰ ἦσαν ἐχθροὶ φυλάσσονται ὁ εἰς ἀπὸ τὸν ἄλλον· ἐνίοτε δὲ καὶ συνέβαινε ν' ἀλληλοδέρνωνται, ἐν ᾧ συνέλεγον ξύλα ἀπὸ τὸ ἴδιον μέρος ἢ χόρτα ἢ ἄλλα παρόμοια. Οὕτω πορευόμενοι φθάνουν εἰς τὸ τεῖχος τῆς Μηδίας καὶ ἀφ' οὗ διήλθον τοῦτο καὶ δύο διώρυγας ἔρχονται εἰς τὴν Σιπτάκην, πόλιν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον πλησίον τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ, παρὰ τὴν ὁποίαν καὶ στρατοπεδεύουν, ἐν ᾧ οἱ βάρβαροι προσηγηθέντες εἶχον διαβῆ τὸν ποταμόν. Φοβούμενοι δὲ οὗτοι, μήπως οἱ Ἕλληνες θελήσουν νὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς τὴν εὐφορον ἐκείνην χώραν μεταξὺ διωρύγων

καὶ Τίγρητος, ἐπιχειροῦν δολίως νὰ προτρέψουν αὐτοὺς νὰ διαβῶν τὸν ποταμὸν ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον. Ἐννοήσαντες τὸν δόλον οἱ Ἕλληνες μετὰ προφυλάξεως διαβαίνουν τὸν Τίγρητα. Ἀπὸ τούτου δὲ πορεύονται εἰς τὸν Φύσκον ποταμὸν, πλησίον τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε μεγάλη πόλις, ὀνομαζομένη Ὡπις. Ἀπ' ἐδῶ πορεύονται εἰς τὰς πλουσίας κόμας τῆς Παρυσάτιδος, τὰς ὁποίας ἐπιτρέπει ὁ Τισσαφέρης νὰ διαρπάσουν οἱ Ἕλληνες. Μετὰ ταῦτα ἔρχονται εἰς τὰς Καινάς, πόλιν πλουσίαν καὶ μεγάλην παρὰ τὸν Τίγρητα].

Γ'. Συνέντευξις Κλεάρχου καὶ Τισσαφέρους πρὸς διάλυσιν τῆς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ὑποψίας. — Σύλληψις καὶ σφαγὴ πλείστων στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρους.

(5, 1—42)

Μετὰ ταῦτα ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμὸν, τὸ § 1—2 εὖρος τεττάρων πλέρων. καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· ἐν δὲ ταύταις ὑποψία μὲν ἦσαν, φανερὰ δὲ οὐδεμία ἐφαίνετο ἐπιβουλῆ. ἔδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι τῷ Τισσαφέρναι, εἴ πως δύναίτο παῦσαι τὰς ὑποψίας, πρὶν ἐξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι· καὶ ἔπεμψε τινα ἐροῦντα, ὅτι συγγενέσθαι αὐτῷ χρήζει· ὁ δὲ ἐτοίμως ἐκέλευεν ἤκειν.

Ἐπειδὴ δὲ συνήλθον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε· «Ἐγώ, ὡ § 3—6 Τισσαφέρην, οἶδα μὲν ἡμῖν ὄρκους γεγενημένους καὶ δεξιὰς δεδομένας μὴ ἀδικήσῃν ἀλλήλους· φυλαττόμενον δὲ σέ τε ὄρω ὡς πολεμίους ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς, ὄρωντες ταῦτα, ἀντιφυλαττόμεθα. ἐπεὶ δὲ σκοπῶν οὐ δύναμαι οὔτε σὲ αἰσθῆσθαι πειρώμενον ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν, ἐγώ τε σαφῶς οἶδα, ὅτι ἡμεῖς γε οὐδὲ ἐπινοοῦμεν τοιοῦτον οὐδέν, ἔδοξέ μοι εἰς λό-

γους σοι ἐλθεῖν, ὅπως, εἰ δυναίμεθα, ἐξέλοιμεν ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν. καὶ γὰρ οἶδα ἀνθρώπους ἤδη τοὺς μὲν ἐκ διαβολῆς, τοὺς δὲ καὶ ἐξ ὑποψίας, οἳ φοβηθέντες ἀλλήλους, φθάσαι βουλόμενοι, πρὶν παθεῖν, ἐποίησαν ἀνήκεστα κακὰ τοὺς οὐτε μέλλοντας οὐτ' ἂν βουλομένους τοιοῦτον οὐδέν. τὰς οὖν τοιαύτας ἀγνωμοσύνας νομίζων συνουσίαις μάλιστα ἂν παύεσθαι, ἤκω καὶ διδάσκειν σε βούλομαι, ὡς σὺ ἡμῖν οὐκ ὀρθῶς ἀπιστεῖς.

§ 7 » Πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μέγιστον οἱ θεῶν ἡμᾶς ὅρκοι κωλύουσι πολεμίους εἶναι ἀλλήλοις· ὅστις δὲ τούτων σὺναιδεν αὐτῷ παρημεληκῶς, τοῦτον ἐγὼ οὐποτ' ἂν εὐδαιμονίσαιμι. τὸν γὰρ θεῶν πόλεμον οὐκ οἶδα, οὐτ' ἀπὸ ποίου ἂν τάχους φεύγων τις ἀποφύγοι, οὐτ' εἰς ποῖον ἂν σκότος ἀποδραίη, οὐθ' ὅπως ἂν εἰς ἐχυρὸν χωρίον ἀποσταίη. πάντη γὰρ πάντα τοῖς θεοῖς ὑποχείρια καὶ πανταχῆ πάντων ἔσον οἱ θεοὶ κρατοῦσι.

§ 8—11 » Περὶ μὲν δὴ τῶν θεῶν τε καὶ τῶν ὀρκίων οὕτω γιγνώσκω, παρ' οὓς ἡμεῖς τὴν φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα· τῶν δ' ἀνθρωπίνων σὲ ἐγὼ ἐν τῷ παρόντι νομίζω μέγιστον εἶναι ἡμῖν ἀγαθόν. σὺν μὲν γὰρ σοὶ πᾶσα μὲν ὁδὸς εὐπορος, πᾶς δὲ ποταμὸς διαβατός, τῶν τε ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορία· ἄνευ δὲ σοῦ πᾶσα μὲν διὰ σκότους ἢ ὁδός· οὐδὲν γὰρ αὐτῆς ἐπιστάμεθα· πᾶς δὲ ποταμὸς δύσπορος, πᾶς δὲ ὄχλος φοβερός, φοβερώτατον δ' ἐρημία· μεστή γὰρ πολλῆς ἀπορίας ἐστίν. εἰ δὲ δὴ καὶ μανέντες σε κατακτείναιμεν, ἄλλο τι ἂν ἦ, τὸν εὐεργέτην κατακτείναντες, πρὸς βασιλέα τὸν μέγιστον ἐφεδρον ἀγωνιζοίμεθα; ὅσων δὲ δὴ καὶ οἷων ἂν ἐλπίδων ἐμαυτὸν στερήσαιμι, εἰ σὲ τι κακὸν ἐπιχειρήσαιμι ποιεῖν, ταῦτα λέξω. ἐγὼ γὰρ Κῦρον ἐπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι, νομίζων τῶν τότε ἱκανώτατον εἶναι εὖ ποιεῖν, ὃν βούλοιο· σὲ δὲ κῶν ὀρθῶς τὴν τε Κῦρου δύναμιν καὶ χώραν ἔχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ

σφύζοντα, τὴν δὲ βασιλέως δύναμιν, ἣ Κῦρος πολεμῖα ἐχρήτο, σοὶ ταύτην σύμμαχον οὖσαν. τούτων δὲ τοιούτων ὄντων, τίς οὕτω μαίνεται, ὅστις οὐ βούλεται σοὶ φίλος εἶναι;

» Ἀλλὰ μὴν ἐρῶ γὰρ καὶ ταῦτα, ἐξ ὧν ἔχω ἐλπίδας καὶ § 12—14 σὲ βουλήσεσθαι φίλον ἡμῖν εἶναι. οἶδα μὲν γὰρ ὑμῖν Μυσοὺς λυπηροὺς ὄντας, οὓς νομίζω ἂν σὺν τῇ παρούσῃ δυνάμει ταπεινοὺς ὑμῖν παρασχέιν· οἶδα δὲ καὶ Πισίδας· ἀκούω δὲ καὶ ἄλλα ἔθνη πολλὰ τοιαῦτα εἶναι, ἃ οἶμαι ἂν παῦσαι ἐνοχλοῦντα ἀεὶ τῇ ὑμετέρᾳ εὐδαιμονίᾳ. Αἰγυπτίους δέ, οἷς μάλιστα ὑμᾶς νῦν οἶδα τεθυμωμένους, οὐχ ὀρθῶς, ποῖα δυνάμει συμμάχῳ χρησάμενοι μᾶλλον ἂν κολάσαισθε τῆς νῦν σὺν ἐμοὶ οὔσης. ἀλλὰ μὴν ἐν γε τοῖς πέριξ οἰκοῦσι σύ, εἰ μὲν βούλοιο τῷ φίλος εἶναι, ὡς μέγιστος ἂν εἴης, εἰ δὲ τίς σε λυποίη, ὡς δεσπότης ἂν ἀναστρέφοιο, ἔχων ἡμᾶς ὑπηρέτας, οἳ σοι οὐκ ἂν τοῦ μισθοῦ ἕνεκα μόνον ὑπηρετοῖμεν, ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος, ἣν σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοὶ ἂν ἔχοιμεν δικαίως.

» Ἐμοὶ μὲν ταῦτα πάντα ἐνθυμουμένῳ οὕτω δοκεῖ θαυμα- § 15 στὸν εἶναι τὸ σὲ ἡμῖν ἀπιστεῖν, ὥστε καὶ ἥδιστ' ἂν ἀκούσαιμι τὸ ὄνομα, τίς οὕτως ἐστὶ δεινὸς λέγειν, ὥστε σε πείσαι λέγων ὡς ἡμεῖς σοι ἐπιβουλεύομεν».

Κλέαρχος μὲν οὖν τοσαῦτα εἶπε· Τισσαφέρνης δὲ ὧδε § 16—19 ἀπημείφθη· « Ἀλλ' ἤδομαι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἀκούων σου φρονίμους λόγους· ταῦτα γὰρ γινώσκων, εἴ τι ἐμοὶ κακὸν βουλεύεις, ἅμα ἂν μοι δοκεῖς καὶ σαυτῷ κακόνους εἶναι. ὡς δ' ἂν μάθης, ὅτι οὐδ' ἂν ὑμεῖς δικαίως οὔτε βασιλεῖ οὐτ' ἐμοὶ ἀπιστοῖτε, ἀντάκουσον. εἰ γὰρ ὑμᾶς ἐβουλόμεθα ἀπολέσαι, πότερά σοι δοκοῦμεν ἰππέων πλῆθους ἀπορεῖν ἢ πεζῶν ἢ ὀπλίσεως, ἐν ἣ ὑμᾶς μὲν βλάπτειν ἱκανοὶ εἶμεν ἂν, ἀντιπᾶσχειν δὲ οὐδεὶς κίνδυνος; ἀλλὰ χωρίων ἐπιτηδείων ὑμῖν ἐπιτίθεσθαι ἀπορεῖν ἂν σοι δοκοῦμεν; οὐ τοσαῦτα μὲν πεδία, ἃ ὑμεῖς φίλια ὄντα σὺν πολλῷ πόνῳ διαπορεύεσθε, τοσαῦτα

δὲ ὄρη ὁράτε ὑμῖν ὄντα πορευτέα, ἃ ἡμῖν ἕξεσι προκαταλαβούσιν ἄπορα ὑμῖν παρέχειν, τοσοῦτοι δ' εἰσὶ ποταμοί, ἐφ' ὧν ἕξεσιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι, ὁπόσοις ἂν ὑμῶν βουλώμεθα μάχεσθαι; εἰσὶ δ' αὐτῶν, οὓς οὐδ' ἂν παντάπασι διαβαίτε, εἰ μὴ ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορευόμεν. εἰ δ' ἐν πάσι τούτοις ἠττώμεθα, ἀλλὰ τὸ γέ τοι πῦρ κρείττον τοῦ καρποῦ ἐστίν· ὃν ἡμεῖς δυναίμεθ' ἂν κατακαύσαντες λιμὸν ὑμῖν ἀντιτάξαι, ᾧ ὑμεῖς οὐδ', εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἴτε, μάχεσθαι ἂν δύναισθε.

§ 20—21 » Πῶς ἂν οὖν ἔχοντες τοσοῦτους πόρους πρὸς τὸ ὑμῖν πολεμεῖν, καὶ τούτων μηδένα ἡμῖν ἐπικίνδυνον, ἔπειτα ἐκ τούτων πάντων τοῦτον ἂν τὸν τρόπον ἐξελοίμεθα, ὃς μόνος μὲν πρὸς θεῶν ἀσεβής, μόνος δὲ πρὸς ἀνθρώπων αἰσχρός; παντάπασι δὲ ἀπύρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐχομένων, καὶ τούτων πονηρῶν, οἵτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιπορκίας τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι. οὐχ οὕτως ἡμεῖς, ᾧ Κλέαρχε, οὔτε ἀλόγιστοι οὔτε ἠλίθιοι ἐσμεν.

§ 22—23 » Ἀλλὰ τί δή, ὑμᾶς ἐξὸν ἀπολέσαι, οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἦλθομεν; εὐ ἴσθι, ὅτι ὁ ἐμὸς ἕρως τούτου αἴτιος τὸ τοῖς Ἑλλησιν ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι, καὶ ᾧ Κύρος ἀνέβη ξενικῶ δια μισθοδοσίας πιστεύων, τούτῳ ἐμὲ καταβῆναι δι' εὐεργεσίας ἰσχυρόν. ὅσα δ' ἐμοὶ χρήσιμοι ὑμεῖς ἐστε, τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα· τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τιάραν βασιλεῖ μόνῳ ἕξεσιν ὀρθὴν ἔχειν, τὴν δ' ἐπὶ τῇ καρδίᾳ ἴσως ἂν, ὑμῶν παρόντων, καὶ ἕτερος εὐπετῶς ἔχει».

§ 24—26 Ταῦτα εἰπὼν ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ ἀληθῆ λέγειν· καὶ εἶπεν· «Οὐκοῦν», ἔφη, «οἵτινες, τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων, πειρῶνται διαβάλλοντες ποιῆσαι πολεμίους ἡμᾶς, ἀξιοὶ εἰσὶ τὰ ἔσχατα παθεῖν;» «Καὶ ἐγὼ μὲν γε», ἔφη ὁ Τισσαφέρνης, «εἰ βούλεσθέ μοι οἷ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ ἐλθεῖν, ἐν τῷ ἐμφανεῖ λέξω τοὺς πρὸς ἐμὲ λέγοντας, ὡς σὺ ἐμοὶ ἐπιβουλεύεις καὶ τῇ σὺν ἐμοὶ στρατιᾷ». «Ἐγὼ δέ», ἔφη ε

Κλέαρχος, «ἄξω πάντας, καὶ σοὶ αὖ δηλώσω, ὅθεν ἐγὼ περὶ σοῦ ἀκούω». ἐκ τούτων δὴ τῶν λόγων ὁ Τισσαφέρνης φιλοφρονούμενος, τότε μὲν μένειν τε αὐτὸν ἐκέλευε καὶ σύνδειπνον ἐποιήσατο.

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὁ Κλέαρχος ἐλθὼν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον § 27—30 δηλός τ' ἦν πάνυ φιλικῶς οἰόμενος διακείσθαι τῷ Τισσαφέρνει, καί, ἃ ἔλεγεν ἐκεῖνος, ἀπήγγελλεν, ἔφη τε χρῆναι ἰέναι παρὰ Τισσαφέρνην, οὓς ἐκέλευσε, καί, οἱ ἂν ἐλεγχθῶσι διαβάλλοντες τῶν Ἑλλήνων, ὡς προδότας αὐτοὺς καὶ κακόνους τοῖς Ἑλλησιν ὄντας τιμωρηθῆναι. ὑπόπτει δὲ εἶναι τὸν διαβάλλοντα Μένωνα, εἰδὼς αὐτὸν καὶ λάθρα συγγεγενημένον Τισσαφέρνει μετ' Ἀριαίου καὶ στασιάζοντα αὐτῷ καὶ ἐπιβουλεύοντα, ὅπως, τὸ στράτευμα ἅπαν πρὸς αὐτὸν λαδῶν, φίλος ἦ Τισσαφέρνει. ἐβούλετο δὲ καὶ ὁ Κλέαρχος ἅπαν τὸ στράτευμα πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν τὴν γνώμην καὶ τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδῶν εἶναι. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν τινες αὐτῷ μὴ ἰέναι πάντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ στρατηγοὺς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. ὁ δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς κατέτεινεν, ἔστε διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγοὺς ἰέναι, εἴκοσι δὲ λοχαγούς· σινηκολούθησαν δὲ ὡς εἰς ἀγορὰν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὡς διακόσιοι.

Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφέρνους, οἱ μὲν § 31—32 στρατηγοὶ παρεκλήθησαν εἶσω, Πρόξενος Βοιωτίας, Μένων Θετταλός, Ἀγίας Ἀρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης Ἀχαιοός· οἱ δὲ λοχαγοὶ ἐπὶ ταῖς θύραις ἔμενον. οὐ πολλῶν δ' ὕστερον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου οἱ τ' ἐνδον συναλαμβάνοντο καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων τινὲς ἰππέων, διὰ τοῦ πεδίου ἐλαύνοντες, ᾧτινι ἐντυγχάνοιεν Ἑλληγι ἢ δούλῳ ἢ ἐλευθέρῳ, πάντας ἔκτεινον.

Οἱ δὲ Ἑλληγες τὴν τε ἰππασίαν ἐθαύμαζον ἐκ τοῦ στρα- § 33—37 τοπέδου ὄρωντες καί, ὅτι ἐποίουν, ἡμφεγνόουν, πρὶν Νίκαρ-

χος Ἄρκας ἦκε φεύγων τετρωμένος εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων, καὶ εἶπε πάντα τὰ γεγενημένα. ἐκ τούτου δὴ οἱ Ἕλληγες ἔθεον ἐπὶ τὰ ὄπλα πάντες, ἐκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες αὐτίκα ἦξειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. οἱ δὲ πάντες μὲν οὐκ ἤλθον, Ἀριαῖος δὲ καὶ Ἀρτάοζος καὶ Μιθραδάτης, οἱ ἦσαν Κύρω πιστότατοι· ὁ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐρμηνεὺς ἔφη καὶ τὸν Τισσαφέρην ἀδελφὸν σὺν αὐτοῖς ὄραν καὶ γινώσκειν· συνηκολούθουν δὲ καὶ ἄλλοι Περσῶν τεθωρακισμένοι εἰς τριακοσίους. οὗτοι, ἐπεὶ ἐγγυὲς ἦσαν, προσελθεῖν ἐκέλευον, εἴ τις εἶη τῶν Ἑλλήνων στρατηγὸς ἢ λοχαγός, ἵνα ἀπαγγείλωσι τὰ παρὰ βασιλέως. μετὰ ταῦτα ἐξῆλθον φυλαττόμενοι τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ μὲν Κλεάνωρ Ὀρχομένιος καὶ Σοφαίνετος Στυμφάλιος, σὺν αὐτοῖς δὲ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὅπως μάθοι τὰ περὶ Προξένου· Χειρίσοφος δὲ ἐτύγχανεν ἀπὼν ἐν κώμῃ τινί, σὺν ἄλλοις ἐπισημοῦς.

§ 38 Ἐπειδὴ δὲ ἕστησαν εἰς ἐπήκοον, εἶπεν Ἀριαῖος τάδε· «Κλέαρχος μὲν, ὦ ἄνδρες Ἕλληγες, ἐπεὶ ἐπιτορκῶν τε ἐφάνη καὶ τὰς σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν δίκην καὶ τέθηκε, Πρόξενος δὲ καὶ Μένων, ὅτι κατήγγειλαν αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλὴν, ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰσιν. ὑμᾶς δὲ βασιλεὺς τὰ ὄπλα ἀπαιτεῖ· ἑαυτοῦ γὰρ εἶναι φησιν, ἐπεὶπερ Κύρου ἦσαν τοῦ ἐκείνου δούλου».

§ 39—42 Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίναντο οἱ Ἕλληγες, ἔλεγε δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος· «ὦ κάκιστε ἀνθρώπων Ἀριαῖε καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι ἦτε Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὔτε θεοὺς οὔτ' ἀνθρώπους, οἵτινες, ὁμόσαντες ἡμῖν τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἐχθροὺς νομιεῖν, προδόντες ἡμᾶς σὺν Τισσαφέρνῃ τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ πανουργοτάτῳ, τοὺς τε ἄνδρας αὐτοὺς, οἷς ὤμνυτε, ἀπολωλέκατε, καὶ τοὺς ἄλλους ἡμᾶς προδεδωκότες, σὺν τοῖς πολεμίοις ἐφ' ἡμᾶς ἔρχεσθε;» ὁ δὲ Ἀριαῖος εἶπε· «Κλέαρχος γὰρ πρόσθεν ἐπιβουλεύων φανερὸς ἐγένετο Τισ-

σαφέρνῃ τε καὶ Ὀρόντῃ καὶ πᾶσιν ἡμῖν τοῖς σὺν τούτοις». ἐπὶ τούτοις Ξενοφῶν τάδε εἶπε· «Κλέαρχος μὲν τοίνυν, εἰ παρὰ τοὺς ὄρκους ἔλυε τὰς σπονδὰς, τὴν δίκην ἔχει· δίκαιον γὰρ ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιτορκούντας· Πρόξενος δὲ καὶ Μένων, ἐπεὶπερ εἰσὶν ὑμέτεροι μὲν εὐεργεταί, ἡμέτεροι δὲ στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο· δῆλον γὰρ ὅτι, φίλοι γε ὄντες ἀμφοτέροις, πειράσσονται καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν τὰ βέλτιστα συμβουλεύουσαι». πρὸς ταῦτα οἱ βάρβαροι πολὺν χρόνον διαλεχθέντες ἀλλήλοισι, ἀπῆλθον, οὐδὲν ἀποκρινάμενοι.

BIBLION TRITON

Α'. Στενοχωρία τῶν Ἑλλήνων.—Καθησύχασις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἐκλογή νέων στρατηγῶν.

(1, 2—47)

§ 2 Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατηγοὶ συνειλημμένοι ἦσαν καὶ τῶν λοχαγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ συνεπισπόμενοι ἀπωλώλεσαν, ἐν πολλῇ δὲ ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ Ἕλληνες, ἐννοούμενοι μὲν, ὅτι ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις ἦσαν, κύκλῳ δὲ αὐτοῖς πάντῃ πολλὰ καὶ ἔθνη καὶ πόλεις πολέμια ἦσαν, ἀγορὰν δὲ οὐδεὶς ἔτι παρέξεν ἔμελλεν, ἀπειχον δὲ τῆς Ἑλλάδος οὐ μείον ἢ μύρια στάδια, ἡγεμῶν δ' οὐδεὶς τῆς ὁδοῦ ἦν, ποταμοὶ δὲ διείργον ἀδιάβατοι ἐν μέσῳ τῆς οἴκαδε ὁδοῦ, προυδεδώκεσαν δὲ αὐτοὺς καὶ οἱ σὺν Κύρῳ ἀναθάντες βάρβαροι, μόνοι δὲ καταλελειμμένοι ἦσαν, οὐδὲ ἰππέα οὐδένα σύμμαχον ἔχοντες, ὥστε εὐδῆλον ἦν, ὅτι νικῶντες μὲν οὐδένα ἂν κατακάνοιεν, ἡττηθέντων δὲ αὐτῶν οὐδεὶς ἂν λειφθείη.

§ 3 Ταῦτα ἐννοούμενοι καὶ ἀθύμως ἔχοντες, ὀλίγοι μὲν αὐτῶν εἰς τὴν ἐσπέραν σίτου ἐγεύσαντο, ὀλίγοι δὲ πῦρ ἀνέκαυσαν, ἐπὶ δὲ τὰ ὅπλα πολλοὶ οὐκ ἦλθον ταύτην τὴν νύκτα, ἀνεπαύοντο δέ, ὅπου ἐτύγχανεν ἕκαστος, οὐ δυνάμενοι καθεῦδειν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παιδῶν, οὓς οὐποτ' ἐνόμιζον ἔτι ὄψεσθαι. οὕτω μὲν δὴ διακείμενοι πάντες ἀνεπαύοντο.

Ἦν δὲ τις ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὃς οὔτε στρα- § 4—5
τηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης ὢν συνηκολούθει, ἀλλὰ Πρόξενος αὐτὸν μετεπέμψατο οἴκοθεν, ξένος ὢν ἀρχαῖος· ὑπισχνεῖτο δὲ αὐτῷ, εἰ ἔλθοι, φίλον αὐτὸν Κύρῳ ποιήσειν, ὃν αὐτὸς ἔφη κρείττω ἑαυτῷ νομίζειν τῆς πατρίδος. ὁ μέντοι Ξενοφῶν, ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολήν, ἀνακοινοῦται Σωκράτει τῷ Ἀθηναίῳ περὶ τῆς πορείας. καὶ ὁ Σωκράτης ὑποπτεύσας, μὴ τι πρὸς τῆς πόλεως ὑπαίτιον εἶη Κύρῳ φίλον γενέσθαι, ὅτι ἐδόκει Κύρος προθύμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ τὰς Ἀθήνας συμπολεμήσαι, συμβουλεύει τῷ Ξενοφῶντι, ἐλθόντα εἰς Δελφοὺς, ἀνακοινῶσαι τῷ θεῷ περὶ τῆς πορείας.

Ἐλθὼν δ' ὁ Ξενοφῶν ἐπήρητο τὸν Ἀπόλλω, τίνι ἂν θεῶν § 6—7
θύων καὶ εὐχόμενος κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔλθοι τὴν ὁδόν, ἣν ἐπινοεῖ, καὶ καλῶς πράξας σωθείη. καὶ ἀνείλεν αὐτῷ ὁ Ἀπόλλων θεοῖς, οἷς ἔδει θύειν. ἐπεὶ δὲ πάλιν ἦλθε, λέγει τὴν μαντείαν τῷ Σωκράτει. ὁ δ' ἀκούσας ἠτιᾶτο αὐτόν, ὅτι οὐ τοῦτο πρῶτον ἠρώτα, πότερον λῶν εἶη αὐτῷ πορεύεσθαι ἢ μένειν, ἀλλ' αὐτὸς κρινας ἰτέον εἶναι τοῦτ' ἐπυνθάνετο, ὅπως ἂν κάλλιστα πορευθείη. «ἐπεὶ μέντοι οὕτως ἦρου ταῦτ'», ἔφη, «χρὴ ποιεῖν, ὅσα ὁ θεὸς ἐκέλευσεν».

Ὁ μὲν δὴ Ξενοφῶν οὕτω θυσάμενος, οἷς ἀνείλεν ὁ θεός, § 8—10
ἐξέπλει, καὶ καταλαμβάνει ἐν Σάρδεσι Πρόξενον καὶ Κύρον μέλλοντας ἤδη ὄρμᾶν τὴν ἄνω ὁδόν, καὶ συνεστάθη Κύρῳ. προθυμουμένου δὲ τοῦ Προξένου καὶ ὁ Κύρος συμπροθυμεῖτο μείναι αὐτόν, εἶπε δέ, ὅτι, ἐπειδὴν τάχιστα ἢ στρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψει αὐτόν. ἐλέγετο δὲ ὁ στόλος εἶναι εἰς Πισιδας. ἐστρατεύετο μὲν δὴ οὕτως ἑξαπατηθεὶς—οὐχ ὑπὸ Προξένου. οὐ γὰρ ἤδει τὴν ἐπὶ βασιλέα ὄρμῃν οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων πλὴν Κλεάρχου· ἐπεὶ μέντοι εἰς Κιλικίαν ἦλθον, σαφὲς πᾶσιν ἦδη ἐδόκει εἶναι, ὅτι ὁ στόλος εἶη ἐπὶ βασιλέα. φοβούμενοι δὲ τὴν ὁδὸν καὶ ἄκοντες ἕμως οἱ

πολλοὶ δι' αἰσχύνην καὶ ἀλλήλων καὶ Κύρου συνηκολούθησαν· ὧν εἷς καὶ Ξενοφῶν ἦν.

§ 11—12 Ἐπεὶ δὲ ἀπορία ἦν, ἐλυπεῖτο μὲν σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ οὐκ ἐδύνατο καθεύδειν· μικρὸν δ' ὕπνου λαχὼν εἶδεν ὄναρ. ἔδοξεν αὐτῷ βροντῆς γενομένης, σκηπτὸς πεσεῖν εἰς τὴν πατρίαν οἰκίαν, καὶ ἐκ τούτου λάμπεσθαι πάσα. περίφοβος δ' εὐθύς ἀνηγέρθη, καὶ τὸ ὄναρ τῇ μὲν ἔκρινεν ἀγαθόν, ὅτι ἐν πόνοις ὧν καὶ κινδύνοις φῶς μέγα ἐκ Διὸς ἰδεῖν ἔδοξε· τῇ δὲ καὶ ἐφοβείτο, ὅτι ἀπὸ Διὸς μὲν βασιλέως τὸ ὄναρ ἐδόκει αὐτῷ εἶναι, κύκλω δὲ ἐδόκει λάμπεσθαι τὸ πῦρ, μὴ οὐ δύναίτο ἐκ τῆς χώρας ἐξελθεῖν τῆς βασιλείας, ἀλλ' εἴργαιτο πάντοθεν ὑπὸ τινῶν ἀποριῶν.

§ 13—14 Ὅποῖόν τι μὲν δὴ ἐστὶ τὸ τοιοῦτον ὄναρ ἰδεῖν, ἐξεστὶ σκοπεῖν ἐκ τῶν συμβάντων μετὰ τὸ ὄναρ. γίγνεται γὰρ τάδε. εὐθύς ἐπειδὴ ἀνηγέρθη, πρῶτον μὲν ἔνοια αὐτῷ ἐμπίπτει· «τί κατάκειμαι; ἢ δὲ νύξ προβαίνει· ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ εἰκὸς τοὺς πολεμίους ἤξειν. εἰ δὲ γενησόμεθα ἐπὶ βασιλεῖ, τί ἐμποδὼν μὴ οὐχὶ πάντα μὲν τὰ χαλεπώτατα ἐπιδόντας, πάντα δὲ τὰ δεινότατα παθόντας ὑβρίζομένους ἀποθανεῖν; ὅπως δ' ἀμυνόμεθα, οὐδεὶς παρασκευάζεται οὐδὲ ἐπιμελεῖται, ἀλλὰ κατακείμεθα, ὥσπερ ἐξὸν ἡσυχίαν ἄγειν. ἐγὼ οὖν τὸν ἐκ ποίας πόλεως στρατηγὸν προσδοκῶ ταῦτα πράξειν; ποίαν δ' ἡλικίαν ἐμαυτῷ ἐλθεῖν ἀναμένω; οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔτι πρεσβύτερος ἔσομαι, ἐὰν τήμερον προδῶ ἐμαυτὸν τοῖς πολεμίους».

§ 15—18 Ἐκ τούτου ἀνίσταται καὶ συγκαλεῖ τοὺς Προξένου πρῶτον λοχαγούς. ἐπεὶ δὲ συνήλθον, ἔλεξεν· «Ἐγὼ, ὦ ἄνδρες λοχαγοί, οὐτε καθεύδειν δύναμαι, ὥσπερ οἶμαι οὐδ' ἡμεῖς, οὐτε κατακεῖσθαι ἔτι, ὄρων, ἐν οἷσις ἐσμέν. οἱ μὲν γὰρ πολέμοιοι δηλοῦν ὅτι οὐ πρότερον πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον ἐξέφηναν, πρὶν ἐνόμισαν καλῶς τὰ ἑαυτῶν παρασκευάσασθαι, ἡμῶν δ' οὐδεὶς οὐδὲν ἀντεπιμελεῖται, ὅπως ὡς κάλλιστα ἀγωνιού-

μεθα. καὶ μὴν εἰ ὑψησόμεθα καὶ ἐπὶ βασιλεῖ γενησόμεθα, τί οἰόμεθα πείσεσθαι; ὅς καὶ τοῦ ὁμομητρίου ἀδελφοῦ, καὶ τεθνηκότος ἤδη, ἀποτεμῶν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα ἀνεσταύρωσεν· ἡμᾶς δέ, οἷς κηδεμῶν μὲν οὐδεὶς πάρεστιν, ἐστρατεύσαμεν δὲ ἐπ' αὐτόν, ὡς δοῦλον ἀντὶ βασιλείας ποιήσοντες καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα, τί ἂν οἰόμεθα παθεῖν; ἄρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι, ὡς ἡμᾶς τὰ ἔσχατα αἰκισάμενος πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράσχοι τοῦ στρατεύεσθαι ποτε ἐπ' αὐτόν ἀλλ' ὅπως τοι μὴ ἐπ' ἐκείνῳ γενησόμεθα, πάντα ποιητέον.

» Ἐγὼ μὲν οὖν, ἔστε μὲν αἱ σπονδαὶ ἦσαν, οὐποτε ἐπαυό- § 19—20 μην ἡμᾶς μὲν οἰκτίρων, βασιλέα δὲ καὶ τὰς σὺν αὐτῷ μακαρίζων, διαθεώμενος αὐτῶν, ὅσῃ μὲν χώραν καὶ οἶαν ἔχοιεν, ὡς δὲ ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια, ὅσους δὲ θεράποντας, ὅσα δὲ κτήνη, χρυσὸν δέ, ἐσθήτηα δέ· τὰ δ' αὖ τῶν στρατιωτῶν ὁπότε ἐνθυμοίμην, ὅτι τῶν μὲν ἀγαθῶν τούτων οὐδενὸς ἡμῖν μετεῖη, εἰ μὴ πριαίμεθα, ὅτου δ' ὠνησόμεθα ἤδειν ἔτι ὀλίγους ἔχοντας, ἄλλως δὲ πως πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια ἢ ὠνούμενους ὄρκους ἤδη κατέχοντας ἡμᾶς· ταῦτ' οὖν λογιζόμενος ἐνίστε τὰς σπονδὰς μᾶλλον ἐφοβούμην ἢ νῦν τὸν πόλεμον.

» Ἐπεὶ μέντοι ἐκείνοι ἔλυσαν τὰς σπονδὰς, λελύσθαι μοι § 21—23 δοκεῖ καὶ ἡ ἐκείνων ὕβρις καὶ ἡ ἡμετέρα ἀσάφεια. ἐν μέσῳ γὰρ ἤδη κείται ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἄθλα, ὁπότεροι ἂν ἡμῶν ἄνδρες ἀμείνονες ὦσιν, ἀγωνοθέται δ' οἱ θεοὶ εἰσιν, οἳ σὺν ἡμῖν, ὡς τὸ εἰκός, ἔσσονται. οὗτοι μὲν γὰρ αὐτοὺς ἐπιωρικήασιν· ἡμεῖς δὲ πολλὰ ὄρωντες ἀγαθὰ στερρῶς αὐτῶν ἀπειχόμεθα διὰ τοὺς τῶν θεῶν ὄρκους· ὥστε ἐξείναι μοι δοκεῖ ἵεναι ἐπὶ τὸν ἀγῶνα πολὺ σὺν φρονήματι μείζονι ἢ τούτοις. ἔτι δ' ἔχομεν σώματα ἰκανώτερα τούτων καὶ ψυχή καὶ θάλπη καὶ πόνους φέρειν· ἔχομεν δὲ καὶ ψυχὰς σὺν τοῖς θεοῖς ἀμείνονας· οἱ δὲ ἄνδρες καὶ τρωαὶ καὶ θνητοὶ μᾶλλον ἡμῶν, ἦν οἱ θεοὶ ὥσπερ τὸ πρόσθεν νίκην ἡμῖν διδῶσιν.

§ 24—25 » Ἄλλ' ἴσως γὰρ καὶ ἄλλοι ταῦτά ἐνθυμοῦνται, πρὸς τῶν θεῶν μὴ ἀναμένωμεν ἄλλους ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν παρακαλοῦντας ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρξωμεν τοῦ ἐξορμηθῆσαι καὶ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τὴν ἀρετὴν· φάνητε τῶν λοχαγῶν ἀριστοὶ καὶ τῶν στρατηγῶν ἀξιοστρατηγότεροι. καὶ γὰρ δέ, εἰ μὲν ὑμεῖς ἐθέλετε ἐξορμᾶν ἐπὶ ταῦτα, ἐπεσθαι ὑμῖν βούλομαι, εἰ δ' ὑμεῖς τάττετ' αὐτόν με ἡγεῖσθαι, οὐδὲν προφασίζομαι τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζειν ἡγοῦμαι ἐρύκειν ἀπ' ἐμαυτοῦ τὰ κακά».

§ 26 Ὁ μὲν ταῦτ' ἔλεξεν, οἱ δὲ λοχαγοὶ ἀκούσαντες ἡγεῖσθαι ἐκέλευον πάντες, πλὴν Ἀπολλωνίδης τις ἦν βοιωτιάζων τῇ φωνῇ· οὗτος δ' εἶπεν, ὅτι φλυαροίη, ὅστις λέγοι ἄλλως πως σωτηρίας ἂν τυχεῖν ἢ βασιλέα πείσας, εἰ δύναίτο, καὶ ἅμα ἤρχετο λέγειν τὰς ἀπορίας.

§ 27—30 Ὁ μὲντοι Ξενοφῶν μεταξὺ ὑπολαβῶν ἔλεξεν ὧδε· «ὦ θαυμασιώτατε ἄνθρωπε, σὺ γε οὐδὲ δρῶν γινώσκεις, οὐδὲ ἀκούων μέμνησαι. ἐν ταῦτῳ γε μέντοι ἦσθα τούτοις, ὅτε βασιλεύς, ἐπεὶ Κῦρος ἀπέθανε, μέγα φρονήσας ἐπὶ τούτῳ, πέμπων ἐκέλευε παραδιδόναι τὰ ὅπλα. ἐπεὶ δὲ ἡμεῖς οὐ παραδόντες, ἀλλ' ἐξοπλισάμενοι ἐλθόντες παρεσκηγήσαμεν αὐτῷ, τί οὐκ ἐποίησε πρέσβεις πέμπων καὶ σπονδὰς αἰτῶν καὶ παρέχων τὰ ἐπιτήδεια, ἔστε σπονδῶν ἔτυχεν; ἐπεὶ δ' αὖ οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ, ὡς περ δὴ σὺ κελεύεις, εἰς λόγους αὐτοῖς ἄνευ ὅπλων ἦλθον πιστεύσαντες ταῖς σπονδαῖς, οὐ νῦν ἐκείνοι παιόμενοι, κεντούμενοι, ὑβριζόμενοι οὐδὲ ἀποθανεῖν οἱ τλήμονες δύνανται, καὶ μάλ', οἶμαι, ἐρῶντες τούτου; ἅ σὺ πάντα εἰδώς, τοὺς μὲν ἀμύνεσθαι κελεύοντας φλυαρεῖν φήεις, πείθειν δὲ πάλιν κελεύεις ἰόντας; ἐμοί, ὦ ἄνδρες, δοκεῖ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον μήτε προσεῖσθαι εἰς ταῦτόν ἡμῖν αὐτοῖς ἀφελόμενους τε τὴν λοχαγίαν, σκευὴ ἀναθέντας, ὡς τοιούτῳ χρῆ-

σθαι. οὗτος γὰρ καὶ τὴν πατρίδα καταισχύνει καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, ὅτι Ἕλληνας ὧν τοιοῦτός ἐστιν».

Ἐντεῦθεν ὑπολαβῶν Ἀγασίας Στυμφάλιος εἶπεν· «Ἄλλὰ § 31—32 τούτῳ γε οὔτε τῆς Βοιωτίας προσήκει οὐδὲν οὔτε τῆς Ἑλλάδος παντάπασιν, ἐπεὶ ἐγὼ αὐτὸν εἶδον ὡς περ Λυδὸν ἀμφοτέρα τὰ ὅτα τετρυπημένον». καὶ εἶχεν οὕτως. τοῦτον μὲν οὖν ἀπήλασαν· οἱ δὲ ἄλλοι παρὰ τὰς τάξεις ἰόντες, ὅπου μὲν στρατηγὸς σῶος εἶη, τὸν στρατηγὸν παρεκάλουν, ὅπου δὲ οἴχοιτο, τὸν ὑποστράτηγον, ὅπου δ' αὖ λοχαγὸς σῶος εἶη, τὸν λοχαγόν.

Ἐπεὶ δὲ πάντες συνήλθον, εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὅπλων ἑκα- § 33—34 θέζοντο· καὶ ἐγένοντο οἱ συνελθόντες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀμφὶ τοὺς ἑκατόν. ὅτε δὲ ταῦτα ἦν, σχεδὸν μέσαι ἦσαν νύκτες. ἐνταῦθα Ἰερώνυμος Ἡλείος, πρεσβύτατος ὧν τῶν Προξένου λοχαγῶν, ἤρχετο λέγειν ὧδε· «Ἡμῖν, ὦ ἄνδρες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ, ὁρῶσι τὰ παρόντα ἔδοξε καὶ αὐτοῖς συνελθεῖν καὶ ὑμᾶς παρακαλέσαι, ὅπως βουλευσάμεθα, εἴ τι δυναίμεθα ἀγαθόν. λέξον δ'», ἔφη, «καὶ σὺ, ὦ Ξενοφῶν, ἄπερ καὶ πρὸς ἡμᾶς».

Ἐκ τούτου λέγει τάδε Ξενοφῶν· «Ἄλλὰ ταῦτα μὲν δὴ § 35—36 πάντες ἐπιστάμεθα, ὅτι βασιλεὺς καὶ Τισσαφέρνης, οὓς μὲν ἐδυνήθησαν, συνειλήφασιν ἡμῶν, τοῖς δ' ἄλλοις δῆλον ὅτι ἐπιβουλεύουσιν, ὡς, ἢ δύνωνται, ἀπολέσωσιν. ἡμῖν δέ γε, οἶμαι, πάντα ποιητέα, ὡς μήποτε ἐπὶ τοῖς βαρβάρους γενώμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκείνοι ἐφ' ἡμῖν. εἰ τοίνυν ἐπίστασθε, ὅτι ὑμεῖς τοσοῦτοι ὄντες, ὅσοι νῦν συνεληλύθατε, μέγιστον ἔχετε καιρόν· οἱ γὰρ στρατιῶται οὗτοι πάντες πρὸς ὑμᾶς βλέπουσι, κἂν μὲν ὑμᾶς ὁρῶσιν ἀθυμοῦντας, πάντες κακοὶ ἔσονται, ἢ δὲ ὑμεῖς αὐτοὶ τε παρασκευαζόμενοι φανεροὶ ἦτε ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλήτε, εἰ ἴστε, ὅτι ἔφονται ὑμῖν καὶ πειράσσονται μιμεῖσθαι.

§ 37—38 » Ἴσως δέ τοι καὶ δίκαιόν ἐστιν ὑμᾶς διαφέρειν τι τούτων· ὑμεῖς γάρ ἐστε στρατηγοί, ὑμεῖς ταξίαρχοι καὶ λοχαγοί· καὶ ὅτε εἰρήνη ἦν, ὑμεῖς καὶ χρήμασι καὶ τιμαῖς τούτων ἐπλευνεκτεῖτε· καὶ νῦν τοίνυν, ἐπεὶ πόλεμός ἐστιν, ἀξιοῦν δεῖ ὑμᾶς αὐτοὺς ἀμείνους τε τοῦ πλήθους εἶναι καὶ προβουλεύειν τούτων καὶ προπονεῖν, ἣν που δέη. καὶ νῦν πρῶτον μὲν οἴομαι ἂν ὑμᾶς μέγα ὠφελῆσαι τὸ στράτευμα, εἰ ἐπιμεληθείητε, ὅπως ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων ὡς τάχιστα στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀντικατασταθῶσιν· ἄνευ γὰρ ἀρχόντων οὐδὲν ἂν οὔτε καλὸν οὔτε ἀγαθὸν γένοιτο, ὡς μὲν συνελόντι εἶπεῖν, οὐδαμοῦ, ἐν δὲ δὴ τοῖς πολεμικοῖς παντάπασιν. ἡ μὲν γὰρ εὐταξία σφίζειν δοκεῖ, ἡ δὲ ἀταξία πολλοὺς ἤδη ἀπολώλεκεν.

§ 39—42 » Ἐπειδὴν δὲ καταστήσησθε τοὺς ἄρχοντας, ὅσους δεῖ, ἦν καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας συλλέγητε καὶ παραθαρρύνητε, οἶμαι ἂν ὑμᾶς πάνυ ἐν καιρῷ ποιῆσαι· νῦν γὰρ ἴσως καὶ ὑμεῖς αἰσθάνεσθε, ὡς ἀθύμως μὲν ἦλθον ἐπὶ τὰ ὄπλα, ἀθύμως δὲ πρὸς τὰς φυλακάς· ὥστε οὕτω γ' ἐχόντων οὐκ οἶδα, ὅ,τι ἂν τις χρήσαιτο αὐτοῖς, εἴτε νυκτὸς δέοι εἴτε καὶ ἡμέρας. ἦν δὲ τις αὐτῶν τρέψη τὰς γυνώμας, ὡς μὴ τοῦτο μόνον ἐννοῶνται, τί πείσονται, ἀλλὰ καὶ τί ποιήσουσι, πολὺ εὐθυμότεροι ἔσονται. ἐπίστασθε γὰρ δὴ, ὅτι οὔτε πλήθός ἐστιν οὔτε ἰσχυρὸς ἢ ἐν τῇ πολέμῳ τὰς νίκας ποιοῦσα, ἀλλ' ὁπότεροι ἂν σὺν τοῖς θεοῖς ταῖς ψυχαῖς ἐρρωμενέστεροι ἴωσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, τούτους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ἀντίοι οὐ δέχονται.

§ 43—44 » Ἐντεθύμημαι δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, καὶ τοῦτο, ὅτι, ὁπόσοι μὲν μαστεύουσι ζῆν ἐκ παντὸς τρόπου ἐν τοῖς πολέμοις, οὗτοι μὲν κακῶς τε καὶ αἰσχροῦς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀποθνήσκουσιν, ὁπόσοι δὲ τὸν μὲν θάνατον ἐγνώκασιν πᾶσι κοινὸν εἶναι καὶ ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, περὶ δὲ τοῦ καλῶς ἀποθνήσκειν ἀγωνίζονται, τούτους ὀρῶ μᾶλλον πῶς εἰς τὸ γῆρας ἀφικνουμένους καί, ἕως ἂν ζῶσιν, εὐδαιμονέστερον διάγοντας. ἃ καὶ

ἡμᾶς δεῖ νῦν καταμαθόντας, ἐν τοιοῦτῳ γὰρ καιρῷ ἔσμεν, αὐτοὺς τε ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν». ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο.

Μετὰ δὲ τοῦτον εἶπε Χειρίσοφος· «Ἀλλὰ πρόσθεν μὲν, ὡ § 45—47
Ξενοφῶν, τοσοῦτον μόνον σε ἐγίγνωσκον, ὅσον ἤκουον Ἀθηναίων εἶναι, νῦν δὲ καὶ ἐπαινῶ σε, ἐφ' οἷς λέγεις τε καὶ πράττεις, καὶ βουλοίμην ἂν ὅτι πλείστους εἶναι τοιοῦτους· κοινὸν γὰρ ἂν εἶη τὸ ἀγαθόν. «καὶ νῦν», ἔφη, «μὴ μέλλωμεν, ὡ ἄνδρες, ἀλλ' ἀπελθόντες ἤδη αἰρείσθε οἱ δεόμενοι ἄρχοντας, καὶ ἐλόμενοι ἦκετε εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου καὶ τοὺς αἰρεθέντας ἄγετε· ἔπειτ' ἐκεῖ συγκαλοῦμεν τοὺς ἄλλους στρατιώτας. παρέστω δ' ἡμῖν», ἔφη, «καὶ Τολμίδης ὁ κῆρυξ». καὶ ἅμα ταῦτ' εἰπὼν ἀνέστη, ὡς μὴ μέλλοιτο, ἀλλὰ περαίνοιτο τὰ δέοντα. ἐκ τούτου ἠρέθησαν ἄρχοντες ἀντὶ μὲν Κλεάρχου Τιμασιῶν Δαρδανεύς, ἀντὶ δὲ Σωκράτους Ἐανθικλῆς Ἀχαιοῦς, ἀντὶ δὲ Ἀγίου Κλεάνωρ Ἀρκάς, ἀντὶ δὲ Μένωνος Φιλήσιος Ἀχαιοῦς, ἀντὶ δὲ Προξένου Ξενοφῶν Ἀθηναῖος.

Β'. Λόγοι Χειρισόφου, Κλεάνωρος καὶ Ξενοφώντας ἐν τῇ συνελεύσει τοῦ στρατεύματος περὶ ἐξακολουθήσεως τοῦ πολέμου.

(2, 1—39)

Ἐπεὶ δὲ ἤρηντο, ἡμέρα τε σχεδὸν ὑπέβαινε, καὶ εἰς τὸ § 1—3
μέσον τοῦ στρατοπέδου ἦκον οἱ ἄρχοντες, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς, προφύλακας καταστήσαντας, συγκαλεῖν τοὺς στρατιώτας. ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι στρατιῶται συνῆλθον, ἀνέστη πρῶτος μὲν Χειρίσοφος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ ἔλεξεν ὧδε· «Ἄνδρες στρατιῶται, χαλεπὰ μὲν τὰ παρόντα, ὁπότε ἀνδρῶν στρατηγῶν τοιοῦτων στερέμεθα καὶ λοχαγῶν καὶ στρατιωτῶν, πρὸς

δ' ἔτι καὶ οἱ ἀμφὶ Ἀριαῖον οἱ πρόσθεν σύμμαχοι ὄντες προ-
 δεδώκασιν ἡμᾶς· ὁμοῦ δὲ δεῖ ἐκ τῶν παρόντων ἀνδρας ἀγα-
 θοὺς τελέθειν καὶ μὴ ὑφίεσθαι, ἀλλὰ πειραῖσθαι, ὅπως, ἣν μὲν
 δυνώμεθα, καλῶς νικῶντες σφζώμεθα· εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ καλῶς
 γε ἀποθνήσκωμεν, ὑποχείριαι δὲ μηδέποτε γενώμεθα ζῶντες
 τοῖς πολεμίοις. οἶμαι γὰρ ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, οἷα τοὺς
 ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν».

§ 4—6 Ἐπὶ τούτῳ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος ἀνέστη καὶ ἔλεξεν
 ὧδε· «Ἄλλ' ὄρατε μὲν, ὦ ἄνδρες, τὴν βασιλεύς ἐπιτορκίαν
 καὶ ἀσέβειαν, ὄρατε δὲ τὴν Τισσαφέρνους ἀπιστίαν, ὅστις λέ-
 γων, ὡς γείτων τε εἶη τῆς Ἑλλάδος καὶ περὶ πλείστου ἂν
 ποιήσαιτο σφῶσαι ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τούτοις αὐτὸς ὁμόσας ἡμῖν,
 αὐτὸς δεξιὰς δούς, αὐτὸς ἐξαπατήσας συνέλαβε τοὺς στρατη-
 γοὺς, καὶ οὐδὲ Δία ξένιον ἠδέσθη, ἀλλὰ Κλεάρχῳ καὶ ὁμο-
 τράπεζος γενόμενος, αὐτοῖς τούτοις ἐξαπατήσας τοὺς ἀνδρας
 ἀπολώλεκεν. Ἀριαῖος δέ, ὃν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλέα καθι-
 στάναι, καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλάβομεν πιστὰ μὴ προδώσειν
 ἀλλήλους, καὶ οὗτος οὔτε τοὺς θεοὺς δέσας οὔτε Κύρον τε-
 θηγκότα αἰδέσθεις, τιμώμενος μάλιστα ὑπὸ Κύρου ζῶντος νῦν
 πρὸς τοὺς ἐκείνου ἐχθίστους ἀποστάς, ἡμᾶς τοὺς Κύρου φί-
 λους κακῶς ποιεῖν πειραῖται. ἀλλὰ τούτους μὲν οἱ θεοὶ ἀπο-
 τίσαιντο· ἡμᾶς δὲ δεῖ, ταῦτα ὁρῶντας, μήποτε ἐξαπατηθῆναι
 ἔτι ὑπὸ τούτων, ἀλλὰ μαχομένους, ὡς ἂν δυνώμεθα κράτι-
 στα, τοῦτο, ἕτι ἂν δοκῇ τοῖς θεοῖς, πάσχειν».

§ 7 Ἐκ τούτου Ξενοφῶν ἀνίσταται ἐσταλμένος ἐπὶ πόλεμον,
 ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, νομίζων, εἴτε νίκην διδοῖεν οἱ θεοί,
 τὸν κάλλιστον κόσμον τῷ νικᾶν πρέπειν, εἴτε τελευτᾶν δέοι,
 ὀρθῶς ἔχειν, τῶν καλλίστων ἑαυτὸν ἀξιώσαντα, ἐν τούτοις
 τῆς τελευτῆς τυγχάνειν· τοῦ λόγου δὲ ἤρχετο ὧδε.

§ 8 «Τὴν μὲν τῶν βαρβάρων ἐπιτορκίαν τε καὶ ἀπιστίαν λέγει
 μὲν Κλεάνωρ, ἐπίστασθε δὲ καὶ ὑμεῖς, οἶμαι. εἰ μὲν οὖν βου-

λώμεθα πάλιν αὐτοῖς διὰ φιλίας ἰέναι, ἀνάγκη ἡμᾶς πολλὴν
 ἀθυμίαν ἔχειν, ὁρῶντας καὶ τοὺς στρατηγοὺς, οἳ διὰ πίστεως
 αὐτοῖς ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν, οἷα πεπόνθασιν· εἰ μὲντοι δια-
 νοούμεθα σὺν τοῖς ὅπλοις ὧν τε πεποιθήκασι δίκην ἐπιθεῖναι
 αὐτοῖς καὶ τὸ λοιπὸν διὰ παντὸς πολέμου αὐτοῖς ἰέναι, σὺν
 τοῖς θεοῖς πολλὰ ἡμῖν καὶ καλαὶ ἐλπίδες εἰσὶ σωτηρίας».

Τοῦτο δὲ λέγοντος αὐτοῦ, πτάρνυται τις· ἀκούσαντες δ' οἱ § 9
 στρατιώται, πάντες μὲν ὁρμῇ προσεκύνησαν τὸν θεόν, καὶ
 ὁ Ξενοφῶν εἶπε· «Δοκεῖ μοι, ὦ ἄνδρες, ἐπεὶ, περὶ σωτηρίας
 ἡμῶν λεγόντων, οἰωνὸς τοῦ Διὸς τοῦ σωτήρος ἐφάνη, εὐξα-
 σθαι τῷ θεῷ τούτῳ θύσειν σωτήρια, ὅπου ἂν πρῶτον εἰς φι-
 λίαν χώραν ἀφικώμεθα, συνεπεύξασθαι δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις
 θεοῖς θύσειν κατὰ δύναμιν. καὶ ὅτῳ δοκεῖ ταῦτ'», ἔφη, «ἀνα-
 τεινάτω τὴν χεῖρα». καὶ ἀνέτειναν ἅπαντες. ἐκ τούτου ἡϋ-
 ξαντο καὶ ἐπαιάνισαν.

Ἐπεὶ δὲ τὰ τῶν θεῶν καλῶς εἶχεν, ἤρχετο πάλιν ὧδε § 10
 «Ἐτύγχανον λέγων, ὅτι πολλὰ καὶ καλαὶ ἐλπίδες ἡμῖν εἶεν
 σωτηρίας. πρῶτον μὲν γὰρ ἡμεῖς μὲν ἐμπεδοῦμεν τοὺς τῶν
 θεῶν ὅρκους, οἳ δὲ πολέμοι ἐπιωρκήκασι τε καὶ τὰς σπονδὰς
 παρὰ τοὺς ὅρκους λελύκασιν. οὕτω δ' ἐχόντων, εἰκὸς τοῖς
 μὲν πολεμίοις ἐναντίους εἶναι τοὺς θεοὺς, ἡμῖν δὲ συμμα-
 χους, οἵπερ ἱκανοὶ εἰσι καὶ τοὺς μεγάλους ταχὺ μικροὺς ποι-
 εῖν καὶ τοὺς μικροὺς, κἂν ἐν δεινοῖς ὦσι, σφῆζειν εὐπετῶς,
 ὅταν βούλωνται.

» Ἐπειτα δὲ ἀναμνήσω γὰρ ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων § 11—12
 τῶν ἡμετέρων κινδύνους, ἵνα εἰδῆτε, ὡς ἀγαθοῖς τε ὑμῖν
 προσήκει εἶναι, σφῆζονται τε σὺν τοῖς θεοῖς καὶ ἐκ πάνυ δεινῶν
 οἳ ἀγαθοί. ἐλθόντων μὲν γὰρ Περσῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς
 παμπληθεῖ στόλῳ, ὡς ἀφανιούντων τὰς Ἀθήνας, ὑποστῆναι
 αὐτοῖς Ἀθηναῖοι τολμήσαντες, ἐνίκησαν αὐτούς. καὶ εὐξάμε-
 νοι τῇ Ἀρτέμιδι, ὁπόσους κατακάνοιεν τῶν πολεμίων, τοσαύ-

τας χιμαίρας καταθύσειν τῇ θεῷ, ἐπεὶ οὐκ εἶχον ἰκανὰς εὐρεῖν, ἔδοξεν αὐτοῖς κατ' ἐνιαυτὸν πεντακοσίας θύειν, καὶ ἔτι νῦν ἀποθύουσιν. ἔπειτα, ὅτε Ξέρξης ὑστερον, ἀγείρας τὴν ἀναριθμητὸν στρατιάν, ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τότε ἐνίκων οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι τοὺς τούτων προγόνους καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. ὧν ἔστι μὲν τεκμήρια ὄραν τὰ τρόπαια, μέγιστον δὲ μνημεῖον ἡ ἐλευθερία τῶν πόλεων, ἐν αἷς ὑμεῖς ἐγένεσθε καὶ ἐτράφητε· οὐδένα γὰρ ἀνθρωπὸν δεσπότην, ἀλλὰ τοὺς θεοὺς προσκυνεῖτε. τοιούτων μὲν ἔστε προγόνων.

§ 14—16 » Οὐ μὲν δὴ τοῦτό γε ἐρῶ, ὡς ὑμεῖς καταισχύνετε αὐτοὺς· ἀλλ' οὐπω πολλαὶ ἡμέραι, ἀφ' οὗ, ἀντιταξάμενοι τούτοις τοῖς ἐκείνων ἐκγόνοις, πολλαπλασίους ὑμῶν ἐνικάτε σὺν τοῖς θεοῖς. καὶ τότε μὲν δὴ περὶ τῆς Κύρου βασιλείας ἄνδρες ἦτε ἀγαθοί· νῦν δ', ὁπότε περὶ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὁ ἀγὼν ἔστι, πολὺ δῆπου ὑμᾶς προσήκει καὶ ἀμείνονας καὶ προθυμότερους εἶναι. ἀλλὰ μὴν καὶ θαρραλεωτέρους νῦν πρέπει εἶναι πρὸς τοὺς πολεμίους. τότε μὲν γὰρ ἄπειροι ὄντες αὐτῶν, τότε πλήθος ἄμετρον ὄρωντες, ὁμῶς ἐτολμήσατε σὺν τῷ πατρὶφι φρονήματι ἰέναι εἰς αὐτούς· νῦν δέ, ὁπότε καὶ πείραν ἤδη ἔχετε αὐτῶν, ὅτι οὐ θέλουσι καὶ πολλαπλάσιοι ὄντες δέχασθαι ὑμᾶς, τί ἔτι ὑμῖν προσήκει τούτους φοβεῖσθαι;

§ 17 » Μηδὲ μέντοι τοῦτο μείον δόξετε ἔχειν, ὅτι οἱ Ἀριαίου πρόσθεν σὺν ἡμῖν ταπτόμενοι νῦν ἀφεστήκασιν. ἔτι γὰρ οὗτοι κακίονές εἰσι τῶν ὑφ' ἡμῶν ἠττημένων· ἔφυγον γοῦν ἐκείνους καταλιπόντες ἡμᾶς. τοὺς δὲ θέλοντας φυγῆς ἄρχειν πολὺ κρεῖττον σὺν τοῖς πολεμίους ταπτομένους ἢ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ τάξει ὄραν.

§ 18—19 » Εἰ δέ τις ὑμῶν ἀθυμεῖ, ὅτι ἡμῖν μὲν οὐκ εἰσὶν ἵππεῖς, τοῖς δὲ πολεμίους πολλοὶ πάρεσιν, ἐνθυμήθητε, ὅτι μύριοι ἵππεῖς οὐδὲν ἄλλο ἢ μύριοι εἰσὶν ἀνθρώποι· ὑπὸ μὲν γὰρ ἵππου ἐν μάχῃ οὐδεὶς πώποτε οὔτε δηχθεὶς οὔτε λακτισθεὶς ἀπέθανεν,

οἱ δὲ ἄνδρες εἰσὶν οἱ ποιοῦντες, ὅτι ἂν ἐν ταῖς μάχαις γίνηται. οὐκοῦν τῶν ἵππέων πολὺ ἡμεῖς ἐπ' ἀσφαλεστέρου ὀχλήματός ἐσμεν· οἱ μὲν γὰρ ἐφ' ἵππων κρέμανται, φοβούμενοι οὐχ ἡμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ καταπεσεῖν· ἡμεῖς δ' ἐπὶ γῆς βεβηκότες, πολὺ μὲν ἰσχυρότερον παῖσομεν, ἢν τις προσίῃ, πολὺ δὲ μᾶλλον, ὅτου ἂν βουλώμεθα, τρυξόμεθα. ἐνὶ δὲ μόνῳ προέχουσιν οἱ ἵππεῖς· φεύγειν αὐτοῖς ἀσφαλεστέρον ἔστιν ἢ ἡμῖν.

» Εἰ δὲ δὴ τὰς μὲν μάχας θαρρεῖτε, ὅτι δὲ οὐκέτι ἡμῖν § 20—21
Τισσαφέρνης ἡγήσεται οὐδὲ βασιλεὺς ἀγορὰν παρέξει, τοῦτο ἄχθεσθε, σκέψασθε, πότερον κρεῖττον Τισσαφέρνην ἡγεμόνα ἔχειν, ὃς ἐπιβουλεύων ἡμῖν φανερός ἐστιν, ἢ οὓς ἂν ἡμεῖς ἄνδρας λαβόντες ἡγήσθαι κελεύωμεν, οἱ εἴσονται, ὅτι, ἢν τι περὶ ἡμᾶς ἀμαρτάνωσι, περὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς καὶ σώματα ἀμαρτήσονται. τὰ δὲ ἐπιτήδεια πότερον ὤνευσθαι κρεῖττον ἐκ τῆς ἀγορᾶς, ἧς οὗτοι παρείχον, μικρὰ μέτρα πολλοῦ ἀργυρίου, μηδὲ τοῦτο ἔτι ἔχοντας, ἢ αὐτοὺς λαμβάνειν, ἢν περ κρατῶμεν, μέτρῳ χρωμένους, ὁπόσω ἂν ἕκαστος βούληται;

» Εἰ δὲ ταῦτα μὲν γινώσκετε, ὅτι κρεῖττονα, τοὺς δὲ πο- § 22
ταμοὺς ἄπορον νομίζετε εἶναι καὶ μεγάλως ἡγήσθε ἐξαπατηθῆναι· διαβάντες, σκέψασθε, εἰ ἄρα τοῦτο καὶ μωρότατον πεποιήκασιν οἱ βάρβαροι. πάντες γὰρ ποταμοί, εἰ καὶ πρόσω τῶν πηγῶν ἄποροι εἰσι, προΐουσι πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοὶ γίνονται, οὐδὲ τὸ γόνυ βρέχοντες.

» Εἰ δὲ μήθ' οἱ ποταμοὶ διήσουσιν, ἡγεμών τε μηδεὶς ἡμῖν § 23—24
φανεῖται, οὐδ' ὡς ἡμῖν γε ἀθυμητέον. ἐπιστάμεθα μὲν γὰρ Μυσούς, οὓς οὐκ ἂν ἡμῶν φαίμεν βελτίους εἶναι, ὅτι ἐν τῇ βασιλέως χώρᾳ πολλὰς τε καὶ εὐδαίμονας καὶ μεγάλας πόλεις οἰκοῦσιν, ἐπιστάμεθα δὲ Πισίδα· ὡσαύτως, Λυκάονας δὲ καὶ αὐτοὶ εἶδομεν, ὅτι ἐν τοῖς πεδίοις τὰ ἐρυμνὰ καταλαβόντες τὴν τούτων χώραν καρποῦνται· καὶ ἡμᾶς δ' ἂν ἔφην ἔγωγε χρῆναι

μήπω φανερός εἶναι οἴκαδε ὠρμημένους, ἀλλὰ κατασκευάζεσθαι, ὡς αὐτοῦ που οἰκήσοντας. οἶδα γάρ, ὅτι καὶ Μυσοῖς βασιλεὺς πολλοὺς μὲν ἡγεμόνας ἂν δοίη, πολλοὺς δ' ἂν ὀμήρους τοῦ ἀδόλως ἐκπέμψειν, καὶ ὁδοποιήσείς γ' ἂν αὐτοῖς, καὶ εἰ οὖν τεθρίπποις βούλοιντο ἀπιέναι. καὶ ἡμῖν γ' ἂν οἶδα, ὅτι τρισάσμενος ταῦτ' ἐποίει, εἰ εὐρα ἡμᾶς μένειν κατασκευαζομένους.

§ 25—26 » Ἀλλὰ γὰρ δέδοικα, μή, ἂν ἅπαξ μάθωμεν ἄργοι ζῆν καὶ ἐν ἀφθόνοις βιοτεύειν, ὥσπερ οἱ Λωτοφάγοι ἐπιλαθώμεθα τῆς οἴκαδε ἐδοῦ. δοκεῖ οὖν μοι εἰκὸς καὶ δίκαιον εἶναι πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους πειράσθαι ἀφικνεῖσθαι καὶ ἐπιδειξάι τοῖς Ἑλλησιν, ὅτι ἐκόντες πένονται, ἐξδὼ αὐτοῖς τοὺς νῦν σκληρῶς ἐκεῖ βιοτεύοντας, ἐνθάδε κομισομένους, πλουσίους ὄραν.

§ 27—28 » Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες, πάντα ταῦτα τάγαθὰ δῆλον, ὅτι τῶν κρατούντων ἐστὶ τοῦτο δὴ δεῖ λέγειν, ὅπως ἂν πορευοίμεθ' αὖτε ὡς ἀσφαλέστατα καὶ, εἰ μάχεσθαι δεῖ, ὡς κράτιστα μαχοίμεθα. πρῶτον μὲν τοίνυν», ἔφη, «δοκεῖ μοι κατακαῦσαι τὰς ἀμάξας, ἃς ἔχομεν, ἵνα μὴ τὰ ζεύγη ἡμῶν στρατηγῆ, ἀλλὰ πορευώμεθα, ὅπη ἂν τῆ στρατιᾷ συμφέρη· ἔπειτα καὶ τὰς σκηνὰς συγκατακαῦσαι. αὐταὶ γὰρ αὐτὸ ὄχλον μὲν παρέχουσιν ἄγειν, συνωφελοῦσι δ' οὐδὲν οὔτε εἰς τὸ μάχεσθαι οὔτ' εἰς τὸ τὰ ἐπιτηδεῖα ἔχειν. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἄλλων σκευῶν τὰ περιττὰ ἀπαλλάξωμεν, πλὴν ὅσα πολέμου ἔνεκεν ἢ σίτων ἢ ποτῶν ἔχομεν, ἵνα ὡς πλεῖστοι μὲν ἡμῶν ἐν ταῖς ὁπλοῖς ὦσιν, ὡς ἐλάχιστοι δὲ σκευοφορῶσι. κρατουμένων μὲν γὰρ ἐπίστασθε, ὅτι πάντα ἀλλότρια· ἦν δὲ κρατῶμεν, καὶ τοὺς πολεμίους δεῖ σκευοφόρους ἡμετέρους νομίζειν.

§ 29—31 » Δοιπόν μοι εἰπεῖν, ὅπερ καὶ μέγιστον νομίζω εἶναι· ὁράτε γὰρ καὶ τοὺς πολεμίους, ὅτι οὐ πρόσθεν ἐξενεγκεῖν ἐτόλμησαν πρὸς ἡμᾶς πόλεμον, πρὶν τοὺς στρατηγούς ἡμῶν

συνέλαβον, νομίζοντες, ὄντων μὲν τῶν ἀρχόντων καὶ ἡμῶν πειθομένων, ἱκανοὺς εἶναι ἡμᾶς περιγενέσθαι τῷ πολέμῳ, λαβόντες δὲ τοὺς ἄρχοντας, ἀναρχία ἂν καὶ ἀταξία ἐνόμιζον ἡμᾶς ἀπολέσθαι. δεῖ οὖν πολὺ μὲν τοὺς ἄρχοντας ἐπιμελεστέρους γενέσθαι τοὺς νῦν τῶν πρόσθεν, πολὺ δὲ τοὺς ἀρχομένους εὐτακτοτέρους καὶ πειθομένους μᾶλλον τοῖς ἄρχουσι νῦν ἢ πρόσθεν· ἦν δὲ τις ἀπειθῆ, ψηφίσασθαι τὸν ἀεὶ ὑμῶν ἐντυγχάνοντα οὖν τῷ ἀρχοντι κολάζειν· οὕτως οἱ πολέμιοι πλεῖστον ἐψευσμένοι ἔσονται· τῆδε γὰρ τῆ ἡμέρα μυρίους ὄφονται ἀνθ' ἑνὸς Κλεάρχους τοὺς οὐδενὶ ἐπιτρέποντας κακῶ εἶναι.

» Ἀλλὰ γὰρ καὶ περαίνειν ἤδη ὦρα· ἴσως γὰρ οἱ πολέμιοι § 32 αὐτίκα παρέσονται. ὅτῳ οὖν ταῦτα δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἐπικυρωσάτω ὡς τάχιστα, ἵνα ἔργῳ περαίνηται. εἰ δὲ τι ἄλλο βέλτιον ἢ ταῦτη τολμάτω καὶ ὁ ἰδιώτης διδάσκει· πάντες γὰρ κοινῆς σωτηρίας δεόμεθα».

Μετὰ ταῦτα Χειρίσοφος εἶπεν· «Ἄλλ' εἰ μὲν τινος ἄλλου § 33 δεῖ πρὸς τούτοις, οἷς λέγει Ξενοφών, καὶ αὐτίκα ἐξέσται πρῶτον· ἃ δὲ νῦν εἴρηκε, δοκεῖ μοι ὡς τάχιστα ψηφίσασθαι ἄριστον εἶναι· καὶ ὅτῳ δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα»· ἀνέτειναν πάντες.

Ἀναστάς δὲ πάλιν εἶπε Ξενοφών· «Ἦ ἄνδρες, ἀκούσατε § 34—36 ὧν προσδεῖν δοκεῖ μοι. δῆλον, ὅτι πορευέσθαι ἡμᾶς δεῖ, ὅπου ἔσομεν τὰ ἐπιτηδεῖα· ἀκούω δὲ κόμας εἶναι καλὰς οὐ πλέον εἴκοσι σταδίων ἀπεχούσας· οὐκ ἂν οὖν θαυμάζοιμι, εἰ οἱ πολέμιοι, ὥσπερ οἱ δειλοὶ κύνες τοὺς μὲν παρίοντας διώκουσί τε καὶ δάκνουσιν, ἦν δύνωνται, τοὺς δὲ διώκοντας φεύγουσιν, εἰ καὶ αὐτοὶ ἡμῖν ἀπιούσιν ἐπακολουθοῖεν. ἴσως οὖν ἀσφαλέστερον ἡμῖν πορευέσθαι, πλαίσιον ποιησαμένους τῶν ὁπλων, ἵνα τὰ σκευοφόρα καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἐν ἀσφαλεστέρω ἢ. εἰ οὖν νῦν ἀποδειχθεῖη, τίνας χρῆ ἡγεῖσθαι τοῦ πλαίσιου καὶ τὰ πρόσθεν κοσμεῖν, καὶ τίνας ἐπὶ τῶν πλευρῶν ἑκατέων εἶναι, τίνας

δ' ὀπισθοφυλακεῖν, οὐκ ἂν, ὁπότε οἱ πολέμιοι ἔλθοιεν, βουλεύεσθαι ἡμᾶς δέοι, ἀλλὰ χρώμεθα ἂν εὐθὺς τοῖς τεταγμένοις.

§ 37—38

»Εἰ μὲν οὖν ἄλλο τις βέλτιον ὄρα, ἄλλως ἐχέτω· εἰ δὲ μή, Χειρίσοφος μὲν ἡγοῖτο, ἐπειδὴ καὶ Λακεδαιμόνιος ἐστὶ τῶν δὲ πλευρῶν ἐκατέρων δύο τῷ πρεσβυτάτῳ στρατηγῷ ἐπιμελοῖσθην· ὀπισθοφυλακοῖμεν δ' ἡμεῖς οἱ νεώτατοι, ἐγὼ καὶ Τιμασίων, τὸ νῦν εἶναι. τὸ δὲ λοιπὸν πειρώμενοι ταύτης τῆς τάξεως βουλευσόμεθα, ὅτι ἂν αἰεὶ κράτιστον δοκῆ εἶναι. εἰ δὲ τις ἄλλο ὄρα βέλτιον, λεξάτω». ἐπεὶ δ' οὐδεὶς ἀντέλεγεν, εἶπεν· «Ὅτω δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα». ἔδοξε ταῦτα.

§ 39

«Νῦν τοῖνον», ἔφη, «ἀπιόντας ποιεῖν δεῖ τὰ δεδογμένα. καὶ ὅστις τε ὑμῶν τοὺς οἰκείους ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν, μεμνήσθω ἀνὴρ ἀγαθὸς εἶναι· οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλως τούτου τυχεῖν· ὅστις τε ζῆν ἐπιθυμεῖ, πειράσθω νικᾶν· τῶν μὲν γὰρ νικῶντων τὸ κατακαίνειν, τῶν δὲ ἠττωμένων τὸ ἀποθνήσκειν ἐστὶ· καὶ εἴ τις δὲ χρημάτων ἐπιθυμεῖ, κρατεῖν πειράσθω· τῶν γὰρ νικῶντων ἐστὶ καὶ τὰ ἑαυτῶν σφῆζειν καὶ τὰ τῶν ἠττωμένων λαμβάνειν».

[Οἱ Ἕλληνες ἐκτελοῦν πᾶν ὅ,τι ἀπεφάσισαν, κατακαίουν δηλ. τὰς ἀμάξας, τὰς σκητὰς καὶ τὰ περιττὰ σκευή· κατοπιν δὲ ἀρχίζουσι νὰ ἐτοιμάζουσι τὸ γεῦμά των· ἀλλ' ἐν ᾧ τὸ ἠτοιμάζον ἐρχεται ὁ Πέρσης Μιθραδάτης μὲ 30 περίπου ἱππεῖς, ὁ ὁποῖος προσποιούμενος φιλικὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας ζητεῖ νὰ μάθη τοὺς σκοποὺς των, διὰ νὰ ἐκστρατεύσῃ δῆθεν καὶ αὐτὸς μαζί των. Οἱ Ἕλληνες ἐννοήσαντες ὅτι ὁ Μιθραδάτης εἶχε σταλῆ ἀπὸ τοὺς Πέρσας πρὸς κατασκόπενσιν ἀποφασίζουσι νὰ κηρύξουσι τὸν πόλεμον πρὸς τοὺς Πέρσας μὴ δεχόμενοι διαπραγματεύσεις μὲ αὐτούς. Μετὰ ταῦτα δέ, ἀφ' οὗ ἐγενήματισαν καὶ διέβησαν τὸν Ζαπάταν, ἐμφανίζεται πάλιν ὁ Μιθραδάτης ἔχων μαζί του περὶ τοὺς 200 ἱππεῖς, τοξό-

τας δὲ καὶ σφενδονήτας 400 περίπου· ὅταν δ' ἐπλησίασαν τοὺς Ἕλληνας, τραυματίζουσι αὐτοὺς τοξεύοντες καὶ σφενδονίζοντες. Οἱ δ' ὀπισθοφυλάκες τῶν Ἑλλήνων ἐπιχειροῦσάντες χωρὶς ἱππεῖς καὶ ἐπιτηδείους τοξότας νὰ καταδιώξουσι τοὺς Πέρσας δὲν προξενούσι μὲν καμμίαν βλάβην εἰς αὐτούς, πολλὰ δὲ πάσχουσι. Διὰ τοῦτο καταλαμβάνει καὶ πάλιν τοὺς Ἕλληνας ἀθυμία καὶ οἱ στρατηγοὶ κατηγοροῦσι τὸν Ξενοφῶντα, διότι οὗτος ἀποσπασθεὶς ἀπὸ τῆς φάλαγγος ἐτρέπη εἰς καταδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ Ξενοφῶν ὁμολογῶν τὸ σφάλμά του φρονεῖ ὅτι εἶναι ἀνάγκη ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον νὰ κατατίσῃ σφενδονήτας καὶ ἱππεῖς, διὰ νὰ μὴ δύνανται πλέον οἱ ἐχθροὶ νὰ βλέπτουσι αὐτοὺς πορευομένους. Τοῦτο δέχονται ὅλοι καὶ τὴν νύκτα ἐκείνην κατατίθονται 200 μὲν Ῥόδιοι σφενδονῆται, 50 δὲ ἱππεῖς.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, ἀφ' οὗ διέβησαν ἐπικίνδυνον χαράδραν, προσβάλλει πάλιν αὐτοὺς ὁ Μιθραδάτης μὲ 1000 μὲν ἱππεῖς, σφενδονήτας δὲ καὶ τοξότας ἕως 4000· οἱ Ἕλληνες ὁμῶς μὲ τοὺς σφενδονήτας καὶ μὲ τοὺς ἱππεῖς, τοὺς ὁποῖους εἶχον παρασκευάσει τὴν προηγουμένην ἡμέραν, ἐπιτεθέντες τοὺς τρέπουσι εἰς φυγὴν καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν φονεύουσι. Μετὰ ταῦτα ἀσφαλῶς πλέον πορευόμενοι φθάνουσι εἰς τὴν παρὰ τὸν Τίγρητα μεγάλην καὶ ἀκατοίκητον πόλιν Λάρισαν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ τὴν ἐπομένην εἰς τὴν πόλιν Μέσπιλα. Τὴν τρίτην ἡμέραν, ἐν ᾧ ἐπορεύοντο, ἐμφανίζεται ὁ Τισσαφέρης μὲ πολυάριθμον στρατὸν καὶ ἀφ' οὗ ἐπλησίασε καὶ ἐτοποθέτησεν ἄλλα μὲν ἐκ τῶν ταγμάτων του ὀπισθεν τῶν Ἑλλήνων, ἄλλα δὲ εἰς τὰ πλάγια, δὲν τολμᾷ νὰ συμπλακῆ, ἀλλὰ διατάσσει μόνον νὰ σφενδονίζουσι καὶ νὰ τοξεύουσι. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀποκρούεται ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας σφενδονήτας καὶ τοξότας, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀστοχοῦν τοῦ σκοποῦ των ἕνεκα τοῦ μεγάλου πλήθους τῶν βαρβάρων. Μετὰ ταῦτα οἱ μὲν Ἕλληνες ἐξακολουθοῦσι τὴν πορείαν των, οἱ δὲ βάρβαροι τοὺς ἀκολουθοῦν χωρὶς νὰ δύνανται νὰ τοὺς βλέπουσι. Οὕτω πορευόμενοι φθάνουσι εἰς κόμας, ὅπου μένουσι τὴν ἄλλην ἡμέραν ἀνενόητοι καὶ προμηθεύονται ἀφθότους τροφάς. Τὴν ἐπομένην πορεύονται διὰ μέσου τῆς πεδιάδος ἀκολουθούμενοι ἀπὸ τὸν Τισσαφέρην. Τότε ἐννοοῦσι οἱ Ἕλληνες ὅτι τὸ ἰσόπλευρον πλαῖσιον ἦτο ἐπιζημία δι' αὐτοὺς παρόρατις εἰς περίπτωσιν, καθ' ἣν ἀκολουθοῦν πολέμιοι, διότι εἰς

στενούς δρόμους ἢ γεφύρας συνέβαινε ἀταξία κατὰ τὴν πορείαν καὶ δύσκολος ἦτο ἡ ἄμυνα. Διὰ τοῦτο οἱ στρατηγοὶ σχηματίζουν ἅ κινητοὺς λόχους, ἀνὰ 100 ἀνδρας ἕκαστον, οἱ ὅποιοι, ὅπου μὲν ὑπῆρχε στενοχωρία, ἔμενον ὀπίσω ἀπὸ τὰ κέρατα, τὰ ὅποια μὲ εὐκόλῃαν θὰ διέβαινον, ὅπου δὲ ὑπῆρχεν εὐρυχωρία, ἐπροχώρουν διὰ νὰ συμπληρώσουν τὰ κενὰ τοῦ μετώπου. Οὕτω πορεύονται τέσσαρας ἡμέρας· τὴν δὲ πέμπτην ἡμέραν πορευόμενοι διὰ μέσου ὑψηλῶν λόφων στενοχωροῦνται ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ μὲ δυσκολίαν φθάνουν εἰς κώμας, ὅπου μένουσι τρεῖς ἡμέρας καὶ θεραπεύουν τοὺς τραυματίας· τὴν δὲ τετάρτην ἡμέραν, ἐπειδὴ πάλιν ἐνεφανίσθη ὁ Τισσαφέρνης εἰς τὴν πεδιάδα, καταφεύγουν εἰς κώμην καὶ ἀναμένουσι ἐκεῖ τοὺς πολεμίους· οὗτοι δὲ ἀποκρουσθέντες στρατοπεδεύουν εἰς πολὺ μακρὰν ἀπόστασιν, διὰ ν' ἀποφύγουν τὴν συμπλοκὴν κατὰ τὴν νύκτα. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἀφ' οὗ ἐβεβαιώθησαν περὶ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν βαρβάρων, ἀναχωροῦν καὶ αὐτοὶ καὶ πορεύονται τόσον μακρὰν, ὥστε τὰς δύο ἐπομένας ἡμέρας δὲν φαίνονται οἱ πολέμοι. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν οἱ βάρβαροι καταλαμβάνουν θέσιν ἑνὴν ὑψηλοτέραν τοῦ μέρους, ἀπὸ τὸ ὅποιον ἐπροϋτίθεντο νὰ διαβῶν οἱ Ἕλληνες, δηλ. προεξοχὴν ἑνὸς ὄρους, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἦτο ἡ ἄγροσα πρὸς τὴν πεδιάδα ὁδός. Ὁ Χειρίσοφος παρατηρήσας τοῦτο δὲν ἠξέυρει τί νὰ πράξῃ. Ὁ Ξενοφὼν δὲ ἀνακαλύψας κορυφὴν ἑνὸς ὄρους ὑψηλοτέραν τῆς προεξοχῆς ἀναβαίνει μὲ πελταστὰς διὰ νὰ καταλάβῃ αὐτήν· τοῦτο ἰδόντες οἱ ἐπὶ τῆς προεξοχῆς πολέμοι ὁρμῶν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν κορυφὴν· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἀμιλλώμενοι προκαταλαμβάνουν αὐτήν.

Τότε οἱ μὲν πολέμοι φεύγουν ἀφήσαντες τὴν προεξοχὴν τοῦ ὄρους, οἱ δ' Ἕλληνες καταβάντες εἰς τὴν πεδιάδα στρατοπεδεύουν εἰς πλοσιωτάτην ἀπὸ τρόφιμα κώμην. Περὶ τὴν ἑσπέραν δὲ μὲν ἐμφανίζονται αἴφνης εἰς τὴν πεδιάδα οἱ περὶ τὸν Τισσαφέρνην, οἱ ὅποιοι φονεύουν μερικοὺς ἐκ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀρχίζουσι νὰ καίουν τὰς κώμας· ἕνεκα τούτου πολλοὶ στενοχωροῦνται οἱ Ἕλληνες, διότι φοβοῦνται μήπως δὲν θὰ ἔχουν ποῦ νὰ προμηθευθοῦν τὰ τρόφιμα. Ὁ Ξενοφὼν δὲ ἐνθαρρύνει αὐτοὺς λέγων ὅτι οἱ πολέμοι καίοντες τὴν χώραν δεικνύουσιν ὅτι τὴν θεωροῦσι ὅχι πλέον ὡς ἰδικήν των, ἀλλ' ὡς ἀνήκουσαν εἰς τοὺς Ἕλληνας. Μετὰ ταῦτα οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ συνέρχονται διὰ νὰ συ-

σκεφθῶν, εὐρισκόμενοι εἰς πολλὴν στενοχωρίαν περὶ τοῦ πρακτιέου· διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν ὑποῦντο πρὸ αὐτῶν ὄρη ὑπερύψηλα, ἀφ' ἐτέρου δὲ ὁ ποταμὸς Τίγρης ἦτο ἀδιάβατος. Ἄλλ' ἐν ᾧ εὐρίσκοντο εἰς τοιαύτην στενοχωρίαν προσελθὼν κάποιος στρατιώτης, καταγόμενος ἀπὸ τὴν Ῥόδον, προτείνει νὰ διαβιβάσῃ αὐτοὺς ἀσφαλῶς πέραν τοῦ Τίγρητος δι' ἀσκογεφύρας, τὴν ὁποίαν, καθὼς λέγει, θὰ κατασκευάσῃ ὡς ἐξῆς: ἀφ' οὗ δέσῃ μὲ σχοινία φουσκωμένους ἀσκούς, τὸν ἕνα πλησίον τοῦ ἄλλου, πρῶτον μὲν θὰ στερεώσῃ κάθε ἀσκὸν μὲ λίθους, τοὺς ὁποίους θὰ κρεμάσῃ καὶ θὰ ῥίψῃ ὡς ἀγκύρας εἰς τὸ ὕδωρ, ἔπειτα δέ, ἀφ' οὗ φέρῃ τοὺς ἀσκούς οὕτω συνδεδεμένους ἀπὸ τῆς μιᾶς ὀχθῆς εἰς τὴν ἄλλην καὶ δέσῃ καὶ ἀπὸ τὰς δύο ὀχθῆς, θὰ θέσῃ ἐπάνω εἰς αὐτοὺς χαμόκλαδα καὶ θὰ ἐπισωρεύσῃ χώματα. Ἡ πρότασις αὕτη τοῦ Ῥοδίου εἰς τοὺς ἀκούσαντας στρατηγοὺς φαίνεται εὐφρεσάτη, ἢ πραγματοποιήσις τῆς ὁμοῦς ἀδύνατος, διότι εἰς τὴν ἀπέραντι ὀχθῆν εὐρίσκοντο πολλοὶ ἱππεῖς ἐκ τῶν βαρβάρων. Διὰ τοῦτο τὴν ἐπομένην, ἀφ' οὗ ἔκανσαν τὰ καταλύματά των, ἐπαναχωροῦν ὀπίσω εἰς τὰς ἀκάνστους κώμας· οἱ δὲ πολέμοι παύουν πλέον νὰ τοὺς παρακολουθοῦν παρατηροῦντες αὐτοὺς μακρόθεν καὶ ἀποροῦντες ποῦ θὰ τραποῦν οἱ Ἕλληνες καὶ τί σκέπτονται νὰ πράξουν. Ἐν ᾧ δὲ οἱ στρατιῶται ἐφρόντιζον περὶ τῶν τροφίμων, οἱ στρατηγοὶ συνέρχονται καὶ πάλιν εἰς σύσκεψιν καὶ συναθροίσαντες τοὺς συλληφθέντας κατὰ τὴν πορείαν των ἐγγωρίους ἠρώτων αὐτοὺς περὶ ὄλων τῶν κύκλων τῶν χωρῶν· οὗτοι δὲ ἔλεγον ὅτι ἢ πρὸς Μ. ὁδὸς ἔφερεν εἰς Βαβυλῶνα καὶ Μηδίαν, ἢ πρὸς Α. εἰς Σούσα καὶ Ἐκβάτανα, ἢ πρὸς Δ. εἰς Λυδίαν καὶ Ἰωνίαν καὶ ἢ πρὸς Β. εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων· περὶ τούτων δὲ ἔλεγον οἱ συλληφθέντες ὅτι κατοικοῦν ἀνὰ τὰ ὄρη καὶ ὅτι εἶναι πολεμικοὶ οὐδέποτε εἰς τὸν βασιλεῖα ὑποταχθέντες. Οἱ στρατηγοὶ ἀκούσαντες ταῦτα ἀποφασίζουσι νὰ εἰσβάλουν διὰ τῶν ὄρων εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων· διότι, ἀφ' οὗ διήρχοντο ταύτην, θὰ ἦσαν εἰς τὴν Ἀρμενίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν εὐκόλῃαν θὰ ἦτο νὰ πορεύωνται εἰς οἰονδήποτε μέρος θὰ ἠθέλε τις. Μετὰ ταῦτα θυσιάσαντες διατάσσουσιν, ἀφ' οὗ δειπνήσουσι, νὰ ἐτοιμάσουσι τὰς ἀποσκευὰς των καὶ ν' ἀναπανθῶν, ἕως ὅτου λάβουν διαταγὴν ν' ἀκολουθήσουσι].

δοῦχοι οὔτε καλούντων ὑπήκουον οὔτε ἄλλο φιλικὸν οὐδὲν ἐποίουν.

Ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν Ἑλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς § 10—11 κώμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἤδη σκοταῖοι—διὰ γὰρ τὸ στενὴν εἶναι τὴν ὁδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν ἢ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ κατάβασις—, τότε δὴ συλλεγέντες τινὲς τῶν Καρδούχων τοῖς τελευταίοις ἐπέτιθεντο, καὶ ἀπέκτεινάν τινας καὶ λίθοις καὶ τοξεύμασι κατέτρωσαν, ὀλίγοι ὄντες· ἐξ ἀπροσδοκίτου γὰρ αὐτοῖς ἐπέπεσε τὸ Ἑλληνικόν. εἰ μέντοι τότε πλείστους συνέλεγησαν, ἐκινδύνευσεν ἂν διαφθαρῆναι πολὺ τοῦ στρατεύματος. καὶ ταύτην μὲν τὴν νύκτα οὕτως ἐν ταῖς κώμαις ἠύλισθησαν· οἱ δὲ Καρδοῦχοι πυρὰ πολλὰ ἔκασον κύκλω ἐπὶ τῶν ὁρέων καὶ συνεώρων ἀλλήλους.

Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθοῦσι τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχα- § 12—14 γοῖς τῶν Ἑλλήνων ἔδοξε τῶν τε ὑποζυγίων τὰ ἀναγκαῖα καὶ δυνατώτατα ἔχοντας πορεύεσθαι, καταλιπόντας τὰλλα, καί, ὅσα ἦν νεωστὶ αἰχμάλωτα ἀνδράποδα ἐν τῇ στρατιᾷ, πάντα ἀφείναι. σχολαίαν γὰρ ἐποίουν τὴν πορείαν πολλὰ ὄντα τὰ ὑποζύγια καὶ τὰ αἰχμάλωτα, πολλοὶ δὲ οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες ἀπόμαχοι ἦσαν, διπλάσιά τε ἐπιτήδεια ἔδει πορίζεσθαι καὶ φέρεσθαι, πολλῶν τῶν ἀνθρώπων ὄντων. δόξαν δὲ ταῦτα, ἐκήρυξαν οὕτω ποιεῖν. ἐπεὶ δὲ ἀριστήσαντες ἐπορεύοντο, ὑποστήσαντες ἐν τῷ στενῷ οἱ στρατηγοί, εἴ τι εὐρίσκοιεν τῶν εἰρημένων μὴ ἀφειμένον, ἀφηροῦντο, οἱ δ' ἐπέιθοντο. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν οὕτως ἐπορεύθησαν, τὰ μὲν τι μαχόμενοι, τὰ δὲ καὶ ἀναπαυόμενοι.

Εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν γίγνεται χειμῶν πολὺς, ἀναγκαῖον § 15—18 δ' ἦν πορεύεσθαι· οὐ γὰρ ἦν ἱκανὰ τὰπιτήδεια. καὶ ἤγειτο μὲν Χειρίσοφος, ὠπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν. καὶ οἱ πολέμιοι ἰσχυρῶς ἐπέτιθεντο, καὶ στενῶν ὄντων τῶν χωρίων, ἐγγὺς προσιόντες, ἐτόξευον καὶ ἐσφενδόνων ὥστε ἠναγκάζοντο οἱ

BIBLION TETARTON

Α'. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδουχείων ὁρέων.

(1, 5—28)

§ 5—7 Ἦν δὲ ἡμέρα ἡν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν καὶ ἐλείπετο τῆς νυκτός, ὅσον σκοταῖους διελθεῖν τὸ πεδίον, τηνικαῦτα ἀναστάντες ἀπὸ παραγγέλλεως, πορευόμενοι ἀφικνοῦνται ἅμα τῇ ἡμέρᾳ πρὸς τὸ ὄρος. ἔνθα δὲ Χειρίσοφος μὲν ἤγειτο τοῦ στρατεύματος, λαβὼν τὸ ἄμφ' αὐτὸν καὶ τοὺς γυμνήτας πάντας, Ξενοφῶν δὲ σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξι ὀπλίταις εἶπετο, οὐδένα ἔχων γυμνήτα· οὐδεὶς γὰρ κίνδυνος ἐδόκει εἶναι, μή τις, ἄνω πορευομένων, ἐκ τοῦ ὀπισθεν ἐπίσποιοτο. καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος, πρὶν τινὰς αἰσθέσθαι τῶν πολεμίων· ἔπειτα δ' ὑφηγεῖτο· ἐφείπετο δὲ αἰεὶ τὸ υπερβάλλον τοῦ στρατεύματος εἰς τὰς κώμας τὰς ἐν τοῖς ἄγκυσι τε καὶ μυχοῖς τῶν ὁρέων.

§ 8—9 Ἐνθα δὲ οἱ μὲν Καρδοῦχοι, ἐκλιπόντες τὰς οἰκίας, ἔχοντες καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας, ἔφευγον ἐπὶ τὰ ὄρη. τὰ δὲ ἐπιτήδεια πολλὰ ἦν λαμβάνειν, ἦσαν δὲ καὶ χαλκώμασι παμπόλλοις κατεσκευασμένοι αἱ οἰκίαι, ὧν οὐδὲν ἔφερον οἱ Ἕλληνες, οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον, ὑποφειδόμενοι, εἴ πως ἐθελήσειαν οἱ Καρδοῦχοι διέναι αὐτοὺς ὡς διὰ φιλίας τῆς χώρας, ἐπεὶ περ βασιλεῖ πολέμιοι ἦσαν· τὰ μέντοι ἐπιτήδεια, ὅπου τις ἐπιτυγχάνοι, ἐλάμβανον· ἀνάγκη γὰρ ἦν. οἱ δὲ Καρ-

Ἕλληνες, ἐπιδιώκοντες καὶ πάλιν ἀναχάζοντες, σχολῆ πορεύεσθαι· καὶ θαμινὰ παρήγγελλεν ὁ Ξενοφῶν ὑπομένειν, ὅτε οἱ πολέμιοι ἰσχυρῶς ἐπικέοιντο. ἐνταῦθα ὁ Χειρίσοφος ἄλλοτε μὲν, ὅτε παρεγγυῶτο, ὑπέμενε, τότε δὲ οὐκ ὑπέμενεν, ἀλλ' ἤγε ταχέως καὶ παρηγγυά εἶπεσθαι, ὥστε δῆλον ἦν, ὅτι πράγμα τι εἶη· σχολῆ δ' οὐκ ἦν ἰδεῖν παρελθόντι τὸ αἴτιον τῆς σπουδῆς· ὥστε ἡ πορεία ὁμοία φυγῇ ἐγένετο τοῖς ὀπισθοφύλαξιν. καὶ ἐνταῦθα ἀποθνήσκει ἀνὴρ ἀγαθὸς Λακωνικὸς Κλεώνυμος, τοξευθεὶς διὰ τῆς ἀσπίδος καὶ τῆς σπολάδος εἰς τὰς πλευράς, καὶ Βασίλας Ἀρκὰς διαμπερὲς τὴν κεφαλὴν.

§ 19—22

Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο ἐπὶ σταθμόν, εὐθὺς ὡς περ εἶχεν ὁ Ξενοφῶν, ἐλθὼν πρὸς τὸν Χειρίσοφον, ἠτιᾶτο αὐτόν, ὅτι οὐκ ὑπέμενεν, ἀλλ' ἠναγκάζοντο φεύγοντες ἄμικ μάχεσθαι. «καὶ νῦν δύο καλῶ τε καὶ ἀγαθῶ ἀνδρὲ τέθνατον, καὶ οὔτε ἀνελέσθαι οὔτε θάψαι ἐδυνάμεθα». ἀποκρίνεται ὁ Χειρίσοφος· «Βλέψον», ἔφη, «πρὸς τὰ ὄρη καὶ ἰδέ, ὡς ἄβαστα πάντα ἐστὶν· μία δ' αὕτη ὁδός, ἦν ὄρεα, ὄρθια, καὶ ἐπὶ ταύτῃ ἀνθρώπων δρᾶν ἔξεστί σοι ὄχλον τοσοῦτον, οἱ κατειληφότες φυλάττουσι τὴν ἔκδοσιν. ταῦτ' ἐγὼ ἔσπευδον καὶ διὰ τοῦτο σε οὐκ ὑπέμενον, εἴ πως δυναίμην φθάσαι, πρὶν κατειληφθαι τὴν ὑπερβολὴν· οἱ δ' ἠγεμόνες, οὓς ἔχομεν, οὐ φασιν εἶναι ἄλλην ὁδόν». ὁ δὲ Ξενοφῶν λέγει· «Ἄλλ' ἐγὼ ἔχω δύο ἀνδρας, ἐπεὶ γὰρ ἡμῖν πράγματα παρεῖχον, ἐνηδρεύσαμεν, ὅπερ καὶ ἡμᾶς ἀναπνεύσαι ἐποίησε, καὶ ἀπεκτεῖναι μὲν τινὰς αὐτῶν, καὶ ζῶντας προθυμῆθημεν λαβεῖν αὐτοῦ τούτου ἔνεκα, ὅπως ἠγεμόσιν εἰδῶσι τὴν χώραν χρῆσαι μῆτα».

§ 23—25

Καὶ εὐθὺς ἀγαγόντες τοὺς ἀνθρώπους, ἤλεγχον διαλαβόντες, εἴ τινα εἶδεῖεν ἄλλην ὁδὸν ἢ τὴν φανεράν. ὁ μὲν οὖν ἔτερος οὐκ ἔφη, μάλα πολλῶν φόβων προσαγομένων· ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ὠφέλιμον ἔλεγεν, ὀρώντος τοῦ ἐτέρου, κατεσφάγη. ὁ δὲ λοιπὸς ἔλεξεν, ὅτι οὗτος μὲν οὐ φαίη εἰδέναι, ὅτι αὐτῷ

ἐτύγχανε θυγάτηρ ἐκεῖ παρ' ἀνδρὶ ἐκδεδομένη· αὐτὸς δ' ἔφη ἠγγέσεσθαι δυνατὴν καὶ ὑποζυγίοις πορεύεσθαι ὁδόν. ἐρωτώμενος δ', εἰ εἴη τι ἐν αὐτῇ δυσπρίτον χωρίον, ἔφη εἶναι ἄκρον, ὃ εἰ μὴ τις προκαταλήψοιτο, ἀδύνατον ἔσεσθαι παρελθεῖν.

Ἐνταῦθα δ' ἐδόκει συγκαλέσαντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ ταξάρχους τῶν πελταστῶν καὶ τῶν ὀπλιτῶν λέγειν τε τὰ παρόντα καὶ ἐρωτᾶν, εἴ τις αὐτῶν ἔστιν, ὅστις ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐθέλοι ἂν γενέσθαι καὶ ὑποστᾶς ἐθελοντῆς πορεύεσθαι. ὑφίσταται τῶν μὲν ὀπλιτῶν Ἀριστώνυμος Μεθυδριεὺς καὶ Ἀγασίας Στυμφάλιος, ἀντιστοιχιάζων δὲ αὐτοῖς Καλλίμαχος Παρράσιος ἔφη ἐθέλειν πορεύεσθαι προσλαβὼν ἐθελοντὰς ἐκ παντὸς τοῦ στρατεύματος· «ἐγὼ γάρ», ἔφη, «οἶδα, ὅτι ἔλονται πολλοὶ τῶν νέων ἐμοῦ ἠγούμενου». ἐκ τούτου ἐρωτώσιν, εἴ τις καὶ τῶν γυμνήων ταξίαρχος ἐθέλοι συμπορεύεσθαι. ὑφίσταται Ἀριστέας Λίος, ὃς πολλαχοῦ πολλοῦ ἀξίος τῆ στρατιᾶ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐγένετο.

[Οἱ δισχίλιοι ἐθελονταὶ οἱ ταχθέντες ὑπὸ τοὺς τρεῖς ἀξιωματικούς μετὰ τὸ δειλινὸν ξεκινοῦν μὲ θραδαίην βροχὴν καὶ πορεύονται δι' ὀμαλῆς μὲν, ἀλλὰ μακροτέρας ὁδοῦ, τῆς στενῆς· ὁ δὲ Ξενοφῶν μὲ τοὺς ὀπισθοφύλακας ἐπιχειρεῖ ν' ἀνέλθῃ διὰ τῆς φανερᾶς ὁδοῦ, ἐπειδὴ ἠθέλε νὰ περιορίσῃ ἐπ' αὐτῆς τῆς ὁδοῦ τὴν προσοχὴν τῶν πολεμίων, νὰ διαλάβουσι δ' αὐτοὺς οἱ διὰ τῆς ἄλλης ὁδοῦ—τῆς στενῆς—βαδίζοντες ἐθελονταὶ (ἰδ. σκέδ. ἐν σελ. VII). Ἄφ' οὗ δὲ οἱ ὀπισθοφύλακες ἔφθασαν εἰς τὸ χεῖλος μιᾶς χαράδρας, οἱ βάρβαροι ἀρχίζουσι νὰ κυλίουν κατ' αὐτῶν μεγάλα καὶ στρογγυλά τεμάχια βράχων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν κατοράκησιν των προσκρούοντα πρὸς τοὺς βράχους ἐξετινάσσοντο εἰς τεμάχια· ὡς ἐκ τούτου οἱ ὀπισθοφύλακες δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προχωρή-

σουν. Οἱ δὲ δισχίλιοι ἐθελονταὶ ἐλθόντες διὰ τῆς στενῆς ὁδοῦ καταλαμβάνουν τοὺς φύλακας τῶν Καρδούχων, τοὺς φυλάσσοντας τὴν στενὴν ὁδόν, ὑπὸ τινα λόφον τοῦ ὄρους· ἐπιπεσόντες δὲ κατ' αὐτῶν ἄλλους μὲν φονεύουν, ἄλλους δὲ καταδιώκουν. Καὶ τὴν μὲν νύκτα ἐδῶ διέρχονται. Ἄμα δὲ ἤρχισε νὰ ξημερώνη, σαλπίσαντες ἐπιπίπτουν κατὰ τῶν Καρδούχων, τῶν εὐρισκομένων ἐπὶ τῆς φανερᾶς ὁδοῦ· οὗτοι δὲν ἀνθίστανται, ἀλλ' ἀφήσαντες τὴν ὁδὸν τρέπονται εἰς φυγὴν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Χειρίσοφον, ἀφ' οὗ ἤκουσαν τὸ σάλπισμα, τρέξαντες ἀμέσως πρὸς τὰ ἄνω ἐνώνονται μὲ τοὺς ἐθελοντάς. Ὁ δὲ Ξενοφῶν μαζί μὲ τοὺς ὀπισθοφυλάκας πορεύεται διὰ τῆς στενῆς ὁδοῦ, διὰ τῆς ὁποίας εἶχον προηγηθῆ οἱ δισχίλιοι ἐθελονταί· ἐν ᾧ δ' ἐπορεύοντο, συναντοῦν λόφον ὑπεράνω τῆς ὁδοῦ κατειλημμένον ὑπὸ τῶν πολεμίων, τὸν ὁποῖον προσβαλόντες κυριεύουν· ἀφ' οὗ δὲ ἀντιπαρῆλθον τὸν λόφον τοῦτον, βλέπουν ἐνώπιόν των ἄλλον λόφον ἐπίσης ὑπὸ τῶν πολεμίων κατεχόμενον καὶ ἀποφασίζουσιν νὰ προσβάλουν καὶ τοῦτον. Φοβηθεὶς ὁμοῦς ὁ Ξενοφῶν μήπως, ἐὰν ἀφηνεν ἀφύλακτον τὸν κυριευθέντα λόφον, οἱ πολέμοι ἐπανέκτων αὐτὸν καὶ πάλιν, ἀφήγει ἐπ' αὐτοῦ τρεῖς λόχους τῶν ὀπισθοφυλάκων, αὐτὸς δὲ μὲ τοὺς λοιποὺς βαδίζει κατὰ τοῦ δευτέρου λόφου, τὸν ὁποῖον ὡσαύτως κυριεύει. Ἀκόμη δὲ ὑπελείπετο καὶ τρίτος λόφος ὑπεράνω τοῦτόπου, ὅπου ἦσαν οἱ φύλακες τῶν Καρδούχων οἱ καταληφθέντες ὑπὸ τῶν ἐθελοντῶν. Τοῦτον οἱ πολέμοι καταλείπουν χωρὶς μάχην, ἅμα εἶδον τοὺς Ἕλληνας νὰ πλησιάζουν, καὶ βαδίζουν κατὰ τοῦ πρώτου λόφου, τὸν ὁποῖον ἐφύλασσαν οἱ τρεῖς λόχοι τῶν ὀπισθοφυλάκων. Ὁ Ξενοφῶν μὲ τοὺς νεωτέρους ὀπισθοφυλάκας ἀναβαίνει εἰς τὸν ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀφενθέντα λόφον καὶ καταλαμβάνει αὐτόν. Οἱ δὲ πολέμοι ἐπιπεσόντες κατὰ τῶν ὀπισθοφυλάκων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐπὶ τοῦ πρώτου λόφου, ἐκδιώκουν αὐτοὺς ἀπὸ τὸν λόφον πλείστους ἐξ αὐτῶν φονεύσαντες καὶ δύο λοχαγούς· μετὰ ταῦτα ἔρχονται εἰς τέταρτον λόφον κείμενον ἀπικρὸν τοῦ τρίτου. Τότε ὁ Ξενοφῶν ἀρχίζει νὰ συνεννοηται μαζί των διὰ διερχομένης περὶ εἰρήνης καὶ ἐξήτει τοὺς νεκρούς. Ἐν ᾧ ἐξηκολούθει ἢ συνεννόησις, ὅλοι οἱ Καρδούχοι τούτων τῶν μερῶν συρρέουσιν εἰς τὸν τέταρτον λόφον καὶ ἰδόντες τοὺς περὶ τὸν Ξενοφῶντα νὰ καταβαίνουν ἀπὸ τὸν τρίτον λόφον ὁρμοῦν πολυπληθεῖς πρὸς αὐ-

τόν· ἀφ' οὗ δ' ἐφθασαν εἰς τὴν κορυφὴν του, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἤδη ὁ Ξενοφῶν μὲ τοὺς ὀπισθοφυλάκας κατέβαινε, ἤρχισαν νὰ κυλίουν μεγάλους λίθους κατὰ τῶν καταβαινόντων· οὗτοι πολλὰ παθόντες ἔρχονται τέλος πρὸς τοὺς συγκεντρωμένους εἰς τὴν πεδιάδα Ἑλλήνας. Μετὰ ταῦτα ὅλοι οἱ Ἕλληνες συνενωθέντες καταλύουσιν εἰς ὠραῖα καταλύματα, ὅπου εὐρίσκουν ἀφθονα τροφίμα. Ἀποδώσαντες δὲ τὸν ὀδηγὸν λαμβάνουν τοὺς νεκρούς καὶ ἀπονέμουν εἰς αὐτοὺς τὰς συνήθεις τιμὰς.

Οἱ Ἕλληνες, ἀφ' οὗ διέβησαν τὰ Καρδούχεια ὄρη, καταλύουσιν εἰς κόμας ὑπεράνω πεδιάδος πλησίον τοῦ Κεντρίτου ποταμοῦ, ὁ ὁποῖος χωρίζει τὴν χώραν τῶν Καρδούχων ἀπὸ τὴν Ἀρμενίαν. Ἐδῶ ἀναπαύονται λίαν εὐχαρίστως ὕστερα ἀπὸ τόσον πολύμοχθον πορείαν ἀρὰ τὰ Καρδούχεια ὄρη. Ἄμα ὁμοῦς ἐξημέρωσε, βλέπουν ἐκεῖ πον πέραν τοῦ ποταμοῦ παρατεταγμένους πεζοὺς καὶ ἱππεῖς Ἀρμενίου καὶ ἄλλους βαρβάρους μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐμποδίσουν τοὺς Ἕλληνας νὰ διαβοῦν τὸν ποταμόν. Μία δὲ καὶ μόνη ὁδὸς ἐφαίμετο ἄγουσα πρὸς τὰ ἄνω (ιδ. σχέδ. ἐν σελ. VIII). Ταύτην προσπαθοῦν νὰ διαβοῦν οἱ Ἕλληνες· ἢ προσπάθειά των ὁμοῦς ἀποβαίνει ματαία· διότι καὶ ὁ ποταμὸς ἦτο βαθὺς καὶ τὸ ἔδαφος τῆς κοίτης του ἀνώμαλον ὡς ἐκ τῶν μεγάλων καὶ ὀλισθηρῶν λίθων· διὰ τοῦτο στραφέντες ὀπίσω στρατοπεδεύουν παρὰ τὸν ποταμόν καὶ διαμένουν ἐκεῖ μίαν ἡμέραν καὶ νύκτα μὴ γνωρίζοντες τί νὰ πράξουν· διότι ὅχι μόνον ὁ ποταμὸς ἦτο δυσκολοδιάβατος καὶ οἱ πέραν αὐτοῦ ἦσαν ἐτοιμοὶ νὰ ἐμποδίσουν τὴν διάβασίν του, ἀλλὰ καί, ἂν ἀκόμη τὸν διέβαινον, θὰ εἶχον ἐπιτιθεμένους ὀπισθὲν των τοὺς Καρδούχους. Ἐν ᾧ εὐρίσκοντο εἰς τοιαύτην ἀμηχανίαν, λίαν πρῶτ' ἔρχονται πρὸς τὸν Ξενοφῶντα δύο ρεανίσκοι καὶ λέγουσιν ὅτι ἀνεκάλυψαν ὀλίγον ἀνωτέρω ἄλλο πέρασμα τοῦ ποταμοῦ· εὐκολοδιάβατον. Ὁ Ξενοφῶν ἀνακοινώνει τοῦτο εἰς τὸν Χειρίσοφον καὶ ἀποφασίζεται νὰ ἀκολουθήσουν τοὺς ρεανίσκους καὶ νὰ ἔλθουν εἰς τὸ πέρασμα ἐκεῖνο. Ἀφ' οὗ δὲ ἤλθον εἰς αὐτό, ὁ μὲν Χειρίσοφος ἔχων μαζί του τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος, τὸ διαβαίνει μὲ εὐκολίαν, ὁ δὲ Ξενοφῶν, ἀφ' οὗ ἔλαβε τοὺς ἐλαφρότερον ὀπλισμένους ἐκ τῶν ὀπισθοφυλάκων, ἐπιστρέφει εἰς τὴν προτέραν θέσιν, ἐκεῖ δηλ. ὅπου εἶχον στρατοπεδεύσει οἱ Ἕλληνες μετὰ τὴν ματαιωθεῖσαν προσπάθειάν των νὰ

διαβοῦν τὸν ποταμόν. Οἱ ἀπέναντι βάρβαροι βλέποντες ἀφ' ἐνὸς μὲν τοὺς περὶ τὸν Χειρίσοφον νὰ διαβαίνουν εὐκόλως τὸν ποταμόν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοὺς περὶ τὸν Ξενοφῶντα νὰ ἐπιστρέφουν εἰς τὴν προτέραν των θέσιν, φοβηθέντες μήπως τυχὸν ἀποκλεισθοῦν τρέπονται εἰς φυγὴν, πρῶτον μὲν οἱ ἰππεῖς, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ πεζοί. Τότε ὁ Ξενοφῶν τρέχει εἰς τὸ εὐκολοδιάβατον πέρασμα. Οἱ Καρδοῦχοι, ὅτε εἶδον ὅτι οἱ περὶ τὸν Ξενοφῶντα ὀπισθοφύλακες εἶχον ὑπολειφθῆ ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ καὶ ὅτι ἦσαν ὀλίγοι, ὄρμουν κατ' αὐτῶν· ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν ἀποκρούει αὐτοὺς καὶ διαβαίνει καὶ αὐτὸς τὸν Κεντροίτην μὲ πληγωμένους ὀλίγους.

Ἀφ' οὗ διέβησαν οἱ Ἕλληνες τὸν Κεντροίτην, βαδίζουσι διὰ μέσου τῆς Ἀρμενίας ἐπὶ ἐκτεταμένης πεδιάδος καὶ ὄμαλῶν λόφων καὶ φθάνουσι εἰς κώμην μεγάλην ἔχουσαν ἀνάκτορον τοῦ σατραπῆ καὶ ἄφθονα τροφίμα· ἀπ' ἐδῶ, ἀφ' οὗ ὑπερέβησαν τὰς πηγὰς τοῦ Τίγρητος, φθάνουσι εἰς τὸν ποταμὸν Τηλεβόαν, περὶ τὸν ὁποῖον εὐρίσκοντο κώμαι πολλαί. Ὁ τόπος οὗτος ἐκαλεῖτο δυτικῆ Ἀρμενία καὶ σατραπῆς αὐτῆς ἦτο ὁ Τιρίβαζος· οὗτος ἐλθὼν εἰς συνάντησιν τῶν Ἑλλήνων συνάπτει μαζί των συνθήκας. Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες παρακολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ Τιρίβαζου πορεύονται διὰ μέσου πεδιάδος καὶ φθάνουσι εἰς κώμας πολλὰς, γεμάτας ἀπὸ πολλὰ καὶ ποικίλα τροφίμα· ἐδῶ ἐν ᾧ ἐστρατοπέδον ἀρχίζει τὴν νύκτα νὰ πίπῃ ἄφθονος χιὼν· διὰ τοῦτο καὶ διότι δὲν ἐφαίνεται κανεὶς ἐχθρὸς κατασκηνοῦν οἱ Ἕλληνες πρὸς τὰ ἐξημερώματα διανεμόμενοι εἰς τὰς κώμας. Τινὲς ὅμως ἐκ τῶν διασκορπισθέντων ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλεγον ὅτι τὴν νύκτα εἶδον πολλὰ πυρὰ λάμποντα. Μετὰ τὴν ἀγγελίαν αὐτὴν νομίσαντες οἱ στρατηγοί, ὅτι δὲν ἦσαν πλέον ἐν ἀσφαλείᾳ οὕτω διασκορπισμένοι ἀνὰ τὰς κώμας, συναθροίζουσι καὶ πάλιν τὸν στρατόν, ἀφ' οὗ ἄλλως τε ἤρχιζε καὶ νὰ ξαστερώγῃ. Τὴν νύκτα ὅμως πίπτει χιὼν τόση, ὥστε νὰ σκεπάσῃ καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους ξαπλωμένους κατὰ γῆς. Οὗτοι δὲ δὲν ἤθελον νὰ σηκῶνται, διότι, ἐφ' ὅσον ἦσαν ξαπλωμένοι, ἢ χιὼν, ὅση εἶχε πέσει ἐπάνω των, παρεῖχεν εἰς κάθε ἄνθρωπον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν κατέρρεεν, κάποιαν θερμότητα. Ὅταν ὅμως ὁ Ξενοφῶν ἠγέρθη γυμνὸς καὶ ἤρχισε νὰ σίξῃ ξύλα, ταχέως τότε ὅλοι ἐγερθέντες ἤρπαιον πῦρ καὶ ἤλειπον τὸ σῶμά των, διὰ νὰ θερμανθοῦν. Μετὰ ταῦτα κα-

τασκηνοῦν καὶ πάλιν διασκορπιζόμενοι ἀνὰ τὰς κώμας. Θέλοντες δὲ νὰ ἐξακριβώσουν τὴν ἀγγελίαν τῶν διασκορπισθέντων ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἀποστέλλουσι τὴν νύκτα μὲ ἄνδρας τὸν Δημοκράτην εἰς τὰ ὄρη· οὗτος πορευθεὶς πυρὰ μὲν δὲν βλέπει, κατορθώνει ὅμως νὰ συλλάβῃ κάποιον Πέρσην, τὸν ὁποῖον φέρει εἰς τὸ στρατόπεδον· ἀπὸ τοῦτον οἱ Ἕλληνες μαθάνουσι ὅτι ὁ Τιρίβαζος εὐρίσκειτο ἐκεῖ που μὲ πολλὴν στρατὸν σκοπεύων νὰ ἐπιτεθῆ κατ' αὐτῶν. Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ στρατηγοὶ συναθροίζουσι τὸν ἀνὰ τὰς κώμας διασκορπισμένον στρατόν καὶ ἀφήσαντες φρουρὰν εἰς τὸ στρατόπεδον ὑπὸ τὸν Σοφαίνετον τὸν Στυμφάλιον πορεύονται κατὰ τοῦ Τιρίβαζου ἔχοντες ὡς ὁδηγὸν τὸν συλληφθέντα Πέρσην· οἱ βάρβαροι ἀκούσαντες τοὺς ἀλαλαγμοὺς τῶν ἐπερχομένων Ἑλλήνων δὲν ἀντίστανται, ἀλλὰ τρέπονται εἰς φυγὴν ἀφήσαντες εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Ἑλλήνων τὸ στρατόπεδόν των μὲ λάφυρα πολλὰ. Ταῦτα λαβόντες οἱ Ἕλληνες ἐπανέρχονται εἰς τὸ στρατόπεδον].

Β'. Κακουχίαι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν διὰ τῆς Ἀρμενίας πορείαν αὐτῶν.— Αἱ μετὰ τὰς κακουχίας ἡμέραι ἀναψυχῆς τῶν Ἑλλήνων ἐν ταῖς κώμαις τῆς Ἀρμενίας.

(5, 1—36)

Τῆ δ' ὑστεραία ἐδόκει πορευτέον εἶναι ὅπη δύναιντο τάχι- § 1—2
στα, πρὶν συλλεγῆναι τὸ στράτευμα πάλιν καὶ καταλαβεῖν τὰ στενά. συσκευασάμενοι δ' εὐθὺς ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς, ἴγμεμόνας ἔχοντες πολλοὺς· καὶ αὐθημερὸν ὑπερβαλόντες τὸ ἄκρον, ἐφ' ᾧ ἔμελλεν ἐπιτιθεσθαι Τιρίβαζος, κατεστρατοπεδεύσαντο. ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς ἐρήμους τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμόν, καὶ διέβαινον αὐτὸν βρεχόμενοι πρὸς τὸν ὄμφαλόν. ἐλέγοντο δ' οὐδ' αἱ πηγὰι πρόσω εἶναι.

§ 3—6 Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς καὶ πεδίου σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας δέκα. ὁ δὲ τρίτος ἐγένετο χαλεπός, καὶ ἄνεμος βορρᾶς ἐναντίος ἔπνει, παντάπασιν ἀποκῶν πάντα καὶ πηγνύς τοὺς ἀνθρώπους. ἔνθα δὴ τῶν μάντεων τις εἶπε σφαγιάσασθαι τῷ ἀνέμῳ, καὶ σφαγιάζεται· καὶ πᾶσι δὴ περιφανῶς ἔδοξεν ἀνεῖναι τὸ χαλεπὸν τοῦ πνεύματος. ἦν δὲ τῆς χιόνος τὸ βάθος ὀργυιᾶ· ὥστε καὶ τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν ἀνδραπέδων πολλὰ ἀπώλετο καὶ τῶν στρατιωτῶν ὡς τριάκοντα. διεγένοντο δὲ τὴν νύκτα πῦρ κῶντες· ξύλα δ' ἦν ἐν τῷ σταθμῷ πολλά· οἱ δὲ ὄψε προσιόντες ξύλα οὐκ εἶχον. οἱ οὖν πάλαι ἦκοντες καὶ πῦρ κῶντες οὐ προσέσαν πρὸς τὸ πῦρ τοὺς ὀφίζοντας, εἰ μὴ μεταδοῖεν αὐτοῖς πυροὺς ἢ ἄλλο εἴ τι ἔχοιεν βρωτόν. ἔνθα δὴ μετεδίδοσαν ἀλλήλοις, ὧν εἶχον ἕκαστοι. ἔνθα δὲ τὸ πῦρ ἐκάετο, διατηρομένης τῆς χιόνος, βόθροι ἐγίνοντο μεγάλοι ἔστε ἐπὶ τὸ δάπεδον· οὐ δὴ παρῆν μετρεῖν τὸ βάθος τῆς χιόνος.

§ 7—8 Ἐντεῦθεν δὲ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ὄλην ἐπορεύοντο διὰ χιόνος, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐβουλιμιάσαν. Ξενοφῶν δ' ὀπισθοφυλακῶν καὶ καταλαμβάνων τοὺς πίπτοντας τῶν ἀνθρώπων ἠγνόει, ὅτι τὸ πάθος εἶη. ἐπειδὴ δὲ εἶπέ τις αὐτῷ τῶν ἐμπείρων, ὅτι σαφῶς βουλιμῶσι, κἂν τι φάγωσιν, ἀναστήσονται, περιμῶν περὶ τὰ ὑποζύγια, εἴ πού τι ὀρήφῃ βρωτόν, διεδίδου καὶ διέπεμπε διδόντας τοὺς δυναμένους περιτρέχειν τοῖς βουλιμῶσιν. ἐπειδὴ δὲ τι ἐμφάγοιεν, ἀνίσταντο καὶ ἐπορεύοντο.

§ 9—11 Πορευομένων δὲ Χειρίσοφος μὲν ἀμφὶ κνέφας πρὸς κώμην ἀφικνεῖται, καὶ ὑδροφορούσας ἐκ τῆς κώμης πρὸς τῇ κρήνῃ γυναῖκας καὶ κόρας καταλαμβάνει ἔμπροσθεν τοῦ ἐρύματος. αὗται ἠρώτων αὐτούς, τίνας εἶεν. ὁ δ' ἔρμηνεὺς εἶπε παρσιστί, ὅτι παρὰ βασιλέως πορεύονται πρὸς τὸν σατράπην. αἱ δὲ ἀπεκρίναντο, ὅτι οὐκ ἐνταῦθα εἶη, ἀλλ' ἀπέχει ὅσον παρα-

σάγγην. οἱ δ' ἐπεὶ ὄψε ἦν, πρὸς τὸν κωμάρχην συνεισέρχονται εἰς τὸ ἔρυμα σὺν ταῖς ὑδροφόροις. Χειρίσοφος μὲν οὖν καὶ ὅσοι ἐδυνήθησαν τοῦ στρατεύματος, ἐνταῦθα ἐστρατοπεδεύσαντο, τῶν δ' ἄλλων στρατιωτῶν οἱ μὴ δυνάμενοι διατελέσαι τὴν ὁδὸν ἐνυκτέρευσαν ἄσιτοι καὶ ἄνευ πυρᾶς· καὶ ἐνταῦθα τινες ἀπώλοντο τῶν στρατιωτῶν.

Ἐφείποντο δὲ τῶν πολεμίων συνειλεγμένοι τινὲς καὶ τὰ § 12—14 μὴ δυνάμενα τῶν ὑποζυγίων ἠρπαζον καὶ ἀλλήλοις ἐμάχοντο περὶ αὐτῶν. ἐλείποντο δὲ τῶν στρατιωτῶν οἱ τε διεφθαρμένοι ὑπὸ τῆς χιόνος τοὺς ὀφθαλμοὺς οἱ τε ὑπὸ τοῦ ψύχους τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν ἀποσσηπότες. ἦν δὲ τοῖς μὲν ὀφθαλμοῖς ἐπικούρημα τῆς χιόνος, εἴ τις μέλαν τι ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπορεύετο, τῶν δὲ ποδῶν, εἴ τις κινεῖτο καὶ μηδέποτε ἠσυχίαν ἔχοι καὶ εἰς τὴν νύκτα ὑπολύοιτο· ὅσοι δὲ ὑποδεδεμένοι ἐκοιμῶντο, εἰσεδύοντο εἰς τοὺς πόδας οἱ ἱμάντες καὶ τὰ ὑποδήματα περιπέγγνοντο· καὶ γὰρ ἦσαν, ἐπειδὴ ἐπέλιπε τὰ ἀρχαῖα ὑποδήματα, καρβάτιναι πεποιημένοι ἐκ τῶν νεοδάρτων βοῶν.

Διὰ τὰς τοιαύτας οὖν ἀνάγκας ὑπελείποντό τινες τῶν § 15—16 στρατιωτῶν· καὶ ἰδόντες μέλαν τι χωρίον διὰ τὸ ἐκλειοπέσαι αὐτόθι τὴν χιόνα, εἰκάζον τετηκέναι· καὶ ἐτετήκει διὰ κρήνην τινά, ἢ πλησίον ἦν ἀτμίζουσα ἐν νάπη. ἐνταῦθ' ἐκτραπόμενοι ἐκάθηντο καὶ οὐκ ἔφασαν πορεύεσθαι. ὁ δὲ Ξενοφῶν, ἔχων τοὺς ὀπισθοφύλακας, ὡς ἦσθετο, ἔδειτο αὐτῶν πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ μὴ ἀπολείπεσθαι, λέγων, ὅτι ἐπονται πολλοὶ πολέμιοι συνειλεγμένοι, καὶ τελευτῶν ἐχαλέπαινεν. οἱ δὲ σφάττειν ἐκέλευον· οὐ γὰρ ἂν δύνασθαι πορευθῆναι.

Ἐνταῦθα ἔδοξε κράτιστον εἶναι τοὺς ἐπομένους πολεμίους § 17—18 φοβῆσαι, εἴ τις δύναιτο, μὴ ἐπίοιεν τοῖς κάμνουσιν. καὶ ἦν μὲν σκότος ἦδη, οἱ δὲ προσῆσαν πολλῷ θορύβῳ ἀμφὶ ὧν εἶχον διαφερόμενοι. ἔνθα δὴ οἱ ὀπισθοφύλακες, ἅτε ὑγιαίνοντες,

ἐξαναστάντες ἔδραμον εἰς τοὺς πολέμιους· οἱ δὲ κάμνοντες, ἀνακραγόντες, ὅσον ἐδύναντο μέγιστον, τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ δόρατα ἔκρουσαν, οἱ δὲ πολέμιοι δείσαντες ἦκαν ἑαυτοὺς κατὰ τῆς χιόνος εἰς τὴν νάπην, καὶ οὐδεὶς ἔτι οὐδαμοῦ ἐφθέγγετο.

§ 19—20 Καὶ Ξενοφῶν μὲν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰπόντες τοῖς ἀσθενοῦ-
11—21 σιν, ὅτι τῇ ὑστεραία ἡξουσί τινες ἐπ' αὐτοὺς, πορευόμενοι, πρὶν τέτταρα στάδια διελθεῖν, ἐντυγχάνουσιν ἐν τῇ ὁδῷ ἀναπαυομένοις ἐπὶ τῆς χιόνος τοῖς στρατιώταις ἐγκεκαλυμμένοις, καὶ οὐδὲ φυλακῇ οὐδεμίᾳ καθεισθήκει· καὶ ἀνίστασαν αὐτούς. οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι οἱ ἔμπροσθεν οὐχ ὑποχωροῦσιν. ὁ δὲ παριῶν καὶ παραπέμπων τῶν πελταστῶν τοὺς ἰσχυροτάτους ἐκέλευε σκέψασθαι, τί εἴη τὸ κωλύον. οἱ δὲ ἀπήγγελλον, ὅτι ὄλον οὕτως ἀναπαύοιτο τὸ στράτευμα. ἐνταῦθα καὶ οἱ περὶ Ξενοφῶντα ἠὐλίσθησαν αὐτοῦ ἄνευ πυρὸς καὶ ἄδειπνοι, φυλακᾶς οἷας ἐδύναντο καταστησάμενοι.

§ 21—22 Ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἦν, ὁ μὲν Ξενοφῶν, πέμψας πρὸς
21—22 τοὺς ἀσθενοῦντας τοὺς νεωτάτους, ἀναστήσαντας ἐκέλευεν ἀναγκάζειν προϊέναι. ἐν δὲ τούτῳ Χειρίσοφος πέμπει τῶν ἐκ τῆς κώμης σκεφομένους, πῶς ἔχοισιν οἱ τελευταῖοι. οἱ δὲ, ἄσμενοι ἰδόντες, τοὺς μὲν ἀσθενοῦντας τούτοις παρέδωσαν κομίζειν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, αὐτοὶ δὲ ἐπορεύοντο, καὶ πρὶν εἴκοσι στάδια διεληλυθέναι, ἦσαν πρὸς τῇ κώμῃ, ἔνθα Χειρίσοφος ἠὐλίζετο.

§ 23—24 Ἐπεὶ δὲ συνεγένοντο ἀλλήλοις, ἔδοξε κατὰ τὰς κώμας
23—24 ἀσφαλὲς εἶναι τὰς τάξεις σκηνοῦν. καὶ Χειρίσοφος μὲν αὐτοῦ ἔμενεν, οἱ δὲ ἄλλοι, διαλαχόντες ἄς ἐώρων κώμας, ἐπορεύοντο ἕκαστοι τοὺς ἑαυτῶν ἔχοντες. ἔνθα δὲ Πολυκράτης Ἀθηναῖος λοχαγὸς ἐκέλευσεν ἀφιέναι ἑαυτόν· καὶ λαβὼν τοὺς εὐζώνους, θέων ἐπὶ τὴν κώμην, ἦν εἰλήχει Ξενοφῶν, καταλαμβάνει πάντας ἔνδον τοὺς κωμήτας καὶ τὸν κωμάρ-

χην, καὶ πώλους εἰς δασμὸν βασιλεῖ τρεφομένους ἑπτακαίδεκα, καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ κωμάρχου ἐνάτην ἡμέραν νύμφην· ὁ δ' ἀνὴρ αὐτῆς λαγῶς ὄχετο θηράσων καὶ οὐχ ἑάλω ἐν τῇ κώμῃ.

Αἱ δ' οἰκίαι ἦσαν κατάγειοι, τὸ μὲν στόμα ὡσπερ φρέα- § 25—27
τος, κάτω δ' εὐρεῖαι· αἱ δὲ εἰσοδοὶ τοῖς μὲν ὑποζυγίοις ὀρυκταί, οἱ δὲ ἄνθρωποι κατέβαινον ἐπὶ κλίμακος. ἐν δὲ ταῖς οἰκίαις ἦσαν αἶγες, οἶες, βόες, ὄρνιθες, καὶ τὰ ἔκγονα τούτων· τὰ δὲ κτήνη πάντα χιλῶ ἔνδον ἐτρέφοντο. ἦσαν δὲ καὶ πυροὶ καὶ κριθαὶ καὶ ὄσπρια καὶ οἶνος κριθίνος ἐν κρατήρσιν. ἐνήσαν δὲ καὶ αὐταὶ αἱ κριθαὶ ἰσοχειλεῖς, καὶ κάλαμοι ἐνέκειντο, οἱ μὲν μείζους, οἱ δὲ ἐλάττους, γόνατα οὐκ ἔχοντες· τούτους ἔδει, ὅποτε τις διψῶν, λαβόντα εἰς τὸ στόμα μύζειν. καὶ πάνυ ἄκρατος ἦν, εἰ μὴ τις ὕδωρ ἐπιχέοι· καὶ πάνυ ἡδὺ συμμαθόντι τὸ πῶμα ἦν.

Ὁ δὲ Ξενοφῶν τὸν ἄρχοντα τῆς κώμης ταύτης σὺνδει- § 28—29
πνον ἐποίησατο, καὶ θαρρεῖν αὐτὸν ἐκέλευε λέγων, ὅτι οὔτε τῶν τέκνων στερήσοιτο τὴν τε οἰκίαν αὐτοῦ ἀντεμπλήσαντες τῶν ἐπιτηδείων ἀπλάσι, ἦν ἀγαθὸν τι τῷ στρατεύματι ἐξηγησάμενος φαίνεται, ἔστ' ἂν ἐν ἄλλῳ ἔθνει γένωνται. ὁ δὲ ταῦτα ὑπισχνεῖτο, καὶ φιλοφρονούμενος οἶνον ἔφρασεν, ἔνθα ἦν κατορωρυγμένος. ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα διασκηνήσαντες οὕτως ἐκοιμήθησαν ἐν πᾶσιν ἀφθόνοις πάντες οἱ στρατιῶται, ἐν φυλακῇ ἔχοντες τὸν κωμάρχην καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ὁμοῦ ἐν ὀφθαλμοῖς.

Τῇ δ' ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Ξενοφῶν, λαβὼν τὸν κωμάρχην, § 30—32
πρὸς Χειρίσοφον ἐπορεύετο· ὅπου δὲ παρῖοι κώμην, ἐτρέπετο πρὸς τοὺς ἐν ταῖς κώμαις καὶ κατελάμβανε πανταχοῦ εὐωχομένους καὶ εὐθυμουμένους, καὶ οὐδαμῶθεν ἀφίσαν, πρὶν παραθεῖναι αὐτοῖς ἄριστον· οὐκ ἦν δ' ἔπου οὐ παρετίθεσαν ἐπὶ τὴν αὐτὴν τράπεζαν κρέα ἄρνεια, ἐρίφεια, χοίρεια, μί-

σχεια, ὀρνίθεια, σὺν πολλοῖς ἄρτοις τοῖς μὲν πυρίνοις, τοῖς δὲ κριθίνοις. ὁπότε δὲ τις φιλοφρονούμενός τῃ βούλοιτο προπιεῖν, εἶλκεν ἐπὶ τὸν κρατῆρα, ἔνθεν ἐπικύψαντα ἔδει βροφούντα πίνειν ὡσπερ βούν. καὶ τῷ κωμάρχη ἐδίδουσαν λαμβάνειν, ὅ,τι βούλοιτο. ὁ δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐδέχετο, ὅπου δὲ τινα τῶν συγγενῶν ἴδοι, πρὸς ἑαυτὸν ἀεὶ ἐλάμβανεν.

§ 33—34 Ἐπεὶ δ' ἦλθον πρὸς Χειρίσοφον, κατελάμβανον κἀκείνους σκηνοῦντας ἐστεφανωμένους τοῦ ξηροῦ χιλοῦ στεφάνοις, καὶ διακονοῦντας Ἀρμενίους παιδας σὺν ταῖς βαρβαρικαῖς στολαῖς· τοῖς δὲ παισὶν ἐδείκνυσαν ὡσπερ ἔνεοις, ὅ,τι δεοὶ ποιεῖν. ἐπεὶ δ' ἀλλήλους ἐφιλοφρονήσαντο Χειρίσοφος καὶ Ξενοφῶν, κοινῇ δὴ ἀνθρώπων τὸν κωμάρχην διὰ τοῦ περσίζοντος ἐρμηνέως, τίς εἴη ἡ χώρα. ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι Ἀρμενία. καὶ πάλιν ἡρώτων, τίνοι οἱ ἵπποι τρέφονται. ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι βασιλεὶ δασμός· τὴν δὲ πλησίον χώραν ἔφη εἶναι Χάλυθας, καὶ τὴν ὁδὸν ἔφραζεν, ἣ εἴη.

§ 35—36 Καὶ αὐτὸν τότε μὲν ᾄχετο ἄγων Ξενοφῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ οἰκέτας, καὶ ἵππον, ὃν εἰλήφει, παλαιότερον δίδωσι τῇ κωμάρχη ἀναθρέψαντι καταθῆσαι, ὅτι ἤκουεν αὐτὸν ἱερὸν εἶναι τοῦ Ἥλιου, δεδιώς μὴ ἀποθάνῃ· ἐκεκάνωτο γὰρ ὑπὸ τῆς πορείας· αὐτὸς δὲ τῶν πώλων λαμβάνει, καὶ τῶν ἄλλων λοχαγῶν ἔδωκεν ἑκάστῳ πῶλον. ἦσαν δ' οἱ ταύτη ἵπποι μείονες μὲν τῶν Περσικῶν, θυμοειδέστεροι δὲ πολὺ. ἐνταῦθα δὴ καὶ διδάσκει ὁ κωμάρχης περὶ τοὺς πόδας τῶν ἵππων καὶ τῶν ὑποζυγίων σακία περιελεῖν, ὅταν διὰ τῆς χιόνος ἄγωσιν· ἄνευ γὰρ τῶν σακίων κατεδύοντο μέχρι τῆς γαστρὸς.

[Ἄφ' οὗ διέμειναν οἱ Ἕλληνες ἑπτὰ ἡμέρας εἰς τὰς κόμας τῆς δυτικῆς Ἀρμενίας, ἐξακολουθοῦν τὴν πορείαν τῶν διὰ μέσου ὄρεινῆς χιονοσκεποῦς χώρας ἔχοντες ὄδηγόν τὸν κωμάρχην καὶ διευ-

θυνόμενοι ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας πρὸς τὰ ΒΑ· τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν ὁ Χειρίσοφος ἐξοργισθεὶς κατὰ τοῦ κωμάρχου, διότι δὲν τοὺς ὠδήγησεν εἰς κόμας, τὸν κακοποιεῖ· διὰ τοῦτο οὗτος δραπετεύει τὴν νύκτα. Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες ἄνευ ὄδηγοῦ βαδίζοντες ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας φθάνουν εἰς τὸν Φᾶσιν ποταμὸν—οὐχὶ τὸν τῆς Κολχίδος, ἀλλὰ τὸν τῆς Ἀρμενίας, τὸν καλούμενον καὶ Ἀράξην—· τοῦτον ἄφ' οὗ διέβησαν, μετὰ πορείαν δύο ἡμερῶν εὐρίσκονται ἐνώπιον ὄρους καὶ βλέπουν ὅτι Χάλυβες καὶ Τάοχοι καὶ Φασιανοὶ κατεῖχον τὴν διάβασιν αὐτοῦ. Οἱ Ἕλληνες σταματοῦν τὴν πορείαν τῶν καὶ συγκροτοῦν πολεμικὸν συμβούλιον, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη τοῦ Ξενοφῶντος. Κατὰ ταύτην μέρος τοῦ στρατεύματος ἀποσπασθὲν μετὰ τὸ δεῖπνον πορεύεται τὴν νύκτα διὰ πλαγίας ὁδοῦ καὶ καταλαμβάνει τὰς κορυφὰς τοῦ ὄρους· τὸ δὲ ὑπόλοιπον στρατεύμα ἀναπαύεται ἐκείνην τὴν νύκτα εἰς τὴν πεδιάδα. Τὴν δ' ἐπομένην προῦ, ὅτε ἐγγώσθη ὅτι αἱ κορυφαὶ τοῦ ὄρους εἶχον καταληφθῆ, βαδίζουσι διὰ τῆς φανερᾶς ὁδοῦ πρὸς τὴν διάβασιν τοῦ ὄρους. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τὸ ἀπόσπασμα τὸ κατέχον τὰς κορυφὰς νικᾷ μέρος τῶν πολεμίων, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐπέλθει ἐναντίον τῶν, καὶ καταδιώκει αὐτό. Τότε ἐπέρχονται καὶ οἱ ἐκ τῆς πεδιάδος· οἱ δὲ ὑπόλοιποι πολεμιοὶ, οἱ φυλάσσοντες τὴν διάβασιν τοῦ ὄρους, ὅτε εἶδον, ὅτι οἱ ἰδιοὶ τῶν, οἱ ἐπὶ τῶν κορυφῶν μὲν τοὺς Ἕλληνας συγκροουσθέντες, ἐνικήθησαν, τρέπονται εἰς φυγὴν ἀφήσαντες πολλοὺς νεκροὺς καὶ ἀσπίδας πλεεπίας. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἄφ' οὗ προσέφεραν θυσίαν εἰς τοὺς θεοὺς καὶ ἔστησαν ἐπὶ τῆς διαβάσεως τοῦ ὄρους τρόπαιον εἰς ἀνάμνησιν τῆς νίκης τῶν, κατέρχονται εἰς τὴν πεδιάδα καὶ κατασκηνοῦν εἰς κόμας γεμάτας ἀπὸ πολλὰ τροφίμα.

Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες εἰσέρχονται εἰς τὴν χώραν τῶν Ταόχων. Πορευόμενοι δὲ ἐπὶ πέντε ἡμέρας καταναλίσκουν τὰ τροφίμα καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ πορισθοῦν ἄλλα· διότι οἱ Τάοχοι συσσωρεύσαντες αὐτὰ εἰς χωρία ὄχυρά οὐδὲν παρεῖχον. Διὰ τοῦτο οἱ Ἕλληνες ἀναγκάζονται νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τινας τοιοῦτον. Ἦτο δὲ τοῦτο πολὺ ὄχυρόν, διότι μία μόνη πάροδος ὑπῆρχεν ἄγουσα εἰς τὰ ὑψώματα τοῦ χωρίου, ἣ δὲ διάβασις αὐτῆς ἦτο πολὺ δύσκολος ὡς ἐκ τῶν λίθων, τοὺς ὁποίους ἐκύλιον ἄνωθεν οἱ πολεμιοὶ. Εἰς ταύτην τὴν ἀμηχανίαν ὁ Ξενοφῶν πάλιν συμβουλεύει τὰ ἄριστα. Ἐπειδὴ τὰ δύο τρίτα τῆς παρόδου ἦσαν φρυτευμένα μὲ μεγάλα

πεῦκα, ὁ Χειρίσοφος, ὁ Ξενοφῶν καὶ εἷς λοχαγὸς μὲ 70 ἄνδρας εἰσέρχονται εἰς τὸ κατάφυτον μέρος φυλασσόμενος ἕκαστος ὄπισθεν ἑνὸς δένδρου· ὅταν δὲ τις ἤρχιζε νὰ προιτρέψῃ δύο ἢ τρία βήματα ἀπὸ τοῦ δένδρου, ὄπισθεν τοῦ ὁποῖου εὐρίσκειτο, ἐκύλιον οἱ βάρβαροι πολλοὺς λίθους, αὐτὸς δὲ ὑποχωρῶν ἐφυλάσσετο καὶ πάλιν ὄπισθεν τοῦ δένδρου. Διὰ τοῦτον τοῦ τρόπου ἐξαντιλοῦνται οἱ λίθοι τῶν ἄνω καὶ ἐφορμήσαντες οἱ Ἕλληνες κατὰ τῶν Ταύρων κυριεύουν τὸ χωρίον· ὅλοι δὲ οἱ εὐρισκόμενοι εἰς αὐτὸ μὲ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα των ὄπιπτονται κάτω εἰς τοὺς κρημνοὺς, ὀλίγοι δὲ μόνον καὶ ὅλα τὰ τροφίμα περιέρονται εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων. Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες διέρχονται ἐπὶ ἐπὶ ἡμέρας τὴν χώραν τῶν Χαλύβων, λαοῦ γενναϊοτάτου, καὶ φθάνουν εἰς τὸν ποταμὸν Ἄρπασον· τοῦτον ἄφ' οὗ διέβησαν, πορεύονται διὰ μέσου τῆς χώρας τῶν Σκυνθηρῶν ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας καὶ φθάνουν εἰς κώμας, ἀπὸ τὰς ὁποίας προμηθεύονται τροφάς· μετὰ πορείαν ἄλλων τεσσάρων ἡμερῶν φθάνουν εἰς τὴν πόλιν Γυμνιάδα].

Γ'. Ἐφίξις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ ὄρος Θήχην καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ θεία τῆς θαλάσσης.

(7, 19 — 27)

§ 19—20 Ὁ δὲ ταύτης (τῆς Γυμνιάδος) ἄρχων τοῖς Ἕλλησιν ἡγεμόνα πέμπει, ὅπως διὰ τῆς ἑαυτῶν πολεμίας χώρας ἄγοι αὐτούς. ἐλθὼν δ' ἐκεῖνος λέγει, ὅτι ἄξει αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς χωρίον, ὅθεν ὄψονται θάλατταν· εἰ δὲ μὴ, τεθνάναι ἐπηγγεῖλατο. καὶ ἡγούμενος, ἐπειδὴ ἐνέβαλλεν εἰς τὴν πολεμίαν, παρεκκελεύετο αἴθειν καὶ φθεῖρειν τὴν χώραν· ὧ καὶ δῆλον ἐγένετο, ὅτι τούτου ἕνεκεν συνέλθοι, οὐ τῆς τῶν Ἑλλήνων εὐνοίας.

§ 21—24 Καὶ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ ὄρος τῆ πέμπτη ἡμέρᾳ· ὄνομα δὲ τῷ ὄρει ἦν Θήχης. ἐπεὶ δὲ οἱ πρῶτοι ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ὄρους,

κραυγὴ πολλὴ ἐγένετο. ἀκούσας δὲ ὁ Ξενοφῶν καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες ᾤθησαν ἔμπροσθεν ἄλλους ἐπιτίθεσθαι πολεμίους· εἶποντο γὰρ ὄπισθεν οἱ ἐκ τῆς καομένης χώρας, καὶ αὐτῶν οἱ ὀπισθοφύλακες ἀπέκτεινάν τέ τινας καὶ ἐζώγησαν, ἐνέδραν ποιησάμενοι, καὶ γέρρα ἔλαβον δασειῶν βοῶν ὠμοβόσια ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν. ἐπειδὴ δ' ἡ βοή πλείων τε ἐγίγνετο καὶ ἐγγύτερον, καὶ οἱ ἀεὶ ἐπιόντες ἔθεον δρόμῳ ἐπὶ τοὺς ἀεὶ βοῶντας, καὶ πολλῶ μείζων ἐγίγνετο ἡ βοή, ὅσῳ δὴ πλείους ἐγίγνοντο, ἐδόκει δὴ μείζον τι εἶναι τῷ Ξενοφῶντι, καὶ ἀναβάς ἐφ' ἵππον καὶ Λύκιον καὶ τοὺς ἵππείας ἀναλαβὼν παρεβόηθει· καὶ τάχα δὴ ἀκούουσι βοῶντων τῶν στρατιωτῶν «θάλαττα, θάλαττα» καὶ παρεγγυώντων. ἐνθα δὴ ἔθεον πάντες καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες, καὶ τὰ ὑποζύγια ἠλαύνετο καὶ οἱ ἵπποι.

Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο πάντες ἐπὶ τὸ ἄκρον, ἐνταῦθα δὴ περιέ- § 25—27
βαλλον ἀλλήλους καὶ στρατιγγοὺς καὶ λοχαγοὺς δακρύοντες, καὶ ἐξαπίνης, ὅτου δὴ παρεγγυήσαντος, οἱ στρατιῶται φέρουσι λίθους καὶ ποιῶσι κολωνὸν μέγαν. ἐνταῦθα ἀνετίθεσαν θερμάτων πλήθος ὠμοβοσειῶν καὶ βακτηρίας καὶ τὰ αἰχμάλωτα γέρρα, καὶ ὁ ἡγεμὼν αὐτὸς τε κατέτεμεν τὰ γέρρα καὶ τοῖς ἄλλοις διεκκελεύετο. μετὰ ταῦτα τὸν ἡγεμόνα οἱ Ἕλληνες ἀποπέμπουσι, δῶρα δόντες ἀπὸ κοινοῦ ἵππον καὶ φιάλην ἀργυρᾶν καὶ σκευὴν Περσικὴν καὶ δαρεικοὺς δέκα· ἦται δὲ μάλιστα τοὺς δακτυλίους, καὶ ἔλαβε πολλοὺς παρὰ τῶν στρατιωτῶν. κώμην δὲ δείξας αὐτοῖς, οὗ σκηνήσουσι, καὶ τὴν ὁδὸν, ἣν πορεύονται εἰς Μάκρωνας, ἐπεὶ ἐσπέρα ἐγένετο, ᾤχετο ἀπιῶν.

[Ἄφ' οὗ κατέβησαν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὸ ὄρος Θήγγην, πορεύον-
ται διὰ μέσον τῆς χώρας τῶν Μακρωνῶν· ἐδῶ ἀπαυτοῦν χωρίον
δυσκολοδιάβατον καὶ ποταμὸν μὲ τὰς ὄχθας του καταφύτους ἀπὸ
δένδρα τοῦτον ἐπιχειροῦν γὰ διαβοῦν· ἀλλὰ δὲν τὸ κατορθώνουν·
διότι οἱ Μάκρωνες παρατεταγμένοι εἰς τὴν ἀπέραντι ὄχθην ἐμπο-
δίζον τὴν διάβασιν μὲ λίθους, τοὺς ὁποίους ἔρολιπον κατ' αὐτῶν.
Εἰς τὴν δύσκολον αὐτὴν περίστασιν προσέροχεται εἰς τὸν Ξενο-
φῶντα κάποιος στρατιώτης πελαστής, ὁ ὁποῖος ἄλλοτε, καθὼς
ἔλεγεν, ὑπῆρξε ὡς δοῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ὁ ὁποῖος ἐβεβαίω-
νεν ὅτι ἐγνώριζε τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθρώπων τούτων. Διὰ τῆς
μεσετείας αὐτοῦ οἱ Ἕλληνες συνάπτουν συνθήκας μὲ τοὺς Μάκρω-
νας. Μετὰ ταύτας οἱ Μάκρωνες διευκολύνουν τὴν διάβασιν τῶν
Ἑλλήνων, παρέχουν εἰς αὐτοὺς τροφὰς πρὸς ἀγορὰν καὶ ἐπὶ τρεῖς
ἡμέρας τοὺς συνοδεύουν, ἕως ὅτου τοὺς φέρουν εἰς τὰ ὄρια τῶν
Κόλχων· ἐδῶ εὐρίσκουν ὄρος μέγα μὲν, ἀλλ' εὐδιάβατον, καὶ
τοὺς Κόλχους ἐπ' αὐτοῦ παρατεταγμένους πρὸς ἐπίθεσιν. Οἱ στρα-
τηγοὶ τῶν Ἑλλήνων συγκροτοῦν πολεμικὸν συμβούλιον, διὰ γὰ
σκεφθοῦν πῶς θ' ἀγωνισθοῦν ὅσον τὸ δυνατὸν καλύτερον· ἐν τῷ
συμβουλίῳ ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη τοῦ Ξενοφῶντος· κατὰ ταύτην ἄφ'
οὗ διηρέθησαν εἰς 80 λόχους, ἐξ 100 ὀπλιτῶν ἕκαστον, παρατάσ-
σονται μὲ ὀρθίους τοὺς λόχους, ἔχοντες δηλ. τοὺς ἀνδρας τοῦ λό-
χου τεταγμένους τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον καὶ ἀφίροντες μεταξὺ τῶν
λόχων διαστήματα κενὰ (ἰδ. σχέδ. ἐν σελ. VI)· οἱ δὲ πελασταὶ
καὶ τοξόται διαροθέντες εἰς τρία τμήματα (ἀνὰ 600 ἀνδρας) πα-
ρατάσσονται ἄλλοι μὲν εἰς τὸ δεξιὸν κέρασ, ἄλλοι εἰς τὸ ἀριστερὸν
καὶ ἄλλοι εἰς τὸ μέσον. Οὕτω δὲ τεταγμένοι, ἄφ' οὗ προσηνχί-
θησαν καὶ ἔφαλαν τὸ πολεμικὸν ἐμβατήριον, ἐπορεύοντο οἱ ἐκ
δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν ἑλαφροὶ ὑπὸ τὸν Χειροφόρον καὶ Ξενο-
φῶντα. Τούτους μόλις εἶδον οἱ πολέμοι, τρέχοντες οἱ μὲν κατὰ
τοῦ δεξιοῦ, οἱ δὲ κατὰ τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος τῶν Ἑλλήνων δια-
σπῶνται καὶ ἀνοίγουν εἰς τὸ μέσον τῆς φάλαγγος αὐτῶν μέγα κε-
νόν· εἰς τὸ ἀνοιχθὲν τοῦτο κενὸν τρέχει μὲ ἀλαλαγμοὺς τὸ τρίτον
τμήμα τῶν ἑλαφρῶν καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος· οἱ δὲ πολέμοι
τρέπονται εἰς ἄτακτον φυγὴν. Οἱ Ἕλληνες ἀναβάντες εἰς τὸ ὄρος
κατασκοπεῖν εἰς κόμας πολλὰς ἐχούσας ἀφθονα τὰ τροφίμα· ἐδῶ
εὐρίσκουν μεταξὺ ἄλλων καὶ ἰδιαίτερόν τι μέλι· τοῦτο ὅσοι ἐκ τῶν

στρατιωτῶν ἔφαγον, ἔχαναν τὸ λογικόν των καὶ ἐξεροῦσαν καὶ
καιεῖς δὲν ἠδύναιτο γὰ σταθῆ ὀρθός· τὴν ἐπομένην ὁμως, χωρὶς
καιεῖς των γ' ἀποθάνη, ἀνελάμβανον ὄλοι τὸ λογικόν των καὶ
ἐγίνοντο καλά].

Δ'. Ἀφίξεις τῶν Ἑλλήνων εἰς Τραπεζοῦντα.

(8, 22 — 28)

Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν δύο σταθμοὺς παρασάγγας ἐπτὰ, § 22—24
καὶ ἦλθον ἐπὶ θάλατταν εἰς Τραπεζοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα
οἰκουμένην ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ, Σινωπέων ἀποικίαν ἐν τῇ
Κόλχων χώρα. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἀμφὶ τὰς τριάκοντα
ἐν ταῖς τῶν Κόλχων κόμαις· κἀντεῦθεν ὀρμώμενοι ἐλγίζοντο
τὴν Κολχίδα. ἀγορὰν δὲ παρείχον τῷ στρατοπέδῳ Τραπε-
ζοῦντιοι, καὶ ἐδέξαντό τε τοὺς Ἕλληνας καὶ ξένια ἔδωσαν
βοῦς καὶ ἄλφιτα καὶ οἶνον. συνδιεπράττοντο δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν
πλησίον Κόλχων τῶν ἐν τῷ πεδίῳ μάλιστα οἰκούντων, καὶ
ξένια καὶ παρ' ἐκείνων ἦλθον βόες.

Μετὰ δὲ τοῦτο τὴν θυσίαν, ἣν ἠϋξάντο, παρεσκευάζοντο· § 25—26
ἦλθον δ' αὐτοῖς ἱκανοὶ βόες ἀποθῆσαι τῷ Διὶ σωτήρια καὶ τῷ
Ἡρακλεῖ ἡγεμόσυνα καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς, ἃ ἠϋξάντο. ἐποίη-
σαν δὲ καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ἐν τῷ ὄρει, ἐνθαπερ ἐσκήνουν.
εἶλοντο δὲ Δρακόντιον Σπαρτιάτην, ὃς ἔφυγε παῖς ὦν οἰκο-
θεν, παῖδα ἄκων κατακανῶν ξυήλη πατάξας, δρόμου τ' ἐπι-
μεληθῆναι καὶ τοῦ ἀγῶνος προστατῆσαι. ἐπειδὴ δὲ ἡ θυσία
ἐγένετο, τὰ δέρματα παρέδωσαν τῷ Δρακοντίῳ, καὶ ἡγεῖσθαι
ἐκέλευον, ὅπου τὸν δρόμον πεποιτηκῶς εἶη. ὁ δὲ δείξας οὐπερ
ἐστηκότες ἐτύγγανον, «Οὗτος ὁ λόφος», ἔφη, «κάλλιστος τρέ-
χειν, ὅπου ἂν τις βούληται». «Πῶς οὖν», ἔφρασαν, «δυνήσον-

ται παλαίειν ἐν σκληρῷ καὶ δασεὶ οὕτως;» ὁ δ' εἶπε· «Μᾶλλον τι ἀνιάσεται ὁ καταπεσών».

§ 27—28

Ἦγωνίζοντο δὲ παῖδες μὲν στάδιον τῶν αἰχμαλώτων οἱ πλείστοι, δόλιχον δὲ Κρήτες πλείους· ἢ ἐξήκοντα, πάλιν δὲ καὶ πυγμὴν καὶ παγκράτιον ἕτεροι· καὶ καλὴ θεὰ ἐγένετο· πολλοὶ γὰρ κατέβησαν καὶ ἄτε θεωμένων τῶν ἐταίρων, πολλὴ φιλονικία ἐγίγνετο. ἔθειον δὲ καὶ ἵπποι, καὶ ἔδει αὐτούς, κατὰ τοῦ πρανοῦς ἐλάσαντας, ἐν τῇ θαλάττῃ ὑποστρέφαντας, πάλιν ἄνω πρὸς τὸν βωμὸν ἄγειν. καὶ κάτω μὲν οἱ πολλοὶ ἐκαλινδοῦντο· ἄνω δὲ πρὸς τὸ ἰσχυρῶς ὄρθιον μόλις βάδην ἐπορεύοντο οἱ ἵπποι· ἔνθα πολλὴ κραυγὴ καὶ γέλως καὶ παρακέλους ἐγίγνετο.

BIBLIION PEMPTON

[Μετὰ τὰς θυσίας καὶ τοὺς ἀγῶνας οἱ Ἕλληνες συνελθόντες συσκέπονται περὶ τῆς λοιπῆς πορείας τοῦ στρατεύματος· κατὰ τὴν σύσκεψιν αὐτὴν ἀποφασίζεται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ θαλάσσης καὶ ἀποστέλλεται ὁ Χειρίσοφος πρὸς τὸν ἐν Βυζαντίῳ ναύαρχον τῶν Λακεδαιμονίων Ἀναξίβιον, διὰ νὰ προμηθεύσῃ μεταγωγικὰ πλοῖα. Ἀλλὰ μέχρις οἷον ταῦτα ἔλθουν, συμβουλεύει ὁ Ξενοφῶν νὰ λάβουν τὰ ἐξῆς μέτρα: 1) νὰ προμηθεύωνται τὰ τροφίμα ἐκ τῆς πολεμίου χώρας ἐπερχόμενοι μὲ στρατιωτικὴν τάξιν, 2) οἱ μέλλοντες νὰ ἐξέλθουν πρὸς λαφυραγωγίαν νὰ τὸ ἀνακοινώσουν εἰς τοὺς στρατηγούς, διὰ νὰ λαμβάνουν οὕτοι τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς ἀσφάλειαν τῶν τοιούτων ἐκδρομῶν, 3) νὰ προφυλάττουν μὲ φρουροὺς τὸ στρατόπεδόν των ἀπὸ ἐνδεχομένης ἐπιθέσεως τῶν πολεμίων, 4) νὰ παρασκευάζουν καὶ ἀπὸ ἐδῶ ἀρκετὰ πλοῖα μεταγωγικὰ καὶ 5) ἂν δὲν κατορθωθῇ νὰ ἔχουν ἀρκετὰ πλοῖα, νὰ παραγγείλουν εἰς τὰς παραλιακὰς πόλεις νὰ ἐπιδιορθώσουν τὰς ἐν τῷ μεταξὺ δυσκολοδιαβάτους ὁδοὺς πρὸς ἐνκολωτέραν ὁδοιοποιίαν τοῦ στρατεύματος. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα ψηφίζονται· τὸ δὲ περὶ ὁδοιοποιίας δὲν δέχονται οἱ στρατιῶται ἀποστρεφόμενοι τὴν ὁδοιοποιίαν· κρυφίως ὅμως ὁ Ξενοφῶν καταπιέθει τὰς παραλιακὰς πόλεις νὰ ἐπισκενάσουν τὰς ὁδοὺς ἐκουσίως των λέγων ὅτι πολὺ ταχέως θ' ἀπαλλαγῶν τῶν Ἑλλήνων, ἐὰν καταστοῦν εὐδιάβατοι. Μετὰ ταῦτα λαμβάνουν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τοῦ Τραπεζουντίου πλοῖον πεντηκοντάκωπον καὶ διορίζουν πλοίαρχον αὐτοῦ τὸν Δέξιππον· ἄλλ' οὗτος παραμελήσας νὰ συναθροίσῃ πλοῖα δραπετεύει πέραν τοῦ Εὐξείνου Πόντου παραλαβὸν μαζὶ του καὶ τὸ πλοῖον· λαμβάνουν δ' ἀκόμη ἀπὸ τοὺς Τραπεζουντίους καὶ τριακοντάκωπον πλοῖον καὶ διορίζουν πλοίαρχον αὐτοῦ τὸν Πολυκράτην, ὁ ὅποιος, ὅσα πλοῖα συνέλαμβανε, τὰ ἐξηγάγκαζε νὰ τεθοῦν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατοπέδου. Ἐν

τῶ μεταξὺ ἐξέρχονται οἱ Ἕλληνες πρὸς ληλασίαν καὶ ἄλλοι μὲν ἐπιστρέφουν μὲ λάφυρα, ἄλλοι δὲ φονεύονται ὑπὸ τῶν πολεμίων.

Ἐπειδὴ τὸ στρατόπεδον ἤρχισε νὰ στερεῖται τροφῶν, ὁ Ξενοφῶν λαβὼν ὁδηγούς ἀπὸ τοὺς Τραπεζουντίους ἐξάγει εἰς τὴν πλησίον ὄρεινὴν χώραν τῶν Δριλῶν, λαοῦ πολεμικωτάτου, τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος. Οἱ Δρίλαι, ἀφ' οὗ ἔκανσαν ὅλα τὰ εὐκολοκυριεῦτα χωρία των, συρρέουν ὅλοι μὲ τὰ ὑπάρχοντά των εἰς χωρίον τι ὀχυρόν, τὸ ὁποῖον ἦτο ἡ πρωτεύουσά των. Τὸ χωρίον τοῦτο εἶχε γύρω τον χαράδραν πολὺ βαθεῖαν· εἶχε δὲ ἀκόμη καὶ πρόχωμα καὶ χαρακώματα καὶ πύργους ξυλίλους. Ἐντὸς τοῦ ἰσχυροῦ τούτου περιφράγματος ἦτο ἡ πόλις καὶ ἐν τῶ μέσῳ αὐτῆς ἡ ἀκρόπολις, πρὸς τὴν ὁποίαν ἔφερον ὁδός, ἐκατέρωθεν τῆς ὁποίας ὑπῆρχον ξύλινα οἰκίαι (ιδ. σχέδ. ἐν σελ. VII). Πρῶτοι διαβαίνουν τὴν χαράδραν οἱ πελτασταί· φθάσαντες δὲ εἰς τὸ χαράκωμα εὐρίσκουν ἰσχυρὰν ἀντίστασιν καί, ἐπειδὴ δὲν ἤξευρον τί νὰ κάμουν, καλοῦν εἰς βοήθειάν των τὸν Ξενοφῶντα, ὁ ὁποῖος μὲ τοὺς ὀπλίτας εὐρίσκειτο ἐκτὸς τῆς χαράδρας. Οὗτος πλησιάσας μὲ τὸν στρατὸν του πρὸς τὴν χαράδραν τοὺς μὲν ὀπλίτας διατάσσει νὰ παραταχθῶν, αὐτὸς δὲ μαζὶ μὲ τοὺς λοχαγούς ἐξετάσαντες τὸ χωρίον τὸ εὐρίσκουν εὐκολοκυριετον. Τότε οἱ λοχαγοὶ ὁδηγοῦν τοὺς ὀπλίτας παρατεταγμένους ἡμικυκλικῶς κατὰ τῶν πολεμίων καὶ ἀναγκάζουν αὐτοὺς μὲ τὰς λόγχας, τὰ βέλη καὶ τοὺς λίθους νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ πρόχωμα καὶ τοὺς πύργους. Μετὰ ταῦτα οἱ μὲν πελτασταὶ εἰσορροῦν εἰς τὴν πόλιν καὶ τρέπονται εἰς διασπαρὴν αὐτῆς, ὁ δὲ Ξενοφῶν σταθεὶς παρὰ τὰς πύλας ἠμπόδιζε τὴν εἴσοδον εἰς ὄσους ἐκ τῶν ὀπλιτῶν ἠδύνατο· διότι ἐπὶ τινων λόφων ὀχυρῶν ἤρχισαν νὰ φαίνωνται καὶ ἄλλοι πολέμοιοι. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον καλεῖται ὁ Ξενοφῶν εἰς βοήθειαν· διότι οἱ πολέμοιοι ἐπιπεσόντες κατὰ τῶν λαφυραγωγούντων πελταστῶν ἐξωθοῦν αὐτοὺς πρὸς τὴν ἔξοδον. Ἐνωθέντες δὲ ὀπλίται καὶ πελτασταὶ ἀναγκάζουν τοὺς πολεμίους ν' ἀποσυρθῶν πάλιν εἰς τὴν ἀκρόπολιν· ἀλλὰ τῶρα εἶναι δύσκολον νὰ ὑποχωρήσουν οἱ Ἕλληνες διὰ τῆς εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀγούσης ὁδοῦ· διότι οἱ πολέμοιοι ἐξορμήσαντες ἐκ τῆς ἀκροπόλεως καὶ ἀναβάντες εἰς τὰς οἰκίας,

τὰς ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ, ἔρριπτον κατὰ τῶν Ἑλλήνων μεγάλα ξύλα. Πλησιάζει δὲ καὶ ἡ νύξ. Τότε ἐπέρχεται ἐκ θεοῦ σωτηρία. Αἰφνιδίως φωτίζεται λάμψασα μία ἐκ τῶν δεξιῶ τῆς ὁδοῦ οἰκίων ἀναφθεῖσα ὑπὸ τινος καὶ τρέπονται εἰς φυγὴν ὅλοι οἱ ἐκ τῶν δεξιῶ τῆς ὁδοῦ ἐπιτιθέμενοι πολέμοιοι. Ὁ Ξενοφῶν ἤμαθε τοῦτο, διατάσσει νὰ κάψουν καὶ τὰς ἀριστερῶ τῆς ὁδοῦ οἰκίας καὶ οὕτω ἀναγκάζει καὶ τοὺς ἐκ τῶν οἰκίων αὐτῶν ἐπιτιθεμένους νὰ τραποῦν εἰς φυγὴν. Ὑπελείποντο μόνοι οἱ κατὰ μέτωπον πολέμοιοι, οἱ ὁποῖοι ἠνώχλουν τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐσκόπευον νὰ ἐπιτεθοῦν κατ' αὐτῶν κατὰ τὴν κατάβασίν των εἰς τὴν χαράδραν. Τότε ὁ Ξενοφῶν σωρεύσας πολλὰ ξύλα μεταξὺ τοῦ στρατοῦ του καὶ τῶν πολεμίων καίει αὐτά. Καὶ οὕτω οἱ μὲν Ἕλληνες μόλις κατορθοῦν νὰ ξεφύγουν τραπέντες πρὸς τὴν ἔξοδον καὶ τὴν χαράδραν· ἡ δὲ πόλις ὅλη καὶ αἱ οἰκίαι καὶ οἱ πύργοι καὶ τὰ χαρακώματα καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἐκτὸς τῆς ἀκροπόλεως ἐκάησαν. Τὴν ἐπομένην οἱ Ἕλληνες ἐπανέρχονται εἰς τὴν Τραπεζοῦντα φέροντες τροφάς].

Α'. Ἀφίξεις τῶν Ἑλλήνων εἰς Κερασσοῦντα.—Διανομὴ τῶν ἐκ τῶν λαφύρων χρημάτων καὶ τρόπος, κατὰ τὸν ὁποῖον χρησιμοποιεῖ ὁ Ξενοφῶν τὰ διὰ τοὺς θεοὺς παραδοθέντα εἰς αὐτὸν χρήματα.

(3, 1—13)

Ἐπεὶ δὲ οὔτε Χειρίσοφος ἦκεν οὔτε πλοῖα ἱκανὰ ἦν οὔτε § 1—3 τὰ ἐπιτήδεια ἦν λαμβάνειν ἔτι, ἐδόκει ἀπιτέον εἶναι. καὶ εἰς μὲν τὰ πλοῖα τοὺς τε ἀσθενοῦντας ἐνεβίβασαν καὶ τοὺς ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτη καὶ παιδας καὶ γυναίκας καὶ τῶν σκευῶν, ὅσα μὴ ἀνάγκη ἦν ἔχειν. καὶ Φιλῆσιον καὶ Σοφαίνετον τοὺς πρεσβυτάτους τῶν στρατηγῶν εἰσδιβάσαντες, τούτων ἐκέλευον ἐπιμελεῖσθαι· οἱ δὲ ἄλλοι ἐπορεύοντο· ἡ δὲ ὁδὸς ὠδοποιή-

μένη ἦν. καὶ ἀφικνοῦνται πορευόμενοι εἰς Κερασσοῦντά τρι-
ταῖοι, πόλιν Ἑλληνίδα ἐπὶ θαλάττῃ, Σινωπέων ἀποικον ἐν
τῇ Κολχίδι χώρᾳ. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας δέκα· καὶ ἐξέτα-
σις σὺν τοῖς ὄπλοις ἐγένετο καὶ ἀριθμός, καὶ ἐγένοντο ὀκτα-
κισχίλιοι καὶ ἐξακόσιοι. οὗτοι ἐσώθησαν. οἱ δὲ ἄλλοι ἀπώ-
λοντο ὑπὸ τε τῶν πολεμίων καὶ χιόνος καὶ εἴ τις νόσφ.

§ 4—6 Ἐνταῦθα καὶ διαλαμβάνουσι τὸ ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων ἀρ-
γύριον γενόμενον. καὶ τὴν δεκάτην, ἣν τῷ Ἀπόλλωνι ἐξεί-
λον καὶ τῇ Ἐφεσίᾳ Ἀρτέμιδι, διέλαβον οἱ στρατηγοὶ τὸ μέ-
ρος ἕκαστος φυλάττειν τοῖς θεοῖς· ἀντὶ δὲ Χειρισόφου Νέων
ὁ Ἀσιναῖος ἔλαβεν. Ξενοφῶν σὺν τὸ μὲν τοῦ Ἀπόλλωνος
ἀνάθημα ποιησάμενος ἀνατίθησιν εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς τῶν
Ἀθηναίων θησαυρὸν καὶ ἐπέγραψε τό τε αὐτοῦ ὄνομα καὶ τὸ
Προξένου, ὃς σὺν Κλεάρχῳ ἀπέθανε· ξένος γὰρ ἦν αὐτοῦ. τὸ
δὲ τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Ἐφεσίας, ὅτ' ἀπήει σὺν Ἀγησιλάφῳ
ἐκ τῆς Ἀσίας τὴν εἰς Βοιωτοὺς ὁδόν, καταλείπει παρὰ Με-
γαβύζῳ τῷ τῆς Ἀρτέμιδος νεωκόρῳ, ὅτι αὐτὸς κινδυνεύσων
ἐδόκει ἰέναι, καὶ ἐπέστειλεν, ἣν μὲν αὐτὸς σωθῆ, αὐτῷ ἀπο-
δοῦναι· ἣν δὲ τι πάθῃ, ἀναθῆναι ποιησάμενον τῇ Ἀρτέμιδι,
ὅ,τι οἴοιτο χαριεῖσθαι τῇ θεῇ.

§ 7—8 Ἐπεὶ δ' ἔφευγεν ὁ Ξενοφῶν, κατοικοῦντος ἤδη αὐτοῦ ἐν
Σκιλλοῦντι παρὰ τὴν Ὀλυμπίαν, ἀφικνεῖται Μεγάβυζος εἰς
Ὀλυμπίαν θεωρήσων, καὶ ἀποδίδωσι τὴν παρακαταθήκην
αὐτῷ. Ξενοφῶν δὲ λαβὼν χωρίον ὠνεῖται τῇ θεῇ, ὅπου ἀνει-
λεν ὁ θεός. ἔτυχε δὲ διαρρέων διὰ τοῦ χωρίου ποταμὸς Σελι-
νοῦς. καὶ ἐν Ἐφέσῳ δὲ παρὰ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος νεῶν Σελι-
νοῦς ποταμὸς παραρρεῖ. καὶ ἰχθύες τε ἐν ἀμφοτέροις ἔννεισι
καὶ κόγχοι· ἐν δὲ τῷ ἐν Σκιλλοῦντι χωρίῳ καὶ θήραι πάν-
των, ὅποσα ἐστὶν ἀγρευόμενα θηρία.

§ 9—10 Ἐποίησε δὲ καὶ βωμὸν καὶ ναὸν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀργυρίου,
καὶ τὸ λοιπὸν δὲ ἀεὶ, δεκατεῶν τὰ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ὠραῖα, θυ-

σίαν ἐποίει τῇ θεῇ, καὶ πάντες οἱ πολῖται καὶ οἱ πρόσχωροι
ἄνδρες καὶ γυναῖκες μετεῖχον τῆς ἑορτῆς. παρεῖχε δὲ ἡ θεὸς
τοῖς σκηνοῦσιν ἄλφιτα, ἄρτους, οἶνον, τραγήματα, καὶ τῶν
θυομένων ἀπὸ τῆς ἱεράς νομῆς λάχος, καὶ τῶν θηρευομένων
δέ. καὶ γὰρ θήραν ἐποιοῦντο εἰς τὴν ἑορτὴν οἳ τε Ξενοφῶντος
παῖδες καὶ οἱ τῶν ἄλλων πολιτῶν, οἱ δὲ βουλόμενοι καὶ ἄνδρες
συνεθήρων· καὶ ἠλίσκετο τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ χώρου,
τὰ δὲ καὶ ἐκ τῆς Φολόγης, σῦες καὶ δορκάδες καὶ ἔλαφοι.

Ἔστι δὲ ἡ χώρα, ἣ ἐκ Λακεδαιμόνος εἰς Ὀλυμπίαν πο- § 11—13
ρεύονται, ὡς εἴκοσι στάδιοι ἀπὸ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Διὸς ἱεροῦ.
ἐνὶ δ' ἐν τῷ ἱερῷ χώρῳ καὶ λειμῶν καὶ ὄρη δένδρων μεστά, ἱκανὰ
σῦς καὶ αἰγας καὶ βουὸς τρέφειν καὶ ἵππους, ὥστε καὶ τὰ τῶν
εἰς τὴν ἑορτὴν ἰόντων ὑποζύγια εὐωχεῖσθαι. περὶ δὲ αὐτὸν
τὸν ναὸν ἄλλος ἡμέρων δένδρων ἐφυτεύθη, ὅσα ἐστὶ τρωικὰ
ὠραῖα. ὁ δὲ ναός, ὡς μικρὸς μέγਾਲῳ, τῷ ἐν Ἐφέσῳ εἴκασται,
καὶ τὸ ξόανον ἔοικεν, ὡς κυπαρίττινον χρυσοῦ ὄντι, τῷ ἐν
Ἐφέσῳ. καὶ στήλῃ ἔστηκε παρὰ τὸν ναὸν γράμματα ἔχουσα·
ΙΕΡΟΣ Ο ΧΩΡΟΣ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΤΟΝ ΕΧΟΝΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡ-
ΠΟΥΜΕΝΟΝ ΤΗΝ ΜΕΝ ΔΕΚΑΤΗΝ ΚΑΤΑΘΥΕΙΝ ΕΚΑΣΤΟΥ Ε-
ΤΟΥΣ. ΕΚ ΔΕ ΤΟΥ ΠΕΡΙΤΤΟΥ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΕΠΙΣΚΕΥΑΖΕΙΝ. ΑΝ
ΔΕ ΤΙΣ ΜΗ ΠΟΙΗΙ ΤΑΥΤΑ ΤΗ, ΘΕΩ, ΜΕΛΗΣΕΙ.

[Ἀπὸ τὴν Κερασσοῦντα οἱ Ἕλληνες ἐξακολουθοῦντες τὴν πο-
ρείαν φθάνουν εἰς τὰ ὄρια τῶν Μοσσυνοίκων. Οὗτοι ἔχοντες με-
γάλην πεποίθησιν εἰς τὴν ὀχυρότητα τῆς χώρας τῶν δὲν ἠθέλον
νὰ ἐπιτρέφουν εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ διέλθουν δι' αὐτῆς. Τότε οἱ
Ἕλληνες διὰ τῆς μεσιτείας ἐνὸς Τραπεζοντίου συμμαχοῦν μὲ
τοὺς δυτικούς Μοσσυνοίκους, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἐχθροὶ τῶν ἀνατολι-
κῶν, τῶν ἐμποδιζόντων τὴν διόδον. Μετὰ τὴν συμμαχίαν οἱ δυτι-
κοὶ Μοσσυνοῖκοι ἀποστέλλουν εἰς τοὺς Ἕλληνας διὰ πλοίων δύνα-
μιν 600 ἀνδρῶν· οὗτοι ἐξελθόντες εἰς τὴν ξηρὰν πορεύονται ὄν-

θμικῶς ἄδοντες κατὰ τινος φρουρίου τῶν πολεμίων, τὸ ὅποιον ἐνόμιζον ὅτι ἦτο παρὰ πολὺ εὐπρόσβλητον· ἔκειτο δὲ τοῦτο πρὸ τῆς πρωτευούσης των, ἣ ὅποια κατεῖχε τὴν ὑψηλοτέραν κορυφὴν τῆς χώρας. Ἦκολούθουν δὲ τοὺς 600 Μοσσουνοίκους καὶ τινες ἐκ τῶν Ἑλλήνων οὐχὶ κατὰ διαταγὴν τῶν στρατηγῶν, ἀλλ' αὐτοβούλως πρὸς διασπαγὴν. Ὅτε δ' οὗτοι ἐπλησίασαν πρὸς τὸ φρούριον, ἐξορμήσαντες ἐξ αὐτοῦ οἱ πολέμοι τοὺς τρέπουν εἰς φυγὴν, φρονέουν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν καὶ τοὺς καταδιώκουν, ἕως ὅτου εἶδον τοὺς Ἑλληνας νὰ ἔρχονται εἰς βοήθειάν των. Κατόπιν στραφέντες πρὸς τὰ ὀπίσω ἀπέρχονται. Οἱ δ' Ἑλληνες πολὺ ἐστονεχωρήθησαν καὶ διότι ἔγιναν οὕτω τολμηρότεροι οἱ πολέμοι καὶ διότι τότε πρῶτον οἱ Ἑλληνες ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ βαρβάρων. Καὶ ἐκείνην μὲν τὴν ἡμέραν ἐνθαρρυνθέντες ὑπὸ τοῦ Ξενοφώντος οὐδὲν πράττουν· τὴν ἐπομένην ὅμως, ἀφ' οὗ παρέταξαν ὀρθίους τοὺς λόχους καὶ τοὺς συμμάχους ἔταξαν εἰς τὸ ἀριστερὸν κέρας κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, πορεύονται κατὰ τοῦ φρουρίου, ὅπου ἦσαν παρατεταγμένοι οἱ πολέμοι· τούτους τρέφαντες εἰς φυγὴν καταδιώκουν ἄνω πρὸς τὴν πόλιν. Ὅταν δὲ οἱ Ἑλληνες ἔφθασαν ἄνω παρὰ τὰς οἰκίας τῆς πρωτευούσης, τότε ὅλοι οἱ πολέμοι συναθροισθέντες μάχονται καὶ προσπαθοῦν κινεῖν τοὺς Ἑλληνας μὲ τὰ ἀκόνια καὶ τὰ δόρατα ν' ἀποκρούσων αὐτούς· οἱ Ἑλληνες ὅμως δὲν ὑποχωροῦν, ἀλλὰ συμπλακέντες πρὸς τοὺς πολεμίους τρέπουν καὶ πάλιν αὐτοὺς εἰς φυγὴν καὶ κυριεύουν τὴν πρωτεύουσαν των· τὸν δὲ βασιλέα των καίουν μαζὶ μὲ τὸν πύργον του, ἐν τὸς τοῦ ὁποίου διέμενε. Μετὰ ταῦτα οἱ Ἑλληνες διαρπάζοντες τὸ φρούριον καὶ τὴν πρωτεύουσαν εὐρίσκουν ἐκεῖ ἄφθονα τὰ τροφίμα· ἀφ' οὗ δὲ παρέδωσαν τὸ κυριευθὲν φρούριον εἰς τοὺς συμμάχους των Μοσσουνοίκους, διέρχονται εἰρηρικῶς τὴν ὑπόλοιπον χώραν.

Ἀπὸ τῶν Μοσσουνοίκων εἰσέρχονται διὰ μέσον τῆς χώρας τῶν Χαλύβων εἰς τὴν χώραν τῶν Τιβαρηγῶν καὶ ταύτην διελθόντες εἰρηρικῶς φθάνουν μετὰ δύο ἡμέρας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πόλιν Κοτύωρα, ἀποικίαν τῶν Σινωπέων. Ἐδῶ διαμένουν τεσσαράκοντα πέντε ἡμέρας· κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ προσφέρουν θυσίας εἰς τοὺς θεοὺς καὶ τελοῦν ἱερὰς τελετὰς καὶ γυμνικοὺς ἀγῶνας· τὰ δὲ τροφίμα ἐλάμβανον διὰ τῆς βίας ἄλλα μὲν ἐκ τῆς Παφλαγο-

ρίας, ἄλλα δὲ ἐκ τῶν περιχώρων τῶν Κοτυωριτῶν· διότι οἱ Κοτυωρίται οὔτε τροφὰς πρὸς ἀγορὰν παρεῖχον εἰς τοὺς Ἑλληνας οὔτε ἐδέχοντο εἰς τὴν πόλιν των τοὺς ἀσθενεῖς].

Β'. Αἱ ἐν Κοτυώροις διαπραγματεύσεις τῶν Σινωπέων πρέσβων μετὰ τῶν Ἑλλήνων.

(5, 7—25)

Ἐν τούτῳ ἔρχονται ἐκ Σινώπης πρέσβεις, φοβούμενοι περὶ § 7—9 τῶν Κοτυωριτῶν τῆς τε πόλεως, ἣν γὰρ ἐκείνων καὶ φόρον ἐκείνοις ἔφερον, καὶ περὶ τῆς χώρας, ὅτι ἤκουον δημομένην. καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἔλεγον· προηγόρει δὲ Ἐκατώνυμος, δεινὸς νομιζόμενος εἶναι λέγειν· «Ἐπεμφεν ἡμᾶς, ὡ ἄνδρες στρατιῶται, ἣ τῶν Σινωπέων πόλις ἐπαινέσοντάς τε ὑμᾶς, ὅτι νικᾶτε, Ἑλληνες ὄντες, βαρβάρους, ἔπειτα δὲ καὶ συνησθησομένους, ὅτι διὰ πολλῶν τε καὶ δεινῶν, ὡς ἡμεῖς ἤκουσαμεν, πραγμάτων σεσφισμένοι πάρεστε. ἀξιούμεν δέ, Ἑλληνες ὄντες καὶ αὐτοί, ὑφ' ὑμῶν ὄντων Ἑλλήνων ἀγαθὸν μὲν τι πάσχειν, κακὸν δὲ μηδέν· οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ὑμᾶς οὐδὲν πώποτε ὑπήρξαμεν κακῶς ποιούντες.

» Κοτυωρίται δὲ οὗτοι εἰσὶ μὲν ἡμέτεροι ἀποικιοί, καὶ τὴν § 10—12 χώραν ἡμεῖς αὐτοῖς ταύτην παραδεδώκαμεν, βαρβάρους ἀφελόμενοι· διὸ καὶ δασμὸν ἡμῖν φέρουσιν οὗτοι τεταγμένον καὶ Κερασούντιοι καὶ Τραπεζούντιοι· ὥστε, ὅ,τι ἂν τούτους κακὸν ποιήσητε, ἣ Σινωπέων πόλις νομίζει πάσχειν. νῦν δὲ ἀκούομεν ὑμᾶς εἰς τε τὴν πόλιν βία παρεληλυθότας ἐνίους σκηνοῦν ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ἐκ τῶν χωρίων βία λαμβάνειν, ὧν ἂν δέησθε, οὐ πείθοντες. ταῦτ' οὖν οὐκ ἀξιούμεν· εἰ δὲ ταῦτα ποιήσετε, ἀνάγκη ἡμῖν καὶ Κορύλαν καὶ Παφλαγόνας καὶ ἄλλον, ὅντινα ἂν δυνώμεθα, φίλον ποιείσθαι.»

- § 13—15 Πρὸς ταῦτα ἀναστὰς Ξενοφῶν ὑπὲρ τῶν στρατιωτῶν εἶπεν· «Ἡμεῖς δέ, ὦ ἄνδρες Σινωπεῖς, ἤκομεν ἀγαπῶντες, ὅτι τὰ σώματα διεσωσάμεθα καὶ τὰ ὄπλα· οὐ γὰρ ἦν δυνατόν ἅμα τε χρήματα ἄγειν καὶ φέρειν καὶ τοῖς πολεμίοις μάχεσθαι. καὶ νῦν, ἐπεὶ εἰς τὰς Ἑλληνίδας πόλεις ἤλθομεν, ἐν Τραπεζοῦντι μὲν, παρεῖχον γὰρ ἡμῖν ἀγοράν, ἀνούμενοι εἶχομεν τὰ ἐπιτήδεια, καὶ ἀνθ' ὧν ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ξένια ἔδωκαν τῇ στρατιᾷ, ἀντετιμῶμεν αὐτούς, καὶ εἴ τις αὐτοῖς φίλος ἦν τῶν βαρβάρων, τούτων ἀπειχόμεθα· τοὺς δὲ πολεμίους αὐτῶν, ἐφ' οὓς αὐτοὶ ἠγοῖντο, κακῶς ἐποιούμεν, ὅσον ἐδυνάμεθα. ἐρωτᾶτε δὲ αὐτούς, ὁποῖων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον· πάρεισι γὰρ ἐνθάδε, οὓς ἡμῖν ἠγεμόνας διὰ φιλίαν ἢ πόλις συνέπεμψεν.
- § 16—19 » Ὅποι δ' ἂν ἐλθόντες ἀγοράν μὴ ἔχωμεν, ἂν τε εἰς βάρβαρον γῆν ἂν τε εἰς Ἑλληνίδα, οὐχ ὕβρει, ἀλλὰ ἀνάγκη λαμβάνομεν τὰ ἐπιτήδεια. καὶ Καρδούχους καὶ Ταόχους καὶ Χαλδαίους, καίπερ βασιλέως οὐχ ὑπηκόους ὄντας, ὅμως, καὶ μάλα φοβερούς ὄντας, πολεμίους ἐκτησάμεθα διὰ τὸ ἀνάγκην εἶναι λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια, ἐπεὶ ἀγοράν οὐ παρεῖχον. Μάκρωνας δέ, καίπερ βαρβάρους ὄντας, ἐπεὶ ἀγοράν, οἷαν ἐδύναντο, παρεῖχον, φίλους τε ἐνομιζόμεν εἶναι καὶ βίᾳ οὐδὲν ἐλαμβάνομεν τῶν ἐκείνων. Κοτυωρίτας δέ, οὓς ὑμετέρους φατέ εἶναι, εἴ τι αὐτῶν εἰλήφαμεν, αὐτοὶ αἴτιοί εἰσιν· οὐ γὰρ ὡς φίλοι προσεφέροντο ἡμῖν, ἀλλὰ κλείσαντες τὰς πύλας οὔτε εἴσω ἐδέχοντο οὔτε ἔξω ἀγοράν ἐπέμπον· ἠτιῶντο δὲ τὸν παρ' ὑμῶν ἄρμοσθην τούτων αἴτιον εἶναι.
- § 20—21 » Ὁ δὲ λέγεις βίᾳ παρελθόντας σκηνοῦν, ἡμεῖς ἠξιοῦμεν τοὺς κάμνοντας εἰς τὰς στέγας δέξασθαι· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀνέφρονον τὰς πύλας, ἢ ἡμᾶς ἐδέχετο αὐτὸ τὸ χωρίον, ταύτην εἰσελθόντες, ἄλλο μὲν οὐδὲν βίαιον ἐποιήσαμεν, σκηνοῦσι δ' ἐν ταῖς στέγαις οἱ κάμνοντες τὰ αὐτῶν δαπανῶντες, καὶ τὰς πύλας φρουροῦμεν, ὅπως μὴ ἐπὶ τῷ ὑμετέρῳ ἄρμοσθῃ ὧσιν οἱ

κάμνοντες ἡμῶν, ἀλλ' ἐφ' ἡμῖν ἢ κομίσασθαι, ἔταν βουλώμεθα. οἱ δ' ἄλλοι, ὡς δρᾶτε, σκηνοῦμεν ὑπαίθριοι ἐν τῇ τάξει, παρεσκευασμένοι, ἂν μὲν τις εὖ ποιῇ, ἀντευποιεῖν, ἂν δὲ κακῶς, ἀλέξασθαι.

» Ἄ δὲ ἠπειλήσας, ὡς, ἦν ὑμῖν δοκῇ, Κορύλαν καὶ Παφλαγόνας συμμάχους ποιήσεσθε ἐφ' ἡμᾶς, ἡμεῖς δέ, ἦν μὲν ἀνάγκη ἢ, πολεμήσομεν καὶ ἀμφοτέροις· ἤδη γὰρ καὶ ἄλλοις πολλαπλασίοις ὑμῶν ἐπολεμήσαμεν· ἂν δὲ δοκῇ ἡμῖν καὶ φίλον ποιεῖσθαι τὸν Παφλαγόνα—ἀκούομεν δὲ αὐτὸν καὶ ἐπιθυμῆν τῆς ὑμετέρας πόλεως καὶ χωρίων τῶν ἐπιθαλαττίων—, πειρασόμεθα συμπράττοντες αὐτῷ, ὡς ἐπιθυμῆι, φίλοι γίνεσθαι.»

Ἐκ τούτου μάλα μὲν δῆλοι ἦσαν οἱ συμπρέσβεις τῷ Ἐκατωνύμφῳ χαλεπαίνοντες τοῖς εἰρημένοις, παρελθὼν δ' αὐτῶν ἄλλος εἶπεν, ὅτι οὐ πόλεμον ποιησόμενοι ἤκοιεν, ἀλλὰ ἐπιδείξοντες, ὅτι φίλοι εἰσίν. «καὶ ξενίοις, ἦν μὲν ἔλθητε πρὸς τὴν Σινωπέων πόλιν, ἐκεῖ δεξόμεθα, νῦν δὲ τοὺς ἐνθάδε κελεύσομεν διδόναι, ἃ δύνανται· ὀρώμεν γὰρ πάντα ἀληθῆ ὄντα, ἃ λέγεται». ἐκ τούτου ξενιά τε ἔπεμπον οἱ Κοτυωρίται, καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐξένιζον τοὺς τῶν Σινωπέων πρέσβεις, καὶ πρὸς ἀλλήλους πολλὰ τε καὶ φιλικὰ διελέγοντο τὰ τε ἄλλα, καὶ περὶ τῆς λοιπῆς πορείας ἀνεπυθάνοντο, ὡς ἐκάτεροι ἐδέοντο.

BIBLION EKTON

Συνθήκη τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Παφλαγόνων καὶ πλοῦς εἰς Ἀρμῆνην. — Ἐπάνοδος τοῦ Χειρισόφου ἐκ τοῦ Βυζαντίου καὶ ἐκλογή αὐτοῦ ὡς ἀπολύτου ἄρχοντος.

(1, 1—33)

§ 1—3 Ἐκ τούτου δὲ ἐν τῇ διατριβῇ οἱ μὲν ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς ἔζων, οἱ δὲ καὶ ληζόμενοι ἐκ τῆς Παφλαγονίας. ἐκλώ τευον δὲ καὶ οἱ Παφλαγόνες εὖ μάλα τοὺς ἀποσκευασμένους, καὶ τῆς νυκτὸς τοὺς πρόσω σηνηοῦντας ἐπειρῶντο κακουργεῖν· καὶ πολεμικώτατα πρὸς ἀλλήλους εἶχον ἐκ τούτων. ὁ δὲ Κορύλας, ὃς ἐτύγγανε τότε Παφλαγονίας ἄρχων, πέμπει παρὰ τοὺς Ἑλληνας πρέσβεις, ἔχοντας ἵππους καὶ στολὰς καλὰς, λέγοντας, ὅτι Κορύλας ἕτοιμος εἶη τοὺς Ἑλληνας μῆτε ἀδικεῖν μῆτε ἀδικεῖσθαι. οἱ δὲ στρατηγοὶ ἀπεκρίναντο, ὅτι περὶ μὲν τούτων σὺν τῇ στρατιᾷ βουλευσονται, ἐπὶ ξένια δὲ ἐδέχοντο αὐτούς· παρεκάλεσαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν, οὓς ἐδόκουν δικαιοτάτους εἶναι.

§ 4—6 Θύσαντες δὲ βοῦς τῶν αἰχμαλώτων καὶ ἄλλα ἱερεῖα, εὐωχίαν μὲν ἀρκοῦσαν παρεῖχον, κατακείμενοι δὲ ἐν σκίμποισι ἐδειπνοῦν, καὶ ἔπινον ἐκ κερατίνων ποτηρίων, οἷς ἐνετύγγανον ἐν τῇ χώρᾳ. ἐπεὶ δὲ σπονδαί τε ἐγένοντο καὶ ἐπαιάνισαν, ἀνέστησαν πρῶτον μὲν Θραῖκες, καὶ πρὸς αὐλὸν ὤρχησαντο σὺν ταῖς ὄπλοις, καὶ ἤλλοντο ὑψηλά τε καὶ κούφως, καὶ ταῖς μαχαίραις ἐχρῶντο· τέλος δὲ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον παίει, ὡς

πᾶσιν ἐδόκει· ὁ δ' ἔπεσε τεχνικῶς πῶς. καὶ ἀνέκραγον οἱ Παφλαγόνες. καὶ ὁ μὲν, σκυλεύσας τὰ ὄπλα τοῦ ἐτέρου, ἐξῆι ἄδων τὸν Σιτάλκαν· ἄλλοι δὲ τῶν Θρακῶν τὸν ἕτερον ἐξέφερον ὡς τεθνηκότα· ἦν δὲ οὐδὲν πεπονητός.

Μετὰ τοῦτο Αἰνιάνες καὶ Μάγνητες ἀνέστησαν, οἱ ὥρ- § 7—8 χοῦντο τὴν καρπαίαν καλουμένην ἐν τοῖς ὄπλοις. ὁ δὲ τρόπος τῆς ὀρχήσεως ἦν· ὁ μὲν, παραθέμενος τὰ ὄπλα, σπεῖρει καὶ ζευγηλατεῖ, πυκνὰ δὲ στρεφόμενος ὡς φοβούμενος, ληστής δὲ προσέρχεται· ὁ δ' ἐπειδὴν προΐδηται, ἀπαντᾷ ἀρπᾶσας τὰ ὄπλα, καὶ μάχεται πρὸ τοῦ ζεύγους· καὶ οὗτοι ταῦτ' ἐποιοῦν ἐν ῥυθμῷ πρὸς τὸν αὐλόν· καὶ τέλος ὁ ληστής, δήσας τὸν ἄνδρα, καὶ τὸ ζεῦγος ἀπάγει· ἐνίστε δὲ καὶ ὁ ζευγηλάτης τὸν ληστήν· εἶτα παρὰ τοὺς βοῦς ζεύξας ὀπίσω τῷ χεῖρι δεδεμένον ἐλαύνει.

Μετὰ τοῦτο Μυσὸς εἰσῆλθεν ἐν ἑκατέρᾳ τῇ χειρὶ ἔχων § 9—11 πέλτην, καὶ τοτὲ μὲν, ὡς δύο ἀντιπατομένων, μιμούμενος ὤρχετο, τοτὲ δὲ ὡς πρὸς ἓνα ἐχρήτο ταῖς πέλταις, τοτὲ δ' ἐδεινίτο καὶ ἐξεκυβίστα, ἔχων τὰς πέλτας, ὥστε ὄψιν καλὴν φαίνεσθαι. τέλος δὲ τὸ περσικὸν ὤρχετο κρούων τὰς πέλτας καὶ ὠκλαζε καὶ ἐξανίστατο· καὶ ταῦτα πάντα ἐν ῥυθμῷ ἐποίει πρὸς τὸν αὐλόν. ἐπὶ δὲ τούτῳ οἱ Μαντινεῖς καὶ ἄλλοι τιγὲς τῶν Ἀρκάδων ἀναστάντες, ἐξοπλισάμενοι ὡς ἐδύναντο κάλλιστα, ἦσαν τε ἐν ῥυθμῷ πρὸς τὸν ἐνόπιον ῥυθμὸν αὐλούμενοι, καὶ ἐπαιάνισαν καὶ ὤρχησαντο, ὡσπερ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς θεοὺς προσόδοις.

Ὅρωντες δὲ οἱ Παφλαγόνες δεῖνὰ ἐποιοῦντο πάσας τὰς § 12—13 ὀρχήσεις ἐν ὄπλοις εἶναι. ἐπὶ τούτοις ὄρων ὁ Μυσὸς ἐκπεπληγμένους αὐτούς, πείσας τῶν Ἀρκάδων τινὰ πεπαμένον ὀρχηστρίδα, εἰσάγει σκευάσας, ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, καὶ ἀσπίδα δοὺς κούφην αὐτῇ· ἢ δὲ ὤρχησατο πυρρίχην ἐλαφρῶς. ἐν ταῦθα κρότος ἦν πολὺς, καὶ οἱ Παφλαγόνες ἤροντο, εἰ καὶ

γυναῖκες συνεμάχοντο αὐτοῖς. οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι αὐται καὶ αἱ
 τρεψάμεναι εἰεν βασιλέα ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τῇ μὲν νυκτὶ
 ταύτῃ τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο.

§ 14—16 Τῇ δὲ ὑστεραία προσῆγον αὐτοὺς εἰς τὸ στράτευμα· καὶ
 ἔδοξε τοῖς στρατιώταις μήτε ἀδικεῖν Παφλαγόνας μήτε ἀδι-
 κείσθαι. μετὰ τοῦτο οἱ μὲν πρέσβεις ᾤχοντο· οἱ δὲ Ἕλληνες,
 ἐπειδὴ πλοῖα ἰκανὰ ἐδόκει παρσεῖναι, ἀναβάντες ἔπλεον ἡμέ-
 ραν καὶ νύκτα πνεύματι καλῷ ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὴν Πα-
 φλαγονίαν. τῇ δ' ἄλλῃ ἀφικνοῦνται εἰς Σινώπην καὶ ὠρμί-
 σαντο εἰς Ἀρμήνην τῆς Σινώπης. Σινωπεῖς δὲ οἰκοῦσι μὲν
 ἐν τῇ Παφλαγονικῇ, Μιλησίων δὲ ἀποικοὶ εἰσιν. οὗτοι δὲ ξέ-
 νια πέμπουσι τοῖς Ἕλλησιν ἀλφίτων μὲν μεδίμνους τρισχι-
 λίους, οἶνου δὲ κεράμια χίλια καὶ πεντακόσια. καὶ Χειρίσο-
 φος ἐνταῦθα ἦλθε, τριήρη ἔχων. καὶ οἱ μὲν στρατιῶται προσ-
 ἐδόκων ἄγοντά τι σφίσιν ἤκειν· ὁ δ' ἤγε μὲν οὐδέν, ἀπήγ-
 γελλε δέ, ὅτι ἐπαινοίη αὐτοὺς καὶ Ἀναξίβιος ὁ ναύαρχος καὶ
 οἱ ἄλλοι, καὶ ὅτι ὑπισχνεῖτο Ἀναξίβιος, εἰ ἀφίκοιντο ἔξω τοῦ
 Πόντου, μισθοφορὰν αὐτοῖς ἔσσεσθαι.

§ 17—18 Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Ἀρμήνῃ ἔμειναν οἱ στρατιῶται ἡμέρας
 πέντε. ὡς δὲ τῆς Ἑλλάδος ἐδόκουν ἐγγὺς γίνεσθαι, ἤδη
 μᾶλλον ἢ πρόσθεν εἰσήει αὐτούς, ὅπως ἂν καὶ ἔχοντές τι οἴ-
 καδε ἀφίκοιντο. ἠγήσαντο οὖν, εἰ ἓνα ἔλαιντο ἄρχοντα,
 μᾶλλον ἂν, ἢ πολυαρχίας οὔσης, δύνασθαι τὸν ἓνα χρῆσθαι
 τῷ στρατεύματι καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καί, εἴ τι δέοι λαν-
 θάνειν, μᾶλλον ἂν κρύπτεσθαι, καί, εἴ τι αὐτὸ δέοι φθάνειν, ἤτ-
 τον ἂν ὑστερίζειν· οὐ γὰρ ἂν λόγων δεῖν πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ
 τὸ δόξαν τῷ ἐνὶ περαινέσθαι ἂν· τὸν δ' ἔμπροσθεν χρόνον ἐκ
 τῆς νικώσης ἔπραττον πάντα οἱ στρατηγοί.

§ 19—21 Ὡς δὲ ταῦτα διενοοῦντο, ἐτράποντο ἐπὶ τὸν Ξενοφῶντα·
 καὶ οἱ λοχαγοὶ ἔλεγον προσιώντες αὐτῷ, ὅτι ἡ στρατιὰ οὕτω
 γιγνώσκει, καὶ εὖνοιαν ἐνδεικνύμενος ἕκαστος ἔπειθεν αὐτὸν

ὑποστῆναι τὴν ἀρχήν. ὁ δὲ Ξενοφῶν τῇ μὲν ἐβούλετο ταῦτα,
 νομίζων καὶ τὴν τιμὴν μείζω οὕτως ἑαυτῷ γίνεσθαι πρὸς
 τοὺς φίλους καὶ εἰς τὴν πόλιν τοῦνομα μείζον ἀφίξεσθαι αὐ-
 τοῦ, τυχὸν δὲ καὶ ἀγαθοῦ τινος ἂν αἴτιος τῇ στρατιᾷ γενέ-
 σθαι. τὰ μὲν δὴ τοιαῦτα ἐνθυμήματα ἐπήρην αὐτὸν ἐπιθυμεῖν
 αὐτοκράτορα γενέσθαι ἄρχοντα. ὁπότε δ' αὐτὸς ἐνθυμοῖτο, ὅτι
 ἀδελγὸν μὲν παντὶ ἀνθρώπῳ, ὅπῃ τὸ μέλλον ἔξει, διὰ τοῦτο
 δὲ καὶ κίνδυνος εἴη καὶ τὴν προειργασμένην δόξαν ἀποθα-
 λεῖν, ἠπορεῖτο.

Ἀπορομένῳ δὲ αὐτῷ διακρίναι ἔδοξε κράτιστον εἶναι τοῖς § 22—24
 θεοῖς ἀνακοινῶσαι· καὶ παραστησάμενος δύο ἱερεῖα, ἐθύετο τῷ
 Διὶ τῷ βασιλεῖ, ὅσπερ αὐτῷ μαντευτὸς ἦν ἐκ Δελφῶν· καὶ τὸ
 ὄναρ δὴ ἀπὸ τούτου τοῦ θεοῦ ἐνόμιζεν ἑωρακέναι, ὃ εἶδεν,
 ὅτε ἤρχετο ἐπὶ τὸ συνεπιμελεῖσθαι τῆς στρατιᾶς καθίστα-
 σθαι. καὶ ὅτε ἐξ Ἐφέσου ὠρμάτο Κύρῳ συσταθησόμενος, ἀε-
 τὸν ἀνεμιμνήσκετο ἑαυτῷ δεξιὸν φθεγγόμενον, καθήμενον
 μέντοι, ὃνπερ ὁ μάντις ὁ προπέμπων αὐτὸν ἔλεγεν, ὅτι μέγας
 μὲν οἰωνὸς εἴη καὶ οὐκ ἰδιωτικός, καὶ ἐνδοξος, ἐπίπνονος μέν-
 τοι· τὰ γὰρ ὄρνεα μάλιστα ἐπιτίθεσθαι τῷ ἀετῷ καθημένῳ·
 οὐ μέντοι χρηματιστικὸν εἶναι τὸν οἰωνόν· τὸν γὰρ ἀετὸν πε-
 τόμενον μᾶλλον λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. οὕτω δὴ θυομένῳ
 αὐτῷ διαφανῶς ὁ θεὸς σημαίνει μήτε προσδεῖσθαι τῆς ἀρχῆς
 μήτε, εἰ αἰροῖντο, ἀποδέχεσθαι. τοῦτο μὲν δὴ οὕτως ἐγένετο.

Ἡ δὲ στρατιὰ συνήλθε, καὶ πάντες ἔλεγον ἓνα αἰρεῖσθαι· § 25—28
 καὶ ἐπεὶ τοῦτο ἔδοξε, προυβάλλοντο αὐτόν. ἐπεὶ δὲ ἐδόκει δῆ-
 λον εἶναι, ὅτι αἰρήσονται αὐτόν, εἴ τις ἐπιψηφίζοι, ἀνέστη
 καὶ ἔλεξε τάδε· «Ἐγὼ, ὦ ἄνδρες, ἤδομαι μὲν ὑφ' ὑμῶν τι-
 μώμενος, εἴπερ ἀνθρωπὸς εἰμι, καὶ χάριν ἔχω καὶ εὐχομαι
 δοῦναί μοι τοὺς θεοὺς αἰτίον τινος ὑμῖν ἀγαθοῦ γενέσθαι· τὸ
 μέντοι ἐμὲ προκριθῆναι ὑφ' ὑμῶν ἄρχοντα, Λακεδαιμονίου
 ἀνδρὸς παρόντος, οὔτε ὑμῖν μοι δοκεῖ συμφέρον εἶναι, ἀλλ' ἤτ-

92

Ξενοφώντας

τον ἂν διὰ τοῦτο τυγχάνειν, εἴ τι δέοισθε παρ' αὐτῶν ἐμοί τε αὐτὸ πᾶν τι νομίζω ἀσφαλὲς εἶναι τοῦτο. ὁρῶ γάρ, ὅτι καὶ τῇ πατρίδι μου οὐ πρόσθεν ἐπαύσαντο πολεμοῦντες, πρὶν ἐποίησαν πᾶσαν τὴν πόλιν ὁμολογεῖν Λακεδαιμονίους καὶ αὐτῶν ἡγεμόνας εἶναι. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ὁμολόγησαν, εὐθὺς ἐπαύσαντο πολεμοῦντες καὶ οὐκέτι πέρα ἐπολιόρκησαν τὴν πόλιν. εἰ οὖν ταῦτα ὁρῶν ἐγὼ δοκοῖην, ὅπου δυναίμην, ἐνταῦθ' ἄκυρον ποιεῖν τὸ ἐκείνων ἀξίωμα, ἐκείνο ἐννοῶ, μὴ λίαν ἂν ταχὺ σωφρονησθεῖην.

§ 29 » Ὁ δὲ ὑμεῖς ἐννοεῖτε, ὅτι ἦττον ἂν στάσις εἴη ἐνδὸς ἄρχοντος ἢ πολλῶν, εὖ ἴστε, ὅτι ἄλλον μὲν ἐλόμενοι οὐχ εὐρήσετε ἐμὲ στασιάζοντα· νομίζω γάρ, ὅστις, ἐν πολέμῳ ὢν, στασιάζει πρὸς ἄρχοντα, τοῦτον πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν στασιάζειν· ἐὰν δὲ ἐμὲ ἔλθοι, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἴ τινα εὐροῖτε καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ ἀχθόμενον».

§ 30—31 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπε, πολλοὶ πλείονες ἐξανίσταντο λέγοντες, ὡς δέοι αὐτὸν ἄρχειν. Ἀγασίας δὲ Στυμφάλιος εἶπεν, ὅτι γελοῖον εἶη, εἰ οὕτως ἔχοι· «ἢ ὀργιῶνται Λακεδαιμόνιοι καὶ ἐὰν σύνδειπνοι συνελθόντες μὴ Λακεδαιμόνιον συμποσίαρχον αἰρῶνται; ἐπεὶ, εἰ οὕτω γε τοῦτο ἔχει», ἔφη, «οὐδὲ λοχαγεῖν ἡμῖν ἔξεστιν, ὡς ἔοικεν, ὅτι Ἀρκάδες ἐσμέν». ἐνταῦθα δὴ ὡς εὖ εἰπόντος τοῦ Ἀγασίου ἀνεθορύθησαν. καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐπεὶ ἑώρα πλείονος ἐνδέον, παρελθὼν εἶπεν· «Ἄλλ', ὦ ἄνδρες», ἔφη, «ὡς πᾶν εἰδῆτε, ὁμνύω ὑμῖν θεοὺς πάντας καὶ πάσας, ἢ μὴν ἐγὼ, ἐπεὶ τὴν ὑμετέραν γνώμην ἠσθανόμην, ἐθυρόμην, εἰ βέλτιον εἶη ὑμῖν τε ἐμοὶ ἐπιτρέψαι ταύτην τὴν ἀρχὴν καὶ ἐμοὶ ὑποστῆναι· καὶ μοι οἱ θεοὶ οὕτως ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐσήμηναν, ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γινῶναι, ὅτι τῆς μοναρχίας ἀπέχεσθαι με δεῖ».

§ 32—33 Οὕτω δὴ Χειρίσοφον αἰροῦνται. Χειρίσοφος δ' ἐπεὶ ἠρέθη, παρελθὼν εἶπεν· «Ἄλλ', ὦ ἄνδρες, τοῦτο μὲν ἴστε, ὅτι οὐδ'

ἂν ἐγωγε ἐστασιάζον, εἰ ἄλλον εἴλεσθε· Ξενοφῶντα μέντοι», ἔφη, «ὠνήσατε οὐχ ἐλόμενοι· ὡς καὶ νῦν Δέξιππος ἤδη διέβαλλεν αὐτὸν πρὸς Ἀναξίβιον, ὅ,τι ἐδύνατο, καὶ μάλα ἐμοῦ αὐτὸν σιγάζοντος. ὁ δ' ἔφη νομίζειν αὐτὸν Τιμασίῳνι μάλλον ἄρχειν συνθελεῖσαι, Δαρδανεῖ ὄντι, τοῦ Κλεάρχου στρατεύματος, ἢ ἑαυτῷ, Λάκωνι ὄντι. ἐπεὶ μέντοι ἐμὲ εἴλεσθε», ἔφη, «καὶ ἐγὼ πειράσομαι, ὅ,τι ἂν δύνωμαι, ὑμᾶς ἀγαθὸν ποιεῖν. καὶ ὑμεῖς οὕτω παρασκευάζεσθε ὡς αὔριον, ἐὰν πλοῦς ἦ, ἀναξόμενοι· ὁ δὲ πλοῦς ἔσται εἰς Ἡράκλειαν· ἅπαντας οὖν δεῖ ἐκεῖσε πειρᾶσθαι κατασχεῖν· τὰ δ' ἄλλα, ἐπειδὴν ἐκεῖσε ἔλθωμεν, βουλευσόμεθα».

[Ἀπὸ τὴν Σινώπην μετὰ διήμερον πλοῦν φθάνουν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πόλιν Ἡράκλειαν, τὴν ἀποικίαν τῶν Μεγαρέων, καὶ ἀγκυροβολοῦν παρὰ τὴν Ἀχερουσιάδα Χερρόνησον· ἐδῶ οἱ Ἡρακλεῶται στέλλουν πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὡς δῶρα φιλοξενίας κρέθινα ἄλευρα, οἶνον καὶ ζῶα. Οἱ στρατιῶται ὁμῶς δὲν μένουσιν εὐχαριστημένοι μὲν αὐτά, ἀλλὰ ἀποφασίζουσιν κατὰ πρότασιν τοῦ Λύκωνος ν' ἀποστείλουν πρέσβεις εἰς Ἡράκλειαν καὶ νὰ ζητήσῃσιν ἀπὸ τοῦ Ἡρακλεώτου χρήματα· ὡς πρέσβεις δὲ προτείνουσιν τὸν Χειρίσοφον καὶ τὸν Ξενοφῶντα· ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτοι δὲν δέχονται τοῦτο ὡς ἔχοντες τὴν γνώμην ὅτι δὲν πρέπει νὰ καταπιέζουσιν πόλιν Ἑλληνικὴν καὶ φιλικὴν, ἀποστελλοῦν τὸν Λύκωνα, τὸν Καλλίμαχον καὶ τὸν Ἀγασίαν· οὗτοι ἐλθόντες εἰς τὴν Ἡράκλειαν ἀνακοινῶνουν τὴν ἀπόφασιν τοῦ στρατοῦ. Οἱ Ἡρακλεῶται ἀκούσαντες τοὺς πρέσβεις ἀποκρίνονται ὅτι θὰ σκεφθοῦν· καὶ εὐθὺς κλείουσιν τὰς πύλας τῆς πόλεως των καὶ ἐτοιμάζονται πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς. Ἐνεκα τούτου οἱ περισσώτεροι ἐκ τῶν στρατιωτῶν κατηγοροῦν τοὺς στρατηγούς ὡς αἰτίους τῆς καταστροφῆς τοῦ σχεδίου των· καὶ ἐνωθέντες ὅλοι οἱ Ἀρκάδες καὶ Ἀχαιοὶ ὑπὸ τὸν Καλλίμαχον καὶ Λύκωνα ἀποσπῶνται ἀπὸ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας καὶ ἐκλέγουν ἰδίους στρατηγούς δέκα, ἵνα οὗτοι διοικοῦντες κατὰ πλει-

ονομηφίαν ὁδηγοῦν εἰς τὸ ἐξῆς τὸ στρατεύμα. Οὕτω καταλύεται ἡ γενικὴ ἀρχηγία τοῦ Χειρισόφου. Ὁ Ξενοφῶν ὁμως ἤθελε μαζί με τὸν Χειρισόφον νὰ συνεχίσῃ τὴν πορείαν του νομίζων ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἦτο αὕτη ἀσφαλεστέρα· ἀλλ' ὁ Νέων—ὁ ὑποστράτηγος τοῦ Χειρισόφου—ἐπειδὴ εἶχε μάθει ἀπὸ τὸν Χειρισόφον ὅτι ὁ Κλέανδρος, ὁ ἀρμοστής τοῦ Βυζαντίου, μὲ τριήρεις θὰ ἤρχετο εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης καὶ ἐπειδὴ ἤθελε νὰ ἀναχωρήσῃ με αὐτὰς τὰς τριήρεις αὐτοὶ μόνοι—ὁ Νέων καὶ ὁ Χειρισόφος—μὲ τοὺς στρατιώτας των, συμβουλεύει τὸν Ξενοφῶντα ν' ἀποχωρισθῇ ἀπὸ τὸ ἄλλο στρατεύμα καὶ νὰ πορεύεται μόνος του. Ὁ Ξενοφῶν ἐπὶ τινα μὲν χρόνον ἐσκέφθη ν' ἀφήσῃ τὸ στρατεύμα καὶ ν' ἀναχωρήσῃ μόνος του· ἀλλ' αἱ θυσίαι, τὰς ὁποίας προσέφερον εἰς τὸν Ἡρακλέα, τοῦ ὑποδεικνύοντι ὅτι συμφερότερον εἶναι νὰ συνεχίσῃ τὴν πορείαν του μὲ ὅσους στρατιώτας τοῦ εἶχον ἀπομείνει. Οὕτω διαιρεῖται τὸ στρατεύμα εἰς τρία μέρη. Τὸ πρῶτον, ἐξ Ἀρκάδων καὶ Ἀχαιοῶν, ἀποτελεῖται ἀπὸ 4.500 ὀπλίτας· τὸ δεύτερον ὑπὸ τὸν Χειρισόφον ἀπὸ 1.400 ὀπλίτας καὶ 700 πελταστὰς· τὸ τρίτον ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα ἀπὸ 1.700 ὀπλίτας, 300 πελταστὰς καὶ 40 ἵππεῖς. Καὶ οἱ μὲν Ἀρκάδες κατορθώσαντες νὰ λάβουν πλοῖα ἀπὸ τοὺς Ἡρακλεώτας ἀποπλέουν πρῶτοι εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης· ὁ δὲ Χειρισόφος διὰ ξηρᾶς πορεύεται ἀνὰ τὴν παραλίαν· ὁ δὲ Ξενοφῶν μέχρι μὲν τῶν ὀρίων τῆς Θοράκης καὶ τῆς Ἡρακλεώτιδος διὰ θαλάσσης, ἔπειτα δὲ διὰ ξηρᾶς.

Οἱ Ἀρκάδες καὶ Ἀχαιοί, εὐθὺς ὡς ἀπεβιβάσθησαν τὴν νύκτα εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης, βαδίζουσιν εἰς τὰς πλησίον κειμένας κώμας· τὴν ἐπομένην δὲ προῖαν ἐπιτίθενται κατὰ τῶν κωμῶν αὐτῶν, ἀφ' οὗ προηγουμένως ὤρτισαν λόφον, εἰς τὸν ὅποιον ἐν ἀνάγκῃ θὰ συνηθροίζοντο ὅλοι. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν, ἐπειδὴ ἐπετέθησαν κατὰ τῶν κωμῶν αἰφνιδίως, κατορθώνουσιν νὰ λάβουν ἀπὸ αὐτὰς πολλοὺς αἰχμαλώτους καὶ πολλὰ πρόβατα· ἔπειτα ὁμως συναθροισθέντες οἱ Θοράκες τοὺς καταδιώκουν καὶ πολλοὺς φονεύσαντες ἀναγκάζουσιν νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸν ἐκ τῆς προηγουμένης συνεννοήσεως ὀρισθέντα λόφον καὶ ἐδῶ τοὺς πολιορκοῦν. Καὶ οἱ μὲν Ἀρκάδες καὶ Ἀχαιοὶ τοιαῦτα ἔπαθον. Ὁ δὲ Χειρισόφος παραπλέον τὰς ἀκτὰς τῆς Βιθυνίας φθάνει εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης. Ὁ δὲ Ξενοφῶν, ἐν ᾧ ἐβάδιζε διὰ ξηρᾶς, μαρθάνει ἀπὸ

γέροντάς τινας, τοὺς ὁποίους οἱ ἵππεῖς του συνήτησαν κατ' ὁδόν, ὅτι οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοὶ πολιορκοῦνται ἐπὶ λόφον ὑπὸ τῶν Θορακῶν. Τοῦτο μαθὼν συναθροίζει τοὺς στρατιώτας του καὶ προτρέπει αὐτοὺς νὰ σπεύσῃ εἰς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων Ἑλλήνων, διότι, ἐὰν ἐκεῖνοι σωθοῦν, θὰ σωθῇ καὶ τὸ ὅλον στρατεύμα. Μετὰ ταῦτα οἱ στρατιῶται κατὰ διαταγὴν τοῦ Ξενοφῶντος προχωροῦντες κατὰ διαφόρους διευθύνσεις ἔκαιον πᾶν ὅ,τι συνηντων· ὥστε ἐφαίνεται ὅτι ἐπυροπολεῖτο ὅλη ἡ χώρα καὶ ὅτι τὸ στρατεύμα ἦτο πολὺ. Κατόπιν δὲ ἀναβάντες εἰς τινα λόφον στρατοπεδεύουσιν ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἀνάπτουν ὅσον ἡδύνατο περισσότερα πυρά. Ἀφ' οὗ δ' ἐδείκνησαν, δίδονται διαταγαὶ νὰ σβυθοῦν ὅλα τὰ πυρά. Καὶ τὴν μὲν νύκτα ἐγκαταστήσαντες φρουροὺς ἐκοιμῶντο. Τὴν δ' ἐπομένην προχωροῦντες φθάνουσιν εἰς τὸν λόφον, ὅπου ἐπολιορκοῦντο οἱ Ἕλληνες· ἀλλ' ἐδῶ δὲν βλέπουν οὔτε φιλικὸν οὔτε ἐχθρικὸν στρατεύμα, ἀλλὰ μόνον γραῖδιά τινα καὶ γερόντια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα μαρθάνουσιν ὅτι οἱ μὲν Θοράκες, ἀμέσως μόλις ἐβράδυσαν, ἔφυγον φοβηθέντες νυκτερινῇ ἐπίθεσιν, περὶ τὰ χαράγματα δὲ ἀνεχώρησαν καὶ οἱ Ἕλληνες. Ταῦτα μαθόντες οἱ περὶ τὸν Ξενοφῶντα ἐπορεύοντο εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης θέλοντες νὰ ἐνωθοῦν, ὅσον ἡδύνατο ταχύτερον, μὲ τοὺς ἄλλους. Πορευόμενοι δὲ συναντοῦν ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν Κάλπην ἀγούσης ὁδοῦ τοὺς Ἀρκάδας καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς· ἀφ' οὗ δὲ συνητηθήσαν, εἶδον μὲ μεγάλην τῶν χαρᾶν ἀλλήλους καὶ ἐχαιρέτιζον ὡς ἀδελφοὺς.

Συνενωθέντες πάλιν οἱ Ἕλληνες στρατοπεδεύουσιν ταύτην τὴν ἡμέραν πλησίον τοῦ λιμένος τῆς Κάλπης. Τὴν δ' ἐπομένην ἐξερχονται εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας διὰ νὰ εὔρουν τροφὰς καὶ διὰ νὰ θάψουσιν τοὺς πεσόντας Ἀχαιοὺς καὶ Ἀρκάδας. Ἀφ' οὗ δ' ἔθαψαν αὐτούς, τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν συναθροίζονται ὅλοι οἱ στρατιῶται καὶ ἀποφασίζουσιν· ἐὰν τις εἰς τὸ ἐξῆς κάμη λόγον περὶ διαιρέσεως τοῦ στρατοῦ, οὗτος νὰ τιμωρῆται διὰ θανάτου· καὶ νὰ ταχθῶν ὑπὸ τοὺς ἰδίους στρατηγούς, ὡς καὶ πρὸ τῆς διαιρέσεως, τὴν δὲ θέσιν τοῦ Χειρισόφου ἀποθανόντος ἐκ πυρετοῦ ν' ἀναλάβῃ ὁ Νέων. Μετὰ ταῦτα ἀνέμενον τὸν Κλέανδρον, τὸν ἀρμοστήν τοῦ Βυζαντίου, νὰ ἔλθῃ μὲ τὰς τριήρεις καὶ τὰ πλοῖα, ἐξερχόμενοι δὲ εἰς τὰ πέριξ ἐληλάτου ἀπὸ τῆς ἀφθόνου τροφᾶς· ἄλλοτε δὲ ἐπρομηθεύοντο τροφὰς ἀγοράζοντες ἀπὸ

τὰ καταπλέοντα εἰς τὸν λιμένα πλοῖα. Ἐν τῷ μεταξὺ φθάνει ὁ Κλέανδρος μὲ δύο μόνον τριήρεις· καθ' ἣν δὲ ὤραν ἔφθασεν, οἱ στρατιῶται εὐρισκόμενοι εἰς τὰ πέριξ διήρπασον αὐτὰ· τοῦτο λέγει προσελθὼν πρὸς τὸν Κλέανδρον ὁ Δέξιππος, ὁ ὁποῖος εἶχε δραπετεύσει ἀπὸ τὴν Τροαπέζουνα μὲ τὸ πεντηκοντάκωπον ἐκεῖνο πλοῖον. Ἀκούσας τοῦτο ὁ Κλέανδρος διατάσσει τὸν Δέξιππον νὰ φέρῃ ἐνώπιόν του οἰονδήποτε ἤθελε συλλάβει ἀρπάζοντα. Καὶ ὁ μὲν Δέξιππος συλλαβὼν κάποιον τὸν ἔφερεν εἰς τὸν Κλέανδρον. Ἀλλὰ συναντήσας αὐτὸν ὁ Ἀγασίας τὸν ἀποσπᾷ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Δεξιππου· οἱ δὲ παριστάμενοι ἐκεῖ ἐκ τῶν στρατιωτῶν ἐπιχειροῦν νὰ κτυπήσουν τὸν Δέξιππον, ἀποκαλοῦντες αὐτὸν προδότην. Πολλοὶ ἐκ τῶν τριηριτῶν φοβηθέντες ἤρχισαν νὰ φεύγουν πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Κλέανδρος λέγει ὅτι θὰ ἀναχωρήσῃ καὶ θὰ κηρύξῃ παντοῦ· καμμία ἀπολύτως πόλις νὰ μὴ δέχεται αὐτοὺς ὡς πολεμίους. Τότε οἱ Ἕλληνες ἐνόησαν ὅτι ἡ ἀπειλὴ αὕτη τοῦ Κλέανδρου ἦτο δι' αὐτοὺς ἐπιβλαβὴς καὶ τὸν παρεκάλουν νὰ μὴ τὴν πραγματοποιήσῃ. Ὁ Κλέανδρος εἶπεν ὅτι δὲν θὰ τὴν πραγματοποιήσῃ, ἐὰν τοῦ παραδώσουν τὸν ἀποπειραθέντα νὰ κτυπήσῃ τὸν Δέξιππον, καθὼς καὶ τὸν Ἀγασίαν, ὁ ὁποῖος ἀπέσπασε τὸν στρατιώτην ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Δεξιππου. Οἱ Ἕλληνες κατὰ συμβουλήν τοῦ Ξενοφώντος δέχονται νὰ τοὺς παραδώσουν. Κατόπιν ὁμως ἐλθόντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ εἰς τὸν Κλέανδρον παρακαλοῦν αὐτὸν νὰ ἀφήσῃ ἐλευθέρους τοὺς ἄνδρας. Ὁ Κλέανδρος καὶ τοὺς ἄνδρας ἀφίνει καὶ ὑπόσχεται, ἐὰν οἱ θεοὶ τὸ ἐπιτρέψουν, νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐπειδὴ ὁμως ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας θυσιάζων διὰ τὴν πορείαν δὲν εἶχε τὰς θυσιάς εὐνοϊκὰς δι' αὐτήν, ἀποφεύγει νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Ἕλληνας ὑποσχεθεὶς νὰ ὑποδεχθῇ αὐτοὺς, ὅσον δύναται καλύτερα, ὅταν φθάσουν εἰς τὸ Βυζάντιον. Καὶ ὁ μὲν Κλέανδρος ἀνεχώρησε. Οἱ δ' Ἕλληνες πεζῇ διὰ τῆς Βιθυνίας πορευόμενοι καὶ λαφυραγωγήσαντες ἀφθόρως τὴν χώραν μετὰ ἕξ ἡμέρας φθάνουν εἰς τὴν Χρυσόπολιν].

BIBLION EBΔOMON

Α'. Διάβασις τῶν Ἑλλήνων εἰς Βυζάντιον.— Ἐξέγερσις τῶν στρατιωτῶν καὶ καθησύχασις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ξενοφώντος.

(1, 2—32)

Ἐκ τούτου δὲ Φαρνάβαζος φοβούμενος τὸ στράτευμα, μὴ § 2—4 ἐπὶ τὴν αὐτοῦ χώραν στρατεύηται, πέμψας πρὸς Ἀναξίβιον τὸν ναύαρχον—ὁ δ' ἔτυχεν ἐν Βυζαντίῳ ὧν—ἔδεδετο διαβιβάζειν τὸ στράτευμα ἐκ τῆς Ἀσίας, καὶ ὑπιοχνεῖτο πάντα ποιήσῃν αὐτῇ, ὅσα δέοι. καὶ ὁ Ἀναξίβιος μετεπέμψατο τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς εἰς Βυζάντιον, καὶ ὑπιοχνεῖτο, εἰ διαβαίεν, μισθοφορὰν ἔσσεσθαι τοῖς στρατιώταις. οἱ μὲν δὲ ἄλλοι ἔφασαν βουλευσάμενοι ἀπαγγελεῖν, Ξενοφῶν δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ἀπαλλάξοιτο ἤδη ἀπὸ τῆς στρατίας καὶ βούλοιο ἀποπλεῖν. ὁ δὲ Ἀναξίβιος ἐκέλευσεν αὐτὸν συνδιαβάντα ἔπειτα οὕτως ἀπαλλάττεσθαι. ἔφη οὖν ταῦτα ποιήσῃν.

Σεύθης δὲ ὁ Θραξ πέμπει Μηδοσάδην καὶ κελεύει Ξενο- § 5—6 φῶντα συμπροθυμείσθαι, ὅπως διαβῇ τὸ στράτευμα, καὶ ἔφη αὐτῷ ταῦτα συμπροθυμηθέντι ὅτι οὐ μεταμελήσει. ὁ δ' εἶπεν· «Ἀλλὰ τὸ μὲν στράτευμα διαθήσεται· τούτου ἕνεκα μὴ δὲν τελείτω μήτε ἐμοὶ μήτε ἄλλῳ μηδεμί· ἐπειδὰν δὲ διαβῇ, ἐγὼ μὲν ἀπαλλάξομαι, πρὸς δὲ τοὺς διαμένοντας καὶ ἐπικαιρίους ὄντας προσφερέσθω, ὡς ἂν αὐτῷ δοκῇ».

Ἐκ τούτου διαβαίνουσι πάντες εἰς τὸ Βυζάντιον οἱ στρα- § 7—10 τιώται. καὶ μισθὸν μὲν οὐκ ἐδίδου ὁ Ἀναξίβιος, ἐκήρυξε δὲ

λαβόντας τὰ ὄπλα καὶ τὰ σκεύη τοὺς στρατιώτας ἐξίέναι, ὡς ἀποπέμφων τε ἅμα καὶ ἀριθμὸν ποιήσω. ἐνταῦθα οἱ στρατιῶται ἤχθοντο, ὅτι οὐκ εἶχον ἀργύριον ἐπισιτίζεσθαι εἰς τὴν πορείαν, καὶ ὀκνηρῶς συνεσκευάζοντο. καὶ ὁ Ἔενοφῶν, Κλεάνδρῳ τῷ ἀρμοστῇ ξένος γεγενημένος, προσελθὼν ἠσπάζετο αὐτὸν ὡς ἀποπλευσόμενος ἤδη. ὁ δὲ αὐτῷ λέγει· «Μὴ ποιήσης ταῦτα· εἰ δὲ μή», ἔφη, «αἰτίαν ἔξεις, ἐπεὶ καὶ νῦν τινὲς ἤδη σὲ αἰτιῶνται, ὅτι οὐ ταχὺ ἐξέρπει τὸ στράτευμα». ὁ δ' εἶπεν· «Ἄλλ' αἴτιος μὲν ἔγωγε οὐκ εἰμὶ τούτου, οἱ δὲ στρατιῶται αὐτοί, ἐπισιτισμοῦ δεόμενοι, διὰ τοῦτο ἀθυμοῦσι πρὸς τὴν ἐξοδόν». «Ἄλλ' ὅμως», ἔφη, «ἐγὼ σοι συμβουλεύω ἐξελθεῖν μὲν ὡς συμπορευσόμενον, ἐπειδὴν δ' ἔξω γένηται τὸ στράτευμα, τότε ἀπαλλάττεσθαι». «Ταῦτα τοῖνον», ἔφη ὁ Ἔενοφῶν, «ἐλθόντες πρὸς Ἀναξίβιον διαπραξόμεθα». οὕτως ἐλθόντες ἔλεγον ταῦτα.

§ 11—14 Ὁ δὲ ἐκέλευεν οὕτω ποιεῖν καὶ ἐξίέναι τὴν ταχίστην συσκευασαμένους καὶ προσανειπεῖν, ὅς ἂν μὴ παρῆ εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ εἰς τὸν ἀριθμὸν, ὅτι αὐτὸς αὐτὸν αἰτιάσεται. ἐντεῦθεν ἐξῆσαν οἱ τε στρατηγοὶ πρῶτοι καὶ οἱ ἄλλοι. καὶ ἄρδην πάντες πλὴν ὀλίγων ἔξω ἦσαν, καὶ Ἐτεόνικος εἰστίκει παρὰ τὰς πύλας ὡς, ὁπότε ἔξω γένοιοντο πάντες, συγκλείσων τὰς πύλας καὶ τὸν μοχλὸν ἐμβαλῶν. ὁ δὲ Ἀναξίβιος συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς λοχαγούς ἔλεξε· «Τὰ μὲν ἐπιτήδεια», ἔφη, «λαμβάνετε ἐκ τῶν Θρακίων κωμῶν· εἰσὶ δὲ αὐτόθι πολλαὶ κριθαὶ καὶ πυροὶ καὶ τᾶλλα ἐπιτήδεια· λαβόντες δὲ πορεύεσθε εἰς Χερρόνησον, ἐκεῖ δὲ Κυνίσκος ὑμῖν μισθοδοτήσιν». ἐπακούσαντες δὲ τινες τῶν στρατιωτῶν ταῦτα ἦ καὶ τῶν λοχαγῶν τις διαγγέλλει εἰς τὸ στράτευμα. καὶ οἱ μὲν στρατηγοὶ ἐπυνθάνοντο περὶ τοῦ Σεύθου, πότερα πολέμιος εἴη ἢ φίλος, καὶ πότερα διὰ τοῦ Ἰεροῦ ὄρους δέοι πορεύεσθαι ἢ κύκλῳ διὰ μέσης τῆς Θράκης.

Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα διελέγοντο, οἱ στρατιῶται ἀναρπάσαντες § 15—17 τὰ ὄπλα θέουσι δρόμῳ πρὸς τὰς πύλας, ὡς πάλιν εἰς τὸ τεῖχος εἰσιόντες. ὁ δὲ Ἐτεόνικος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ὡς εἶδον προσθέοντας τοὺς ὀπλίτας, συγκλείουσι τὰς πύλας καὶ τὸν μοχλὸν ἐμβαλλουσιν. οἱ δὲ στρατιῶται ἔκοπτον τὰς πύλας καὶ ἔλεγον, ὅτι ἀδικώτατα πάσχοιεν ἐκβαλλόμενοι εἰς τοὺς πολεμίους· κατασχίσειν τε τὰς πύλας ἔφασαν, εἰ μὴ ἐκόντες ἀνοίξουσιν. ἄλλοι δὲ ἔθεον ἐπὶ θάλατταν καὶ παρὰ τὴν χηλὴν τὸ τεῖχος ὑπερβαίνουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἄλλοι δέ, οἱ ἐτύγχανον ἔνδον ὄντες τῶν στρατιωτῶν, ὡς ὀρώσι τὰ ἐπὶ ταῖς πύλαις πράγματα, διακρίνοντες ταῖς ἀξίταις τὰ κλειθρα, ἀναπετανύουσι τὰς πύλας, οἱ δ' εἰσπίπτουσιν.

Ὁ δὲ Ἔενοφῶν, ὡς εἶδε τὰ γινόμενα, δείσας, μὴ ἐφ' ἀρ- § 18—20 παγὴν τράποιτο τὸ στράτευμα καὶ ἀνήκεστα κακὰ γένοιτο τῇ πόλει καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς στρατιώταις, ἔθει καὶ συνεισπίπτει εἴσω τῶν πυλῶν σὺν τῷ ὄχλῳ. οἱ δὲ Βυζάντιοι, ὡς εἶδον τὸ στράτευμα βίᾳ εἰσπίπτον, φεύγουσιν ἐκ τῆς ἀγορᾶς, οἱ μὲν εἰς τὰ πλοῖα, οἱ δὲ οἴκαδε, ὅσοι δὲ ἔνδον ἐτύγχανον ὄντες, ἔξω, οἱ δὲ καθέλκον τὰς τριήρεις, ὡς ἐν ταῖς τριήρεσι σφίζοιντο, πάντες δὲ ὄντο ἀπολωλέναι, ὡς ἐαλωκυίας τῆς πόλεως. ὁ δὲ Ἐτεόνικος εἰς τὴν ἄκραν ἀποφεύγει. ὁ δὲ Ἀναξίβιος, καταδραμὼν ἐπὶ θάλατταν, ἐν ἀλιευτικῇ πλοίῳ περιέπλει εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ εὐθὺς μεταπέμπεται ἐκ Καλχηδόνας φρουρούς· οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐδόκουν εἶναι οἱ ἐν τῇ ἀκρόπόλει σχεῖν τοὺς ἄνδρας.

Οἱ δὲ στρατιῶται, ὡς εἶδον Ἔενοφῶντα, προσπίπτουσι πολ- § 21—24 λοὶ αὐτῷ καὶ λέγουσι· «Νῦν σοι ἔξεστιν, ὦ Ἔενοφῶν, ἀνδρὶ γενέσθαι. ἔχεις πόλιν, ἔχεις τριήρεις, ἔχεις χρήματα, ἔχεις ἄνδρας τοσοῦτους. νῦν ἂν, εἰ βούλοιο, σὺ τε ἡμᾶς ὀνήσαις καὶ ἡμεῖς σὲ μέγαν ποιήσαιμεν». ὁ δ' ἀπεκρίνατο· «Ἄλλ' εὐ γε λέγετε καὶ ποιήσω ταῦτα· εἰ δὲ τούτων

ἐπιθυμείτε, θέσθε τὰ ὄπλα ἐν τάξει ὡς τάχιστα». καὶ αὐτὸς τε παρηγγύα ταῦτα· καὶ τοὺς ἄλλους ἐκέλευε παρεγγυᾶν τίθεσθαι τὰ ὄπλα. οἱ δέ, αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν ταττόμενοι, οἱ τε ὀπλιταὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ εἰς ὀκτὼ ἐγένοντο καὶ οἱ πελτασταὶ ἐπὶ τὸ κέρας ἐκάτερον παρεδεδραμήκεσαν. τὸ δὲ χωρίον οἶον κάλλιστον ἐκτάξασθαι ἔστι, τὸ Θράκιον καλούμενον, ἔρημον οἰκιῶν καὶ πεδινόν.

§ 25 Ἐπεὶ δὲ ἔκειτο τὰ ὄπλα καὶ κατηρεμίσθησαν, συγκαλεῖ ὁ Ξενοφῶν τὴν στρατιάν καὶ λέγει τάδε· «Ὅτι μὲν ὀργίζεσθε, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, καὶ νομίζετε δεινὰ πάσχειν ἐξαπατῶμενοι οὐ θαυμάζω. ἦν δὲ τῇ θυμῷ χαρίζόμεθα καὶ Λακεδαιμονίους τε τοὺς παρόντας τῆς ἐξαπάτης τιμωρησώμεθα καὶ τὴν πόλιν τὴν οὐδὲν αἰτίαν διαρπάσωμεν, ἐνθυμείσθε, ἃ ἔσται ἐντεῦθεν.

§ 26—27 »Πολέμιοι μὲν ἐσόμεθα ἀποδεδειγμένοι Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς συμμάχοις. οἷος δ' ὁ πόλεμος ἂν γένοιτο, εἰκάξειν δὴ πάρεστιν, ἑωρακότας καὶ ἀναμνησθέντας τὰ νῦν δὴ γεγενημένα. ἡμεῖς γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθομεν εἰς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμάχους, ἔχοντες τριῆρεις, τὰς μὲν ἐν θαλάττῃ, τὰς δ' ἐν τοῖς νεωρίοις, οὐκ ἐλάττους τριακοσίων, ὑπαρχόντων δὲ πολλῶν χρημάτων ἐν τῇ πόλει καὶ προσόδου οὔσης κατ' ἐνιαυτὸν ἀπὸ τε τῶν ἐνδήμων καὶ τῆς ὑπερορίας οὐ μείον χιλίων ταλάντων ἄρχοντες δὲ τῶν νήσων ἀπασῶν, καὶ ἐν τε τῇ Ἀσίᾳ πολλὰς ἔχοντες πόλεις καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἄλλας τε πολλὰς καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ Βυζάντιον, ὅπου νῦν ἐσμεν, ἔχοντες κατεπολεμήθημεν οὕτως, ὡς πάντες ὑμεῖς ἐπίστασθε.

§ 28 »Νῦν δὲ δὴ τί ἂν οἰόμεθα παθεῖν, Λακεδαιμονίοις μὲν καὶ τῶν ἀρχαίων συμμάχων ὑπαρχόντων, Ἀθηναίων δὲ καί, οἳ ἐκείνοις τότε ἦσαν σύμμαχοι, πάντων προσγεγενημένων, Τισσαφέρνους δὲ καὶ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ ἄλλων βαρβάρων πάν-

τῶν πολεμίων ἡμῖν ὄντων, πολεμιωτάτου δὲ αὐτοῦ τοῦ ἄνω βασιλέως, ὃν ἦλθομεν ἀφαιρησόμενοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα; τούτων δὴ πάντων ὁμοῦ ὄντων, ἔστι τις οὕτως ἄφρων, ὅστις οἶεται ἂν ἡμᾶς περιγενέσθαι;

»Μὴ πρὸς θεῶν μαινώμεθα μηδ' αἰσχροῦς ἀπολώμεθα, πο- § 29—31
λέμιοι ὄντες καὶ ταῖς πατρίσι καὶ τοῖς ἡμετέροις αὐτῶν φίλοις τε καὶ οἰκείοις. ἐν γὰρ ταῖς πόλεσιν εἰσι πάντες ταῖς ἐφ' ἡμᾶς στρατευσομέναις, καὶ δικαίως, εἰ βάρβαρον μὲν πόλιν οὐδεμίαν ἠθελήσαμεν κατασχεῖν, καὶ ταῦτα κρατοῦντες, Ἑλληνίδα δὲ εἰς ἣν πρώτην πόλιν ἦλθομεν, ταύτην ἐξαλαπάξομεν. ἐγὼ μὲν τοίνυν εὐχομαι, πρὶν ταῦτα ἐπιθεῖν ὑφ' ὑμῶν γενόμενα, μυρίας ἐμὲ γε κατὰ τῆς γῆς ὀργυῖας γενέσθαι. καὶ ὑμῖν δὲ συμβουλεύω, Ἑλληνας ὄντας, τοῖς τῶν Ἑλλήνων προεστηκόσι πειθομένους, πειρασθαι τῶν δικαίων τυγχάνειν. ἐν δὲ μὴ δύνησθε ταῦτα, ἡμᾶς δεῖ ἀδικουμένους τῆς γούν Ἑλλάδος μὴ στέρεσθαι. καὶ νῦν μοι δοκεῖ πέμπαντας Ἀναξιβίῳ εἰπεῖν, ὅτι ἡμεῖς οὐδὲν βίαιον ποιήσοντες παρελθύθαμεν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' ἦν μὲν δυνώμεθα παρ' ὑμῶν ἀγαθόν τι εὐρίσκεσθαι, εἰ δὲ μή, ἀλλὰ δηλώσοντες, ὅτι οὐκ ἐξαπατῶμενοι, ἀλλὰ πειθόμενοι ἐξερχόμεθα».

Ταῦτα ἔδοξε, καὶ πέμπουσιν Ἰερώνυμόν τε Ἡλείον ἐροῦντα § 32
ταῦτα καὶ Εὐρύλοχον Ἀρκάδα καὶ Φιλῆσιον Ἀχαιόν. οἱ μὲν ταῦτα ὄχοντο ἐροῦντες.

[Τὸ στρατεύμα διέμεγεν εἰς κόμας τῆς Θράκης κειμένας πέριξ τοῦ Βυζαντίου καὶ δὲν ἐγνώριζεν εἰς ποῖον μέρος νὰ διενθυνηθῇ. Οἱ στρατηγοὶ ἐδιχονόουν, διότι ἄλλος μὲν ἠθέλε νὰ δηγῆσθαι τὸν στρατὸν εἰς τὸν Σεύθην, τὸν ἡγεμόνα τῆς Θράκης, ἄλλος δὲ εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον, ἄλλος δὲ ἠθέλε νὰ διαβιβασθῇ πάλιν εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐν τῷ μεταξὺ φθάνει εἰς τὸ Βυζάντιον ὁ ἀρμοστής Ἀρίσταρχος ὡς διάδοχος τοῦ Κλεάνδρου καὶ ὁ ναύαρχος

χος Πάλος ὡς διάδοχος τοῦ Ἀναξίβιον· τῇ συμβουλῇ τοῦ τελευταίου πωλεῖ ὁ Ἀρίσταρχος 400 ὑπολειφθέντας εἰς τὸ Βυζάντιον στρατιώτας τοῦ Κύρου. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος, ἀφ' οὗ ἐπλευσεν εἰς τὸ Πάριον μαζί με τὸν Ξενοφῶντα—ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀποχωρήσει ἀπὸ τὸ στράτευμα—, ἀποστέλλει εἰς τὸν Φαρνάβαζον ἀπεσταλμένους, διὰ νὰ τοῦ ἐπενθυμίῃ ὅτι τοῦ εἶχεν ὑποσχεθῆ. Ἀλλ' ὁ Φαρνάβαζος ἀφ' οὗ ἔμαθεν ὅτι ἦλθεν ἄλλος ἄρμοστής εἰς τὸ Βυζάντιον, ὁ Ἀρίσταρχος, καὶ ὅτι ὁ Ἀναξίβιος δὲν ἦτο πλέον ναύαρχος, ὡς πρὸς τὸν Ἀναξίβιον μὲν δὲν ἐφρόντιζεν, μετὰ τὸν Ἀρίσταρχον δὲ διεξῆγε διαπραγματεύσεις περὶ τοῦ Κυρείου στρατεύματος. Τότε ὁ Ἀναξίβιος, διὰ νὰ ἐκδικηθῆ, παρακινεῖ τὸν Ξενοφῶντα νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸ στράτευμα καί, ἀφ' οὗ ὁδηγήσῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερους εἰς τὴν Πέρην, νὰ διαβιάσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν Ἀσίαν πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Φαρναβάζου. Ὁ Ξενοφῶν ἐπιστρέφει εἰς τὸ στράτευμα, οἱ δὲ στρατιῶται τὸν ὑποδέχονται μετὰ μεγάλην τὴν χαρὰν καὶ εὐθὺς τὸν ἀκολουθοῦν, προθυμῶτα νὰ διαβιασθῶν ἐκ τῆς Θράκης εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἀλλ' ὁ νέος ἄρμοστής Ἀρίσταρχος, ὅπως εὐχαριστήσῃ τὸν Φαρνάβαζον, ἐμποδίζει αὐτοὺς νὰ διαβιασθῶν. Εἰς τοιαύτην ἀμηχανίαν εὐρεθεὶς ὁ Ξενοφῶν θυσιάζει, διὰ νὰ μάθῃ, ἂν οἱ θεοὶ τοῦ ἐπιτρέπουν νὰ ὁδηγήσῃ τὸ στράτευμα εἰς τὸν Σεύθην, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐπαιλημμένως εἶχε παρακληθῆ, προτοῦ ἐπιχειρήσῃ νὰ διαβιασθῆ εἰς τὴν Ἀσίαν, νὰ φέρῃ εἰς αὐτὸν τὸ στράτευμα. Ἐπειδὴ δὲ αἱ θυσίαι ἦσαν εὐνοϊκαί, ἀφ' οὗ παρέλαβε τὸν λοχαγὸν Πολυκράτην καὶ ἄλλους στρατιώτας, ἀναχωρεῖ νύκτα διὰ τὸ στράτευμα τοῦ Σεύθου. Ὅτε δ' ἐπλησίαζεν, προαποστέλλει τὸν διερμηνέα, τὸν ὁποῖον εἶχε μαζί του κατὰ τύχην, διατάσσει αὐτὸν νὰ εἴπῃ εἰς τὸν Σεύθην ὅτι ὁ Ξενοφῶν εἶναι πλησίον του καὶ ὅτι θέλει νὰ τοῦ ἡμιλήσῃ. Ὁ Σεύθης μαθὼν τοῦτο ἀποστέλλει 200 πελταστὰς, οἱ ὁποῖοι παραλαβόντες τὸν Ξενοφῶντα καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ὁδηγοῦν εἰς τὸν Σεύθην· οὗτος ἐφυλάσσειτο ἰσχυρῶς ἐντὸς πύργου, περὶ τὸν ὁποῖον ἦσαν ἵπποι φέροντες τοὺς χαλινούς των· διότι φοβούμενος ὁ Σεύθης, μήπως ἐχθροὶ ἐπιπέσουν κατ' αὐτοῦ αἰφνιδίως, τὰς μὲν ἡμέρας ἄφινε τοὺς ἵππους ἐλευθέρους νὰ βόσκουν, τὰς δὲ νύκτας ἐφρόντιζε νὰ ἔχουν αὐτοὺς εἰτούμους. Ὅταν δὲ ἐπλησίασαν, διέταξεν ὁ Σεύθης νὰ εἰσέλθῃ ὁ Ξενοφῶν μαζί μετὰ δύο ἄνδρας τῆς

ἐκλογῆς του. Ἀφ' οὗ δ' εἰσῆλθον, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐχαιρέτισαν ἀλλήλους καὶ προέπιον μετὰ ποτήρια γεμῆτα οἶνον· κατόπιν δὲ ὁ Ξενοφῶν παρακαλεῖ τὸν Σεύθην νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν πύργον καὶ οἱ παραμένοντες ἔξω ἄνδρες τῆς ἀκολουθίας του, διὰ νὰ εἶναι ἡ μεταξὺ των συμφωνία ἔτι μᾶλλον ἀξιόπιστος. Ὁ Σεύθης ἐπιτρέπει τοῦτο. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἀφ' οὗ εἰσῆλθον καὶ οἱ ἔξω, ὁ Ξενοφῶν ἐρωτᾷ τὸν Σεύθην εἰς τί θέλει νὰ χρησιμοποίησῃ τὸν στρατὸν· οὗτος δ' ἀπαντᾷ ὅτι θέλει διὰ τῆς βοηθείας τούτου ν' ἀνακτήσῃ τὴν πατρικὴν του ἀρχὴν, τὴν ὁποίαν ἔχει στερηθῆ· ὑπόσχεται δὲ νὰ δώσῃ, ἂν τὸν βοηθήσουν, εἰς ἕκαστον μὲν στρατιώτην ἕνα κωζικηρόν, εἰς ἕκαστον δὲ λοχαγὸν δύο, εἰς ἕκαστον δὲ στρατηγὸν τέσσαρας καὶ γῆν, ὅσην θέλουν, καὶ ζεύγη βοῶν καὶ τόπον πλησίον τῆς θαλάσσης ὀχυρόν· ὡσαύτως ὑπόσχεται, ἂν δὲν κατορθωθῇ τι, νὰ κάμῃ πάντας τοὺς θέλοντας νὰ ζήσουν πλησίον του καὶ ἀδελφούς καὶ ὁμοτραπέζους καὶ κοινωνούς εἰς κάθε πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἠθέλον μαζί ἀποκτήσει· εἰς τὸν Ξενοφῶντα δὲ ἰδιαιτέρως ὑπόσχεται νὰ δώσῃ τὴν θυγατέρα του ὡς σύζυγον καὶ πρὸς κατοικίαν του τόπον ὠραιότατον, τὴν Βισάνθηρ].

Β'. Προσχώρησις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Σεύθην καὶ τὸ παρ' αὐτῷ δεῖπνον.

(3, 1—33)

Ἀκούσαντες ταῦτα καὶ δεξιὰς δόντες καὶ λαβόντες ἀπή- § 1—2
λαυνον· καὶ πρὸ ἡμέρας ἐγένοντο ἐπὶ στρατοπέδῳ καὶ ἀπήγ-
γειλαν ἕκαστοι τοῖς πέμψασιν. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, ὁ μὲν
Ἀρίσταρχος πάλιν ἐκάλει τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς·
τοῖς δ' ἔδοξε τὴν μὲν πρὸς Ἀρίσταρχον ὁδὸν εἶσαι, τὸ δὲ
στράτευμα συγκαλέσαι. καὶ συνήλθον πάντες πλὴν οἱ Νέω-
νος· οὗτοι δὲ ἀπείχον ὡς δέκα στάδια.

Ἐπεὶ δὲ συνήλθον, ἀναστὰς Ξενοφῶν εἶπε τάδε· « Ἄνδρες, § 3—6
διαπλεῖν μὲν, ἔνθα βουλόμεθα, Ἀρίσταρχος τριήρεις ἔχων

κωλύει· ὥστε εἰς πλοῖα οὐκ ἀσφαλῆς ἐμβαίνειν· οὗτος δὲ αὐ-
τὸς κελεύει εἰς Χερρόνησον βίᾳ διὰ τοῦ Ἰεροῦ ὄρους πορεύε-
σθαι· ἦν δέ, κρατήσαντες τούτου, ἐκεῖσε ἔλθωμεν, οὔτε πω-
λήσειν ἔτι ὑμᾶς φησίν, ὡσπερ ἐν Βυζαντίῳ, οὔτε ἐξαπατή-
σεσθαι ἔτι ὑμᾶς, ἀλλὰ λήψεσθαι μισθόν, οὔτε περιόψεσθαι
ἔτι, ὡσπερ νυνί, δεομένους τῶν ἐπιτηδείων. οὗτος μὲν ταῦτα
λέγει· Σεύθης δὲ φησιν, ἂν πρὸς ἐκεῖνον ἴητε, εὖ ποιήσειν
ὑμᾶς. νῦν οὖν σκέψασθε, πότερον ἐνθάδε μένοντες τοῦτο βου-
λεύσεσθε ἢ εἰς τὰ ἐπιτήδεια ἐπανελθόντες. ἐμοὶ μὲν οὖν δο-
κεῖ, ἐπεὶ ἐνθάδε οὔτε ἀργύριον ἔχομεν, ὥστε ἀγοράζειν, οὔτε
ἄνευ ἀργυρίου ἐῶσι λαμβάνειν, ἐπανελθόντας εἰς τὰς κώμας,
ἔθεν οἱ ἦττους ἐῶσι λαμβάνειν, ἐκεῖ, ἔχοντας τὰ ἐπιτήδεια,
ἀκούοντας, ὅ,τι τις ἡμῶν δεῖται, αἰρεῖσθαι, ὅ,τι ἂν ἡμῖν δοκῇ
κράτιστον εἶναι. καὶ ὅτω», ἔφη, «ταῦτα δοκεῖ, ἀράτω τὴν
χειρα». ἀνέτειναν ἅπαντες. «Ἀπιόντες τοίνυν», ἔφη, «συ-
σκευάζεσθε, καὶ ἐπειδὰν παραγγέλλῃ τις, ἐπεσθε τῷ ἡγου-
μένῳ».

§ 7—9 Μετὰ ταῦτα Ξενοφῶν μὲν ἡγήετο, οἱ δ' εἶποντο. Νέων δὲ
καὶ παρ' Ἀριστάρχου ἀγγελιοὶ ἐπειθον ἀποτρέπεσθαι· οἱ δ'
οὐχ ὑπήκουον. ἐπεὶ δ' ὅσον τριάκοντα σταδίους προσελγύθε-
σαν, ἀπαντᾷ Σεύθης. καὶ ὁ Ξενοφῶν, ἰδὼν αὐτόν, προσελά-
σαι ἐκέλευσεν, ὅπως, ὅτι πλείστων ἀκούοντων, εἴποι αὐτῷ, ἃ
ἐδόκει συμφέρειν. ἐπεὶ δὲ προσῆλθεν, εἶπε Ξενοφῶν· «Ἡμεῖς
πορευόμεθα, ὅπου μέλλει ἔξειν τὸ στράτευμα τροφήν· ἐκεῖ δ'
ἀκούοντες καὶ σοῦ καὶ τῶν τοῦ Λακωνικοῦ αἰρησόμεθα, ἃ ἂν
κράτιστα δοκῇ εἶναι. ἦν οὖν ἡμῖν ἡγήγησῃ, ὅπου πλείστα ἐστὶν
ἐπιτήδεια, ὑπὸ σοῦ νομιούμεν ξενίζεσθαι». καὶ ὁ Σεύθης ἔφη·
«Ἄλλὰ οἶδα κώμας πολλὰς ἀθρόας καὶ πάντα ἐχούσας τὰ
ἐπιτήδεια ἀπεχούσας ἡμῶν, ὅσον διελθόντες ἂν ἡδέως ἀρι-
στῆτε». «Ἡγοῦ τοίνυν», ἔφη ὁ Ξενοφῶν.

§ 10—12 Ἐπεὶ δ' ἀφίκοντο εἰς αὐτὰς τῆς δειλῆς, συνῆλθον οἱ στρα-

τιῶται, καὶ εἶπε Σεύθης τοιάδε· «Ἐγώ, ὦ ἄνδρες, δέομαι
ὑμῶν στρατεύεσθαι σὺν ἐμοί, καὶ ὑπισχνοῦμαι ὑμῖν δώσειν
τοῖς στρατιώταις κυζικηγόν, λοχαγοῖς δὲ καὶ στρατηγοῖς τὰ
νομιζόμενα· ἔξω δὲ τούτων τὸν ἄξιον τιμήσω. σιτία δὲ καὶ
ποτά, ὡσπερ καὶ νῦν, ἐκ τῆς χώρας λαμβάνοντες ἔξετε· ὅποσα
δ' ἂν ἀλίσκηται, ἀξιώσω αὐτοὺς ἔχειν, ἵνα ταῦτα διατιθέμε-
νος ὑμῖν τὸν μισθὸν πορίζω. καὶ τὰ μὲν φεύγοντα καὶ ἀποδι-
δράσκοντα ἡμεῖς ἱκανοὶ ἐσόμεθα διώκειν καὶ μαστεύειν· ἂν δέ
τις ἀνθιστῆται, σὺν ὑμῖν πειρασόμεθα χειροῦσθαι». ἐπήρητο
ὁ Ξενοφῶν· «Πόσον δὲ ἀπὸ θαλάττης ἀξιώσεις συνέπεσθαι σοι
τὸ στράτευμα;» ὁ δ' ἀπεκρίνατο· «Οὐδαμῇ πλεῖον ἑπτὰ ἡμε-
ρῶν, μείον δὲ πολλαχῆ».

Μετὰ ταῦτα ἐδίδοδο τῷ βουλομένῳ· καὶ ἔλεγον πολ- § 13—14
λοι κατὰ ταῦτά, ὅτι παντὸς ἀξία λέγοι Σεύθης· χειμῶν γὰρ
εἶη καὶ οὔτε οἴκαδε ἀποπλεῖν τῷ τοῦτο βουλομένῳ δυνατὸν
εἶη, διαγενέσθαι τε ἐν φιλίᾳ οὐχ οἶόν τε, εἰ δέοι ὠνούμενους
ζῆν, ἐν δὲ τῇ πολεμίᾳ διατρίβειν καὶ τρέφεσθαι ἀσφαλέστε-
ρον μετὰ Σεύθου ἢ μόνους. ὄντων δ' ἀγαθῶν τοσοῦτων, εἰ
μισθὸν προσλήφοντο, εὖρημα ἐδόκει εἶναι. ἐπὶ τούτοις εἶπεν
ὁ Ξενοφῶν· «Εἴ τις ἀντιλέγει, λεγέτω· εἰ δὲ μή, ἐπιψηφισά-
ταῦτα». ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντέλεγεν, ἐπεψήφισε, καὶ ἔδοξε ταῦτα.
εὐθὺς δὲ Σεύθῃ εἶπε, ὅτι συστρατεύουσιντο αὐτῷ.

Μετὰ τοῦτο οἱ μὲν ἄλλοι κατὰ τάξεις ἐσκήνησαν, στρατη- § 15—17
γοὺς δὲ καὶ λοχαγοὺς ἐπὶ δεῖπνον Σεύθης ἐκάλεσε, πλησίον
κώμῃν ἔχων. ἐπεὶ δ' ἐπὶ θύραις ἦσαν ὡς ἐπὶ δεῖπνον παριόν-
τες, ἦν τις Ἡρακλείδης Μαρωνεΐτης· οὗτος προστῶν ἐνὶ ἐκά-
στω, οὔστινας ἦετο ἔχειν τι δοῦναι Σεύθῃ, πρῶτον μὲν πρὸς
Παριανούς τινας, οἱ παρήσαν φιλίαν διαπραξόμενοι πρὸς Μή-
δοκον, τὸν Ὀθρυσῶν βασιλέα, καὶ δῶρα ἄγοντες αὐτῷ τε καὶ
τῇ γυναικί, ἔλεγεν, ὅτι Μήδοκος μὲν ἄνω εἶη δώδεκα ἡμε-
ρῶν ἀπὸ θαλάττης ὁδόν, Σεύθης δ' ἐπεὶ τὸ στράτευμα τοῦτο

εἴληφεν, ἄρχων ἔσοιτο ἐπὶ θαλάττῃ. «γεῖτων οὖν ὧν ἰκανώ-
τατος ἔσται ὑμᾶς καὶ εὖ καὶ κακῶς ποιεῖν. ἦν οὖν σωφρο-
νήτε, τούτῳ δώσετε, ὅ,τι ἂν ἄγητε· καὶ ἄμεινον ὑμῖν διακεί-
σεται ἢ ἂν Μηδόκῳ, τῷ πρόσω οἰκοῦντι, διδῶτε». τούτους
μὲν οὕτως ἔπειθεν.

§ 18—20

Αὐτὸς δὲ Τιμασίῳνι τῷ Δαρδανεῖ προσελθὼν, ἐπεὶ ἤκουσεν
αὐτῷ εἶναι καὶ ἐκπώματα καὶ τάπιδας βαρβαρικός, ἔλεγεν,
ὅτι νομίζοιτο, ὁπότε ἐπὶ δεῖπνον καλέσαι Σεύθῃς, δωρεῖσθαι
αὐτῷ τοὺς κληθέντας. «οὗτος δ' ἦν μέγας ἐνθάδε γένηται, ἰκα-
νὸς ἔσται σε καὶ οἴκαδε καταγαγεῖν καὶ ἐνθάδε πλούσιον
ποιῆσαι». τοιαῦτα προυμνάτο ἐκάστῳ προσιών. προσελθὼν δὲ
καὶ Ξενοφῶντι ἔλεγε· «Σὺ καὶ πόλεως μεγίστης εἶ καὶ παρὰ
Σεύθῃ τὸ σὸν ὄνομα μέγιστόν ἐστι, καὶ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ ἴσως
ἀξιώσεις καὶ τεῖχη λαμβάνειν, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τῶν ὑμετέ-
ρων ἔλαβον, καὶ χώραν ἄξιον οὖν σοι καὶ μεγαλοπρεπέστατα
τιμῆσαι Σεύθῃν. εὐνοὺς δέ σοι ὧν παραινῶ· εὖ οἶδα γάρ, ὅτι,
ὅσῳ ἂν μείζω τούτῳ δωρήσει, τοσούτῳ μείζω ὑπὸ τούτου
ἀγαθὰ πείσει». ἀκούων ταῦτα Ξενοφῶν ἠπόρει· οὐ γὰρ δι-
βεβήκει ἔχων ἐκ Παρίου, εἰ μὴ παῖδα καὶ ὅσον ἐφόδιον.

§ 21—22

Ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον ἐπὶ τὸ δεῖπνον τῶν τε Θρακῶν οἱ κρά-
τιστοι τῶν παρόντων καὶ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ τῶν
Ἑλλήνων καί, εἰ τις πρεσβεία παρήν ἀπὸ πόλεως, τὸ δεῖ-
πνον μὲν ἦν καθήμενοις κύκλῳ· ἔπειτα δὲ τρίποδες εἰσηγέ-
χθησαν πᾶσιν· οὗτοι δ' ἦσαν κρεῶν μεστοὶ νενεμημένων, καὶ
ἄρτοι ζυμίται μεγάλοι προσπεπερονημένοι ἦσαν πρὸς τοῖς
κρέασι. μάλιστα δ' αἱ τράπεζαι κατὰ τοὺς ξένους αἰεὶ ἐτίθεντο·
νόμος γὰρ ἦν—καὶ πρῶτος τοῦτο ἐποίει Σεύθῃς, καὶ ἀνελό-
μενος τοὺς ἑαυτῷ παρακειμένους ἄρτους διέκλα κατὰ μικρὸν
καὶ ἐρρίπτει, αἷς αὐτῷ ἐδόκει, καὶ τὰ κρέα ὡσαύτως, ὅσον μό-
νον γεύσασθαι ἑαυτῷ καταλιπών. καὶ οἱ ἄλλοι δὲ κατὰ ταῦτά
ἐποίουν, καθ' οὓς αἱ τράπεζαι ἔκειντο.

Ἄρκας δὲ τις Ἀρύστας ὄνομα, φαγεῖν δεινός, τὸ μὲν διαρ- § 23—25
ριπτεῖν εἶα χαίρειν, λαβὼν δὲ εἰς τὴν χεῖρα ὅσον τριχοίνικον
ἄρτον καὶ κρέα θέμενος ἐπὶ τὰ γόνατα ἐδείπνει. κέρατα δὲ
οἴνου περιέφερον, καὶ πάντες ἐδέχοντο· ὁ δ' Ἀρύστας, ἐπεὶ
παρ' αὐτὸν φέρων τὸ κέρας ὁ οἰνοχόος ἦμεν, εἶπεν ἰδὼν τὸν
Ξενοφῶντα οὐκέτι δειπνοῦντα, «Ἐκείνῳ», ἔφη, «δός· σχο-
λάζει γὰρ ἤδη, ἐγὼ δὲ οὐδέπω». ἀκούσας Σεύθῃς τὴν φωνὴν
ἠρώτα τὸν οἰνοχόον, τί λέγει. ὁ δὲ οἰνοχόος εἶπεν· ἑλληνί-
ζειν γὰρ ἠπίστατο. ἐνταῦθα μὲν δὴ γέλως ἐγένετο.

§ 26—28

Ἐπεὶ δὲ προυχώρει ὁ πότος, εἰσῆλθεν ἀνὴρ Θραξ ἵππον § 26—28
ἔχων λευκόν, καὶ λαβὼν κέρας μεστὸν εἶπε· «Προπίνω σοι,
ὦ Σεύθη, καὶ τὸν ἵππον τοῦτον δωροῦμαι, ἐφ' οὗ καὶ διώκων,
ὃν ἂν ἐθέλῃς, αἰρήσεις καὶ ἀποχωρῶν οὐ μὴ δεισῃς τὸν πο-
λέμιον». ἄλλος παῖδα εἰσαγαγὼν οὕτως ἐδωρήσατο προπίνων,
καὶ ἄλλος ἱμάτια τῇ γυναικί. καὶ Τιμασίῳν προπίνων ἐδωρή-
σατο φιάλην τε ἀργυράν καὶ τάπιδα ἀξίαν δέκα μῶν. Γνή-
σιππος δὲ τις Ἀθηναῖος ἀναστάς εἶπεν, ὅτι ἀρχαῖος εἶη νό-
μος κάλλιστος τοὺς μὲν ἔχοντας διδόναι τῷ βασιλεῖ τιμῆς
ἕνεκα, τοῖς δὲ μὴ ἔχουσι διδόναι τὸν βασιλέα, «ἵνα καὶ ἐγὼ»,
ἔφη, «ἔχω σοι δωρεῖσθαι καὶ τιμᾶν».

§ 29—31

Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἠπορεῖτο, τί ποιήσει· καὶ γὰρ ἐτύγχανεν § 29—31
ὡς τιμώμενος ἐν τῷ πλησιαστάτῳ δίφρῳ Σεύθῃ καθήμενος.
ὁ δὲ Ἡρακλείδης ἐκέλευεν αὐτῷ τὸ κέρας ὀρέξαι τὸν οἰνοχόον.
ὁ δὲ Ξενοφῶν, ἤδη γὰρ ὑποπεπωκῶς ἐτύγχανε, ἀνέστη θαρ-
ραλέως δεξάμενος τὸ κέρας καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δέ σοι, ὦ Σεύθη,
δίδωμι ἑμαυτὸν καὶ τοὺς ἐμοὺς τούτους ἐταίρους φίλους εἶναι
πιστούς, καὶ οὐδένα ἄκοντα, ἀλλὰ πάντας μᾶλλον ἔτι ἐμοῦ
σοι βουλομένους φίλους εἶναι. καὶ νῦν πάρεισιν οὐδὲν σε προσ-
αιτεῦντες, ἀλλὰ καὶ προιέμενοι καὶ πονεῖν ὑπὲρ σοῦ καὶ προ-
κινδυνεύειν ἐθέλοντες· μεθ' ὧν, ἂν οἱ θεοὶ θέλωσι, πολλήν
χώραν τὴν μὲν ἀπολήψῃ πατρίαν οὔσαν, τὴν δὲ κτήσῃ,

πολλούς δὲ ἵππους, πολλούς δὲ ἄνδρας καὶ γυναῖκας κατακτῆσει, οὓς οὐ λήξουσθαί σε δεήσει, ἀλλ' αὐτοὶ φέροντες παρέσονται πρὸς σὲ δῶρα». ἀναστάς ὁ Σεύθης συνεξέπιε καὶ κατεσκεδάσατο μετὰ τοῦτο τὸ κέρασ.

§ 32—33 Μετὰ ταῦτα εἰσῆλθον κέρασὶ τε οἷσις σημαίνουσι αὐλοῦντες καὶ σάλπιγξιν ὠμοβοσείαις ρυθμούς τε καὶ οἶον μαγάδι σαλπίζοντες. καὶ αὐτὸς Σεύθης ἀναστάς ἀνέκραγέ τε πολεμικὸν καὶ ἐξήλατο ὥσπερ βέλος φυλαττόμενος μάλα ἐλαφρῶς. εἰσῆσαν δὲ καὶ γελωτοποιοί.

[Μετὰ τὸ δεῖπνον περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου οἱ μὲν λοχαγοὶ ἀπέροχονται εἰς τὸ στρατόπεδον, ὁ δὲ Σεύθης μετὰ τῶν στρατηγῶν συμφωνοῦν νὰ ἐπιπέσουν κατὰ τῶν πολεμίων, προτοῦ οὗτοι μάθουν τὴν μεταξὺ τῶν συμμαχίαν· καὶ περὶ τὸ μεσονύκτιον ξεκινήσαντες ἐπορεύοντο κατὰ συμβουλήν τοῦ Ξενοφώντας διὰ μέσου χιόνος πολλῆς προηγούμενοι μὲν οἱ ἱππεῖς, ἀκολουθοῦντες δὲ οἱ πελτασταὶ καὶ τελευταῖοι οἱ ὀπλίται. Οὕτω δὲ ἀνέλπιστοι ἐπιπεσόντες κατὰ τῶν κομιῶν τῶν πολεμίων κυριεύουν αὐτὰς καὶ ἄφθονον λείαν ἀποκομίζουσι: 1.000 περίπου αἰχμαλώτους, 2.000 βόας καὶ 10.000 πρόβατα.

Τὴν ἐπομένην ὁ Σεύθης κατακαίει τὰς κώμας, διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ φόβον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους, ὅτι τοιαῦτα θὰ πάθουν καὶ αὐτοί, ἂν δὲν ὑπακούσουν. Καὶ τὰ μὲν λάφυρα ἀπέστειλε τὸν Ἡρακλείδην εἰς τὴν Πέρινθον νὰ τὰ πώλῃσῃ, αὐτὸς δὲ καὶ οἱ Ἕλληνες στρατοπεδεύουν εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Θυνῶν· οὗτοι δὲ φοβηθέντες ἐγκαταλείπουν τὰς κώμας τῶν καὶ καταφεύγουν εἰς τὰ ὄρη. Προσκαλούμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Σεύθου νὰ καταβοῦν νὰ κατοικήσουν εἰς τὰς κώμας τῶν καταβαίνουσι οἱ γέροντες καὶ οἱ παῖδες καὶ αἱ γυναῖκες· οἱ δὲ νεώτεροι κατασκηνοῦν εἰς τὰς ὑπὸ τὸ ὄρος κειμένας κώμας. Τοῦτο μαθὼν ὁ Σεύθης παραλαμβάνει τὸν Ξενοφώντας μετὰ τοὺς νεωτέρους ἐκ τῶν ὀπλιτῶν καὶ φθάσας εἰς τὰς κώμας ἐκδιώκει ἀπ' ἐκεῖ τοὺς καταφυγόντας νεωτέρους καὶ τοὺς ἀναγκάζει νὰ καταφύγουν εἰς τὸ ἐκεῖ πον πλησίον κείμενον ὄρος.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀρχίζουσι διαπραγματεύσεις περὶ συνθηκῶν καὶ ὁμήρων. Ἀλλὰ κατὰ τινα νύκτια κατελθόντες ἐκ τοῦ ὄρους οἱ Θυνοὶ ἐπιπίθονται κατὰ τινος ὑπ' αὐτὸ ὑψηλότερον κειμένης κώμης, ὅπου κατεσκήνωσεν ὁ Ξενοφώντας μετὰ τοὺς περὶ αὐτόν, καὶ πυροπολοῦν αὐτήν. Οἱ περὶ τὸν Ξενοφώντας καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, οἱ κατασκηνοῦντες εἰς ἄλλας ἐκεῖ πλησίον κειμένας κώμας, ἐξορμῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν τῶν κομιῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων εὐρίσκοντο, καὶ συμπλακέντες πρὸς τοὺς Θυνοὺς τοὺς τρέπουσι εἰς φυγὴν καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν φονεύουσι. Τὴν δ' ἐπομένην ὁ Ξενοφώντας μετὰ τὸν στρατὸν τοῦ καὶ μετὰ τὸν στρατὸν τοῦ Σεύθου καὶ μετὰ πολλοὺς ἐκ τῶν Ὀδροσῶν, οἱ ὅποιοι εἶχον προσέλθει εἰς τὸν Σεύθην, ἐκστρατεύει εἰς τὸ ὄρος, ὅπου εἶχον καιαφύγει οἱ Θυνοί. Οὗτοι, ὅτε ἀπὸ τοῦ ὄρους εἶδον νὰ ἐπέροχεται ἐναντίον τῶν τόσοσιν πολυάριθμος στρατός, φοβηθέντες καταβαίνουσι καὶ μετὰ παρακλήσεις ζητοῦν καὶ συνομολογοῦν εἰρήνην μετὰ τὸν Σεύθην.

Οἱ Ἕλληνες μετὰ τὸν Σεύθην, ἀπ' οὗ διέβησαν τὰ ὄρη, ἔρχονται εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα τῆς Θράκης, ὅπου ἔρχεται καὶ ὁ Ἡρακλείδης φέρων τὰ εἰσπραχθέντα ἀπὸ τὴν πώλησιν τῶν λαφύρων χρήματα. Ὁ Σεύθης, ἀπ' οὗ ἐξέλεξε τρεῖς ἀπὸ ἡμῶνους συρομένας ἀμάξας καὶ ἄλλας συρομένας ἀπὸ βόας, τὰς δωρίζει εἰς τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς τῶν Ἑλλήνων· πληρώνει πρὸς τοῦτοις καὶ τὸν μισθὸν ὅχι πλήρη, ἀλλὰ εἴκοσι μόνον ἡμερῶν· διότι ὁ Ἡρακλείδης ἔλεγε ὅτι δὲν κατώρθωσε νὰ εἰσπράξῃ περισσότερα ἀπὸ τὴν πώλησιν τῶν λαφύρων. Ὡς ἐκ τούτου δυσαρεστηθεὶς ὁ Ξενοφώντας κατηγορεῖ τὸν Ἡρακλείδην ὅτι δὲν φροντίζει ὅπως πρόπει διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ Σεύθου. Ὁ Ἡρακλείδης φοβηθεὶς μήπως χάσῃ τὴν φιλίαν τοῦ Σεύθου διαβάλλει τὸν Ξενοφώντας πρὸς τὸν Σεύθην· ὡς ἐκ τούτου οὗτος δυσαρεστεῖται μετὰ τὸν Ξενοφώντας καὶ δὲν ἀναφέρει πλέον εἰς αὐτόν, ὅτι, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὰ παραθαλάσσια μέρη, θὰ τοῦ δωρίσῃ ὅτι τοῦ εἶχεν ὑποσχεθῆ, δηλ. τὴν Βισάνθην καὶ τὸν Γάνον καὶ τὸ Νέον τείχος. Δι' ὅλα αὐτὰ ὁ Ξενοφώντας ἐσκέπτετο τί πρόπει ν' ἀποφασίσῃ ὡς πρὸς τὴν ἐξακολούθησιν τῆς πορείας τοῦ στρατεύματος· ὁ δὲ Ἡρακλείδης, ἀπ' οὗ εἰσῆγαγεν εἰς τὸν Σεύθην τοὺς ἄλλους στρατηγούς πλην τοῦ Ξενοφώντας, τοὺς προέτρπε νὰ ἐκστρατεύσων μετὰ τὸν Σεύθην καὶ τοὺς ὑπέσχετο νὰ τοὺς δώσῃ πλήρη τὸν μισθὸν δύο

μηρῶν. Ἄλλ' οἱ στρατηγοὶ ἀγοῦνται γὰρ ἐκστρατεύουσιν χωρὶς τὸν Ξενοφῶντα. Ἐνεκα τούτου ὁ Σεύθης κατηγορεῖ τὸν Ἡρακλείδην, διότι μαζί με τοὺς στρατηγούς δὲν προσεκάλεσε καὶ τὸν Ξενοφῶντα. Μετὰ ταῦτα τὸν προσκαλοῦν γὰρ ἔλθῃ πρὸς τὸν Σεύθην μόνος· ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν ἐννοήσας τὴν παρουσίαν τοῦ Ἡρακλείδου, ὅτι δηλ. εἶχε σκοπὸν γὰρ τὸν διαβάλλῃ πρὸς τοὺς ἄλλους στρατηγούς, προσέρχεται πρὸς τὸν Σεύθην, ἀφ' οὗ ἔλαβε μαζί του καὶ ὄλους τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς. Καὶ ἀφ' οὗ ἐπέισθησαν, ἐκστρατεύουσιν ὅλοι μαζί εἰς τὴν πρὸς βορρᾶν πλησίον τοῦ Εὐξείνου Πόντου κειμένην χώραν μέχρι τοῦ Σαλμυδήσοῦ. Ταύτην δὲ ἀφ' οὗ ὑπέταξαν, ἐπιστρέφουν καὶ στρατιοπεδεύουν πλησίον τῆς Σηλυβρίας. Ἐδῶ ὁ Σεύθης εἶχε πλέον στρατὸν περισσότερον τοῦ Ἑλληνικοῦ· διότι καὶ ἐκ τῶν Ὀδρουσῶν πολὺ περισσότεροι ἀκόμη εἶχον προσέλθει εἰς τὸν Σεύθην καὶ οἱ ἐκάστοτε εἰς αὐτὸν ὑποτασσόμενοι συνεξεστράτεον μαζί του. Διὰ τοῦτο ἐνόμισεν οὗτος ὅτι δὲν εἶχε πλέον ἀνάγκην τῶν Ἑλλήνων. Καὶ μισθὸς μὲν δὲν ἐδίδοτο πλέον. Μὲ τὸν Ξενοφῶντα δὲ καὶ οἱ στρατιῶται ἦσαν δυσηρεστημένοι καὶ ὁ Σεύθης παύει πλέον γὰρ διάκηται φιλικῶς, ὅσακις δ' ἐκεῖνος τὸν ἐπλησίαζε μετὰ σκοπὸν γὰρ τὸν συναντήσῃ, τότε ἀκριβῶς τοῦ παρουσιάζοντο πολλὰ ἀσχολία].

Γ'. Ἀφιξίς ἀπεσταλμένων ἐν μέρους τοῦ Θίβρωνος εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων.— Ἡ ὑπότινος Ἀρκάδος κατηγορία κατὰ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἀπολογία αὐτοῦ.

(6, 1—44)

§ 1 Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ σχεδὸν ἤδη δύο μηνῶν ὄντων ἀφικνεῖται Χαρμίνος τε, ὁ Λάκων, καὶ Πολύνικος παρὰ Θίβρωνος, καὶ λέγουσιν, ὅτι Λακεδαιμονίους δοκεῖ στρατεύεσθαι ἐπὶ Τισσαφέρην, καὶ Θίβρων ἐκπέπλευκεν ὡς πολεμήσων, καὶ δεῖται ταύτης τῆς στρατιᾶς καὶ λέγει, ὅτι δαρεικὸς ἐκάστη

ἔσται μισθὸς τοῦ μηνός, καὶ τοῖς λοχαγοῖς διμοιρία, τοῖς δὲ στρατηγοῖς τετραμοιρία.

Ἐπεὶ δ' ἦλθον οἱ Λακεδαιμόνιοι, εὐθὺς ὁ Ἡρακλείδης § 2—3 πυθόμενος, ὅτι ἐπὶ τὸ στράτευμα ἤκουσι, λέγει τῷ Σεύθῃ, ὅτι κάλλιστόν τι γεγένηται· οἱ μὲν γὰρ Λακεδαιμόνιοι δέονται τοῦ στρατεύματος, σὺ δὲ οὐκέτι δέει· ἀποδιδούς δὲ τὸ στράτευμα χαριεῖ αὐτοῖς, σὲ δὲ οὐκέτι ἀπαιτήσουσι τὸν μισθόν, ἀλλ' ἀπαλλάσσονται ἐκ τῆς χώρας. ἀκούσας ταῦτα ὁ Σεύθης κελεύει παράγειν· καὶ ἐπεὶ εἶπον, ὅτι ἐπὶ τὸ στράτευμα ἤκουσιν, ἔλεγεν, ὅτι τὸ στράτευμα ἀποδίδωσι, φίλος τε καὶ σύμμαχος εἶναι βούλεται, καλεῖ τε αὐτοὺς ἐπὶ ξένια· καὶ ἐξένιζε μεγαλοπρεπῶς. Ξενοφῶντα δὲ οὐκ ἐκάλει, οὐδὲ τῶν ἄλλων στρατηγῶν οὐδένα.

Ἐρωτῶντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων, τίς ἀνὴρ εἶη Ξενο- § 4—6 φῶν, ἀπεκρίνατο, ὅτι τὰ μὲν ἄλλα εἶη οὐ κακός, φιλοστρατιώτης δέ· καὶ διὰ τοῦτο χεῖρόν ἐστιν αὐτῷ. καὶ οἱ εἶπον· «ἀλλ' ἢ δημαγωγεῖ ὁ ἀνὴρ τοὺς ἀνδρας;» καὶ ὁ Ἡρακλείδης, «Πάνυ μὲν οὖν», ἔφη. «Ἄρ' οὖν», ἔφασαν, «μὴ καὶ ἡμῖν ἐναντιώσεται τῆς ἀπαγωγῆς;» «Ἄλλά, ἦν ὑμεῖς», ἔφη ὁ Ἡρακλείδης, «συλλέξαντες αὐτοὺς ὑπόσχησθε τὸν μισθόν, ὀλίγον ἐκεῖνῳ προσσχόντες ἀποδραμοῦνται σὺν ὑμῖν». «Πῶς οὖν ἄν», ἔφασαν, «ἡμῖν συλλεγεῖται;» «Ἀῦριον ὑμᾶς», ἔφη ὁ Ἡρακλείδης, «πρὶν ἄξομεν πρὸς αὐτούς· καὶ οἶδα», ἔφη, «ὅτι, ἐπειδὴν ὑμᾶς ἴδωσιν, ἄσμενοι συνδραμοῦνται». αὕτη μὲν ἡ ἡμέρα οὕτως ἔληξε.

Τῇ δ' ὑστεραία ἄγουσιν ἐπὶ τὸ στράτευμα τοὺς Λάκωνας § 7—8 Σεύθης τε καὶ Ἡρακλείδης, καὶ συλλέγεται ἡ στρατιά. τῷ δὲ Λάκωνε ἐλεγέτην, ὅτι Λακεδαιμονίους δοκεῖ πολεμεῖν Τισσαφέρνῃ τῷ ὑμᾶς ἀδικήσαντι· «ἦν οὖν ἴγῃτε σὺν ἡμῖν, τόν τε ἐχθρόν τιμωρήσεσθε καὶ δαρεικὸν ἕκαστος οἴσει τοῦ μηνός ὑμῶν, λοχαγὸς δὲ τὸ διπλοῦν, στρατηγὸς δὲ τὸ τετραπλοῦν».

καὶ οἱ στρατιῶται ἄσμενοί τε ἤκουσαν καὶ εὐθὺς ἀνίσταται τις τῶν Ἀρκάδων τοῦ Ξενοφώντος κατηγορήσων. παρῆν δὲ καὶ Σεύθης βουλόμενος εἰδέναι, τί πραχθήσεται, καὶ ἐν ἐπηκόῳ εἰσθήκει ἔχων ἐρμηνέα· συνίει δὲ καὶ αὐτὸς ἑλληνιστὶ τὰ πλείστα.

§ 9—10 Ἐνθα δὴ λέγει ὁ Ἀρκάς· « Ἄλλ' ἡμεῖς μὲν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ πάλαι ἂν ἦμεν παρ' ὑμῖν, εἰ μὴ Ξενοφῶν ἡμᾶς δεῦρο πείσας ἀπήγαγεν, ἐνθα δὴ ἡμεῖς μὲν τὸν δεινὸν χειμῶνα στρατευόμενοι καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν οὐδὲν πεπαύμεθα· ὁ δὲ τοὺς ἡμετέρους πόνους ἔχει· καὶ Σεύθης ἐκείνον μὲν ἰδίᾳ πεπλούτικεν, ἡμᾶς δὲ ἀποστερεῖ τὸν μισθόν· ὥστε ἐγὼ μὲν, εἰ τοῦτον ἴδοιμι καταλευσθέντα καὶ δόντα δίκην ὧν ἡμᾶς περιεῖλκε, καὶ τὸν μισθὸν ἂν μοι δοκῶ ἔχειν καὶ οὐδὲν ἐπὶ τοῖς πεπονημένοις ἄχθεσθαι». μετὰ τοῦτον ἄλλος ἀνέστη ὁμοίως καὶ ἄλλος.

§ 11—12 Ἐκ δὲ τούτου Ξενοφῶν ἔλεξεν ὧδε· « Ἄλλὰ πάντα μὲν ἄρα ἄνθρωπον ὄντα προσδοκᾶν δεῖ, ὅποτε γε καὶ ἐγὼ νῦν ὑφ' ὑμῶν αἰτίας ἔχω, ἐν ᾧ πλείστην προθυμίαν ἐμαυτῷ γε δοκῶ συνειδέναι περὶ ὑμᾶς παρεσχημένους. ἀπειρατόμην μὲν γε ἤδη οἴκαδε ὠρμημένους, οὐ μὰ τὸν Δία οὗτοι πυνηθάνομενος ὑμᾶς εὖ πράττειν, ἀλλὰ μάλλον ἀκούων ἐν ἀπόροις εἶναι ὡς ὠφελήσων, εἴ τι δυναίμην. ἐπεὶ δὲ ἦλθον, Σεύθου τουτουὶ πολλοὺς ἀγγέλους πρὸς ἐμὲ πέμποντος καὶ πολλὰ ὑπισχνουμένου μοι, εἰ πείσαιμι ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, τοῦτο μὲν οὐκ ἐπεχείρησα ποιεῖν, ὡς αὐτοὶ ὑμεῖς ἐπίστασθε. ἦγον δέ, ὅθεν ᾤμην τάχιστ' ἂν ὑμᾶς εἰς τὴν Ἄσταν διαβῆναι. ταῦτα γὰρ καὶ βέλτιστα ἐνόμιζον ὑμῖν εἶναι καὶ ὑμᾶς ἤδειν βουλομένους.

§ 13—14 » Ἐπεὶ δ' Ἀριστάρχος ἐλθὼν σὺν τριήρεσιν ἐκώλυε διαπλεῖν ἡμᾶς, ἐκ τούτου, ὅπερ εἰκὸς δήπου ἦν, συνέλεξα ὑμᾶς, ὅπως βουλευσαίμεθα, ὅ,τι χρῆ ποιεῖν. οὐκοῦν ὑμεῖς ἀκούοντες μὲν Ἀριστάρχου ἐπιτάττοντος ὑμῖν εἰς Χερρόνησον πο-

ρεύεσθαι, ἀκούοντες δὲ Σεύθου πείθοντος ἑαυτῷ συστρατεύεσθαι, πάντες μὲν ἐλέγετε σὺν Σεύθῃ ἰέναι, πάντες δ' ἐψηφίσασθε ταῦτα, τί σὺν ἐγῷ ἐνταῦθα ἠδίκησα ἀγαγὼν ὑμᾶς, ἐνθα πᾶσιν ὑμῖν ἐδόκει;

» Ἐπεὶ γε μὴν ψεύδεσθαι ἤρξατο Σεύθης περὶ τοῦ μισθοῦ, § 15—16 εἰ μὲν ἐπαινῶ αὐτόν, δικαίως ἂν με καὶ αἰτιώσθε καὶ μισοῖτε· εἰ δὲ πρόσθεν αὐτῷ πάντων μάλιστα φίλος ὢν νῦν πάντων διαφορώτατός εἰμι, πῶς ἂν ἔτι δικαίως ὑμᾶς αἰρούμενος ἀντὶ Σεύθου ὑφ' ὑμῶν αἰτίαν ἔχοιμι, περὶ ὧν πρὸς τοῦτον διαφέρωμαι; ἀλλ' εἴποιτ' ἂν, ὅτι ἔξεστι καὶ τὰ ὑμέτερα ἔχοντα παρὰ Σεύθου τεχνάζειν. οὐκοῦν δῆλον τοῦτό γέ ἐστιν, εἴπερ ἐμοὶ ἐτέλει τι Σεύθης, οὐχ οὕτως ἐτέλει δήπου, ὡς, ὧν τε ἐμοὶ δοίη, στέροιτο καὶ ἄλλα ὑμῖν ἀποτίσειεν, ἀλλ' οἶμαι, εἰ ἐδίδου, ἐπὶ τούτῳ ἂν ἐδίδου, ὅπως ἐμοὶ δοῦς μείον μὴ ἀποδοίη ὑμῖν τὸ πλεῖον.

» Εἰ τοίνυν οὕτως ἔχειν οἴεσθε, ἔξεστιν ὑμῖν αὐτίκα μάλα § 17—19 ματαίαν ταύτην τὴν πράξιν ἀμφοτέροις ἡμῖν ποιῆσαι, ἐὰν πράττητε αὐτὸν τὰ χρήματα. δῆλον γάρ, ὅτι Σεύθης, εἰ ἔχω τι παρ' αὐτοῦ, ἀπαιτήσῃ με, καὶ ἀπαιτήσῃ μέντοι δικαίως, ἐὰν μὴ βεβαίῳ τὴν πράξιν αὐτῷ, ἐφ' ἣ ἐδωροδόκουν. ἀλλὰ πολλοῦ μοι δοκῶ δεῖν τὰ ὑμέτερα ἔχειν ὁμνύω γὰρ ὑμῖν θεοὺς ἅπαντας καὶ πάσας μηδέ, ἃ ἐμοὶ ἰδίᾳ ὑπέσχετο Σεύθης, ἔχειν πάρεστι δὲ καὶ αὐτὸς καὶ ἀκούων σύνοιδέ μοι, εἰ ἐπιορκῶ· ἵνα δὲ μάλλον θαυμάσητε, συνεπόμνουμι μηδέ, ἃ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἔλαβον, εἰληφέναι, μὴ τοίνυν μηδέ, ὅσα τῶν λοχαγῶν ἔνιοι.

» Καὶ τί δὴ ταῦτ' ἐποιοῦν; ᾤμην, ἄνδρες, ὅσῳ μάλλον συμ- § 20—22 φέρομι τούτῳ τὴν τότε πενίαν, τοσοῦτῳ μάλλον αὐτὸν φίλον ποιήσεσθαι, ὅποτε δυνασθεῖη. ἐγὼ δὲ ἅμα τε αὐτὸν ὀρῶ εὖ πράττοντα καὶ γινώσκω δὴ αὐτοῦ τὴν γνώμην. εἴποι δὴ τις ἂν· «οὐκοῦν αἰσχύνει οὕτω μῶρως ἐξαπατῶμενος;» «ναὶ μὰ

Δία, ἡσυχνόμην μέντοι, εἰ ὑπὸ πολεμίου γε ὄντος ἐξηπατήθη· φίλῳ δὲ ὄντι ἐξαπατᾶν αἰσχίον μοι δοκεῖ εἶναι ἢ ἐξαπατᾶσθαι. ἐπεὶ, εἴ γε πρὸς φίλους ἐστὶ φυλακὴ, πᾶσαν οἶδα ἡμᾶς φυλαξαμένους, ὡς μὴ παρασχεῖν τούτῳ πρόφασιν δικαίαν μὴ ἀποδιδόναι ἡμῖν, ἃ ὑπέσχετο· οὔτε γὰρ ἠδίκησαμεν τοῦτον οὐδὲν οὔτε κατεβλακεύσαμεν τὰ τούτου οὐδὲ μὴν κατεδειλιάσαμεν οὐδέν, ἐφ' ὅτι ἡμᾶς οὗτος παρεκάλεσεν.

§ 23—26 » Ἀλλά, φαίητε ἄν, ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν, ὡς μηδέ, εἰ ἐβούλετο, ἐδύνατο ἐξαπατᾶν. πρὸς ταῦτα δὴ ἀκούσατε, ἃ ἐγὼ οὐκ ἄν ποτε εἶπον τούτου ἐναντίον, εἰ μὴ μοι παντάπασι ἀγνώμονες ἐδοκεῖτε εἶναι ἢ λίαν εἰς ἐμὲ ἀχάριστοι. ἀναμνήσθητε γάρ, ἐν ποίοις τισὶ πράγμασιν ὄντες ἐτυγχάνετε, ἐξ ὧν ὑμᾶς ἐγὼ ἀνήγαγον πρὸς Σεύθην. οὐκ εἰς μὲν Πέρινον, πρὸς ἣ ἦτε, Ἀρίσταρχος ὑμᾶς ὁ Λακεδαιμόνιος οὐκ εἶα εἰσιέναι ἀποκλείσας τὰς πύλας; ὑπαίθριοι δ' ἔξω ἐστρατοπεδεύετε, μέσος δὲ χειμῶν ἦν, ἀγορᾶ δὲ ἐχρήσθε, σπάνια μὲν ὀρώντες τὰ ὄνια, σπάνια δ' ἔχοντες, ὅτων ὠνήσεσθε, ἀνάγκη δὲ ἦν μένειν ἐπὶ Θράκης· τριήρεις γὰρ ἐφορμοῦσαι ἐκώλυον διαπλεῖν· εἰ δὲ μένοι τις, ἐν πολέμῳ εἶναι, ἔνθα πολλοὶ μὲν ἵππεις ἦσαν ἐναντίοι, πολλοὶ δὲ πελτασταί, ἡμῖν δὲ ὀπλιτικὸν μὲν ἦν, ἢ ἀθρόοι μὲν ἰόντες ἐπὶ τὰς κώμας ἴσως ἂν ἐδυνάμεθα σῆτον λαμβάνειν οὐδέν τι ἄφθονον, ὅτῳ δὲ διώκοντες ἂν ἢ ἀνδράποδα ἢ πρόβατα κατελαμβάνομεν οὐκ ἦν ἡμῖν· οὔτε γὰρ ἵππικὸν οὔτε πελταστικὸν ἔτι ἐγὼ συνεστηκὸς κατέλαβον παρ' ὑμῖν.

§ 27—30 » Εἰ οὖν ἐν τῷ αὐτῷ ἀνάγκη ὄντων ὑμῶν μηδ' ὄντιναοῦν μισθὸν προσαιτήσας Σεύθην σύμμαχον ὑμῖν προσέλαβον, ἔχοντα καὶ ἵππέας καὶ πελταστάς, ὧν ὑμεῖς προσεδείσθε, ἢ κακῶς ἂν ἐδόκουν ὑμῖν βεβουλεύσθαι πρὸ ὑμῶν; τούτων γὰρ δήπου κοινωνήσαντες καὶ σῆτον ἀφθονώτερον ἐν ταῖς κώμαις εὐρίσκετε διὰ τὸ ἀναγκάζεσθαι τοὺς Θράκας κατὰ σπουδῆν

μᾶλλον φεύγειν, καὶ προβάτων καὶ ἀνδραπόδων μετέσχετε. καὶ πολέμιον οὐκέτι οὐδένα ἐωρῶμεν, ἐπειδὴ τὸ ἵππικὸν ἡμῖν προσεγένετο· τέως δὲ θαρραλέως ἡμῖν ἐφείποντο οἱ πολέμιοι καὶ ἵππικῷ καὶ πελταστικῷ. εἰ δὲ δὴ ὁ συμπαρέχων ὑμῖν ταύτην τὴν ἀσφάλειαν μὴ πάνυ πολὺν μισθὸν προσετέλει τῆς ἀσφαλείας, τοῦτο δὴ τὸ σχέτλιον πάθημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐδαμῆ οἴεσθε χρῆναι ζῶντα ἐμὲ ἀνεῖναι;

» Νῦν δὲ δὴ πῶς ἀπέρχεσθε; οὐ διαχειμάσαντες μὲν ἐν § 31—32 ἀφθόνοις τοῖς ἐπιτηδείοις, περιττὸν δ' ἔχοντες τοῦτο, εἰ τι ἐλάβετε παρὰ Σεύθου; τὰ γὰρ τῶν πολεμίων ἐδαπανᾶτε. καὶ ταῦτα πράττοντες οὔτε ἀνδρας ἐπειδετε ὑμῶν αὐτῶν ἀποθανόντας οὔτε ζῶντας ἀπεβάλετε. εἰ δέ τι καλὸν πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ βαρβάρους ἐπέπρακτο ὑμῖν, οὐ κακείνο σὼν ἔχετε καὶ πρὸς ἐκείνοις νῦν ἄλλην εὐκλειαν προσειλήφατε καὶ τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ Θράκας, ἐφ' οὓς ἐστρατεύσασθε, κρατήσαντες; ἐγὼ μὲν ὑμᾶς φημι δικαίως ἄν, ὧν ἐμοὶ χαλεπαίνετε, τούτων τοῖς θεοῖς χάριν εἰδέναι ὡς ἀγαθῶν.

» Καὶ τὰ μὲν δὴ ὑμέτερα τοιαῦτα. ἄγετε δὴ πρὸς θεῶν καὶ § 33—35 τὰ ἐμὰ σκέψασθε, ὡς ἔχει. ἐγὼ γάρ, ὅτε μὲν πρότερον ἀπῆγα οἴκαδε, ἔχων μὲν ἔπαινον πολὺν πρὸς ὑμῶν ἀπεπορευόμην, ἔχων δὲ δι' ὑμᾶς καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εὐκλειαν. ἐπιστευόμην δὲ ὑπὸ Λακεδαιμονίων· οὐ γὰρ ἂν με ἔπεμπον πάλιν πρὸς ὑμᾶς. νῦν δὲ ἀπέρχομαι πρὸς μὲν Λακεδαιμονίους ὑφ' ὑμῶν διαβεβλημένος, Σεύθη δὲ ἀπηχθημένος ὑπὲρ ὑμῶν, ὃν ἠλπίζον εὖ ποιήσας μεθ' ὑμῶν ἀποστροφὴν καὶ ἐμοὶ καλὴν καὶ παισίν, εἰ γένοιτο, καταθήσεσθαι. ὑμεῖς δ', ὑπὲρ ὧν ἐγὼ ἀπήχθημαι τε πλεῖστα καὶ ταῦτα πολὺν κρείττοσιν ἐμαυτοῦ, πραγματευόμενός τε οὐδὲ νῦν πω πέπαυμαι, ὅτι δύναμαι, ἀγαθὸν ὑμῖν, τοιαύτην ἔχετε γνώμην περὶ ἐμοῦ.

» Ἀλλ' ἔχετε μὲν με οὔτε φεύγοντα λαβόντες οὔτε ἀποδι- § 36 δράσκοντα· ἦν δὲ ποιήσητε, ἃ λέγετε, ἴστε, ὅτι ἀνδρα κατα-

μειονότες ἔσεσθε πολλά μὲν δὴ πρὸ ὑμῶν ἀγρυπνήσαντα, πολλά δὲ σὺν ὑμῖν πονήσαντα καὶ κινδυνεύσαντα καὶ ἐν τῇ μέρει καὶ παρὰ τὸ μέρος, θεῶν δ' ἴλεων ὄντων καὶ τρόπαια βαρβάρων πολλά δὴ σὺν ὑμῖν στησάμενον, ὅπως δέ γε μηδενὶ τῶν Ἑλλήνων πολέμιοι γένοισθε, πᾶν, ὅσον ἐγὼ ἐδυνάμην, πρὸς ὑμᾶς διατεινάμενον.

§ 37—38 » Καὶ γὰρ οὖν νῦν ὑμῖν ἔξεστιν ἀνεπιλήπτως πορεύεσθαι, ὅπη ἂν ἔλησθε καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. ὑμεῖς δέ, ὅτε πολλή ὑμῖν εὐπορία φαίνεται, καὶ πλεῖτε, ἔνθα δὴ ἐπεθυμεῖτε πάλαι, δέονται τε ὑμῶν οἱ μέγιστον δυνάμενοι, μισθὸς δὲ φαίνεται, ἡγεμόνες δὲ ἦκουσι Λακεδαιμόνιοι οἱ κράτιστοι νομιζόμενοι εἶναι, νῦν δὴ καιρὸς ὑμῖν δοκεῖ εἶναι ὡς τάχιστα ἐμὲ κατακαθεῖν; οὐ μὲν, ὅτε γε ἐν τοῖς ἀπόροις ἦμεν, ὡ πάντων μνημονικώτατοι, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἐμὲ ἐκαλεῖτε καὶ αἰεὶ ὡς εὐεργέτου μεμνήσεσθαι ὑπισχνείσθε. οὐ μέντοι ἀγνώμονες οὐδὲ οὗτοί εἰσιν οἱ νῦν ἦγοντες ἐφ' ὑμᾶς ὥστε, ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὐδὲ τούτοις δοκεῖτε βελτίονες εἶναι τοιοῦτοι ὄντες περὶ ἐμέ». ταῦτ' εἰπὼν ἐπαύσατο.

§ 39—41 Χαρμῖνος δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἀναστὰς εἶπεν· «Οὐ τὼ σιῶ, ἀλλ' ἐμοὶ μέντοι οὐ δικαίως δοκεῖτε τῇ ἀνδρὶ τούτῳ χαλεπαίνειν· ἔχω γὰρ καὶ αὐτὸς αὐτῷ μαρτυρῆσαι. Σεύθης γὰρ ἐρωτῶντος ἐμοῦ καὶ Πολυνίκου περὶ Ξενοφώντας, τίς ἀνὴρ εἶη, ἄλλο μὲν οὐδὲν εἶχε μέμψασθαι, ἄγαν δὲ φιλοστρατιώτην ἔφη αὐτὸν εἶναι· διὸ καὶ χεῖρον αὐτῷ εἶναι πρὸς ἡμῶν τε τῶν Λακεδαιμονίων καὶ πρὸς αὐτοῦ». ἀναστὰς ἐπὶ τούτῳ Εὐρύλοχος Λουσιάτης Ἀρκὰς εἶπε· «Καὶ δοκεῖ γέ μοι, ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, τοῦτο ὑμᾶς πρῶτον ἡμῶν στρατηγῆσαι, παρὰ Σεύθου ἡμῖν τὸν μισθὸν ἀναπράξαι ἢ ἐκόντος ἢ ἄκοντος, καὶ μὴ πρότερον ἡμᾶς ἀπαγαγεῖν». Πολυκράτης δὲ Ἀθηναῖος εἶπεν ἐνετὸς ὑπὸ Ξενοφώντας· «Ὀρῶ γε μὴν», ἔφη, «ὡ ἄνδρες, καὶ Ἡρακλείδην ἐνταῦθα παρόντα, ὃς παρα-

λαδῶν τὰ χρήματα, ἃ ἡμεῖς ἐπονήσαμεν, ταῦτα ἀποδόμενος οὔτε Σεύθῃ ἀπέδωκεν οὔτε ἡμῖν τὰ γιγνόμενα, ἀλλ' αὐτὸς κλέψας πέπαται. ἦν οὖν σωφρονῶμεν, ἐξόμεθα αὐτοῦ· οὐ γὰρ δὴ οὗτός γε», ἔφη, «Θραξ ἔστιν, ἀλλ' Ἑλλήν ὢν Ἑλληνας ἀδικεῖ».

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἡρακλείδης μάλα ἐξεπλάγη· καὶ προσ- § 42—44
ελθὼν τῷ Σεύθῃ λέγει· «Ἡμεῖς, ἦν σωφρονῶμεν, ἄπιμεν ἐντεῦθεν ἐκ τῆς τούτων ἐπικρατείας». καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τοὺς ἵππους ὄχοντο ἀπελαύνοντες εἰς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον. καὶ ἐντεῦθεν Σεύθης πέμπει Ἀβροζέλμην, τὸν ἑαυτοῦ ἐρμηνέα, πρὸς Ξενοφόντα καὶ κελεύει αὐτὸν καταμεῖναι παρ' ἑαυτῷ ἔχοντα χιλίους ὀπλίτας, καὶ ὑπισχνεῖται αὐτῷ ἀποδώσειν τὰ τε χωρία τὰ ἐπὶ θαλάττῃ καὶ τὰλλα, ἃ ὑπέσχετο. καὶ ἐν ἀπορρήτῳ ποιησάμενος λέγει, ὅτι ἀκήκοε Πολυνίκου ὡς, εἰ ὑποχείριος ἔσται Λακεδαιμονίους, σαφῶς ἀποθανοῖτο ὑπὸ Θίβρωνος. ἐπέστελλον δὲ ταῦτα καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῷ Ξενοφόντι, ὡς διαβεβλημένος εἶη καὶ φυλάττεσθαι δεοί. ὁ δὲ ἀκούων ταῦτα δύο ἱερεῖα λαδῶν ἐθύετο τῷ Δεῖ, τῷ βασιλεῖ, πότρεά οἱ λῶνον καὶ ἄμεινον εἶη μένειν παρὰ Σεύθῃ, ἐφ' οἷς Σεύθης λέγει, ἢ ἀπιέναι σὺν τῷ στρατεύματι. ἀναιρεῖ αὐτῷ ἀπιέναι.

[Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες κατασκηνοῦν εἰς κώμας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐσκόπευον, ἀφ' οὗ προμηθευθοῦν ἀφθονώτατα τὰ πρὸς συντήρησίν των, τὰ κατέλθουν εἰς τὴν θάλασσαν· αἱ δὲ κώμαι αὐταὶ εἶχον δωρηθῆ ἀπὸ τὸν Σεύθην εἰς τὸν Μηδοσάδην. Οὗτος βλέπων ὅτι αἱ κώμαι του ἐληλατοῦντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἔρχεται πρὸς τὸν Ξενοφόντα καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν ὅτι οἱ Ἕλληνες διαπράττουν ἀδικίαν λεηλατοῦντες τὰς κώμας· ἀπαιτεῖ δὲ ἐν ὀνόματι τοῦ Σεύθου ν' ἀπέλθουν ἐκ τῆς χώρας, διότι ἄλλως θ' ἀναγκασθῆ τὰ ἐκδιώξῃ αὐτοὺς ὡς πολεμίους. Ὁ Ξενοφὼν ἀκούσας ταῦτα ὁμιλεῖ μετὰ πολλῆς πικρίας πρὸς τὸν Μηδοσάδην, διότι οὗτος

λέγει εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ ἐγκαταλείψουν χώραν, τὴν ὁποίαν ἄνευ αὐτῶν δὲν θὰ εἶχεν ὁ Σεύθης· τὸν παραπέμπει δὲ εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀφ' οὗ οὗτοι τώρα — καὶ ὄχι αὐτὸς — εἶναι ἄρχοντες τοῦ στρατεύματος. Ὁ Μηδοσάδης, ἐπειδὴ τοῦ ἐπροξένει λύπην ἢ ληλασία τῆς χώρας, παρακαλεῖ τὸν Ξενοφῶντα νὰ προσκαλέσῃ τοὺς Λάκωνας Χαρμίτων καὶ Πολύνικον. Ὁ Ξενοφῶν προσελθὼν εἰς αὐτοὺς ἀναγγέλλει τὴν πρόσκλησιν τοῦ Μηδοσάδου καὶ τοὺς παρακαλεῖ ν' ἀπαιτήσουν τὸν ὀφειλόμενον εἰς τὸν στρατὸν μισθόν. Οἱ Λάκωνες διαβεβαιώσαντες τὸν Ξενοφῶντα ὅτι θὰ πράξουν τοῦτο ἔρχονται εἰς τὸν Μηδοσάδην· ἀφ' οὗ δὲ ἤκουσαν τὴν ἀξίωσιν αὐτοῦ περὶ ἀναχωρήσεως τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῆς χώρας του, ἀπαιτοῦν ἀπειλητικῶς νὰ δοθῇ εἰς τὸ στρατεῦμα ὁ ὀφειλόμενος μισθός, διότι ἄλλως εἶναι ἔτοιμοι νὰ βοηθήσουν αὐτοὶ τοὺς Ἕλληνας, νὰ τιμωρήσουν δὲ ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι παρὰ τοὺς δοθέντας ὄρκους τοὺς ἀδικοῦν. Τότε ὁ Μηδοσάδης προτείνει νὰ ἔλθουν αὐτοὶ οὗτοι οἱ Λάκωνες εἰς τὸν Σεύθην διὰ νὰ καταπέσουν αὐτὸν περὶ τοῦ μισθοῦ ἢ, ἂν δὲν θέλουν νὰ ἔλθουν αὐτοί, ν' ἀποστείλουν μαζί του τὸν Ξενοφῶντα καὶ ὑπόσχεται ὅτι καὶ αὐτὸς θὰ συμπράξῃ διὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ μισθοῦ. Ὁ Χαρμίτης καὶ ὁ Πολύνικος ἀποστέλλουν τὸν Ξενοφῶντα· οὗτος δ' ἔλθων εἰς τὸν Σεύθην λέγει ὅτι καὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡ τιμὴ καὶ τὸ συμφέρον του καὶ ἡ εὐημερία τοῦ κράτους του ὑπαγορεύουν εἰς αὐτὸν νὰ ἐκκληρώσῃ τὰς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὑποχρεώσεις του. Ὁ Σεύθης πεισθεὶς εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ξενοφῶντος ὑπόσχεται νὰ πράξῃ τοῦτο· καὶ πράγματι τὴν ἐπομένην ἡμέραν δίδει οὗτος εἰς τὸν Ξενοφῶντα ὄχι χρήματα — διότι δὲν εἶχε —, ἀλλὰ βόας καὶ πρόβατα καὶ αἰχμαλώτους· ὅλα ταῦτα παραλαβὼν ὁ Ξενοφῶν ἐπιστρέφει εἰς τὸ στρατεῦμα καὶ ἰδὼν τὸν Χαρμίτην καὶ τὸν Πολύνικον παραδίδει εἰς αὐτοὺς τὰ κομισθέντα· οὗτοι δὲ πωλήσαντες αὐτὰ διαμοιράζονται τὸ ἐκ τῆς πωλήσεως χροῆμα εἰς τοὺς στρατιώτας. Μετὰ ταῦτα ὁ Ξενοφῶν ἠτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν πατρίδα του· ἀλλὰ φίλοι του προσελθόντες τὸν καταπέθουν νὰ παραμείνῃ, ἕως ὅτου παραδώσῃ τὸν στρατὸν εἰς τὸν Θίβρωνα].

Δ'. Ἐπιστροφή τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τέλος τῆς ἐκστρατείας.

(8, 1—8, 24)

Ἐντεῦθεν διέπλευσαν εἰς Λάμφακον, καὶ ἀπαντᾷ τῷ Ξενο- § 1—4
φῶντι Εὐκλείδης, μάντις Φλιάσιος, ὁ Κλεαγόρου υἱός, τοῦ τὰ ἐντοίχια ἐν Λυκαίῳ γεγραφότος. οὗτος συνήδετο τῷ Ξενοφῶντι, ὅτι ἐσέσωστο, καὶ ἠρώτα αὐτόν, πόσον χρυσίον ἔχει. ὁ δ' αὐτῷ ἐπομόσας εἶπεν ἢ μὴν ἔσσεσθαι μηδὲ ἐφόδιον ἰκανὸν οἴκαδε ἀπίονται, εἰ μὴ ἀπόδοιτο τὸν ἵππον καὶ ἂ ἀμφ' αὐτόν εἶχεν. ὁ δ' αὐτῷ οὐκ ἐπίστευεν. ἐπεὶ δ' ἔπεμφαν Λαμφακηνοὶ ξένια τῷ Ξενοφῶντι καὶ ἔθυσε τῷ Ἀπόλλωνι, παρεστήσατο τὸν Εὐκλείδην· ἰδὼν δὲ τὰ ἱερά ὁ Εὐκλείδης εἶπεν, ὅτι πείθοιτο αὐτῷ μὴ εἶναι χρήματα. « Ἄλλ' οἶδα », ἔφη, « ὅτι, κἂν μέλλῃ ποτὲ ἔσσεσθαι, φαίνεται τι ἐμπόδιον, ἂν μηδὲν ἄλλο, σὺ σαυτῷ ». συνωμολόγει ταῦτα ὁ Ξενοφῶν. ὁ δὲ εἶπεν· « Ἐμπόδιος γάρ σοι ὁ Ζεὺς ὁ μελιχίος ἐστί », καὶ ἐπήρητο, εἰ ἤδη θύσειεν, « ὡς περ οἴκοι », ἔφη, « εἰώθειν ἐγὼ ὑμῖν θύεσθαι καὶ ὀλοκαυτεῖν ». ὁ δ' οὐκ ἔφη, ἐξ ὅτου ἀπεδήμησε, τεθυκέναι τούτῳ τῷ θεῷ. συνεβούλευσεν οὖν αὐτῷ θύεσθαι, καθὰ εἰώθει, καὶ ἔφη συνοίσειν ἐπὶ τὸ βέλτιον.

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὁ Ξενοφῶν προσελθὼν εἰς Ὀφρύνιον ἐθύετο § 5—6
καὶ ὀλοκαυτεῖ χοίρους τῷ πατρίῳ νόμῳ, καὶ ἐκαλλιέρει. καὶ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀφικνεῖται Βίων καὶ Ναυσικλείδης χρήματα δώσοντες τῷ στρατεύματι, καὶ ξενοῦνται τῷ Ξενοφῶντι καὶ ἵππον, ὃν ἐν Λαμφάκῳ ἀπέδοτο πεντήκοντα δαρεικῶν, ὑποπτεύοντες αὐτὸν δι' ἔνδειαν πεπρακέναι, ὅτι ἤκουον αὐτὸν ἤδεσθαι τῷ ἵππῳ, λυσάμενοι ἀπέδωσαν καὶ τὴν τιμὴν οὐκ ἤθελον ἀπολαβεῖν.

Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ τῆς Τρωάδος καὶ ὑπερβάντες τὴν § 7—8

Ἴδην εἰς Ἄντανδρον ἀφικνοῦνται πρῶτον, εἶτα παρὰ θάλατταν πορευόμενοι τῆς Μυσίας εἰς Θήβης πεδίον. ἐντεῦθεν δι' Ἀδραμυττίου καὶ Κυτωνίου εἰς Καΐκου πεδίον ἐλθόντες Πέργαμον καταλαμβάνουσι τῆς Μυσίας.

§ 24 Ἐν τούτῳ Θίβρων παραγενόμενος παρέλαβε τὸ στράτευμα καὶ συμμίσας τῷ ἄλλῳ Ἑλληνικῷ ἐπολέμει πρὸς Τισσαφέρην καὶ Φαρνάδαζον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 1—2. *παρεῖναι*, ἀπαρέμφ. τοῦ *πάρεμι* (*παρὰ* + *εἰμι*) εἶμαι παρῶν, παρευρίσκομαι.— *μεταπέμπομαι* προσκαλῶ.— *ἀρχή* ἡ διοικουμένη ὑπό τινος χώρα, ἡ σατραπεία.— *σατραπῆς* παρὰ Πέρσαις ἐλέγετο ὁ διοικητῆς μιᾶς ἐκ τῶν εἴκοσι μεγάλων διοικήσεων ἢ σατραπειῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἦτο διηρημένον τὸ Περσικὸν κράτος.— *ἀποδείκνυμι* διορίζω.— *Καστωλὸς* πόλις τῆς Λυδίας, πιθανῶς πλησίον τῶν Σάροδεων· ἡ παρ' αὐτὴν πεδιάς (*Καστωλοῦ πεδίον*) ἦτο ὁ τόπος, ὅπου ἐγίνοντο αἱ ἐπιθεωρήσεις τῶν στρατευμάτων τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν σατραπείαν τοῦ Κύρου.— *Τισσαφέρνης* σατραπῆς τῆς Καρίας.— *δπλίτης* ὁ στρατιωτῆς ὁ ὀπλισμένος μετ' ἄρμα, θώρακα, ξίφος, κνημίδας, ἀσπίδα μεγάλην καὶ δόρυ.— *Παρράσιος* ὁ ἐκ τῆς Παρρασίας, ἡ ὁποία εἶναι χώρα τῆς Ἀρκαδίας.

§ 3. *κατέστη*, ἀόφ. τοῦ *καθίσταμαι*· *καθίσταμαι εἰς τὴν βασιλείαν* γίνομαι βασιλεὺς.— *ἐπιβουλεύω τινι* σχεδιάζω κακὸν κατὰ τινος.— *ἀποκτενῶν*, μέλλων τοῦ *ἀποκτείνω*· *ὡς ἀποκτενῶν* μετὸν σκοπὸν νὰ τὸν φονεύσῃ.— *ἐξαιτοῦμαι τινα* ζητῶ ὡς χάριν τὴν σωτηρίαν τινός, μετὰ παρακλήσεις σφῶζω τινά.

§ 4—5. *ὡς ἀφ' οὔ*·— *ἀτιμάζομαι* προσβάλλομαι, ἐντροπιάζομαι.— *βουλεύομαι* σκέπτομαι.— *ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ* πῶς νὰ μὴ εἶναι πλέον εἰς τὴν ἔξουσίαν τοῦ ἀδελφοῦ του.— *ὑπάρχω τινι* εἶμαι ἐξ ἀρχῆς ὑπὲρ τινος, ὑποστηρίζω

τινά.— *φιλῶ* ἀγαπῶ.— *δοσις ἀφικνοῖτο* ὅποιος ἤρχετο.— *διατιθεῖς*, ἐνεστ. μετοχ. τοῦ *διατίθημι*(τινα) διαθέτω, περιποιουμαί(τινα).— *ἐπιμελοῦμαι* φροντίζω.— *ὥς ἵνα*.— *εὐνοϊκῶς ἔχω τινί* εὐνοϊκῶς διάκειμαι (εἶμαι ἀφωσιωμένος) πρὸς τινα.

§ 6—7. *δύναμις* στρατιωτικὴ δύναμις, στράτευμα.— *ὡς μάλιστα ἐδόνατο ἐπικρουπτόμενος* ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον κρουφίως.— *ὅτι ἀπαρασκευότατον* ὅσον τὸ δυνατόν ἐντελῶς ἀπαρασκευον.— *ὧδε* ὡς ἐξῆς, κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον.— *ποιῶμαι τὴν συλλογὴν* συλλέγω, συναθροίζω.— *φυλακὴ* φρουρά.— *λαμβάνειν* νὰ στρατολογοῦν, νὰ προσλαμβάνουν ὡςμισθοφόρους.— *βέλτιστος* ἰκανώτατος, γενναιότατος.— *ὡς ἐπιβουλεύοντος Τισσ.* προφασιζόμενος ὅτι ὁ Τισσ. *ἐπεβούλευε*.— *τὸ ἀρχαῖον* πρότερον.— *ἀφειστήκεσαν*, ὑπερσυντλκ. τοῦ *ἀφίσταμαι* ἀποχωρίζομαι ἀπὸ τινος δι' ἐπαναστάσεως, ἀποστατῶ.— *προαισθόμενος*, ἀόρ. τοῦ *προαισθάνομαι* πληροφοροῦμαι ἐγκαίρως.— *ἐκβάλλω* ἐξορίζω.— *ὑπολαμβάνω τοὺς φεύγοντας* ὑποδέχομαι τοὺς ἐξορίστους.— *πειρῶμαι* προσπαθῶ.— *κατάγω τινὰ* ἐπιναφέρω τινὰ εἰς τὴν πατρίδα του.— *ἐκπεπτωκότας*, ποικμ. τοῦ *ἐκπίπτω* ἐξορίζομαι.— *αὖ* πάλιν.

§ 8. *ἀξίῳ* ἔχω τὴν ἀξίωσιν.— *οἷ* = *ἐαντῶ* (τῷ Κύρῳ).— *συμπράττω τινί τι* βοηθῶ τινα εἰς τι.— *ἀμφὶ τὰ στρατεύματα* εἰς συντήρησιν τῶν στρατευμάτων.— *ἄχθομαι* δυσαρεστοῦμαι.— *ἀποπέμπω* ἀποπέλλω.— *οἱ γινόμενοι δασμοὶ* οἱ εἰσπραττόμενοι φόροι.

§ 9. *Χερρόνησος* ἢ Θορακικὴ χερσόνησος ἢ παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον.— *κατ' ἀντιπέρασ* ἀπέναντι.— *Ἄβυδος* πόλις τῆς Μ. Ἀσίας παρὰ τὸν στενώτατον πόρον τοῦ Ἑλλησπόντου.— *φυγάς* ἐξόριστος.— *συγγενόμενος*, ἀόρ. τοῦ *συγγίγνομαι* (τινι) συναναστρέφομαι (τινα), γνωρίζομαι μέ τινα.— *ἠγάσθη*, ἀόρ. τοῦ *ἀγαμαι* θαυμάζω, ἐκτιμῶ.— *μύριοι* δέκα χιλιάδες.— *δαρεικὸς* νόμισμα χρυσοῦν κοπὲν ἐπὶ τοῦ βασιλέως Δαρείου· εἶχεν ἀξίαν 20 δραχμῶν ἀττικῶν.— *χρυσίον* χρυσᾶ νομίσματα, χρήματα.— *ὀρμῶμαι* ξεκινῶ, ἔχω ὀρμητήριον.— *ὑπὲρ Ἑλλήσπον-*

τον πέραν τοῦ Ἑλλησπόντου.— *συμβάλλομαι τινι* συνεισφέρω εἰς τινα.— *τροφή* διατροφή, συντήρησις.— *ἐκῶν, ἐκοῦσα, ἐκὼν* θέλων, ἐκουσίως, θεληματικῶς.— *τὸ στράτευμα λανθάνει τρεφόμενον* τὸ στράτευμα συντηρεῖται κρυφίως.

§ 10. *ξένος* φίλος (ἐκ ξένης χώρας).— *οἶκοι* ἐν τῇ πατρίδι.— *ἀντιστασιώτης* ἀντίπαλος πολιτικός.— *αἰτῶ τινα μισθὸν* ζητῶ παρὰ τινος μισθόν.— *εἰς δισχιλίους ξένους* διὰ δύο χιλιάδαςμισθοφόρους, πρὸς διατροφήν δύο χιλιάδωνμισθοφόρων.— *ὡς περιγενόμενος ἂν* = *νομίζων ἂν περιγενέσθαι* περιγίγνομαι τινος ὑπερτερῶ τινος, καταβάλλω τινά.— *δέομαι τινος* παρακαλῶ τινα.— *πρόσθεν* πρότερον.— *καταλύω πρὸς τινα* συμφιλοῦμαι μετὰ τινος.— *συμβουλεύομαι τινι* ζητῶ τὴν συμβουλήν τινος.

§ 11. *κελεύω τινὰ* προτρέπω, παρακαλῶ τινα.— *παραγενέσθαι*, ἀόρ. τοῦ *παραγίγνομαι* προσέρχομαι.— *ὡς βουλόμενος* διότι δῆθεν ἐπεθύμει, προφασιζόμενος ὅτι ἐπεθύμει.— *Πισίδαι* κάτοικοι τῆς Πισιδίας, χώρας εἰς τὰ Ν. τῆς Μ. Ἀσίας.— *πράγματα παρέχω τινί* ἐνοχλήσεις παρέχω εἰς τινα, ἐνοχλῶ τινα.— *Στυμφάλιος* ὁ ἐκ τῆς Στυμφάλου, πόλεως τῆς βορείου Ἀρκადίας.— *ὡς πολεμήσων Τισσαφέρνει* προφασιζόμενος ὅτι θὰ πολεμήσῃ κατὰ τοῦ Τισσαφέρνου.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 2.

§ 1. *δοκεῖ τινι* φαίνεται καλὸν εἰς τινα, ἀποφασίζει τις.— *ἦδη* πλέον.— *τὴν πρόφασιν ποιῶμαι* προφασίζομαι.— *ὡς ἐπὶ τούτους* δῆθεν ἐναντίον τούτων.— *ἐνταῦθα* τότε.— *ἦκειν* νὰ ἔλθῃ.— *συναλλαγέντι*, ἀόρ. τοῦ *συναλλάττομαι* (πρὸς τινα) συμφιλοῦμαι (μετὰ τινος).— *προειστήκει*, ὑπερσυντλκ. τοῦ *προΐσταμαι* τινος εἶμαι προϊστάμενος, ἀρχηγός (τινος).— *τὸ ξενικὸν* τὸ μισθοφορικὸν στράτευμα.

§ 2—3. *ὑποσχόμενος*, ἀόρ. τοῦ *ὑπισχνοῦμαι* ὑπόσχομαι.— *καταπράττω τι καλῶς* φέρω τι εἰς αἴσιον πέρας, τελειώνω τι με

τὸ καλό.— *οἴκαδε* εἰς τὴν πατρίδα.— *ἠδέως* εὐχαρίστως.— *πιστευώ τινι* ἔχω ἐμπιστοσύνην εἰς τινά.— *παρήσαν*, παρατκ. τοῦ *πάρεμι* προσέρομαι.— *δῆ* λοιπόν.— *εἰς* καὶ *ὡς* (πρὸ τῶν ἀριθμητικῶν) περίπου.— *γυμνῆς* (ἢ *γυμνήτης*) ἐκαλεῖτο ὁ ἑλαφρῶς ὀπλισμένος στρατιώτης, ὁ ὁποῖος ἔφερεν ἢ σφενδόνην (*σφενδονήτης*) ἢ ἀκόντιον (*ἀκοντιστής*) ἢ τόξον (*τοξότης*).— *πελιαστής* ἐκαλεῖτο ὁ φέρων δόρυ, ξίφος καὶ μικρὰν ἡμισεληνοειδῆ ἀσπίδα, τὴν *πέλιτην*.— *στρατεύομαι ἀμφὶ Μίλητον* πολιορκῶ τὴν Μίλητον.

§ 4. *κατανοῶ τι* ἀκριβῶς πληροφοροῦμαι τι.— *ἠγησάμενος*, ἀόρ. τοῦ *ἠγοῦμαι* νομίζω.— *ἢ ὡς ἐπὶ Πισιδας* παρὰ ὅση ἐχειράζετο (διὰ τὰ ἐκστρατεύσει) ἐναντίον τῶν Πισιδῶν.— *ὡς βασιλέα* πρὸς τὸν βασιλέα.— *ἢ ὅσον*.— *στόλος* ἢ πρὸς ἐκστρατείαν παρασκευή, ἢ ἐπιστρατεία.— *ἀντιπαρασκευάζομαι* παρασκευάζομαι καὶ ἐγὼ ἐπίσης.

§ 5—6. *εἴρηκα*, παρκμ. τοῦ *λέγω*.— *δροῶμαι* ξεκινῶ.— *ἐξελαύνω* προχωρῶ.— *σταθμὸς* στρατιωτικὴ πορεία μιᾶς ἡμέρας.— *παρασάγγης* περσικὸν μέτρον μήκους ἴσον πρὸς ὃ περίπου χιλιόμετρα, στρατιωτικὴ πορεία μιᾶς ὥρας.— *εὖρος* πλάτος.— *πλέθρον* μέτρον μήκους 100 ποδῶν ἢ 31 μέτρων.— *ἐπήν*, παρατκ. τοῦ *ἔπειμι* εἶμαι ἐπάνω.— *ἐξευγμένη*, παρκμ. τοῦ ὁ. *ζεύγνυμαι*. *ἐξευγμένη ἐπὶ πλοίοις* κατασκευασμένη διὰ ζεύξεως διὰ συνδέσεως ἐπὶ πλοίων.— *οἰκοῦμαι* κατοικοῦμαι.— *εὐδαίμων* (πόλις) εὐφορος, πλουσία.— *Δόλοπες* λαὸς Θεσσαλικὸς πλησίον εἰς τὴν Πίνδον.— *Αἰνιᾶνες* λαὸς Θεσσαλικὸς πλησίον τῆς Οἴτης καὶ τοῦ Σπερχειοῦ.— *Ὀλύνθιοι* κάτοικοι τῆς Ὀλύνθου, πόλεως τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου.

§ 7—8. *βασιλεία* (δηλ. *δῶματα*) ἀνάκτορα.— *παράδεισος* περιφραγμένος τόπος ἀναψυχῆς καὶ διασκεδάσεως, κατάφυτος καὶ πλήρης ἀγρίων ζώων.— *θηρεῦω ἀπὸ τοῦ ἵππου* κυνηγῶ ἔφιππος.— *ερυμνὸς* δυχρός.— *ἐμβάλλει* (δηλ. *τὰ ὕδατα*) χύνεται.— *ἐκδεῖραι*, ἀόρ. τοῦ *ἐκδέρω*.— *Μαρσύας* ἐκ Φρυγίας, εὔρε τὸν αὐλόν, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀπορροίπει ἢ Ἀθηναῖα, διότι ἠσχίμιζε τὸ πρόσωπόν της, ὅτε ἔπαιζε.— *ἐρίζω τινι* φιλονικῶ πρὸς τινά.—

οἷ—*ἐαντῶ* (δηλ. τῶ Ἀπόλλωνι).— *σοφία* μουσικὴ τέχνη.— *ἄντρον* σπήλαιον.— *ἠτιηθεῖς*, ἀόρ. τοῦ *ἠτιῶμαι* νικῶμαι.— *τῆ μάχη*, τῆ ἐν Σαλαμῖνι (480 π. X.).

§ 9—10. *ἄμα* συγχρότως.— *ἐξέτασις* ἐπιθεώρησις.— *ἀριθμὸς* ἀριθμησις.— *ἐγένετο* εὐρέθησαν.— *θύω τὰ Δύκαια* μετὰ θυσιῶν ἐορτάζω τὰ *Δύκαια*, ἐορτὴν τοῦ Δυκαίου Διὸς ἐν Ἀρκαδίᾳ.— *τίθημι ἀγῶνα* διοργανῶν, προκηρῦσσω ἀγῶνα.— *τὸ ἄθλον* τὸ βραβεῖον.— *στλεγγίς* κόσμημα χρυσοῦν ἢ ἐπίχρυσον ἐν εἴδει κτενίου, τὸ ὁποῖον ἐφόρουν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἀντὶ στεφάνου συνήθως *οἱ θεωροὶ* κατὰ τὰς ἐορτάς.

§ 11—13. *ἰόντες*, μετκ. τοῦ *ἔρχομαι*.— *αἱ θύραι* (Κύρου) ἢ σκηνὴ (τοῦ Κύρου).— *ἐλπίδας λέγων διάγω* πάντοτε λέγω λόγους παρέχοντας ἐλπίδας.— *δῆλός εἰμι* φαίνομαι.— *ἀνῶμαι* λυπούμαι, στενοχωροῦμαι.— *τρόπος* χαρακτήρ.— *ἡ Κίλισσα* ἢ βασίλισσα τῆς Κιλικίας.— *φυλακὴ* σωματοφυλακὴ.— *Ἀσπένδιος* ὁ ἐκ τῆς Ἀσπένδου, πόλεως τῆς Παμφυλίας εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν.— *Σάτυρος* σύντροφος καὶ ἀκόλουθος τοῦ Διονύσου.— *θηρεῦσαι*, ἀόρ. τοῦ *θηρεῦω* συλλαμβάνω.— *κεράσας*, ἀόρ. τοῦ *κεράννυμι* (τί τινι) ἀναμιγνύω τι μετὰ.

§ 14—16. *δεηθῆναι*, ἀόρ. τοῦ *δέομαι* τινος παρακαλῶ τινά.— *νόμος* συνήθεια.— *ταχθῆναι*, ἀόρ. τοῦ *τάττομαι* παρατάσσομαι.— *σιῆναι*, ἀόρ. τοῦ *ἴσταμαι* στέχομαι.— *ἐπὶ τετάρων* εἰς βάθος τεσσάρων ἀνδρῶν.— *θεωρῶ* ἐπιθεωρῶ.— *παρλαύνω* περῶ ἐμπροσθέν τινος.— *ἔλη* τμήμα ἵππικου 64 ἀνδρῶν.— *τάξις* τμήμα πεζικοῦ 100 ἀνδρῶν.— *ἄρμα* πολεμικὴ ἄμαξα μετὰ δύο τροχούς, ὀπίσω μόνον ἀνοικτὴ καὶ ἀσκεπής, δεχομένη ὀρθίους τὸν πολεμιστὴν καὶ τὸν ἠνίοχον.— *ἀρμάμαξα* ἄμαξα μετὰ τεσσάρων τροχούς, ὀπίσω καὶ ἐπάνω κλειστὴ, εἰς δὲ τὰ πλάγια μόνον μετὰ παραπετάσματα, χρησιμεύουσα εἰς τὰς ὁδοιπορίας πρὸς μεταφορὰν περιφανῶν προσώπων, ἰδίως δὲ γυναικῶν.— *κράνος* περικεφαλαία.— *χιτῶν* μαλακὸν τι ἔνδυμα, τὸ ὁποῖον ἐφόρουν κατάσκα ὡς ὑποκάμισον.— *φοινικοῦς* ἐρυθρός.— *κνημίδες* καλύματα ἀπὸ χαλκῶν, προφυλάσσοντα τὰς κνήμας ἀπὸ τὰ γόνατα ἕως τὰ σφυρά.— *ἀσπίς* δύο εἶδη ἀσπίδων ὑπῆρχον 1) ἡ μεγάλη

ῥοειδῆς ἀσπίς, ἡ ὁποία ἐκάλυπτεν ὅλον τὸ σῶμα τοῦ ἀνδρός, καὶ 2) ἡ μικροτέρα κυκλικὴ ἀσπίς, ἡ ὁποία ἐκάλυπτε τὸν ὀπίσθιον ἀπὸ τοῦ γόνου ἕως τὴν σιαγόνα. — **ἐκκαλύπτομαι** ξεσκεπάζομαι· **ἀσπίς ἐκκεκαλυμμένη** χωρὶς τὸ (συνήθως δερμάτινον) κάλυμμά της.

§ 17—18. **ἐπειδὴ** ἀφ' οὗ. — **φάλαγξ** ὁ ὅλος στρατός (παρατεταγμένος πρὸς μάχην). — **προβάλλομαι** προτείνω. — **ἐπιχωρῶ** ἐπέρχομαι. — **προεῖπον**, ἀόρ. τοῦ **προαγορεύω** (**τί τινι**) προκηρύσσω, ἀνακοινώνω (τι εἰς τινά). — **ἐπῆσαν**, παρτακτ. τοῦ **ἐπέρχομαι**. — **ἐκ τούτου** μετὰ ταῦτα. — **θάπτον προϊόντων**, δηλ. **αὐτῶν** (τῶν στρατιωτῶν) ἐπειδὴ ταχύτερον (τοῦ δέοντος) ἐπροχώρουν αὐτοί. — **ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου** μόνοι των, ἄνευ διαταγῆς. — **δρόμος γίνεταί τοις στρατιώταις** = **τρέχουσιν οἱ στρατιῶται**. — **σκηναί** στρατόπεδον. — **οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς** οἱ μικροέμποροι, οἱ πωληταί. — **τὰ ὄνια** τὰ πρὸς πώλησιν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἔμπορεύματα. — **ἦσθη**, ἀόρ. τοῦ **ἡδομαι** εὐχαριστοῦμαι.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 8.

§ 1—3. **πλήθω** εἶμαι πλήρης· **ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν** ἦτο περίπου ἡ ὥρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀγορὰ εἶναι πλήρης ἀνθρώπων (ἀπὸ τῆς 9 π. μ.—12). — **σταθμός** κατάλυμα (πρὸς διαμονὴν στρατιωτῶν). — **ἠνίκα** ὅτε. — **προφαίνομαι** φαίνομαι μακρόθεν. — **ἐλαύνω ἀνὰ κράτος** τρέχω (ἔφιππος) μετ' ὅλην τὴν δυνατὴν ταχύτητα. — **ἐντυγχάνω τινὶ** συναντῶ τινά. — **τάραχος** ταραχή. — **αὐτίκα** ἀμέσως. — **δοκῶ** νομίζω. — **ἐπιπεσεῖσθαι**, μέλλ. τοῦ **ἐπιπίπτω**. — **θώραξ** ὄπλον προφυλακτικόν· ἐσκεπάζε τὸ ἄνω τῆς κοιλίας μέρος τοῦ σώματος· ἀπετελεῖτο ἀπὸ δύο μεταλλίνας πλάκας. — **ἐνέδν**, ἀόρ. τοῦ **ἐνδύομαι**. — **παλιτὸν** ἀκόντιον. — **καθίσταμαι** τοποθετοῦμαι.

§ 4—7. **σπουδῆ** βία, ταχύτης. — **ἐχόμενος** (δηλ. **τοῦ Κλεάρχου**) πλησίον τοῦ Κλεάρχου. — **ἔσχε**, ἀόρ. τοῦ **ἔχω** καταλαμβάνω. — **ἔστησαν**, ἀόρ. τοῦ **ἵσταμαι** λαμβάνω θέσιν, τοποθετοῦμαι. — **τὸ πελταστικὸν** οἱ πελτασταί. — **ὑπαρχος** ὑπαρχηγός. — **ὅσον** περίπου. — **παραμηνίδια** καλύμματα προφυλάσσοντα τοὺς

μηρούς. — **ψιλή** γυμνή, ἀπροφύλακτος. — **καθίσταμαι εἰς τὴν μάχην** προσέρχομαι, πορεύομαι εἰς τὴν μάχην. — **προμετωπίδια** καλύμματα προφυλάσσοντα τὸ μέτωπον. — **προστερνίδια** καλύμματα προφυλάσσοντα τὸ στήθος.

§ 8—11. **οὐπω καταφανῆς εἶμι** δὲν εἶμαι ἀκόμη φανερός, δὲν φαίνομαι ἀκόμη. — **δείλη** δειλινόν. — **χρόνῳ συχνῶ ὕστερον** μετὰ πολὺν χρόνον. — **μελανία** μαυρίλα, μαῦρον σύννεφον. — **ἐπὶ πολὺ** εἰς μεγίστην ἔκτασιν. — **τάχα δὴ** εὐθύς πλέον. — **ἐχόμενοι** (δηλ. **τούτων ἦσαν**) κατόπιν τούτων ἦσαν. — **γεροφόροι** στρατιῶται φέροντες **γέροντα**, δηλ. τετραγώνους ἐπιμήκεις ἀσπίδας πλεγμένας ἀπὸ λυγαριάν. — **ποδήρης** ὁ φθάνων μέχρι τῶν ποδῶν. — **κατὰ ἔθνη** χωριστὰ κατὰ ἔθνη. — **πλαίσιον** τετραγώνος παρατάξις. — **διαλείπω** ἀπέχω. — **συχνὸν** πολὺ. — **δὴ** ὡς γνωστόν. — **ἀποτεταμένα**, παρτακτ. τοῦ **ἀποτείνομαι** ἐκτείνωμαι. — **δίφρος** τὸ μέρος τοῦ ἄρματος, ὅπου ἐστέκετο ὁ ὀδηγῶν τὸ ἄρμα, ὁ ἠνίοχος. — **ὡς διακόπτειν** = **ὥστε διακόπτειν**. **διακόπτω** κόπτω εἰς δύο, κατακόπτω. — **ὅτω ἐντυγχάνοιεν** ὅσους συνήντων. — **γνώμη** σκοπός. — **ἐλῶντα**, μέλλ. τοῦ **ἐλαύνω**. **ὡς ἐλῶντα (τὰ ἄρματα) καὶ διακόποντα (αὐτάς, δηλ. τὰς τάξεις)** νὰ εἰσορμήσουν... καὶ νὰ διασπᾶσουν. — **παρακελεύομαι τινὶ** προτρέπω τινά. — **ψεύδομαι τοῦτο** ἀπατώμαι εἰς τοῦτο. — **ὡς ἀνυστὸν (ἦν)** ὅσον ἦτο δυνατόν. — **ἐν ἴσῳ (βήματι)** με κανονικὸν βῆμα.

§ 12—13. **παρελαύνω** παρέρχομαι (περῶν) ἔφιππος. — **κἂν** καὶ ἐάν. — **στίφος** πυκνὸν πλήθος. — **ἔξω** πέραν. — **περιῆν**, παρτακτ. τοῦ **περίεμι** εἶμαι ὑπέρτερος, ὑπερέχω. — **ἀποσπῶ** ἀπομακρύνω. — **ἐκατέρωθεν** καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη. — **μέλει μοι** φροντίζω. — **καλῶς ἔχει (τὸ πρᾶγμα)** τὸ πρᾶγμα ἀποβαίνει καλῶς, τὰ πράγματα πάνε καλά.

§ 14—16. **ὀμαλῶς** με κανονικὸν βῆμα. — **προῆει**, παρτακτ. τοῦ **προέρχομαι** προχωρῶ. — **ἔτι** ἀκόμη. — **οὐ πάνυ πρὸς τινὶ** οὐχὶ πολὺ πλησίον τινός. — **καταθεῶμαι** παρατηρῶ μετὰ προσοχῆς. — **ἐκατέρωσε** καὶ πρὸς τὸ ἐν μέρος καὶ πρὸς τὸ ἄλλο. — **ὑπήλασε**, ἀόρ. τοῦ **ὑπελαύνω** προχωρῶ ἔφιππος. — **ὡς συναντή-**

σαι=ὥστε συναντήσαι.— ἤρτετο, ἀόρ. τοῦ ἔρωτώ.— ἐπιστήσας, ἀόρ. τοῦ ἐπίστημι σταματῶ (τὸν ἵππον).— *Ιερά* τὰ μαντικά σημεῖα τὰ φαινόμενα εἰς τὰ σπλάγγνα τῶν θυσιάζομένων ζῴων.— *σφάγια* τὰ μαντικά σημεῖα τὰ παρατηρούμενα εἰς τὰ πρὸς θυσίαν ζῶα πρὸ τῆς σφαγιάσεως καὶ κατ' αὐτήν.— *ἰόντος* νὰ διέρχεται (νὰ περνᾷ).— *παρέρχεται δεύτερον* διέρχεται (διὰ τῶν τάξεων) δευτέραν φορὰν, ἐπιστρέφει εἰς τὸν στρατηγόν.— *καὶ ὁ* καὶ οὗτος.— *παραγγέλλω* δίδω.— *χώρα* θεοίς.

§ 17—20. *οὐκέτι διέχω* δὲν ἀπέχω πλέον.— *σιάδιον* μέτρον μήκους ἴσον πρὸς 185 περίπου μέτρα τὸ 1 στ.=3 λεπτὰ τῆς ὥρας.— *παιανίζω* ψάλλω τὸ πολεμικὸν ᾄσμα.— *ἤρχοντο*, παρτικ. τοῦ ἄρχομαι ἀρχίζω, κάμνω ἀρχήν.— *ἀντίος ἔρχομαι τινι* βαδίζω ἐναντίον τινός.— *ἐκκυμαίνω* ἐξέρχομαι ἀπὸ τὴν γραμμὴν.— *θεῖν*, ἀπαρμφ. τοῦ θέω τρέχω· *δρόμῳ θεῶ* προχωρῶ μετὰ χὴν βηματισμόν.— *φθέγγομαι* ἐκβάλλω κραυγὴν, κραυγάζω.— *οἶον* καθ' ὃν τρόπον.— *Ἐννάλιος* ὁ θεὸς τοῦ πολέμου Ἄρης.— *ἐλελίξω* ἀλαλάζω, κραυγάζω τὴν πολεμικὴν κραυγὴν *ἐλελεῦ* ἢ *ἀλαλά*.— *τόξευμα* τὸ διὰ τοῦ τόξου ἠιπτόμενον βέλος.— *ἐξικνοῦμαι* φθάνω εἰς τὸν σκοπόν.— *ἐκκλίνω* στρέφω τὰ νῶτα.— *ἐνταῦθα δὴ* τότε πλέον.— *κατὰ κράτος* μετ' ὅλην τὴν δύναμιν.— *προῖδοιεν*, ἀόρ. τοῦ προορῶ βλέπω ἀπὸ μακρὰν.— *δίισταμαι* διαχωρίζομαι, ἀνοίγω δρόμον.— *ἔστιν ὅστις* τίς, κάποιος.— *κατελήφθη*, ἀόρ. τοῦ καταλαμβάνομαι προφθάνομαι, δὲν προφθάνω νὰ φύγω.— *ἱππόδρομος* ἵπποδρόμιον.— *ἐκπλαγείς*, ἀόρ. τοῦ ἐκπλήττομαι τὰ χάνω.

§ 21—24. *τὸ καθ' αὐτοὺς* τὸ ἀπέναντί των στρατεύματα (τῶν πολεμίων).— *οὐδ' ὡς οὐδὲ οὕτως*, ὅμως δέν.— *ἐξήχθη*, ἀόρ. τοῦ ἐξάγομαι παρασύρομαι.— *συνεσπειραμένην*, παρτικ. τοῦ *συνσπειρῶμαι* συμπυκνοῦμαι.— *ἐπιμελοῦμαι* παρατηρῶ μετ' προσοχήν.— *ἦδει*, ὑπερσντικ. τοῦ οἶδα.— *ἠγοῦμαι* διοικῶ.— *ἰσχύς* στρατιωτικὴ δύναμις.— *χρηζῶ* ἔχω ἀνάγκην, ἐπιθυμῶ.— *ἄν...* *αἰσθάνεσθαι* ὅτι θὰ ἐμάνθανε.— *ἐκ τοῦ ἀντίου* ἐκ τοῦ ἀπέναντι (σώματος τῶν ἀντιπάλων).— *ἐπικάμπω* κάμνω καμπήν, στροφὴν.— *ὡς εἰς κύκλωσιν* ἵνα περικυκλώσῃ.— *δείσας*, ἀόρ.

τοῦ δέδοικα ἢ δέδια φοβοῦμαι.— *γίγνομαι ὀπισθεν* ἔρχομαι ὀπισθεν, καταλαμβάνω τὰ νῶτα.— *ἐλαύνω ἀντίος (τινὶ)* τρέχω ἐναντίον (τινός).

§ 25—27. *κατελείφθησαν*, ἀόρ. τοῦ καταλείπομαι μένω.— *δομοτράπεζοι* πιστοὶ ἀκόλουθοι τοῦ Κύρου.— *ἠνέσχετο*, ἀόρ. τοῦ ἀνέχομαι συγκρατοῦμαι, ὑπομένω.— *ἔμαι ἐπὶ τινι* ὀρμῶ, ἐπιπίτω κατὰ τινος.— *παίω* κυπῶ.— *σιέρονον* σιῆθος.— *τιτρώσκω* πληγῶν.— *ἰᾶσθαι*, ἀπαρμφ. τοῦ ἰῶμαι θεραπεύω, ἰατροεύω.— *ἀκοντίζω* κυπῶ.— *βιαίως* μετ' ἀνάγκην, μετ' ὀρμὴν.— *κεῖμαι* εἶμαι ἐξαπλωμένος, ἔχω πέσει νεκρός.

§ 28—29. *σκηπτοῦχοι* ἀνώτατοι αὐλικοὶ ὑπάλληλοι (ἴσως ὑλασπιστὰι τοῦ βασιλέως).— *περιπεσεῖν*, ἀόρ. τοῦ περιπίπτω τινὶ πίπτω, ῥίπτομαι ἐπάνω εἰς τινά.— *ἐπισφάξαι*, ἀόρ. τοῦ ἐπισφάττω τινά τινι σφάζω τινὰ ἐπάνω εἰς τινά.— *σπασάμενον*, ἀόρ. τοῦ σπῶμαι σύρω.— *ἀκινάκης* μάχαιρα.— *στρεπτός* περιδέραιον.— *ψέλιον* βραχιόλι.— *εὐνοια* ἀφοσίωσις.— *πιστότης* πίστις, τιμιότης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 10.

§ 1—4. *ἐνταῦθα δὴ* τότε λοιπόν.— *εἰσπίπτω* εἰσβάλλω.— *ἐνθεν* ἐκ τοῦ ὀπίσθου (σταθμοῦ).— *διέσχον*, ἀόρ. τοῦ διέχω ἀπομακρύνομαι.— *ὡς νικῶντες* μετ' ὅλην τὴν ἰδέαν ὅτι ἐνίκων.

§ 5. *ἦσθοντο*, ἀόρ. τοῦ αἰσθάνομαι μανθάνω.— *τὰ σκευοφόρα* αἱ ἀποσκευαὶ τοῦ στρατεύματος.— *αὐτὸν ἀφ' ἑτέρου*, ἐξ ἄλλου.— *οἴχομαι διώκων* δρομαίως καταδιώκω.— *ἴοιεν*, εὐκτ. τοῦ ἔρχομαι· *εἰ ἴοιεν* ἂν ἔπρεπε νὰ πορευθοῦν.— *ἀρήγω* βοηθῶ.

§ 6—8. *ὡς ταύτη...*— *ὡς (αὐτοῦ, τοῦ βασιλέως) προσιόντος ταύτη καὶ (ὡς) δεξόμενοι (αὐτὸν)* μετ' ὅλην τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ προσέλθῃ ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τούτου τοῦ μέρους καὶ μετ' ὅλην τὴν σκοπὴν ν' ἀντισταθοῦν κατ' αὐτοῦ.— *ἦ* (ἀπὸ ἐκεῖ) ὅπου.— *ἀπάγω* ἀποχωρῶ, ἐπιστρέφω.— *ἀναλαμβάνω* παραλαμβάνω.— *σύνοδος* συμπλοκή.— *διήλασε*, ἀόρ. τοῦ διελαύνω διέρχομαι ἔφιππος.

—κατὰ τοὺς... διὰ μέσου τῶν...—κατέκανε, ἀόρ. τοῦ κατακαίνω φονεύω.—διαστάντες, ἀόρ. τοῦ διύσταμαι (κεφ. 8, § 20).—φρόνιμος γίγνομαι φρονίμως (μετὰ περισκέψεως) ἐνεργῶ.—μειον ἔχω μειονεκτῶ, ἡττώμαι.—ἀπηλλάγη, ἀόρ. τοῦ ἀπαλλάττομαι ἀπομακρύνομαι, ἀποχωρῶ.—πόσιν εἰς τὰ ὀπίσω.—ἀναστρέφω ἐπιστρέφω.—δὴ πλέον.

§ 9—10. προσάγω ἐπέροχομαι.—περιπτύσσω περικυκλώνω.—ἀναπτύσσω ἀπλώνω, πλατύνω.—ποιοῦμαι ὀπισθεν τὸν ποταμὸν παρατάσσομαι οὕτως, ὥστε νὰ ἔχω τὸν ποταμὸν ὀπισθεν.—καὶ δὴ εὐθύς.—παραμείβομαι ἀντιπαρέροχομαι.—σχῆμα τρόπος, παράταξις.—συνῆει, παρατκ. τοῦ συνέρχομαι ἐπέροχομαι.

§ 11—15. δέχομαι ὑπομένω τὴν ἔφοδον, ἀνθίσταμαι.—ἐκ πλείονος ἐκ μεγαλύτερας ἀποστάσεως.—ἐπιδιώκω καταδιώκω.—γῆλοφος λόφος.—ἀναστρέφομαι στρεφόμενος ἵσταμαι.—ἐνεπλήσθη, ἀόρ. τοῦ ἐμπίμπλαμαι πληροῦμαι, γεμίζω.—βασιλειος βασιλικός.—σημεῖον σημαία.—ἀνατεταμένος ἀετὸς ἀετὸς με ἀνοικτὰς τὰς πτέρυγας.—πέλιη κοντός, κοντάρι.—δὴ ἤδη.—μὴν ὄμως.—ψιλῶ γυμνώνω, κενώνω.—ἴστημι τὸ στράτευμα διατάσσω νὰ σταματήσῃ τὸ στράτευμα.—τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου τὰ (συμβαίνοντα) πέραν τοῦ λόφου.—ἤλασε, ἀόρ. τοῦ ἐλαύνω πορεύομαι ἐφιππος.—ἀνὰ κράτος με ὄλην τὴν δύναμιν, με ὄλην τὴν δυνατὴν (με πολὺ μεγάλην) ταχύτητα.

§ 16—19. τίθεμαι τὰ ὄπλα θέτω (κατὰ γῆς) τὰ ὄπλα μου.—ἅμα μὲν... καὶ αὐτοὶ ἐβουλεύοντο=ἅμα μὲν... ἅμα δὲ αὐτοὶ ἐβουλεύοντο...—ἅμα μὲν... ἅμα δὲ... ἀφ' ἐνὸς μὲν... ἀφ' ἐτέρου δὲ...—παρῆει ἤρχετο (πρὸς αὐτούς).—εἰκάζω συμπεραίνω.—διώκοντα οἴχεσθαι (αὐτὸν) ὅτι (αὐτὸς) ἀπεμακρύνθη καταδιώκων (τοὺς ἐχθρούς).—ἄγομαι μεταφέρω· εἰ... ἄγοντο ἂν ἔπρεπε νὰ μεταφέρουν.—δορπηστὸς ἡ ὥρα τοῦ ἐσπερινοῦ φαγητοῦ, ἡ ἐσπέρα.—καταλαμβάνω εὐρίσκω.—χρήματα πράγματα.—σιτίον τροφιμον.—ἐνδεια ἔλλειψις.—σφοδρὸς ὑπερβολικός, μέγας.—διαδίδωμι διαμοιράζω.—ἄδειπνος ὁ μὴ προγευματίας, ἀπρογευματίστος.—δὴ ὡς γνωστόν, ὡς ἐλέχθη.—ἄριστον τὸ φαγητὸν τῆς μεσημβρίας.—διαγίγνομαι διάγω, περνῶ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 2—3. ἅμα τῇ ἡμέρᾳ κατὰ τὰ ἔσημερώματα.—σημανοῦντα, μέλλ. τοῦ σημαίνω παραγγέλλω.—ὅ,τι χρῆ τί πρέπει.—συσκευάζομαι ἐτοιμάζω τὰ πράγματά μου.—προϊέναι, ἀπαρμφ. τοῦ προέρχομαι προχωρῶ.—συμμιγνυμι τινι συναντῶ τινα.—ἐν ὁρμῇ εἰμι εἶμαι ἐτοιμος ν' ἀναχωρήσω.—ἀνέχω ἀνατέλλω.—γίγνομαι ἀπὸ τινος κατάγομαι ἀπὸ τινος.—Δαμάρατος Λακεδαιμόνιος βασιλεὺς ἐκθρονισθεὶς ἀπὸ τὸν συμβασιλεῦτα του Κλεομένη κατέφυγε πρὸς τὸν βουσιλεῦτα τῶν Περσῶν Δαρεῖον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔλαβεν ὡς δῶρον πόλεις τινὰς εἰς τὴν Μικρασιατικὴν χώραν Τευθρανίαν.—ὄθεν ἀπὸ ὅπου.—ἐπὶ Ἰωνίας εἰς τὴν Ἰωνίαν.—βαρέως φέρω πολὺ λυποῦμαι.

§ 4—5. ὄφελε ζῆν εἶθε νὰ ἔζη.—ἐπαγγέλλομαι ὑπόσχομαι.—καθιεῖν, μέλλ. τοῦ καθίζω.

§ 6. οἴχομαι ἔχω ἀπέλθει ὁ παρτκ. φρόνην εἶχον ἀπέλθει ἢ (ὅπως ἐνιαῦθα) ἀπῆλθον.—σίτος τροφή.—κόπτω σφάζω.—χρῶμαί τινι χρησιμοποιοῦ τι.—μικρὸν ὀλίγον.—οὐ εἰς τὸν τόπον, ὅπου.—οἰστὸς βέλος.—γέρεα ἰδ. σελ. 127.—πέλιη δόρυ, ἀκόντιον.—ἔρημος ἐγκαταλελειμμένος.—ἔψω βράζω.

§ 7—8. ἐντίμως ἔχω τιμῶμαι.—ἐπιστήμων γνώστης.—τὰ ἀμφὶ τάξεις ἢ (στρατιωτικὴ) τακτικὴ, ἢ τέχνη τοῦ νὰ παρατάσῃ τις στρατόν.—τὰ ἀμφὶ ὀπλομαχίαν ἢ ὀπλομαχητικὴ, ἢ τέχνη τοῦ νὰ μεταχειρίζεται τις τὰ ὄπλα.—ἀπέκτονε, προκμ. τοῦ ἀποκτείνω.—θῦραι ἀνάκτορα.—εὐρίσκομαί τι εὐρίσκω τι διὰ τὸν ἑαυτὸν μου, ἐπιτυγχάνω τι.

§ 9—11. βαρέως ἀκούω με ἀγανάκτησιν ἀκούω.—τοσοῦτον τόσον μόνον.—κάλλιστον καὶ ἄριστον ἐντιμώτατον καὶ ὄφελιμώτατον.—ἤξω θὰ ἐπανέλθω.—τὰ ἱερά τὰ σπλάγχνα τῶν σφαιγίων.—ἐξηρημένα βγαλμένα· προκμ. τοῦ ὁ. ἐξαιροῦμαι.—πότερα ποῖον ἐκ τῶν δύο, διὰ ποῖον ἐκ τῶν δύο λόγων.—ὡς κρα-

των ὡς νικητής.— *τί δεῖ* τίς ἢ ἀνάγκη.— *ἠγοῦμαι* νομίζω.— *ἀντιποιοῦμαι τινί τινος* διαφιλονικῶ πρὸς τινά τι.— *ἐαυτοῦ εἶναι* ὅτι εἶσθε ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του.— *παρέχω τινί* ἐπιτρέπω εἰς τινα.

§ 12—14. *ἀρετὴ* ἀνδρεία.— *οἶομαι* νομίζω.— *τὸ σῶμα* ἡ ζωή.— *οἶου*, προσκτ. τοῦ *οἶομαι*.— *εἰσὶνὰ τινι* ὁμοιάζω πρὸς τινα.— *ἄχαρις* ὁ ἐστερημένος χάριτος, ἄνοστος.— *ἴσθι*, προσκτ. τοῦ *οἶδα*.— *περιγίγνομαι* ὑπερτερῶ, ὑπερισχύω.— *ὑπομαλακίζομαι* φέρομαι μὲ τρόπον μαλακόν, μὲ κάποιαν δειλίαν.— *πολλοῦ ἄξιος γίγνομαι τινι* πολὺ ὠφελῶ τινα.— *συγκαταστρέφομαι τινι* βοηθῶ τινα νὰ καθυποτάξῃ.

§ 15—18. *ὑπολαμβάνω* λαμβάνω τὸν λόγον, διακόπτω.— *ἄσμενος* μὲ χαράν.— *τοσοῦτοι* τόσοι πολλοί.— *πράγματα* δυσχέρειαι, ἀπορίαι.— *συμβουλευομαι τινι* ζητῶ τὴν συμβουλὴν τινος.— *πρὸς θεῶν* ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν.— *οἶσει*, μέλλ. τοῦ *φέρω*.— *ἀναλέγομαι* πολλάκις λέγομαι, ἐπαναλαμβάνομαι.— *ὑπάγομαι* προσπαθῶ νὰ ἐξαπατήσω.— *πρεσβεύων* πρεσβευτής, ἀπεσταλμένος.

§ 19. *ὑποστρέφω* στρέφω ἐπιτηδεύω, μὲ πανουργίαν (τὸν λόγον).— *δόξα* προσδοκία.— *μυρτοί* ἄπειροι.— *τοι* βεβαίως.— *ἄκων, ἀκουσα, ἄκων* παρὰ τὴν θέλησιν, ἀκούσιος· *ἄκοντός τινος* ἄνευ τῆς θελήσεώς τινος.— *ὅπῃ* μὲ ὅποιον τρόπον.

§ 20—23. *πλειονος ἀξίος εἰμι* εἶμαι χρησιμώτερος.— *σπονδαὶ* ἀνακωχή, εἰρήνη.— *ὡς πολέμου ὄντος* ὅτι εἶναι πόλεμος.— *τοίνυν* λοιπόν.— *διασημαίνω* φανερώνω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3.

§ 1—2. *ἀπαγγέλλω* ἀναγγέλλω.— *προφύλακες* οἱ πρὸ τοῦ στρατοπέδου φρουροί, οἱ ὅποιοι ὠφείλον ν' ἀναγγέλλουν εἰς τοὺς στρατηγοὺς τὴν προσέγγισιν ἐχθρῶν.— *ἐπισκοπῶ* ἐπιθεωρῶ.— *σχολάζω* εὐκαιρῶ.

§ 3—5. *καθίστημι* τακτοποιῶ, παρατάσσω.— *πάντη* εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν.— *προέρχομαι* προχωρῶ, παρουσιάζομαι.— *εὐοπλος* ὁ ἔχων ὠραία ὄπλα.— *εὐειδής* ὠραίος.— *φράζω* λέγω, παραγγέλλω.— *εἰμι πρὸς τινι* εἶμαι πλησίον τινός.— *ἀνερωτῶ* ἐρωτῶ.— *πορίζω* προμηθεύω.

§ 6—7. *ταχὺ ταχέως*.— *ἐπιτέτακτο*, ὑπερσυντλκ. τοῦ *ἐπιτάττομαι* διατάσσομαι.— *πράττω τι* διαπραγματεύομαι τι.— *εἰκότα* εὐλογα, λογικά.— *ἠγεμῶν* ὁδηγός.— *ἐνθεν* εἰς μέρη, ἀπὸ τὰ ὅποια.— *σπένδομαι* κάμνω σπονδάς, συνθηκολογῶ.— *διαγγέλλω* ἀνακοινῶνω.

§ 8—9. *μεθίσταμαι τινα* ἀπομακρύνω τινά, διατάσσω τινὰ νὰ ἀποχωρήσῃ.— *καθ' ἡσυχίαν* ἀνενοχλήτως, εἰρηνικῶς.— *διατρέιβω* χρονοτριβῶ, ἀργοπορῶ.— *ἔστι(ε) ἂν* ἕως ὅτου.— *ὀκνῶ μὴ* φοβοῦμαι μήπως.— *ἀποδόξῃ*, ἄορ. τοῦ *ἀποδοκεῖ*—*ἀπαρέσκει, οὐ δοκεῖ ἀποδοκεῖ μοι* (μετ' ἀπαρμφ.) ἀποφασίζω νὰ μή...

§ 10—13. *ὀπισθοφυλακῶ* διοικῶ τὴν ὀπισθοφυλακίαν.— *ἐντυγχάνω τινί* συναντῶ τι.— *αὐλῶν* διώρυξ, ὄχετός.— *ὡς ὥστε*.— *ἐκπίπτω* (ἐπὶ δένδρων) ὀίπτομαι κατὰ γῆς.— *ἦν ἦτο* δυνατόν.— *καταμανθάνω* παρατηρῶ καλῶς.— *ὡς πῶς*.— *ἐπιστατῶ* ἐπιβλέπω, διευθύνω.— *βακτηρία* ῥάβδος.— *βλακεύω* εἶμαι νοθηρός.— *ἐπιτηδεῖος (παλεσθαι)* ὁ ἄξιος τιμωρίας.— *παίω* κτυπῶ, δέρω.— *προλαμβάνω* λαμβάνω μέρος εἰς τι ἔργον.— *συσπονδάζω* συνεργάζομαι μὲ προθυμίαν.— *οἱ εἰς τριάκοντα ἔτη γεγονότες* οἱ ἔχοντες ἡλικίαν μέχρι 30 ἐτῶν.— *ώρα* ἐποχή.— *ἄρδω* ἀρδεύω, ποτίζω.— *ἤδη* εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς.— *προφαίνομαι* παρουσιάζομαι.

§ 14—16. *ἀποδείκνυμι* ὑποδεικνύω, ὀρίζω.— *ὄξος* οἶνος ὀλίγον ξυνός.— *ἐψητός* βρασμένος.— *αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων* οἱ καρποὶ τῶν χουρμαδιῶν, οἱ χουρμάδες.— *ἔστιν* εἶναι δυνατόν.— *οἰκίτης* δοῦλος τῆς οἰκίας, ὑπηρέτης.— *δεσπότης* κύριος.— *ἀπόκειμαι τινι* εἶμαι ἀποθηκευμένος πρὸς χρῆσιν τινος.— *ἀπόλεκτος* ἐλεκτός, ἐξαιρέτος.— *ἠλέκτρον* = *τῆς ὄψεως ἠλέκτρον* ἠλεκτρον κεχριμπαίρι.— *τραγήματα* ξηροὶ καρποί.— *ἀποτίθημι* ἀποταμιεύω.— *παρὰ πότον* κατὰ τὴν οἶνοποσίαν.— *κεφαλαλής*

πρόξενος κεφαλαλγίας.—*ἐγκέφαλος* ἢ «καρδιά» ἢ ἡ «ψίχα».—*εἶδος* μορφή, ὥραία ὄψις.—*ιδιότης* τὸ ἰδιάζον, τὸ ἰδιαίτερον.—*ἡδονή* ἡδεῖα γεῦσις, νοστιμάδα· *ἡ ιδιότης τῆς ἡδονῆς* ἡ ἰδιάζουσα νοστιμάδα.—*ἐξαιροῦμαι* ἀφαιροῦμαι.—*αὐαίνομαι* ξεραίνομαι.

§ 17—20. *πιπτω εἰς ἀμήχανα* περιπίπτω (περιέρχομαι) εἰς ἀμηχανίας, δυσκολίας.—*εὕρημα ποιοῦμαι* θεωρῶ ἀνέλπιστον εὐτυχίαν μου—*πως* κἄπως, κατὰ τινα τρόπον.—*δίδωμι τινι* ἐπιτρέπω εἰς τινα.—*ἀποσφάζω τινά* ἐπαναφέρω τινά σῶον.—*οὐκ ἂν ἔχειν μοι ἀχαριστίως* ὅτι δὲν θὰ ἦτο ἀχαριστία εἰς ἐμέ, θὰ ἐγνωρίζετο χάρις εἰς ἐμέ.—*πρὸς ὑμῶν* ἐκ μέρους ὑμῶν.—*ταῦτα γινώσκω* ἔχα ταύτην τὴν γνώμην, σκέπτομαι ταῦτα.—*ἐπιστρατεύω* ἐκστρατεύω.—*κατὰ τοὺς Ἑλληνας* ὁπέναντι τῶν Ἑλλήνων.—*διελαύνω* διέρχομαι ἔφιππος.—*συνέμιξα*, ἀόρ. τοῦ *συμμίγνυμι τινι* ἐνώνομαι μέ τινα.—*ἐρέσθαι*, ἀόρ. τοῦ *ἐρωτῶ*.—*μετρίως* με μετριопάθειαν.—*εὐπρακτος* εὐκατόρθωτος· *εὐπρακτότερόν μοι ἐστί* εὐκολώτερον κατορθῶν.—*διαπράττομαι* κατορθῶν, ἐπιτυχάνω.

§ 21—23. *μεταστάντες*, ἀόρ. τοῦ *μεθίσταμαι* ἀποσύρομαι, ἀπομακρύνομαι.—*ἐν δεινῷ εἰμι* εὐρίσκομαι εἰς πολὺν δύσκολον θέσιν.—*εὖ ποιῶ* εὐεργετῶ.—*οὔτε ἔστι (τι), ὅτου ἔνεκα* οὔτε ὑπάρχει τι, διὰ τὸ ὁποῖον.—*λυπῶ τινα* ἐνοχλῶ τινα.—*ἀδικῶ* βλάπτω.—*σὺν τοῖς θεοῖς* με τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν.—*ἀμύνομαι* ἀποκρούω.—*ὑπάρχω εὖ ποιῶν τινα* κάμνω ἀρχὴν νὰ εὐεργετῶ τινα.—*ἠτιῶμαι τινος εὖ ποιῶν* εἶμαι κατώτερός τινος ὡς πρὸς τὰς εὐεργεσίας.—*εἰς γε δύναμιν* ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον δυνάμεθα.

§ 24—27. *μενόντων*, προσκτ. τοῦ *μένω* παραμένω, ἰσχύω.—*ἀγορὰν παρέχω* παρέχω τροφίμα πρὸς ἀγοράν, διευκολύνω τὸν ἐπισιτισμόν.—*φροντίζω* ἀνησυχῶ.—*σφάζω τινά* ἐπαναφέρω τινά σῶον.—*ἄξιον* ἄξιοπρεπές.—*ἔξεστι* εἶναι δυνατόν.—*πιστά λαμβάνω* λαμβάνω (ἐνορκον) διαβεβαίωσιν.—*ἢ μὴν τῷ ὄντι*, ἀληθῶς.—*φίλιος* φιλικός.—*ἀπάγω* ὀδηγῶ.—*ὅπου ἂν μὴ ἦ* ὅπου δὲν εἶναι δυνατόν.—*πρίασθαι*, ἀόρ. τοῦ *ὠνοῦμαι* ἀγοράζω.—

εἶω (-άω) ἀφίνω.—*δεήσει*, μέλλ. τοῦ *δεῖ*.—*ἀσινῶς* ἀβλοβῶς, χωρὶς νὰ προξενῇ τις βλάβην.—*σῖτα* τροφαί.

§ 28—29. *δεξιὰ (χειρ)* αὐτὴ ἐδίδετο ὡς σημεῖον ἐπιβεβαίωσιν, ὡς ἐπικύρωσις συνθήκης· *φέρω δεξιὰς* φέρω διαβεβαίωσιν, ὑποσχέσεις.—*ἄπειμι*, μέλλ. τοῦ *ἀπέρχομαι*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

§ 1—2. *Ζαπάτας* παραπόταμος τοῦ Τίγερτος.—*ὑποψία* ἀφορμαὶ πρὸς ὑποψίαν.—*ἐπιβουλή* ἐχθρική ἐνέργεια.—*συγγίγνομαι τινι* συναντῶμαι μετὰ τινος.—*εἰ πως* ἂν τυχόν.—*ἐροῦντα*, μέλλ. τοῦ *λέγω*.—*χρήζω* ἐπιθυμῶ.—*ετοίμως* με προθυμῶν.

§ 3—6. *σκοπῶ* ἐξετάζω, ἐρευνῶ με τὸν νοῦν μου.—*αἰσθάνομαι*, ἀόρ. τοῦ *αἰσθάνομαι* ἐννοῶ.—*ἐπινοῶ* ἔχω κατὰ νοῦν.—*ἐρχομαι εἰς λόγους τινι* συνομιλῶ μετὰ τινος.—*ἐξέλοιμεν*, ἀόρ. τοῦ *ἐξαιρῶ* ἀφαιρῶ, διαλύω.—*ἀπιστία* δυσπιστία.—*ἦδη* ἔως τώρα.—*φθάνω* προλαμβάνω.—*ἀνήκεστος* ἀθεράπευτος.—*μέλλω* διανοοῦμαι.—*ἀγνωμοσύνη* παρανόησις, παρεξήγησις.—*συνουσία* συνομιλία, προφορική ἐξήγησις.

§ 7. *σύννοϊδα ἐμαντῶ* ἔχω τὴν συνείδησιν, συναισθάνομαι.—*ἀπὸ ποίου τάχους* με ποίαν ταχύτητα.—*σκοτός* σκοτεινὸς τόπος.—*ἀποδραΐη*, ἀόρ. τοῦ *ἀποδιδράσκω* δραπετεύω.—*ἐχυρὸς* ὀχυρὸς.—*χωρῖον* τόπος.—*ἀποσταλή*, τοῦ *ἀφίσταμαι* ἀποστατῶ.—*πάντη* παντοχοῦ.—*ἴσον* ἐξ ἴσου.—*κρατῶ* εἶμαι κύριος, κυριαρχῶ.

§ 8—11. *οὔτω γινώσκω* ταύτην τὴν γνώμην ἔχω.—*συντίθεμαι φιλίαν* συνάπτω φιλίαν.—*κατατίθεμαι* ἐμπιστεύομαι.—*εὐπορος* εὐκολοπέραστος.—*ἀπορία* ἔλλειψις.—*διὰ σκοτούς ἢ ὁδός (ἐστί)* σκοτεινὴ (ἄγνωστος) εἶναι ἡ ὁδός.—*δύσπορος* δυσκολοπέραστος.—*ἀπορία* ἀμηχανία, δυσκολία.—*δὴ* ἦδη, τώρα.—*μανέντες*, ἀόρ. τοῦ *μαίνομαι* τρελλαίνομαι.—*ἐφεδρος* ἀντίπαλος.—*σφάζω* διατηρῶ.

§ 12—14. *Μυσοὶ* κάτοικοι τῆς Μυσίας, χώρας εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Μ. Ἀσίας.—*λυπηρὸς* ἐνοχλητικός.—*ταπεινὸς* εὐπειθής (ὑποχείριος).—*θεθυμωμένους*, πρkm. τοῦ *θυμοῦμαί τινα* ὀργίζομαι κατὰ τινος.—*μᾶλλον* εὐκολώτερον.—*κολάζομαί τινα* τιμωρῶ *τινα*.—*τω=τινί*.—*ὡς μέγιστος* ὅσον τὸ δυνατόν σπουδαιότατος, ἰσχυρότατος.—*λυπῶ* ἐνοχλῶ, βλάπτω.—*ἀναστρέφομαι* (συμπερι)φέρομαι.—*ὕπηρετης* βοηθός.—*χάριν ἔχω τινί* χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην εἰς *τινα*.

§ 15. *ἐνθυμοῦμαι* σκέπτομαι.—*δεινὸς λέγειν* ἱκανὸς εἰς τὸ λέγειν, ἱκανὸς ῥήτωρ.

§ 16—19. *ἀπημείφθη*, ἄορ. τοῦ *ἀπαμείβομαι* ἀποκρίνομαι.—*ταῦτα γινώσκω* ταύτην τὴν γνώμην ἔχω.—*κακόνους* ἐχθρός.—*ὡς ἂν μάθης* διὰ τὴν μάθησιν.—*ἀντακούω* ἀκούω καὶ ἐγώ.—*ἀπόλεσαι*, ἄορ. τοῦ *ἀπόλλυμι* καταστρέφω.—*ἀπορῶ* στεροῦμαι.—*ὄπλις* ὄπλις.—*ἀντιπάσχω* κακοποιοῦμαι πρὸς ἐκδίκησιν.—*ἐπιτήδειος* κατάλληλος.—*διαπορεύομαι* διέρχομαι.—*ὕμιν ὄντα πορευτέα* ὅτι πρέπει σεῖς νὰ ὑπερβῆτε.—*ἔξεστιν ἡμῖν* δυνάμεθα ἡμεῖς.—*ἀπορος* ἀδιάβατος.—*ταμιεύομαι* ξεχωρίζω.—*εἰσὶ...οὗς τινάς*.—*διαπορεύω τινὰ* διαβιβάζω *τινὰ*, διευκολύνω τὴν διάβυσιν *τινος*.—*ἠτιώμεθα*, εὐκτκ. τοῦ *ἠτιῶμαι* ἠτιῶμαι *ἐν τινι* μειονεκτῶ κατὰ *τι*, εἰς *τι*.—*γέ τοι* βεβαίως.—*κρείττων* ἰσχυρότερος.—*καρπὸς καρτοῖ* (τῆς γῆς).—*ἀγαθὸς* ἀνδρεῖος.

§ 20—21. *πόρος* μέσον.—*ἐξελοίμεθα*, ἄορ. τοῦ *ἐξαιροῦμαι* ἐκλέγω, προτιμῶ.—*πρὸς ἐνώπιον*.—*ἀπορος καὶ ἀμήχανος* ὁ εὐδρισκόμενος εἰς ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν.—*ἐν ἀνάγκῃ ἔχομαι* ὑπὸ ἀνάγκης κτερέομαι, πιέζομαι.—*ἐπισημία* παράβασις ὄρκου.—*ἀπιστία* παρασπόνδησις, ἀθέτησις ὑποσχέσεως.—*ἀλόγιστος* ἀπερίσκεπτος.

§ 22—23. *τί δὴ* διατί λοιπόν.—*ἔξδν (ἡμῖν)* ἐν ᾧ ἠδυνάμεθα.—*ἔρχομαι ἐπὶ τι* προβαίνω εἰς *τι*, πράττω *τι*.—*ἴσθι*, προσκτκ. τοῦ *οἶδα*.—*ἔρως* σφοδρὰ ἐπιθυμία.—*πιστὸς* ἀξιόπιστος.—*ιᾶρα* περσικὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, ὡς ὁ κῶνος, τὴν ὁποῖαν πάντες μὲν

οἱ ἄλλοι ἐφόρουν κεκλιμένην, μόνον δὲ οἱ βασιλεῖς ὀρθήν.—*εὐπετῶς* εὐκόλως.

§ 24—26. *σὺκοῦν* (ἔρωτικ.) λοιπὸν δὲν...;—*τοιαῦτα ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπάρχει* ἔχομεν τοιοῦτους (ἰσχυροὺς) λόγους διὰ τὴν εἴμεθα φίλοι.—*ἐν τῷ ἐμφανεῖ* φανερώς, ἀπροκαλύπτως.—*ἐκ κατοπιν*.—*φιλοφρονοῦμαι* θέλω νὰ περιποιηθῶ.—*σύνδειπνον ποιοῦμαι τινα* προσκαλῶ *τινα* εἰς δεῖπνον (ἵνα συμφάγη μετ' ἐμοῦ).

§ 27—30. *οἶομαι* πιστεύω.—*ἐλέγχομαι διαβάλλον* ἀποδεικνύομαι ὡς διαβολεύς.—*στασιάζω τινί* ἀντιπράττω κατὰ *τινος*.—*λαμβάνω πρὸς ἑμαυτὸν* λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου.—*ἔχω τὴν γνώμην πρὸς τινα* εἶμαι προσηλωμένος, ἀφωτισμένος πρὸς *τινα*.—*παρὰλυτῶ* παρενοχλῶ.—*ἐκποδῶν εἰμι* ἐκδιώκομαι.—*ἰσχυρῶς κατατείνω* πολὺ ἐπιμένω.—*ἔστε* ἔως ὅτου.—*ὡς εἰς ἀγορὰν* (δηλ. *ἰόντες*) ὡς διὰ τὴν ἀγοράσσουν τροφὰς (ἐπομένους ἄοπλοι).

§ 31—32. *ἐπὶ ταῖς θύραις* πρὸ τῆς σκηνῆς.—*παρακαλοῦμαι* εἶω προσκαλοῦμαι *μέτα*.—*ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου* διὰ τοῦ αὐτοῦ σημείου.—*ἐνδον* ἐντός.

§ 33—37. *ἡ ἱππασία* τὸ τρέξιμον τῶν ἱππέων.—*ἀμφιγνοῶ* ἀπορῶ, δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω.—*πρὶν* ἔως ὅτου.—*ἦκε φεύγων* ἦλθε δρομαῖος (τρεχῆς).—*τετρωμένος*, παρακμ. τοῦ *τετρώσκομαι* πληγώνομαι.—*ἐκ τούτου δὴ* μετὰ ταῦτα λοιπόν.—*αὐτίκα* ἀμέσως.—*γινώσκω* ἀναγνωρίζω.—*ἐπισιτίζομαι* προσμηθεύομαι τροφὰς.

§ 38. *ἴσταμαι εἰς ἐπήκοον* ἴσταμαι εἰς ἀπόστασιν τοιαύτην, ὥστε ὁμιλῶν ν' ἀκούωμαι.—*ἔχει τὴν δίκην* ἐτιμωρήθη.

§ 39—42. *ἦτε*, πρκτκ. τοῦ *εἶμι*.—*ὀμόσαντες*, τοῦ *ὀμνυμι* ὀρκίζομαι.—*ἐπὶ τούτοις* (εὐθὺς) μετὰ ταῦτα.—*δεῦρο* ἔδῶ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 2. *συνειλημμένοι ἦσαν*, ὑπερσυντλ. τοῦ *συλλαμβάνομαι*. — *συνεπισπόμενοι*, ἄορ. τοῦ *συνεφέπομαι* συνακολουθῶ. — *ἀπωλώλεσαν*, ὑπερσυντλ. τοῦ *ἀπόλλυμαι*. — *δὴ τῇ ἀληθείᾳ*, πράγματι. — *ἀπορία* ἀμηχανία. — *ἐννοοῦμαι* σκέπτομαι. — *ἐπὶ ταῖς θύραις* πλησίον τῆς πρωτευούσης. — *κύκλω...πάντη* ὀλόγυρα πανταχοῦ. — *μείων*, ἀνώμαλον συγκριτ. τοῦ *μικρός* τὸ οὐδ. *μείων* (ὡς ἐπίορ.) ὀλιγώτερον. — *στάδιον* ἰδ. σελ. 128. — *ἤγεμὸν τῆς ὁδοῦ* ὁδηγός. — *διείργω* διαχωρίζω. — *καταλελειμμένοι ἦσαν* ὑπερσυντλ. τοῦ *καταλείπομαι*. — *εὐδηλος* ὀλοφάνερος. — *κατακαίνω* φρονεύω. — *λειφθείη*, ἄορ. τοῦ *λείπομαι* ὑπολείπομαι, σῶζομαι.

§ 3. *ἀθύμως ἔχω* κατέχομαι ὑπὸ στενοχωρίας, ὑπὸ ἀπελπίσας. — *σίτου γεύομαι* τρώγω. — *ἀνακαίω* ἀνάπτω. — *ὄπλα* στρατόπεδον. — *ἀναπαύομαι* κατακλίνομαι. — *καθεύδω* κοιμῶμαι. — *ὑπὸ* ἔνεκα. — *οὐτω διάκειμαι* εἰς τοιαύτην ψυχικὴν κατάστασιν εὐρίσκομαι.

§ 4—5. *οἴκοθεν* ἐκ τῆς πατρίδος. — *κρείττων* ὀφελιμώτερος. — *ἀνακοινοῦμαί τινι* συσκέπτομαι μετὰ τινος. — *ὑπαίτιόν ἐστὶ τι πρὸς τινος* καὶ τι δίδει ἀφορμὴν κατηγορίας ἐκ μέρους τινός. — *δοκῶ* θεωροῦμαι. — *ἀνακοινῶ τινι* ζητῶ τὴν συμβουλήν τινος.

§ 6—7. *ἐπήρето*, ἄορ. τοῦ *ἐπερωτῶ*. — *ἔρχομαι τὴν ὁδὸν* πορεύομαι, ταξιδεύω. — *καλῶς πράττω* ἐπιτυγχάνω τὸν σκοπὸν μου. — *ἀνεῖλε*, ἄορ. τοῦ *ἀναιρῶ* δίδω χρησὸν, χρησιμοδοτῶ. — *μαντεία* χρησμός. — *αἰτιῶμαι* κατηγορῶ. — *λῶρον* (συγκριτ. τοῦ *ἀγαθός*) καλύτερον, συμφορώτερον. — *ἰτέον* (ῥημ. ἐπίθ. τοῦ *εἶμι*) εἶναι ὅτι ἔπρεπε νὰ ταξιδεύσῃ. — *πυνθάνομαί τι* ἐρωτῶ τι. — *ἤρου*, ἄορ. τοῦ *ἐρωτῶ*.

§ 8—10. *καταλαμβάνω* προφθάνω, συναντῶ. — *μέλλω* ὄρ-

μᾶν σκοπεύω νὰ πορεύομαι. — *ἄνω* πρὸς τὰ ἄνω (πρὸς τὰ μεσόγεια). — *προθυμοῦμαι* δεικνύω προθυμίαν. — *συμπροθυμοῦμαι* τὴν αὐτὴν προθυμίαν δεικνύω. — *ἐπειδὴν τάχιστα* εὐθὺς ὡς. — *στόλος* ἔκστρατεία. — *δρομή* πορεία, ἔκστρατεία.

§ 11—12. *μικρὸν* ὀλίγον. — *λαχὼν*, ἄορ. τοῦ *λαγχάνω* λαγχάνω ὑπνου κοιμῶμαι. — *σκηπτὸς* κεραινός. — *ἐκ τούτου* ἔνεκα τούτου. — *τῇ μὲν... τῇ δὲ* ἀφ' ἑνὸς μὲν... ἀφ' ἑτέρου δέ. — *πόνος* ταλαιπωρία. — *εἴργω* ἐμποδίζω. — *πάντοθεν* ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη. — *ἀπορία* δυσκολία.

§ 13—14. *ὁποῖόν τί ἐστι* ποίαν σημασίαν ἔχει, τί σημαίνει. — *σκοπῶ* ἐννοῶ, κρίνω. — *εὐθὺς ἐπειδὴ* εὐθὺς ὡς. — *ἐννοια ἐμπίπτει τινι* σκέψις ἐπέρχεται εἰς τινά, σκέπτεται τις. — *κατάκειμαι* εἶμαι πλαγιασμένος, ἀδρανῆς (ἀργός). — *προβαίνω* προχωρῶ. — *εἰκός (ἐστι)* εἶναι πιθανόν. — *γίγνομαι ἐπὶ τινι* περιέρομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός. — *ἐμποδὼν (ἐστι)* ἐμποδίζει. — *ἐπιδόντας* ἀφ' οὗ ζήσωμεν καὶ ἴδωμεν. — *ὄβριζω* ὀνειδίζω, ἔξευτερίζω. — *ἀμννούμεθα*, μέλλ. τοῦ *ἀμύνομαι* ὑπεραστίζω τὸν ἑαυτὸν μου. — *ὡσπερ ἐξὸν* ὡς νὰ ἐπετροέλετο. — *ἡσυχίαν ἄγω* ἡσυχάζω, ἀπρακτῶ. — *προσδοκῶ* περιμένω. — *τήμερον* σήμερον. — *προδίδωμι ἑμαντὸν τοῖς πολεμίοις* παραδίδω τὸν ἑαυτὸν μου εἰς τοὺς ἐχθρούς.

§ 15—18. *ἐκ τούτου* μετὰ ταῦτα. — *ἐν οἷσις* (δηλ. *πράγμασι*) εἰς ποίαν δύσκολον θέσιν. — *ἐξέφηναν*, ἄορ. τοῦ *ἐκφαίνω* κηρύττω φανερά. — *πρὶν* παρὰ ὅτε. — *ἀντεπιμελοῦμαι* φροντίζω ἐπίσης. — *ὕφησόμεθα*, μέλλ. τοῦ *ὕφιμαι* ἀμελῶ, ἀδιαφορῶ. — *πείσεσθαι*, μέλλ. τοῦ *πάσχω*. — *δομομήτριος* ὁ ἐκ τῆς αὐτῆς μητρὸς γεννηθείς. — *ἀποτεμῶν*, ἄορ. τοῦ *ἀποτέμνω*. — *ἀνασταυρῶ* κρεμῶ ἐπάνω εἰς σταυρόν, εἰς ξύλον μακρόν. — *ἐπὶ πᾶν ἔρχομαι* δοκιμάζω ὅλα τὰ μέσα, κάμνω ὅ,τι ἤμπορῶ. — *τὰ ἔσχατα αἰκίζομαι* σκληρότατα βασανίζω. — *ἀλλά τοι* λοιπὸν βεβαίως. — *ποιητέον (ἡμῖν ἐστι)* πρέπει νὰ πράξωμεν.

§ 19—20. *ἔστε* ἔως ὅτου. — *διαθεῶμαι* παρατηρῶ μὲ προ-

σοχήν.—*ὡς* πόσον.—*ἐσθής*=*ἐσθῆτες* ἐνδύματα.—*ἐνδυμοῦμαι* σκέπτομαι.—*ὅτι...οὐδενὸς ἡμῖν μετεῖη* (τοῦ *μέτεσί μοι*) ὅτι δηλ. τίποτε δὲν ἀπελαμβάνομεν.—*πριαίμεθα*, τοῦ *ἄνοῦμαι* ἀγοράζω.—*(τοῦτο) οἶον ὠνησόμεθα* τοῦτο, μὲ τὸ ὁποῖον (χρήματα, μὲ τὰ ὁποῖα) ν' ἀγοράσωμεν.

§ 21—23. *ὑβρις* αὐθαγεία, ἀλαζονεία.—*ἀσάφεια* ἀβεβαιότης.—*ὀπότεροι ἡμῶν* διὰ τούτους ἔξ ἡμῶν τῶν δύο, οἵτινες.—*ἀμείνων* ἀνδρειότερος.—*ἀγωνοθέτης* κοιτής.—*ὡς τὸ εἰκὸς*=*ὡς εἰκὸς (ἔστι)*.—*στερωῶς* σταθερῶς, αὐστηρῶς.—*φρόνημα* θάρρος, πεποίθησις.—*θάλπος* ζέστη.—*φέρω* ὑποφέρω.—*τρωτὸς* ὁ δυνάμενος νὰ πληγωθῆ. — *θνητὸς* ὁ δυνάμενος νὰ φωνευθῆ.—*μᾶλλον* εὐκολώτερον.

§ 24—25. *ἀλλ' ἴσως γὰρ ἄλλ'* ἐπειδὴ ἴσως.—*ἐφ' ἡμᾶς* πρὸς ἡμᾶς.—*παρακαλοῦντας*, μέλλ. τοῦ *παρακαλῶ* παρακινῶ.—*ἐξορμῶ* παρακινῶ.—*ἀρετὴ* ἀνδρεία.—*ἀξιοστράτηγος* ἄξιος στρατηγός.—*τάττω* διατάσσω.—*ἀκμάζω* εἶμαι εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας μου, ἔχω ἀκμαίας τὰς δυνάμεις μου.—*ἐρύκω* ἀπομακρύνω.—*τὰ κακὰ* οἱ κίνδυνοι.

§ 26. *βοιωτιάζω τῇ φωνῇ* ὁμιλῶ βοιωτικὴν διάλεκτον.—*ἤρχετο*, πρτκ. τοῦ *ἄρχομαι*.

§ 27—30. *μεταξὺ ὑπολαβῶν* διακόψας αὐτὸν λέγοντα.—*θαυμάσιος* παράδοξος.—*γινώσκω* κατανοῶ, νοιώθω.—*ἐν ταυτῷ γε μέντοι ἦσθα τούτοις* καὶ ὅμως εἰς τὸ ἴδιον μέρος ἀκριβῶς μὲ τούτους ἦσο καὶ σύ.—*μέγα φρονῶ ἐπὶ τινι* ὑπερφανεύομαι διὰ τι.—*παρασκηνῶ τινι* στρατοπεδεύω πλησίον τινός.—*εἰς λόγους τινὶ ἔρχομαι* μεταβαίνω πρὸς τινα εἰς συνέντευξιν.—*παίομαι* δέρομαι.—*κεντοῦμαι* λογχίζομαι.—*τλήμων* ταλαίπωρος, δυστυχής.—*ἐρῶ τινος* παρὰ πολὺ ἐπιθυμῶ τι.—*προσίεμαί τινα εἰς ταῦτόν* δέχομαί τινα εἰς τὸ ἴδιον μέρος, συναναστρέφομαί τινα.—*ἀνατίθημί (τινι) σκευή* φροτῶνω τινὰ μὲ σκευή.—*ὡς τοιούτῳ*, δηλ. ὡς σκευοφόρῳ ζῶφ.

§ 31—32. *οὔτε τῆς Βοιωτίας προσήκει τούτῳ* οὔτε μὲ τὴν

Βοιωτίαν ἔχει τι κοινὸν οὔτος, ἔχει σχέσιν τινὰ οὔτος.—*ὥσπερ Λυδὸν* ὄχι μόνον οἱ Λυδοί, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι βάρβαροι εἶχον τρυπημένα τὰ ὀτά των καὶ ἐφόρουσιν σκουλαρίκια.—*ἀπελαύνω* ἐκδιώκω.—*τάξις* σῶμα στρατοῦ, τάγμα.—*σῶος* ζωντανός.—*ὀπόθεν δὲ οἴχοιτο* ἀπὸ ὁποῖου δὲ τάγμα εἶχεν ἐξαφανισθῆ (φονευθῆ) ὁ στρατηγός.

§ 33—34. *εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὀπλων* ἔμπροσθεν τοῦ στρατοπέδου.—*μέσαι νύκτες* μεσονύκτιον.—*τὰ παρόντα* τὴν παροῦσαν κατάστασιν.—*αὐτοῖς=ἡμῖν αὐτοῖς*.

§ 35—36. *ὡς ἵνα*.—*ἡμῖν πάντα ποιητέα* ὅτι τὰ πάντα πρέπει νὰ πράξωμεν.—*καιρὸς* εὐκαιρία.—*βλέπω πρὸς τινα* ἔχω ἐστραμμένα τὰ βλέμματα πρὸς τινα.—*κακὸς δειλός*.—*ἐπομαι* ἀκολουθῶ.

§ 37—38. *τοι* βέβαια.—*διαφέρω τί τινος* ὑπερέχω κατὰ τι ἀπὸ τινα.—*πλεονεκτῶ τινός τινι* ἔχω (ἀπολαμβάνω) περισσότερον ἀπὸ τινὰ τι.—*ἀξιῶ* κρίνω ἄξιον.—*τοῦ πλήθους=τῶν στρατιωτῶν*.—*προβουλεύω τινὸς* προνοῶ ὑπὲρ τινός.—*προπονῶ τινος* κοιλιάζω ὑπὲρ τινός.—*ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων*, δηλ. στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν.—*ὡς συνελόντι εἰπεῖν* ἵνα συντόμως εἴπω.—*εὐταξία* πειθαρχία.—*σῶζειν δοκεῖ=σῶζει*.

§ 39—42. *καταστήσῃθε*, τοῦ *καθίσταμαί τινα* ἐκλέγω τινὰ.—*παραθαρρύνω* ἐνθαρρύνω.—*πάννυ ἐν καιρῷ ποιῶ* πολὺ ἐπίκαιρον πρᾶγμα κάμνω, πολὺ ὠφελῶ.—*ὄπλα* ἰδ. § 3.—*φυλακὴ* φρουρά.—*οὕτω γ' ἐχόντων*, δηλ. *τῶν στρατιωτῶν οὕτω ἔχω* εὐρίσκομαι εἰς τοιαύτην κατάστασιν.—*τρέπω τὴν γνώμην τινὸς* μεταβάλλω τὴν σκέψιν τινός.—*ἐννοοῦμαι* ἰδ. § 2.—*πέισονται*, μέλλ. τοῦ *πάσχω*.—*ἐρρωμένος* ἰσχυρός.—*οἱ ἀντίοι* οἱ ἀντίπαλοι.—*δέχομαι* ὑπομένω τὴν ἔφοδον, ἀνθίσταμαι.

§ 43—44. *μαστεύω* ἐπιζητῶ, ποιῶ.—*καλῶς* ἐνδόξως.—*αὐτὸς = ἡμᾶς αὐτούς*.—*ἀγαθὸς* ἀνδρεῖος.—*παρακαλῶ* προτρέπω.

§ 45—47. μέλλω βραδύνω.—*ἤδη* εὐθύς.—*αἰροῦμαι* ἐκλέγω.—*δέομαι* στεροῦμαι.—*ἐλόμενοι*, ἄορ. τοῦ *αἰροῦμαι*.—*παρέστω*, τοῦ *πάρεμι* εἶμαι παρών.—*ὥς* ἵνα.—*περαίνεται* τι τελειώνει τι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2.

§ 1—3. *ἤρηντο*, ὑπερσντικ. τοῦ *αἰροῦμαι* ἐκλέγομαι.—*ἡμέρα ὑποφαίνει* ἀρχίζει νὰ ξημερώνη.—*προφύλακες* ἰδ. σελ. 132.—*χαλεπὸς* δύσκολος.—*ὁπότε* ἐπειδή.—*ἐκ τῶν παρόντων* εἰς τὴν παροῦσαν (δύσκολον) κατάστασιν.—*ἀγαθὸς* ἀνδρεῖος.—*τελέθω* γίνομαι, φαίνομαι.—*καλῶς* ἐνδόξως.—*ὑποχείριος γίγνομαι τινι* περιέρχομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός.

§ 4—6. *ἐπὶ τούτῳ* μετὰ τοῦτον.—*περὶ πλείστου ποιοῦμαι* καταβάλλω πᾶσαν προσπάθειαν.—*ἐπὶ τούτοις* πρὸς βεβαίωσιν τούτων.—*ξένιος* ὁ ἀνήκων εἰς φίλον ἢ ξένον· ὁ Ζεὺς καλεῖται *ξένιος* ὡς προστάτης τῶν ξένων.—*ἠδέσθη*, ἄορ. τοῦ *αἰδοῦμαι* σέβομαι.—*ὁμοτράπεζος γίγνομαι τινι* συντροφῶ με ἄλλον τινά.—*πιστὰ* ἔνορκοι διαβεβαιώσεις.—*δείσας*, ἄορ. τοῦ *δέδοικα* ἢ *δέδια*.—*μάλιστα* ἐξαιρετικῶς, ὅλως ἰδιαιτέρως.—*οἱ ἐχθιστοὶ ἐκείνου* οἱ μισητότατοι ἐχθροὶ ἐκείνου.—*ἀποσιάς*, ἄορ. τοῦ *ἀφίσταμαι* καταφεύγω.—*ἀποτίσαιντο*, ἄορ. τοῦ *ἀποτίνομαι* τι μωρῶ.—*κράτιστα* γενναιοτάτα.

§ 7. *ἐσταλμένος*, παρακμ. τοῦ *στέλλομαι* στολίζομαι· *στέλλομαι ἐπὶ πόλεμον κάλλιστα* ἐνδύομαι ὡραιότατην πολεμικὴν στολήν.—*κόσμος* στολισμός.—*πρέπει* ἀρμόζει.—*τῶν καλλίστων* = τοῦ καλλίστου κόσμου.—*ἤρχετο*, πρτικ. τοῦ *ἄρχομαι* ἀρχίζω.

§ 8. *διὰ φιλίας ἔρχομαι τινι* συνάπτω φιλικὰς σχέσεις πρὸς τινα.—*διὰ πίστεως* ἐξ ἐμπιστοσύνης.—*ἐγχειρίζω ἑμμαντόν τινι* παραδίδω τὸν ἑαυτόν μου εἰς τινα.—*δίκην ἐπιτίθημι τινί τινος* τιμωρῶ τινα διὰ τι.—*διὰ παντὸς πολέμου ἔρχομαι τινι* μετὰ πᾶν μέσον πολεμῶ κατὰ τινος.

§ 9. *μᾶ ὀρμηῇ* μετὰ μίαν κίνησιν, συγχρόνως.—*οἰωνὸς* σημεῖον (προδηλοῦν τὸ μέλλον).—*εὐχομαι τάξω*.—*θύω σωτήρια (ιερά)* προσφέρω θυσίαν διὰ τὴν σωτηρίαν.—*συνεπεύχομαι τάξω* προσέτι.—*ὅτω δοκεῖ* ὅστις ἐγκρίνει, ἐπιδοκιμάζει.—*παιανίζω* ψάλλω εὐχαριστήριον ὕμνον.

§ 10. *τὰ τῶν θεῶν καλῶς ἔχει* τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς (θρησκευτικὰ) καθήκοντα καλῶς ἐκτελοῦνται.—*ἐμπεδῶ* φυλάττω, τηρῶ.—*εἰκόσ(ἔστι)* εὐλογον εἶναι.—*ταχὺ ταχέως*.—*δεινὰ κίνδυνοι*.—*εὐπετῶς* εὐκόλως.

§ 11—13. *ἀναμνήσω*, μέλλ. τοῦ *ἀναμνήσκω* τινά τι ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην τινός τι.—*προσῆκει τινὶ* ἀρμόζει εἰς τινα.—*πάνυ δεινὰ* μεγάλοι κίνδυνοι.—*σιόλος* στρατός.—*ἀφανιούντων*, μέλλ. τοῦ *ἀφανίζω* ἐξαφανίζω, ἐξολοθρεύω.—*ὑποσπῆναι*, ἄορ. τοῦ *ὑφίσταμαι* τινι ἀνθίσταμαι κατὰ τινος.—*κατακάνοιεν*, ἄορ. τοῦ *κατακάνω* φονεύω.—*χίμαιρα* αἶψ, κατσικά.—*καταθύω* θυσιάζω.—*ἔχω* (μετ' ἀπαρμφ.) δύναμαι.—*ἐνιαυτὸς* ἔτος.—*ἀποθύω* προσφέρω τὴν θυσίαν, τὴν ὁποίαν ἔταξα.—*ἀγείρω* συναθροίζω.—*ἔστι* εἶναι δυνατόν.—*τεκμήριον* σημεῖον, μνημεῖον.—*τρόπαιον* σημεῖον νίκης· ἀποτελεῖτο ἀπὸ ὄπλα τῶν πολεμίων, τὰ ὁποῖα ἀνηρτῶντο εἰς δένδρον ἢ συνηθέστερον ἐστήνοντο ἐπὶ ξυλίνου στύλου.—*γίγνομαι* γεννῶμαι.

§ 14—16. *οὐ μὲν δὴ ἄλλ' ὅμως* βεβαίως δέν.—*ἀφ' οὗ ἀφ' οὗτου*.—*ἐκγονος* ἀπόγονος.—*δήπου* βεβαίως.—*ἀλλὰ μὴν* πρὸς δὲ τούτοις.—*ἄμετρος* ἀμέτρητος.—*πάτριον φρόνημα* γενναιοψυχία κληρονομηθεῖσα παρὰ τῶν προγόνων.—*εἰς* ἐναντίον.—*δέχομαι τινα* ὑπομένω τὴν προσβολὴν τινος.

§ 17. *μείον ἔχω τι* μειονεκτῶ εἰς τι.—*ἀφεστήκασι*, πρκμ. τοῦ *ἀφίσταμαι*.—*κακὸς* δειλός.—*φεύγω* τινά φοβούμενός τινα φεύγω.—*ροῦν* τοῦλάχιστον.—*ἄρχω* κάμνω ἀρχήν.—*κρεῖττον* καλύτερον, ὠφελιμώτερον.

§ 18—19. *πῶποτε* ποτὲ ἕως τώρα.—*δηχθεῖς*, ἄορ. τοῦ *δάκνομαι* δαγκάνομαι.—*δχημα* ἔδαφος.—*βέβηκα* ἴσταμαι, πατῶ.—

παίω κυπῶ.—*προσίη*, τοῦ *προσέρχομαι*.—*μᾶλλον* εὐκολώτερον.—*τευξόμεθα*, μέλλ. τοῦ *τυγχάνω* (*τινός*) ἐπιτυγχάνω (τι), κατορθώνω (τι).—*προέχω* *τινί* ὑπερέχω εἰς τι.

§ 20—21. *δὴ* ὄντως, πράγματι.—*θαρρῶ* *τι* δὲν φοβοῦμαι *τι*.—*ἄχθομαι* *τοῦτο* στενοχωροῦμαι διὰ τοῦτο.—*εἴσονται*, μέλλ. τοῦ *οἶδα*.—*ἀμαρτάνω* *τι* *περὶ* *τινα* κάμνω σφάλμα *τι* πρὸς βλάβην *τινός*, ἀπαιτῶ, βλάπτω *τινά*.—*ψυχὴ* ζωή.—*μέτρον* ποσότης.—*ἀργύριον* χρήματα.—*κρατῶ* νικῶ.

§ 22. *ἄπορον* δυσκολία, ἐμπόδιον.—*εἰ ἄρα* ἂν *τυχόν*.—*πρόσω* μακράν.

§ 23—24. *διήσουσι*, μέλλ. τοῦ *διήμι* ἐπιτρέπω τὴν διάβασιν.—*ὡς* οὕτως.—*ἡμῖν ἀθυμητέον* (*ἔστι*) πρέπει νὰ στενοχωρηθῶμεν.—*βελτίων* ἀνδρειότερος.—*Λυκαόνες* κάτοικοι τῆς *Λυκαονίας*, χώρας τῆς Μ. Ἀσίας.—*τὰ ἐρμυῖα* αἱ ὄχυραὶ θέσεις.—*καρποῦμαι τὴν χώραν* διαρπάζω, λεηλατῶ τὴν χώραν.—*κατασκευάζομαι* προετοιμάζομαι, τακτοποιοῦμαι.—*ὡς οἰκῆσοντας* ὡς εἰάν ἐμέλλομεν νὰ κατοικήσωμεν.—*ὄμηρος* ἄνθρωπος χρησιμεύων ὡς ἐνέχυρον.—*τοῦ ἀδόλως ἐκπέμψειν* διὰ τὴν ἀσφαλὴ ἀποχώρησίν των.—*ὀδοποιῶ* *τινι* κατασκευάζω ἄμαξιτον ὁδὸν διὰ *τινα*.—*τέθριππον* ἄμαξα συρομένη ὑπὸ τεσσάρων ἵππων.—*τρισάσμενος* μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως, προθυμότατα.

§ 25—26. *ἀλλὰ γὰρ* ἐν τούτοις, ἀλλ' ὅμως.—*ἐν ἀφθόνις βιοτεύω* ζῶ ἐν ἀφθονίᾳ, ζῶ ἔχων ἀφθονα τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα.—*Λωτοφάγοι* οἱ σύντροφοι τοῦ Ὀδυσσεύς, οἱ ὅποιοι ἔφαγον *λωτῶν* εἰς τὴν χώραν τῶν Λωτοφάγων ἐπὶ τῆς Λιβυκῆς παραλίας καὶ δὲν ἤθελον ἔπειτα νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν πατρίδα των· ὁ δὲ *λωτὸς* εἶναι ἀκανθῶδές τι δένδρον (εἶδος ζιζυφιάς), τοῦ ὁποίου ὁ καρπός, *λωτὸς* καὶ αὐτὸς καλούμενος, ἔχει γεῦσιν γλυκεῖαν ὡς σύκου.—*ἐπιλανθάνεθα*, ἄορ. τοῦ *ἐπιλανθάνομαι* *τινος* λησμονῶ *τι*.—*ἐκὼν πένομαι* θέλω καὶ εἶμαι *πιτωχός*.—*ἐξὸν αὐτοῖς* ἐν ᾧ αὐτοὶ δύνανται.—*σκληρῶς βιοτεύω* ἐργάζομαι ἐπιπονον ἐργασίαν, διὰ νὰ ζῶ.

§ 27—28. *ἀλλὰ γὰρ* ἀλλὰ βεβαίως.—*οἱ κρατοῦντες* οἱ νικηταί.—*ὡς* ὅσον τὸ δυνατόν.—*κράτιστα* γενναϊότατα.—*ξεῦγος* ὑποζύγιον.—*στρατηγῶ* *τινος* κανονίζω τὴν πορείαν *τινός*.—*ὄπη* ὄπου.—*ὄχλος* ἐνόχλησις, δυσκολία.—*ἀπαλλάττω* ἐξαφανίζω.—*ἐν τοῖς ὅπλοις εἶμι* εἶμαι ἐνοπλος, φέρω ὄπλα.—*σκευοφρῶ* εἶμαι σκευοφόρος, φέρω τὰ σκευή.—*ἀλλότρια* (δηλ. *γίγνεται*) περιέρονται εἰς ξένας χεῖρας.

§ 29—31. *λοιπὸν* (*ἔστι*) *μοι εἰπεῖν* ὑπολείπεται εἰς ἐμὲ νὰ εἶπω.—*ἐξενεγκεῖν*, ἄορ. τοῦ *ἐκφέρω* κηρύττω.—*πρὶν* παρὰ ἀφ' οὗ.—*περιγίγνομαι* *τῷ πολέμῳ* φαίνομαι ὑπέρτερος ἐν τῷ πολέμῳ.—*ἀταξία* ἔλλειψις πειθαρχίας.—*οἱ ἀρχόμενοι* οἱ κατώτεροι, οἱ στρατιῶται.—*ψηφίζομαι* ἀποφασίζω.—*ἀεὶ* ἐκάστοτε.—*κολάζω* τιμωρῶ.—*ἐψευσμένοι ἔσονται*, τετελ. μέλλ. τοῦ *ψεύδομαι* ἀπαιτῶμαι.—*Κλέαρχοι* στρατηγοὶ ὅμοιοι μὲ τὸν Κλέαρχον.—*κακὸς* δειλός.

§ 32. *περαίνω* τελειώνω.—*ῶρα* καιρός.—*αὐτίκα* εὐθύς.—*παρέσονται*, μέλλ. τοῦ *πάρεμι* ἐμφανίζομαι.—*ὄτω δοκεῖ* ὅστις φρονεῖ.—*ἔργῳ περαίνεται* *τι* ἐκτελεῖται *τι*.—*ταύτη* κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον.—*ιδιώτης* ἀπλοῦς στρατιώτης, μὴ ἀξιωματικός.

§ 33. *δεῖ* ὑπάρχει ἀνάγκη.—*καὶ αὐτίκα* καὶ ἔπειτα, καὶ κατόπιν.—*ὄτω δοκεῖ* ὅστις ἐγκρίνει, παραδέχεται.

§ 34—36. *ὣν προσδεῖν δοκεῖ μοι* ὅσα νομίζω ὅτι χρειάζονται ἀκόμη.—*οἱ παριόντες* οἱ παρεσχόμενοι, οἱ διαβάται.—*ἐπακολουθῶ* καταδιώκω.—*πλαίσιον* ἢ παράταξις, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ὀπλίται κατέχουν καὶ τὰς τέσσαρας πλευράς τῆς πορευομένης φάλαγγος, περικλειόντες ἐντὸς τοῦ τετραπλεύρου *τὰ σκευοφόρα* καὶ *τὸν ὄχλον* (τοὺς μὴ μαχίμους)· ἰδ. σκέδ. ἐν σελ. VI· *ποιοῦμαι* *πλαίσιον τῶν ὀπλων* παρατάσσω τοὺς ὀπλίτας ἐν τετραγώνῳ.—*ἀποδείκνυμι* ὑποδεικνύω, ὀρίζω.—*ἡγοῦμαι* προηγοῦμαι.—*τὰ πρόσθεν* τὰ ἔμπροσθεν, τὸ μέτωπον τῆς παρατάξεως.—*κοσμῶ* διοικῶ.

§ 37—38. *ἄλλως ἔχεται* κατ' ἄλλον τρόπον ἢς γίνῃ.—*τὸ νῦν*

εἶναι ἐπὶ τοῦ παρόντος.— τὸ λοιπὸν εἰς τὸ ἔξης.— *πειρῶμαι* τινος δοκιμάζω τι.

§ 39. τὰ δεδομένα τὰ ἀποφασισμένα.— *μέμνημαι* ἐνθυμοῦμαι, σκέπτομαι.— *ἀγαθὸς* γενναῖος.— *ἔστιν* εἶναι δυνατόν.— *κατακαίνω* φονεύω.

ΒΙΒΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι.

§ 5—7. *ἦνίκα* ὅτε.— *ἦν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν* ἦτο περίου ἢ ὥρα τῆς τελευταίας (νυκτερινῆς) φρουρᾶς· οἱ Ἕλληες διήρουν τὴν νύκτα εἰς τρεῖς φυλακὰς· ἡ τρίτη φυλακή, ἡ ὁποία καὶ τελευταία ἐκαλεῖτο, ἤρχιζε περὶ τὴν 2αν μετὰ τὸ μεσονύκτιον.— *λείπομαι* ὑπολείπομαι.— *ἄσον* τοσοῦτον (χρονικὸν διάστημα) ὥστε.— *σκοταῖος* μὲ σκότος.— *τηνικαῦτα* τότε.— *ἀπὸ παραγγέλλεως* κατόπιν διαταγῆς (προφορικῆς).— *ἅμα τῇ ἡμέρᾳ* κατὰ τὰ ἑξημερώματα.— *ἐνθα δὴ* τότε λοιπόν.— *ἡγοῦμαι* προηγοῦμαι.— *τὸ ἀμφ' αὐτὸν (στράτευμα)* τοὺς στρατιώτας του.— *ἔπομαι* ἀκολουθῶ.— *ἐπίσποιο*, ἀόρ. τοῦ *ἐφέπομαι* ἀκολουθῶ.— *αἰσθάνομαι* ἐννοῶ, ἀντιλαμβάνομαι.— *ὑφηγοῦμαι* προπορεύομαι βραδέως.— *ὑπερβάλλω* διαβαίνω.— *τὸ ἄγκος* ἡ κοιλίας.— *ὁ μυχὸς* ἡ χαράδρα.

§ 8—9. *ἐπιτήδεια* τρόφιμα.— *ἦν* ἦτο δυνατόν.— *χαλκῶματα* χαλκᾶ σκευή.— *πάμπολυς*, -πόλλη, -πολυ παρὰ πολὺς.— *κατασκευάζω* ἐφοδιάζω.— *φέρω τι* λαμβάνω καὶ φέρω τι μετ' ἐμοῦ, ἀρπάζω.— *ὑποφείδομαι* φείδομαι κάπως, δεικνύομαι ὀλίγον φειδωλὸς (ἐπιεικῆς).— *εἴ πως* ἂν ἴσως.— *διέναι*, τοῦ *διήμι (τινα)* ἀφίνω τινὰ νὰ διέλθῃ.— *φίλιος* φιλικός.— *ἐπιτυγχάνω* εὐρίσκω.

§ 10—11. *τόξενμα* βέλος.— *κατατιπρώσκω* βαρέως πληγώνω.— *ἐξ ἀπροσδοκῆτου* ἀπροσδοκῆτως, αἰφνιδίως.— *ἐπιπίπτω τινὶ* εἰσβάλλω εἰς τὴν χώραν τινός.— *τὸ Ἑλληνικὸν* οἱ

Ἕλληες.— *αὐλίζομαι* διανυκτερεύω.— *συνεῶρων ἀλλήλους* ἔβλεπον ἀλλήλους ὅλοι ὅλους ὁμοῦ (πόσοι καὶ ποῦ ἕκαστοι ἦσαν).

§ 12—14. *δυνατὸς* εὐρωστος.— *νεωστὶ* πρὸ ὀλίγου.— *ἀνδράποδον* δοῦλος.— *ἀφείναι*, ἀόρ. τοῦ *ἀφήμι* ἀφίνω.— *σχολαῖος* βραδύς.— *τὰ αἰχμάλωτα* οἱ αἰχμάλωτοι.— *οἱ ἐπὶ τοῦτοις ὄντες* οἱ ἐπιβλέποντες, φυλάσσοντες ταῦτα.— *ἀπόμαχος* ὁ ἀπέχων τῆς μάχης, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ μάχεται.— *φέρομαι* φέρω μαζί μου.— *δόξαν* (μετχ.) *ταῦτα*—*ἐπεὶ ταῦτα ἔδοξε* ἀφ' οὗ ἀπεφασίσθησαν ταῦτα.— *ἀριστῶ* γεματίζω.— *ὑποστήσαντες*, δηλ. *τινας*· *ὑφίστημι* τοποθετῶ κρυφίως.— *τὸ στενὸν* ἡ στενὴ δίοδος.— *τὰ μὲν... τὰ δὲ* ἄλλοτε μὲν... ἄλλοτε δέ.

§ 15—18. *ὑστεραία (ἡμέρα)* ἡ ἐπομένη (ἡμέρα).— *χειμῶν* κακοκαιρία.— *ὀπισθοφυλακῶ* ἀκολουθῶ μὲ τοὺς ὀπισθοφυλάκας.— *ἰσχυρῶς* σφοδρῶς, λυσσωδῶς.— *χωρίον* τόπος.— *ἐπιδιώκω* καταδιώκω.— *ἀναχάζω* ὑποχωρῶ.— *σχολῆ* βραδέως.— *θαμινὰ* συχνά.— *ὑπομένω* σταματῶ, περιμένω.— *ἐπικέοιντο*, εὐκτ. τοῦ *ἐπίκειμαι* ἐπιτίθεμαι.— *παρεγγυῶτο*, εὐκτ. τοῦ *παρεγγυῶμαι*· *παρεγγυῶ* (-άω) διατάσσω.— *ἄγω* προχωρῶ.— *πρᾶγμα* δυσκολία.— *σχολῆ* εὐκαιρία.— *παρέρχομαι* προχωρῶ.— *σπουδῆ* βιαστικὴ πορεία.— *ἀγαθὸς* ἀνδρεῖος.— *σπολὰς* δερμάτινος θώραξ.— *διαμπερὲς* (ἐπίρρ.) πέρα πέρα.

§ 19—22. *σταθμὸς* κατάλυμα (πρὸς ἀνάπαυσιν στρατιωτῶν).— *ὥσπερ εἶχε* καθὼς ἦτο καὶ εὐρίσκετο, ἄνευ τινὸς βραδύτητος.— *αἰτιῶμαι* κατηγορῶ.— *καλὸς καὶ ἀγαθὸς* εὐπατρίδης, εὐγενής.— *τέθνητον*, πρkm. τοῦ *ἀποθνήσκω*.— *ἀνελέσθαι*, τοῦ *ἀναιροῦμαι* σηκώνω καὶ πέρνω νεκρούς, διὰ νὰ θάψω.— *βλέπω πρὸς τι* στρέφω τὸ βλέμμα μου πρὸς τι.— *ἄβατος* ἀδιάβατος.— *ὄρθιος* ἀπότομος, ἀπόκρημνος.— *ὄχλος* πλῆθος.— *ἐκβασίς* ἔξοδος, πέρασμα.— *ταῦτα* διὰ ταῦτα.— *φθάνω* προφθάνω, προλαμβάνω.— *ὑπερβολῆ* ἔξοδος, πέρασμα.— *ἡγεμὼν* ὁδηγός.— *πράγματα παρέχω τινὶ* παρέχω ἐνοχλήσεις εἰς τινὰ, ἐνοχλῶ τινὰ.— *ἀναπνέω* ἀναπαύομαι.— *χρησαίμεθα*, τοῦ *χρῶμαι* χρησιμοποιοῦ.

§ 23—25. **ἐλέγχω** ἀνακρίνω, ἐξετάζω.—**διαλαμβάνω** ἀποχωρίζω (τὸν ἓνα ἀπὸ τοῦ ἄλλου).—**προσάγω φόβους** χορηγοῦμαι μέσα πρὸς ἐκφόβισιν.—**ὁ λοιπὸς** ὁ ἀπομείνας, ὁ ἐπιζήσας.—**παρ' ἀνδρὶ ἐκδεδομένη** ὑπανδρευμένη.—**ἠγοῦμαι ὁδὸν** ὁδηγῶ δι' ὁδοῦ.—**δυσπάρτιος** δυσδιάβατος.—**ἄκρον** κορυφὴ (ὄρους).—**παρέρχομαι** διέρχομαι.

§ 26—28. **ἐνταῦθα** τότε.—**ταξίαρχος** διοικητὴς σώματος στρατοῦ ἐξ 100 περίπου ἀνδρῶν, ἐλαφρῶς ὀπλισμένον (πελταστῶν, τοξοτῶν, σφενδονητῶν).—**τὰ παρόντα** τὴν παροῦσαν κατάσταση.—**ὑποστάς**, τοῦ ὄ. **ὑφίσταμαι** ἀναλαμβάνω, ἀναδέχομαι.—**Μεθυδριεύς** ὁ ἐκ Μεθυδρίου, πόλεως τῆς Ἀρκαδίας.—**ἀντιστασιάζω τινί** ἀντιφιλοτιμοῦμαι, ἀμιλλῶμαι πρὸς τινα.—**Παρράσιος** ὁ ἐκ τῆς Παρρασίας, χώρας τῆς Ἀρκαδίας.—**ἔφονται**, μέλλ. τοῦ **ἔπομαι**.—**ἐκ τούτου** μετὰ ταῦτα.—**πολλαχοῦ** εἰς πολλὰς περιστάσεις.—**πολλοῦ ἄξιος γίγνομαι τινι** πολλὰς ὑπηρεσίας προσφέρω εἰς τινα.

Κ Ε Φ Α Λ Λ Ι Ο Ν 5.

§ 1—2. **ὄπη** ὄπως.—**συσκευάζομαι** μαζεύω τὰ πράγματά μου, τὰς ἀποσκευάς μου.—**σταθμοὶ ἔρημοι** σταθμοὶ διὰ μέσου ἀκατοικήτου χώρας.—**πρὸς τὸν ὀμφαλὸν** σχεδὸν μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ.—**πρόσω** μακρὰν.

§ 3—6. **χαλεπὸς** δύσκολος, πλήρης κακουχιῶν.—**ἀποκάω** κατακαίω.—**πήγνυμι** ξεπαιγιάζω.—**σφαγιάζομαι τινι** προσφέρω θυσίαν εἰς τινα.—**περιφανῶς** ὀλοφάνερα.—**ἀνεῖναι**, ἀόρ. τοῦ **ἀνίημι** μετριάζομαι.—**τὸ χαλεπὸν** ἡ σφοδρότης.—**πνεῦμα** ἄνεμος.—**ὄργυιὰ** μέτρον μήκους 6 ποδῶν ἢ 1 μέτρ. καὶ 85 ἑκατοστ.—**διαγίγνομαι** διέρχομαι, περνῶ.—**ὄψε** ἀργά.—**πάλαι** πρότερον, πρὸ πολλῆς ὥρας.—**προσίεσαν**, παρτκ. τοῦ **προσίημι** τινὰ ἀφίνω τινὰ νὰ πλησιάσῃ.—**ὀψίζω** ἔρχομαι ἀργά.—**μεταδίδωμι** δίδω.—**ὁ πυρὸς** ὁ σῖτος.—**βρωτὸν** φαγώσιμον.—**διατήκομαι** λυώνω.—**βόθρος** λάκκος.—**ἔστε ἐπὶ τι** μέχρι τινός.—**δάπεδον** ἔδαφος.—**οὐ** ὄπου.—**παρῆν** ἦτο δυνατόν.

§ 7—8. **βουλιμιῶ** παθαίνω **βουλιμίαν**, δηλ. ὑπερβολικὴν πείναν καὶ ἐξάντησιν τῶν δυνάμεων ἐξ ἀσιτίας.—**καταλαμβάνω** εὐρίσκω, συναντῶ.—**σαφῶς** προφανῶς.—**περιῶν**, μετχ. τοῦ **περιέρχομαι**.—**διαδίδωμι** διαμοιράζω.—**διαπέμπο** στέλλω ἔδῳ καὶ ἐκεῖ.

§ 9—11. **ἀμφὶ κνέφας** περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ σκότους (τῆς νυκτός), ὅτε ἐσκοτείνιαζε.—**ἔρυμα** τεῖχος.—**ἴσον** περίπου.—**κωμάρχης** ὁ προεστὸς τῆς κώμης.—**διατελῶ τὴν ὁδὸν** ἀποτελειώνω, διανύω τὴν ὁδόν.

§ 12—14. **λείπομαι** ὑπολείπομαι, μένω ὀπίσω.—**διαφθείρομαι τοὺς ὀφθαλμοὺς** χάνω τὴν ὄρασίν μου.—**ἀποσεσηπότες**, παρτκ. τοῦ **ἀποσήπομαι** σαπίζω· **οἱ ἀποσεσηπότες τοὺς δακτύλους** ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων οἱ δάκτυλοι εἶχον σαπίσει (εἶχον πέσει).—**ἐπικούρημα τῆς χιόνος** βοήθημα, μέσον προφυλακτικὸν κατὰ τῆς χιόνος.—**ὑπολύομαι** λύω, ἐβάλλω τὰ ὑποδήματά μου.—**ὑποδοῦμαι (-έομαι)** φορῶ τὰ ὑποδήματά μου.—**εἰσδύομαι** εἰσχωρῶ, χώνομαι μέσα.—**περιπήγνυμι** ὀλόγνυρα παγώνω (κοκκαλιάζω).—**ἐπιλείπει τὰ ἀρχαῖα ὑποδήματα** καταστρέφονται (λυώνουν) τὰ παλαιὰ ὑποδήματα.—**καρβάτιναι** τσαρούχια.—**νεόδαρτος** νεόγδατος.—**βοῦς** δέρμα βοός.

§ 15—16. **ἀνάγκαι** τάλαιπωρίαί, κακουχίαι.—**τετηκέναι**, παρτκ. τοῦ **τήκομαι** διαλύομαι, λυώνω.—**ἀτιμίζω** ἀναδίδω ἀτιμούς.—**νάπη** κοιλάς δασώδης.—**ἐκτρέπομαι (τῆς ὁδοῦ)** ἔξέρχομαι ἀπὸ τὴν ὁδόν, λοξοδρομῶ.—**δέομαι τινος** παρακαλῶ τινα.—**πάση τέχνῃ καὶ μηχανῇ** με κάθε τρόπον καὶ μέσον.—**ἀπολείπομαι** μένω ὀπίσω.—**τελευτῶν** τελευταίων.—**χαλεπαίνω** ὀργίζομαι.

§ 17—18. **φοβῶ** ἐκφοβίζω.—**ἐπίοιεν**, εὐκτ. τοῦ **ἐπέρχομαι**.—**οἱ κάμνοντες** οἱ ἀσθενεῖς.—**προσῆσαν**, παρτκ. τοῦ **προσέρχομαι**.—**διαφέρομαι** φιλονικῶ.—**ἄτε ὑγιαίνοντες** ἐπειδὴ ἦσαν ὑγιεῖς.—**ἐξανίσταμαι** σηκώνομαι.—**δείσαντες**, ἀόρ. τοῦ **δέδοικα** ἢ **δέδια**.—**ἦκαν (=εἶσαν)**, ἀόρ. τοῦ **ἴημι** ὀπίτω.

κατὰ τῆς χιόνος ἀπὸ τὴν χιόνα κάτω.— **φθέγγομαι** ἐκβάλλω φωνήν, ὁμιλῶ, κάμνω λόγον.

§ 19—20. **ἐντυγχάνω** συναντῶ.— **ἐγκαλύπτομαι** σκεπάζομαι.— **φυλακῆ** φρουρά.— **καθειστήκει**, ὑπερσυντ. τοῦ **καθίσταμαι**. τοποθετοῦμαι.— **ἀνίστημι** ἀνεγείρω.— **ὑποχωρῶ** προχωρῶ.— **παριών**, τοῦ **παρέρχομαι** πλησιάζω ἀπὸ τὰ πλάγια.— **παράπεμπω** ἀποστέλλω.— **σκέπασθαι**, ἄορ. τοῦ **σκοποῦμαι** ἔξετάζω, παρατηρῶ.— **αὐλίξομαι** καταλύω, στρατοπεδεύω.

§ 21—22. **πρὸς ἡμέραν** ἦν ἐπλησίαζε νὰ ἐξημερώσῃ.— **ἐν τούτῳ** ἐν τούτῳ τῷ μεταξύ.— **ἄσμενοι** μὲ χαράν.

§ 23—24. **συνεγένοντο ἀλλήλοις** συνηνώθησαν.— **σκηναῶ** (-όω) κατασκηναῶ, καταλύω.— **διαλαχόντες**, ἄορ. τοῦ **διαλαγχάνω** διαμοιράζω μὲ κλῆρον.— **οἱ εὐζωνοὶ** οἱ ἑλαφρῶς ὀπλισμένοι.— **θέω** τρέχω.— **εἰλήχει**, ὑπερσυντ. τοῦ **λαγχάνω** λαμβάνω μὲ κλῆρον.— **κωμήτης** κάτοικος τῆς κώμης.— **πῶλος** ἵππος ἀδάμαστος, πουλᾶρι.— **δασμὸς** φόρος.— **οἴχομαι** ἔχω ἀπέλθει.— **θηρῶ** κυνηγῶ.— **ἔάλω**, ἄορ. τοῦ **άλισκομαι** συλλαμβάνομαι.

§ 25—27. **κατάγειος** ὑπόγειος.— **στόμα** στόμιον (εἴσοδος).— **δρυκτὸς** ἐσκαμμένος.— **οἷς** (γεν. οἷδς) πρόβατον.— **τὰ ἐκγόνα** τὰ νεογνά, τὰ μικρά.— **χιλὸς** χλωρὸν χόρτον.— **κρατῆρ** εὐρύχωρον ἀγγεῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀνεμείγνουν τὸν οἶνον μὲ ὕδωρ.— **ἰσοχειλὴς** ὁ φθάνων μέχρι τῶν χειλέων (τοῦ ἀγγείου).— **ἔγκειμαι** κείμαι (εὐδρίσκομαι) ἐντός.— **γόνυ** κόμβος (τοῦ καλάμου).— **μύζω** βυζάνω, ῥουφῶ.— **ἄκρατος** (οἶνος) οἶνος, ὃ ὁποῖος δὲν ἦτο ἀναμεμειγμένος μὲ ὕδωρ, δυνατός.— **ἐπιχέω** χύνω.— **συμμαθάνω** συνηθίζω— **συμμαθόντι** εἰς ὅποιον ἦτο συνηθισμένος, τὸ εἶχε συνηθίσει.— **πῶμα** ποτόν.

§ 28—29. **σύνδειπνον ποιῶμαι** τινα καλῶ τινα εἰς δεῖπνον (διὰ νὰ συμφάγῃ μετ' ἐμοῦ).— **ἀντεμπλήσαντες**, ἄορ. τοῦ **ἀντεμπλήσσειν** εἰς ἀνταμοιβὴν γεμίζω.— **ἀπίασιν**, μέλλ. τοῦ **ἀπέρχομαι**.— **ἐξηγοῦμαι ἀγαθὸν** τι παρέχω ὠφέλιμόν τινα ὑπηρεσίαν

ὡς ὁδηγός.— **ἔστ' ἂν** ἕως ὅτου.— **γίγνομαι ἐν τινι** φθάνω εἰς τι.— **φιλοφρονοῦμαι** δεικνύω φιλικὰ αἰσθήματα.— **ἔφρασε**, ἄορ. τοῦ **φράζω** δεικνύω, φανερώνω.— **κατορρωρυγμένος**, τοῦ **κατορύττομαι** καταχώνομαι, κρύπτομαι μέσα εἰς τὴν γῆν.— **ἐν πᾶσιν ἀφθόνοις** ἐν ἀφθονίᾳ ὄλων.— **ἐν φυλακῇ ἔχω** φυλάττω.— **ἐν ὀφθαλμοῖς** πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐνώπιόν των.

§ 30—32. **παρλοὶ**, εὐκτ. τοῦ **παρέρχομαι** διέρχομαι, περνῶ.— **τρέπομαι πρὸς τινα** ἐπισκέπτομαι τινα.— **εὐωχοῦμαι** τρώγω καὶ πίνω καλῶς.— **εὐθυμοῦμαι** εἶμαι εὐθυμος.— **ἄριστον** γεῦμα.— **οὐκ ἦν ὅπου οὐ** πανταχοῦ.— **πύρινος** (ἄρτος) (ἄρτος) σιταρένιος.— **τῷ** = **τινι**.— **ἐπικύπτω** σκύπτω ἐπάνω.

§ 33—34. **σκηναῶ** τρώγω καὶ πίνω καλῶς.— **ξηρὸς χιλὸς** ξηρὸν χορτάρι, σανός.— **διακονῶ** ὑπηρετῶ.— **ἐνεὸς** βωβός.— **φιλοφρονοῦμαι τινα** μὲ φιλόφρονας λόγους χαιρετίζω τινά.— **κοινῇ** ἀπὸ κοινοῦ, καὶ οἱ δύο μαζί.— **ἀνερωτῶ** ἔρωτῶ, ἔξετάζω.— **περιρίζω** ὁμιλῶ τὴν περσικὴν γλῶσσαν.— **ἦ** ποῦ.

§ 35—36. **οἰκέτης** οἰκεῖος, συγγενής.— **παλαιτερος** ὀλίγον γεροντικός.— **καταθύω** θυσιάζω.— **ἱερὸς τοῦ Ἥλιου** ἀφιερωμένος εἰς τὸν Ἥλιον.— **ἐκεκάνωτο**, ὑπερσυντκ. τοῦ **κακοῦμαι** τάλαιπωροῦμαι.— **μείων, ον**, συγκριτκ. τοῦ **μικρός**.— **θυμοειδής** δυσπειθής, ζωηρός.— **σακίον** μικρὸς σάκος.— **περιειλῶ** (-έω) περιτυλίσσω.— **καταδύομαι** βυθίζομαι, χώνομαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7.

§ 19—20. **τεθνάναι ἐπηγγεῖλατο** ἐδήλωσεν ὅτι προσφέρεται νὰ θανατωθῇ.— **παρακελεύομαι** προτρέπω.— **αἶθω** καίω.— **ᾧ** ἐκ τούτου δέ.— **εὐνοια** ἀγάπη.

§ 21—24. **γίγνομαι ἐπὶ τινος** φθάνω ἐπάνω εἰς τι.— **ὠήθησαν**, ἄορ. τοῦ **οἴομαι** νομίζω.— **ζωγρῶ** (-έω) συλλαμβάνω

ζῶντα, αἰχμαλωτίζω.— *γέγρα* ἰδ. σελ. 127.— *δασύς* πυκνότεριχος.— *ὠμοβόειος* ὁ καμωμένος ἀπὸ ἀκατέργαστον βύειον δέρμα.— *οἱ ἀεὶ ἐπιόντες* οἱ ἐκάστοτε προσερχόμενοι (στρατιῶται).— *οἱ ἀεὶ βοῶντες* οἱ ἀκαταπαύστως κραυγάζοντες.— *μειζόν τι εἶναι* ὅτι κάτι σπουδαιότερον συνέβαιεν.— *ἀναλαμβάνω* παραλαμβάνω μαζί μου.— *παραβηθῶ* τρέχω εἰς βοήθειαν.— *τάχα* εὐθύς.— *παρεγγυῶ (-άω) τινι* προτρέπω τινά.— *ἐλαύνω* κτυπῶ (ζῶον) διὰ τὴν βαδίση, διὰ τὴν τρέξη.

§ 25—27. *περιβάλλω* ἐναγκαλίζομαι.— *ἐξαπλῆς* ἐξαίφνης.— *ὄτου (= οὐτινος)* δὴ *παρεγγυήσαντος* ἀφ' οὗ κάποιος, δὲν ἤξεύρω τίς, ἔδωκε τὸ σύνθημα.— *κο'ωνός* ὕψωμα, λόφος.— *ἀνατίθημι* ἐπιθέτω, ἀφιερώνω.— *βακτηρία* ῥάβδος.— *αἰχμάλωτα* λαφυραγωγηθέντα.— *διακελεύομαι* προτρέπω.— *ἀποπέμπω* ἀπολύω.— *ἀπὸ κοινοῦ* διὰ κοινῆς συνεισφορᾶς.— *σκευὴ ἐνδυμασία*.— *δακτύλιος* δακτυλίδιον.— *οὐ ὄπου*.— *ῥῆγο* ἀπιὼν ἀνεχώρησεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 8.

§ 22—24. *λήξομαι* ληλατῶ.— *ἀγορὰ* τροφήμα πρὸς ἀγοράν.— *ξένια* δῶρα φιλοξενίας.— *ἄλφιστα* ἄλευρα.— *συνδιαπράττωμαι ὑπὲρ τινος* διαπραγματεύομαι συγχρόνως ὑπὲρ τινος, μεσιτεύω ὅπως γίνῃ συνθήκη πρὸς ὄφελός τινος.

§ 25—26. *εὐχομαι* ὑπόσχομαι, τάζω.— *ἀποθύω* προσφέρω θυσίαν, τὴν ὁποίαν ἔταξα.— *σωτήρια (ιερά)* διὰ τὴν σωτηρίαν των.— *ἡγεμόσυνα (ιερά)* διὰ τὴν (ἀσφαλῆ καὶ εὐτυχῆ) καθοδήγησιν.— *γυμνικός ἀγών* ἀγών εἰς τὴν πάλην καὶ ἐν γένει εἰς σωματικὰς ἀσκήσεις.— *εἴλοντο*, ἄορ. τοῦ *αἰροῦμαι* ἐκλέγω.— *οὐκοθεν* ἐκ τῆς πατρίδος.— *ἄκων* χωρὶς τὴν θέλη, ἀκουσίως.— *κατακίνω* φονεύω.— *ξυήλη μάχαιρα*.— *κατάσσω* κτυπῶ.— *δρόμος* τόπος, ὅπου γίνεται ὁ ἀγών τοῦ δρόμου, στάδιον.— *δρόμου ἐπιμεληθῆναι* διὰ τὴν φροντίση περὶ κατασκευῆς προχείρου σταδίου.— *προστατῶ* εἶμαι προϊστάμενος.— *οὐπερ* ὅπου ἀκριβῶς.

— *κάλλιστος τρέχειν* καταλληλότατος διὰ τὸ τρέξιμον.— *ἐν σκληρῷ καὶ δασεὶ οἴτω* ἐπὶ τόπου τόσον ἀνωμάλου καὶ γεμάτου ἀπὸ δένδρα.— *ἀνιδῶμαι (-άομαι)* πονῶ.

§ 27—28. *στάδιον* ἄπλοῦς δρόμος.— *δόλιχος* μακρὸς δρόμος, ἐπιταπλάσιος τοῦ σταδίου.— *παγκράτιον* ἀγών πάλης καὶ πυγμῆς συγχρόνως.— *καλὴ θέα* ὠραῖον θέαμα.— *καταβαίνω (εἰς τὸ στάδιον)* λαμβάνω μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας.— *φιλονικία* ἀμιλλα.— *ἔθειον ἵπποι* ἐγένετο ἵπποδρομία.— *κατὰ τοῦ πρανοῦς ἐλάσαντας* ἀφ' οὗ οἱ (ἀγωνιζόμενοι) ἵππεῖς τρέξουν μὲ τοὺς ἵππους των εἰς τὸν κατήφορον.— *ἐν τῇ θαλάττῃ* πλησίον τῆς θαλάσσης.— *ὑποστρέφω* στρέφομαι.— *καλινδοῦμαι* κυλλίομαι.— *τὸ ἰσχυρῶς ὄρθιον* ἢ λίαν ἀνωφερῆς θέσις.— *παρακέλευσις* παρόρμησις.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3.

§ 1—3. *ἦν λαμβάνειν* ἦτο δυνατὸν νὰ...— *ἀπιτέον εἶναι* ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀπέλθουν.— *ὠδοποιημένη* διωρθωμένη.— *τριταῖοι* τὴν τρίτην ἡμέραν.

§ 4—6. *διαλαμβάνω* διαμοιράζω.— *τὸ γενόμενον ἀργύριον* τὰ εἰσπραχθέντα χρήματα.— *ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων* (οὐδ.) ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν αἰχμαλώτων καὶ τῆς λείας.— *ἡ δεκάτη* (δηλ. μερὶς) τὸ δέκατον μέρος.— *ἐξεῖλον*, ἄορ. τοῦ *ἐξαιρῶ* ἀποχωρίζω.— *τὸ μέρος* τὸ ἀναλογοῦν εἰς αὐτὸν μέρος.— *Ἄσιναῖος* ὁ ἐκ τῆς Ἀσίνης, πόλεως τῆς Λακωνικῆς.— *τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος* (δηλ. μέρος) τὸ ὄρισμένον διὰ τὸν Ἀπόλλωνα μέρος (τῶν χρημάτων).— *ἀνάθημα* ἀριέρωμα.— *ἀνατίθημι* ἀφιερώνω.— *θησαυρὸς* οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν ὡς ἀποθήκη πρὸς φύλαξιν τῶν προσφερομένων ἀφιερωμάτων.— *ἀπέρχομαι τὴν εἰς Βοιωτοὺς ὁδὸν* πορεύομαι εἰς Βοιωτίαν.— *νεωκόρος* ὁ περιποιούμενος καὶ φυλάσσει τὸν ναόν.— *ἐπιστέλλω* παραγγέλλω.— *χαρὶ ζομαι τινι* εὐχαριστῶ τινά.

§ 7—8. *φεύγω* εἶμαι ἐξόριστος.— *θεωρῶ* παρευρίσκομαι εἰς ἀγῶνας.— *παρακαταθήκη* τὸ ἐμπιστευθὲν εἰς τινα χρεῖμα.— *χωρίον* κτήμα, ἔπαυλις.— *ᾠνοῦμαι* ἀγοράζω.— *ἀνεῖλεν*, ἄορ. τοῦ *ἀναιρῶ* χρησιμοδοτῶ.— *κόγχη* κογχύλιον.— *ἀγρεύω* κυνηγῶ.

§ 9—10. *ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀργυρίου* μὲ τὰ ἱερὰ χρήματα.— *τὸ λοιπὸν* εἰς τὸ μέλλον.— *δεκατεύω τι* λαμβάνω τὸ δέκατόν τινος.— *τὰ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ὠραία* οἱ καρποί, οἱ ὅποιοι γίνονται κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἔτους.— *πρόσχωρος* γείτων.— *τραγήματα* ξηροὶ καρποί.— *νομή* βοσκή, βοσκήματα.— *λάχος* μέρος.— *ἀλίσκομαι* συλλαμβάνομαι.— *Φολὴν* ὄρος μεταξὺ Ἡλιδος καὶ Ἀρκαδίας.— *σὺς* χοῖρος ἄγριος.— *δορκὰς* ζαρκάδι.

§ 11—13. *ἦ* ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, διὰ τῆς ὁποίας.— *ἐνι=ἐνεστι* ἐνειμι ἐνυπάρχω.— *λειμὼν* λειβάδι.— *εὐωχοῦμαι* τρέφομαι.— *ὅσα ἐστὶ τρωκτὰ ὠραία* ὅσα παράγουν καρπούς, οἱ ὅποιοι τρώγονται, ὅταν ὠριμάσουν.— *ὡς μικρὸς μεγάλῳ* (δηλ. ἔστιν εἰκασθῆναι) ὅσον εἶναι δυνατὸν νὰ ὁμοιάσῃ μικρὸς πρὸς μεγάλον.— *εἴκασται* ἔχει ὁμοιότητα.— *ξόανον* ξύλινον ἀγαλμα.— *ἔοικα* ὁμοιάζω.— *στήλη* πλάξ λιθίνη.— *ιερός (ἐστι) τῆς Ἀριτέμδος* ἀφιερωμένος εἶναι εἰς τὴν Ἀριτέμδα.— *καταθύω* θυσιάζω.— *τὸ περιτύδν* τὸ περίσσευμα.— *τῇ θεῷ μελήσει* ἡ θεὰ θὰ φροντίσῃ (διὰ τὴν τιμωρίαν), δηλ. θὰ τιμωρήσῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

§ 7—9. *φέρω* πληρόνω.— *προηγορῶ* ὁμιλῶ ἔξ ὀνόματός τινος.— *δεινὸς λέγειν* ἱκανὸς ῥήτωρ.— *συνησθησομένους*, τοῦ *συνήδομαι* συγκαίρω.— *διὰ πολλῶν* ἀφ' οὗ ἔδοκιμάσατε (ἐπεράσατε) πολλά.— *πράγματα* δυσκολίαι, κίνδυνοι.— *σεσωσμένοι* πάρεστε σῶοι ἐφθάσατε ἐδῶ.— *πάσχω* λαμβάνω.— *πώποτε* ποτὲ μέχρι τοῦδε.— *ὑπόρχω* κάμνω ἀρχήν, πρῶτος ἀρχίζω.

§ 10—12. *ἀφαιροῦμαι τινά τι* ἀφαιρῶ παρά τινός τι.— *δασμὸς* φόρος.— *τεταγμένος* ὠρισμένος.— *παρέρχομαι* εἰσέρ-

χομαι.— *ἐνιοι* μερικοί.— *οὐκ ἀξιῶ* ἀποδοκιμάζω.— *Κορύλας* ἄρχων τῆς Παφλαγονίας.

§ 13—15. *ἀγαπῶ* εἶμαι εὐχαριστημένος.— *χρήματα* πράγματα, λάφυρα.— *ἄγω καὶ φέρω* μεταφέρω.— *ἀντιτιμῶ* τιμῶ καὶ ἐγώ.— *ἀπέχομαί τινος* δὲν βλάπτω, δὲν πειράζω τινά.— *ὀποίων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον* σὰν τί λογῆς ἀνθρώπους μᾶς ἠῦραν (καλοὺς ἢ κακοὺς).— *πάρεμι* παρευρίσκομαι.

§ 16—19. *ἂν τε... ἂν τε* εἴτε... εἴτε.— *ἄβρει* ἔξ ἀλαζονείας.— *αἰτιῶμαι* κατηγορῶ.— *ἀρμοστής* διοικητής.

§ 20—21. *οἱ κάμνοντες* οἱ ἀσθενεῖς.— *στέγη* οἰκία.— *ἦ... ταύτη* ὅπου... ἐκεῖ.— *εἰμι ἐπὶ τινι* εἶμαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός.— *κομίζομαι* παραλαμβάνω, ἀποσύρω.— *ἐν τῇ τάξει* ἕκαστος εἰς τὴν θέσιν του.— *εὐ ποιῶ* εὐεργετῶ.— *ἀντενποιῶ* ἀνταποδίδω τὴν εὐεργεσίαν.— *ἀλέξομαι* ἀποκρούω.

§ 22—23. *ὁ Παφλαγὼν* ὁ ἡγεμὼν τῶν Παφλαγόνων.— *συμπράττοντες αὐτῷ (ταῦτα), ὧν* βοηθοῦντες αὐτὸν εἰς ταῦτα, τῶν ὀποίων.

§ 24—25. *ἐκ τούτου* κατόπιν τούτου, δηλ. μετὰ τούτους τοὺς λόγους (τοῦ Ξεν.).— *χαλεπαίνω τινι τοῖς εἰρημένοις* ὀργίζομαι κατὰ τινός διὰ τὰ λεχθέντα (ὑπ' αὐτοῦ).— *παρέρχομαι (ἐπὶ τὸ βῆμα)* λαμβάνω τὸν λόγον.— *ξενίζω* φιλοξενῶ.— *ἀναπνύθάνομαι* ζητῶ πληροφορίας.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 1—3. *ἐν τῇ διατριβῇ* κατὰ τὸν χρόνον τῆς (ἐν Κοτυώροις) διαμονῆς των.— *ζῶ ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς* ζῶ ἀγοράζων τὰ τροφίμα.— *λήξομαι* λαφυραγωγῶ.— *κλωπεύω* κλέπτω, ληστεύω.— *εὖ*

μάλα πολὺ ἐπιδεξίως. — **ἀποσκεδάννυμαι** διασκορπίζομαι. — **πρόσω** μακρῶν. — **κακουργῶ** κακοποιῶ. — **πολεμικῶς ἔχω** ἐχθρικῶς διάκειμαι. — **ἔχω** κομίζω. — **ἔτοιμος** πρόθυμος. — **ἐπὶ ξένια** εἰς φιλοξενίαν. — **παρακαλῶ** προσκαλῶ. — **οὓς ἐδόκουν δικαιοτάτους εἶναι (παρακαλεῖν)** ὅσους ἐνόμιζον ὅτι ἦτο δικαιοτάτων (νά...).

§ 4—6. **αἰχμάλωτοι (βόες)** λαφυραγωγηθέντες (βόες). — **ιερεῖον** ζῶον πρὸς σφαγὴν, σφάγιον. — **εὐωχία ἀρχοῦσα** συμπίσιον πλούσιον. — **κατάκειμαι** εἶμαι ἀνακεκλιμένος. — **σκίμπους** μικρὰ κλίνη. — **κεράτινος** καμωμένος ἀπὸ κέρας (βοῶν). — **ἐντυγχάνω τινί** εὐρίσκω τι. — **παιανίζω** ψάλλω ἕσμα πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος. — **πρὸς αὐλὸν** κατὰ τὸν ἦχον τοῦ αὐλοῦ· ὁ αὐλὸς ἦτο σωλὴν ὅμοιος πρὸς τὸ σημερινὸν κλαρινέτον· κατεσκευάζετο ἐκ καλάμου ἢ ἐκ μετάλλου καὶ εἶχε 3 ἢ 4 ὀπὰς· ἐνίοτε ἀπετελεῖτο ἐκ δύο σωλῆνων. — **ὄρχομαι** χορεύω. — **ἄλλομαι** πηδῶ. — **κούφως** ἐλαφρῶς. — **παίω** κτυπῶ. — **τεχνικῶς πῶς** με κάποιον τεχνικὸν τρόπον. — **ἀναηράζω** ἐκβάλλω δυνατὴν κραυγὴν. — **σκυλεύω** ἀφαιρῶ. — **τὸν Σιτάλκην** πολεμικὸν ἕσμα ἐξυμνοῦν τὸν βασιλέα τῶν Θρακῶν Σιτάλκην. — **ἦν πεπονθῶς = ἐπεπόνθει**.

§ 7—8. **Μάγνητες** οἱ ἐκ τῆς Θεσσαλικῆς χερσονήσου Μαγνησίας. — **καρπαία** (δηλ. ὄρχησις) εἶδος ἀγροτικῆς χοροῦ. — **παραιθέμαι τι** θέτω τι πλησίον μου κατὰ γῆς. — **ζευγηλατῶ** ὀδηγῶ ζεῖγος βοῶν. — **πυκνὰ** συχνά. — **προῖδηται**, τοῦ προορῶμαι βλέπω μακρόθεν. — **ἀπαντῶ** ἀντεπεξέρομαι, ὀρῶ. — **δήσας**, τοῦ δῶ (-έω) δένω. — **τῶ χειρὲ δεδεμένον** με τὰς δύο χεῖρας δεμένας. — **ἐλαύνω** κτυπῶ (τινα) διὰ τὴν βαδίσει ἔμπροσ.

§ 9—11. **πέλτη** μικρὰ ἐλαφρὰ ἀσπίς, ἣ ὁποία κατεσκευάζετο ἀπὸ κλάδους δένδρων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔθετον δέρμα βοός. — **τοτὲ μὲν... τοτὲ δὲ ἄλλοτε μὲν... ἄλλοτε δέ.** — **ὡς δύο ἀντιταττομένων, μιμούμενος ὠρχεῖτο** ὡς ἐὰν εἶχε δύο ἀντιπάλους διὰ τῆς ὄρχήσεως ἐμιμεῖτο τὴν (καὶ πρὸς τοὺς δύο τούτους) μάχην. — **δινούμαι** περιστρέφομαι, στρογγυρίζω. — **ἐκκυβιστῶ** πίπτω κατακέφαλα, κάμνω τοῦμπες. — **ὄψις** θέαμα. — **τὸ περσι-**

κὸν (ὄρχημα) τὸν περσικὸν χορὸν. — **ὀκλάζω** γονατίζω. — **ἐξάνισταμαι** ξανασηκώνομαι. — **ἐπὶ τούτῳ** μετὰ τοῦτον. — **ἐνόπλιος ἐνθμός** ἐνθμός τῆς ἐνόπλου ὄρχήσεως. — **αὐλοῦμαι** συνουδεύομαι ὑπὸ αὐλοῦ. — **πρόσοδος** ἱερὰ πομπή, λιτανεία.

§ 12—13. **δεινὰ ποιοῦμαι** θεορῶ ὡς φοβερὸν, ἐκπλήττομαι. — **ἐπὶ τούτοις** διὰ ταῦτα (δηλ. τοὺς τοιοῦτους χορούς). — **πέπαμαι = κέκτημαι ἔχω.** — **ὄρχηστρίς** χορεύτρια. — **σκενάζω** στολίζω. — **κοῦφος** ἐλαφρός. — **πυρρίχη** ἐνόπλιος χορός. — **κρότος (χειρῶν)** χειροκροτήματα. — **ἤρουντο**, τοῦ ἐρωτῶ. — **τρέπομαί τινα** τρέπω τινὰ εἰς φυγὴν.

§ 14—16. **προσάγω** παρουσιάζω (εἰσάγω). — **ἀναβαίνο** ἐπιβιβάζομαι. — **πνεῦμα καλὸν** ἄνεμος οὐριος. — **ὀρμίζομαι** ἀγκυροβολῶ. — **μέδιμνος** μέτρον σιτηρῶν ἴσον πρὸς 52 1/2 περίπου λίτρας σημερινάς. — **κεράμιον** ἀμφορεὺς κεράμιος, στάμνα· ἕκαστον ἔχωρει 39 περίπου λίτρας. — **ἀπαγγέλλω** ἀναγγέλλω. — **μισθοφορὰ** μισθός.

§ 17—18. **ἐγγὺς γίγνομαι τινος** πλησιάζω εἰς τι. — **εἰσήει** (τοῦ εἰσέρχομαι) αὐτοὺς ἤρχετο εἰς τὸν νοῦν των. — **πολυαρχία** πολλοὶ ἄρχοντες. — **χρῶμαι** διοικῶ. — **λανθάνω τι** μένω ἀπαρατήρητος ὡς πρὸς τι, κάμνω τι χωρὶς τὴν ἐννοητῶ. — **φθάνω** προφθάνω, προλαμβάνω. — **ὕστερίζω** καθυστερῶ. — **λόγοι πρὸς ἀλλήλους** συζητήσεις, συνεννοήσεις. — **τὸ δόξαν** τὸ ἀποφασισθέν, ἢ ἀπόφασις. — **περαίνομαι** ἐκτελοῦμαι. — **ἐκ τῆς νικώσης** (δηλ. γνώμης) κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην, κατὰ τὴν γνώμην τῆς πλειονοψηφίας.

§ 19—21. **ἐτράποντο ἐπὶ τὸν Ξεν.** ἔστρεψαν τὸν νοῦν των εἰς τὸν Ξεν., ἐσκέφθησαν τὴν ἐκλέξουν ἄρχοντα τὸν Ξεν. — **γινώσκω** φρονῶ. — **ἐνδείκνυμαι** ἐπιδεικνύω. — **ὕφισταμαι** ἀναλαμβάνω. — **τῆ μὲν** ἀφ' ἐνὸς μὲν. — **τιμὴ** ὑπόληψις. — **ὄνομα** δόξα, φήμη. — **τυχὸν** ἴσως. — **ἐνθύμημα** σκέψις. — **ἐπαίρω** παρακινῶ. — **αὐτοκράτωρ** ἀπόλυτος, ἀνεύθυνος. — **ἐνθυμοῦμαι** σκέπτομαι. — **ὄπη ἔξει** πῶς θὰ ἀποβῆ. — **ἡ προειργασμένη**

δόξα ἡ ἀποκτηθεῖσα πρότερον δόξα.— **ἀποβάλλω** χάνω.— **ἀποροῦμαι** εὐρίσκομαι εἰς ἀπορίαν.

§ 22—24. **διακρίνω** ἀποφασίζω.— **ἀνακοινῶ τοῖς θεοῖς** ζητῶ τὴν συμβουλήν τῶν θεῶν.— **παρίσταμαι τι** διατάσσω νὰ φέρονται τι πλησίον μου.— **μαντευτὸς** ἐνδεδειγμένος ὑπὸ τοῦ μαντείου.— **ἤρχετο**, τοῦ **ἄρχομαι** ἀρχίζω.— **καθίσταμαι ἐπὶ τι** ἀναλαμβάνω τι.— **δεξιὸς** εὐρισκόμενος, ἰπτάμενος πρὸς τὰ δεξιὰ.— **φθέγγομαι** φωνάζω.— **προπέμπω** συνοδεύω.— **οἰωνὸς** σημεῖον.— **οὐκ ἰδιωτικὸς** οὐχὶ ἐκ τῶν συνήθων (ἀλλὰ προμηνύων μέγα τι).— **ἐνδοξος** προσημαίνων δόξαν.— **ἐπίπλονος** προσημαίνων μόχθους (ταλαιπωρίας).— **ὄρνεον** πτηνόν.— **χρηματιστικὸς** προμηνύων χρηματισμὸν (πλοῦτη).— **διαφανῶς** ὀλοφάνερα.— **σημαίνω** δεικνύω, συμβουλεύω.— **προσδέομαι τινος** ἐπιζητῶ τι.

§ 25—28. **προβάλλομαι** προτείνω.— **ἐπιψηφίζω** θέτω εἰς ψηφοφορίαν.— **εἶπερ ἄνθρωπός εἰμι** ὡς κάθε ἄνθρωπος.— **χάριν ἔχω** χρεωστῶ χάριν.— **δοῦναί μοι** νὰ μοῦ δώσουν τὴν εὐκαιρίαν.— **προκρίνω** προτιμῶ.— **ἦτιον ἂν τυγχάνειν (δοκεῖτέ μοι)** φρονῶ ὅτι δυσκολώτερον ἢ θέλετε ἐπιτυγχάνει.— **οὐ πάντι** οὐδόλως.— **πρὶν** παρὰ ἀφ' οὔ.— **ὁμολογῶ** παραδέχομαι.— **πέρα** μακρότερον.— **ἄκυρος** ἀνευ κύρους, ἀνίσχυρος, μικρός.— **ἐννοῶ** φοβοῦμαι.— **σωφρονίζομαι** ἔρχομαι εἰς φρόνησιν, τιμωροῦμαι.

§ 29. **ἐννοῶ** σκέπτομαι.— **στάσις** διχόνοια.— **ἴστε**, προστι. τοῦ **οἶδα**.— **ἄχθομαι** δυσαρεστοῦμαι.

§ 30—31. **ἐξανίσταμαι** σηκώνομαι.— **ὀργιῶνται**, μέλλ. τοῦ **ὀργίζομαι**.— **συμποσίαρχος** ἄρχων τοῦ συμποσίου.— **λοχαγῶ** εἶμαι λοχαγός.— **εὐ λέγω** ὀρθῶς ὁμιλῶ.— **ἀναθορυβῶ** μετὰ θορύβου ἐπιδοκιμάζω.— **πλειονος ἐνδέον** (τοῦ **ἐνδεῖ**) ὅτι ὑπῆρχεν ἀνάγκη σπουδαιότερων ἐπιχειρημάτων.— **παρέρχομαι (ἐπὶ τὸ βῆμα)** λαμβάνω τὸν λόγον.— **ἦ μὴν** βεβαίως.— **ἐπιτρέπω** ἀναθέτω.— **οὕτως** τόσον φανερά.— **ἰερά** θυσία.— **ιδιώτης** ἄπειρος (τῆς μαντικῆς).

§ 32—33. **ὀνήσατε**, ἀόρ. τοῦ **ὀνίνημι** ὠφελῶ.— **ὄ,τι** ὅσον.— **σιγάσω τινὰ** προτρέπω τινὰ νὰ σιγῇ.— **συνεθέλω τινὶ** ἔχω τὴν αὐτὴν θέλησιν μέ τινα, εὐνοῶ τινα.— **Δαρδανεύς** ὁ ἐκ τῆς Δαρδάνου, πόλεως εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἑλλησπόντου.— **πλοῦς** οὐριος ἄνεμος πρὸς πλοῦν.— **ἀνάγομαι** ἀποπλέω.— **κατέχω** προσορμίζομαι.

BIBLION EBΔOMON

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ I.

§ 2—4. **ἀπαλλάττομαι** ἀποχωρῶ, ἀποσύρομαι.— **ἤδη** εὐθύς.

§ 5—6. **συμπροθυμοῦμαι** προθύμως ἐνεργῶ καὶ ἐγώ.— **μεταμέλει μοι** μετανοῶ.— **τελῶ** πληρῶνω.— **οἱ ἐπικαίριοι** τὰ σπουδαιότατα πρόσωπα ἐν τῷ στρατῷ, οἱ ἔχοντες ἐπιτροπὴν (δηλ. οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί).— **προσφέρομαι** συμπεριφέρομαι.

§ 7—10. **κηρύττω** διὰ κήρυκος γνωστοποιῶ.— **ἀποπέμπω** στέλλω (τινὰ) ὀπίσω (εἰς τὴν πατρίδα).— **ἀριθμὸν ποιῶ** ἀριθμῶ.— **ὀκνηρῶς** ἀπροθύμως.— **ἀσπάζομαι** ἀποχαιρετίζω.— **αἰτιαν ἔχω** κατηγοροῦμαι.— **ἐξέρπω** ἐξέρχομαι.— **ἀθυμῶ πρὸς τι** δὲν ἔχω ὄρεξιν νὰ κάμω τι.— **διαπράττομαι τι πρὸς τινα** συζητῶ τι μετὰ τινος.

§ 11—14. **τὴν ταχίστην (ὀδὸν)** τάχιστα.— **προσανεπιπεῖν**, τοῦ **προσαναγορεύω** κηρύττω προσέτι.— **ἐντεῦθεν** μετὰ ταῦτα.— **ἄρδην** ἐντελῶς, γενικῶς.— **συγκλείω** κλείω.— **μοχλὸς** οὐρῆς.— **πυρὸς** σιτάρι.— **ἐπακούω** ἀκούω.— **διαγγέλλω** γνωστοποιῶ.— **πυνθάνομαι** ζητῶ πληροφορίας.— **Ἰερὸν ὄρος** ὄρος τῆς Θράκης.

§ 15—17. **δρόμῳ** δρομαίως.— **τείχος** πόλις.— **κόπτω** κρούω, κτυπῶ.— **κατασχίζω** ἀνοίγω διὰ τῆς βίας, σπῶ.— **χηλῆ** σωρὸς λίθων πρὸ τοῦ τείχους τοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν, οἱ ὅποιοι ἐπροφύλαττον αὐτὸ ἀπὸ τὰ κύματα.— **ὑπερβαίνω εἰς** ἀναβαίνω καὶ εἰσέρχομαι εἰς.— **τὰ πράγματα** τὰ συμβαίοντα.— **ἐπὶ ταῖς πύλαις**

παρὰ τὰς πύλας.— **διακόπτω** κόπτω εἰς δύο, κατασπῶ.— **κλειθρα** μοχλός.— **ἀναπετάννυμι** ἀνοίγω.— **εἰσιπίτω** εἰσορῶ.

§ 18—20. **δείσας**, τοῦ **δέδοικα** ἢ **δέδια**.— **ἀνήκεστος** ἀθεράπευτος, ἀνεπανόρθωτος.— **ἔθει**, παρτι. τοῦ **θέω**.— **οἴκαδε** εἰς τὰς οἰκίας.— **καθέλκω** σύρω ἐκ τῆς ξηρᾶς εἰς τὴν θάλασσαν.— **ὡς ἑαλωκυίας τῆς πόλεως**—**νομίζοντες ἑαλωκῆναι τὴν πόλιν**.— **ἄκρα** ἀκρόπολις.— **ἀποφεύγω** καταφεύγω.— **καταδραμών**, τοῦ **κατατρέχω** τρέχω κάτω.— **περιπλέω** εἰς περιπλέων ἀνέρχομαι εἰς.— **σχεῖν**, τοῦ **ἔχω** ἐμποδίζω.

§ 21—24. **προσπίπτω** τινὶ προσέρχομαι μὲ ὄρμην πρὸς τινα.— **ἀνῆρ γίγνομαι** φαίνομαι (σπουδαῖος) ἀνῆρ.— **ὀνήσαις**, ἄορ. εὐκτ. τοῦ **ὀνίνημι**.— **τίθεμαι τὰ ὄπλα ἐν τάξει** παρατάσσομαι.— **παρεγγυῶ** διατάσσω.— **εἰς ὅκτω ἐγένοντο** ἐτάχθησαν εἰς βᾶθος ὅκτῶ ἀνδρῶν.— **παρεδεδραμηκῆσαν**, τοῦ **παρατρέχω** προστρέχω.— **οἶον κάλλιστον ἐκτάξασθαι** παρὰ πολὺ κατάλληλον πρὸς παράταξιν στρατεύματος.

§ 25. **ἔκειτο τὰ ὄπλα** εἶχε γίνοι ἢ παράταξις.— **κατηρσμίζω** καθησυχάζω.— **χαρίζομαι τῷ θυμῷ** παρασύρομαι ὑπὸ τῆς ὀργῆς.— **ἐξαπάτη** ἀπάτη.— **τιμωροῦμαι τινά τινος** ἐκδικοῦμαι τινὰ διὰ τι.— **ἐντεῦθεν** μετὰ ταῦτα, κατόπιν.

§ 26—27. **ἀποδεδειγμένοι** φανεροί.— **πάρεστι** εἶναι δυνατόν.— **νέωριον** ναύσταθμος.— **πόλις** ἀκρόπολις.— **τὰ ἔνδημα** οἱ φόροι τοῦ ἔσωτεριου.— **ἡ ὑπερογία (γῆ)** ἢ ἔκτος τῆς Ἀτικῆς χώρα, ἢ χώρα τῶν συμμάχων.— **καταπολεμοῦμαι** κατὰ κράτος νικῶμαι.

§ 28. **προσγίγνομαι** τινι προστίθεμαι εἰς τινα.— **πολεμιώτατος** μέγιστος ἐχθρός.— **ὁ ἄνω βασιλεὺς** ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν.— **περιγίγνομαι** ὑπερισχύω.

§ 29—31. **μαίνομαι** εἶμαι παράφρων.— **αἰσχροῶς** ἐπονειδίστως.— **οἰκεῖος** συγγενής.— **καὶ ταῦτα** καὶ μάλιστα.— **κρατῶ** εἶμαι νικητής.— **ἐξαλαπάζω** λεηλατῶ.— **πρὶν ἐπιδεῖν** προτοῦ

ζῆσω καὶ ἴδω.— **μυρίος** ἀναρίθμητος, ἄπειρος.— **κατὰ τῆς γῆς γίγνομαι** χώνομαι μέσα εἰς τὴν γῆν ὑποκάτω.— **τῶν δικαίων τυγχάνω** εὐρίσκω τὸ δίκαιόν μου.— **γοῦν** τοῦλάχιστον.— **παρέρχομαι** εἰσέρχομαι.— **εὐρίσκομαι** τι ἐπιτυγχάνω τι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3.

§ 1—2. **γίγνομαι ἐπὶ τινι** ἔρχομαι εἰς τι.— **εἶσαι**, τοῦ **εἶω** (ἰάω) ἀφίνω, παραλείπω.

§ 3—6. **κρατῶ τινος** γίνομαι κύριός τινος.— **περιορῶ** βλέπω μετ' ἀδιαφορίας.— **νυνὶ** τώρα δά.— **εἰς τὰ ἐπιτήδεια** εἰς τὰς κόμας τὰς ἐχούσας τροφήμα.— **οἱ ἦητους** οἱ ἀσθενέστεροι, οἱ μὴ δυνάμενοι ν' ἀντεπεξέλθουν.— **ὅτι ἡμῶν δεῖται** εἰς τί χρειάζεται ἡμᾶς.— **ἀράτω**, προσκτι. τοῦ **αἴρω** ὑψώνω.— **τὸ ἡγούμενον** ἢ πρωτοπορία (τοῦ στρατοῦ).

§ 7—9. **ἀποτρέπομαι** ἐπιστρέφω.— **προσελαύνω** πλησιάζω.— **ὅτι** ὅσον τὸ δυνατόν.— **ἡγοῦμαι τινι** ὀδηγῶ τινα.— **ξενίζω** φιλοξενῶ.— **ἀθροάς** κειμένας πλησίον ἀλλήλων.— **ἀριστῶ** (ἰάω) προγευματίζω.

§ 10—12. **κυζικηνός** νόμισμα τῆς πόλεως Κυζικίου χρυσοῦν ἴσον πρὸς 20 περίπου ἀττικὰς δραχμάς.— **τὰ νομιζόμενα** τὰ συνήθη (δηλ. εἰς ἕκαστον μὲν λοχαγὸν δύο κυζικηνούς, εἰς ἕκαστον δὲ στρατηγὸν τέσσαρας).— **ἔξω** ἔκτος, πλὴν.— **διατίθεμαι** πωλῶ.— **μαστεύω** ἀναζητῶ.— **χειροῦμαι** καταβάλλω, καθυποτάσσω.— **πόσον πόσον** μακράν.— **πολλαχῆ** εἰς πολλὰ μέρη.

§ 13—14. **ἐδίδοτο λέγειν** ἐδίδοτο ὁ λόγος.— **κατὰ ταῦτα** κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα.— **παντὸς ἄξια** ἄξια πάσης τιμῆς, συνετώτατα.— **διαγίγνομαι** ζῶ, διαμένω.— **προσλαμβάνω** λαμβάνω προσέτι, ἐπὶ πλέον.— **εὐρημα** κέρδος ἀπροσδόκητον.— **ἐπὶ τούτοις** μετὰ ταῦτα.

§ 15—17. **ἐπὶ θύραις** εἰς τὴν αὐλήν, εἰς τὴν εἴσοδον.— **Μα-**

γωνεΐτης ὁ ἐκ τῆς Μαρωνείας, πόλεως τῆς Θυράκης.— *Παριανοὶ* κάτοικοι τοῦ Παρίου, πόλεως ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς παραλίας τῆς Προποντίδος.— *ἄνω* πρὸς τὰ μεσόγεια.— *διακείσεται* θά εἶναι διατεθειμένος.— *πρόσω* μακρὰν.

§ 18—20. *ἐκπωμα* ποτήριον.— *τάπισ,-ιδος* τάπης.— *νομίζεται* εἶναι συνήθεια.— *προμνῶμαι (-όμαι)* προξενεύω, συνιστῶ, συμβουλεύω.— *τείχη* κτήματα ἔχοντα φρούριον ἢ πύργον ὄχυρόν.— *πέσει*, μέλλ. τοῦ *πάσχω*.— *παῖς* δούλος, ὑπηρέτης.— *ὄσον ἐφόδιον (ἦν)* τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ὄδοιπορίαν.

§ 21—22. *τὸ δεῖπνον ἦν καθημένοις = ἐδείπνουν καθήμενοι*.— *τρίπους,-οδος* τράπεζα μὲ τρεῖς πόδας.— *ζυμίτης* ἔνζυμος, μὲ ζύμην.— *προσπερονῶ (-άω)* καρφώνω, στερεώνω.— *κατὰ τοὺς ξένους* πρὸ τῶν ξένων.— *νόμος* συνήθεια.— *ἀναιροῦμαι* σηκώνω, λαμβάνω.— *διακλῶ (-άω)* κόπτω.— *κατὰ μικρὸν* εἰς μικρὰ τεμάχια.— *ὄσον γεύσασθαι* ὄσον τοῦ ἔφθανε διὰ τὰ φάγη.

§ 23—25. *φαγεῖν δεινὸς* φοβερὸς φαγᾶς.— *διαρριπῶ* ῥίπτω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.— *ἐῶ χαίρειν* ἀποφεύγω.— *τριχοίνικος* ὁ χωρῶν τρεῖς χοίνικας ἢ χοϊνίξ μέτρον διὰ τὰ σιτηρὰ = 315 δράμια σημερινά.— *κέρας* ποτήριον ἐκ κέρατος.— *σκολάζω* ἀναπαύομαι, εὐκαιρῶ.

§ 26—28. *αἰρῶ* συλλαμβάνω.— *οὐ μὴ δείσης* δὲν θὰ φοβῆσαι.

§ 29—31. *διφρος* κἀθισμα.— *ὀρέγω* προτείνω.— *ὑποπεπωκώς* ὀλίγον πιωμένος, μισομεθυσμένος.— *προσαιτῶ τινὰ τι* ζητῶ ἐπὶ πλέον τι παρά τινος.— *προῖεμαι* προσφέρω μὲ ὄλην τὴν διάθεσίν μου.— *ἀπολαμβάνω* ἀνακτῶ.— *κατεσμεδάσατο τὸ κέρας* ἔχυσε τὸν ὑπολειπόμενον ἐν τῷ ποτηρίῳ οἶνον (εἰς τὰ ἱμάτια τοῦ Ξενοφ. κατ' ἀρχαῖον Θυρακικὸν ἔθιμον).

§ 32—33. *κέραισι οἰοῖς σημαίνουσι* μὲ τοιαῦτα κέρατα, μὲ τὰ ὅποια δίδουν τὰς διαταγὰς εἰς τὸν στρατόν.— *ὠμοβόειος* ὁ καμωμένος ἀπὸ ἀκατέργαστον βόειον δέσμα.— *οἶον* ὄπως.— *μά-*

γαδῖς, μαγάδιδος (δτικ. *μαγάδι*) μουσικὸν ὄργανον μὲ 20 χορδὰς, ὁμοιάζον μὲ ἄρπαν.— *ἀνακράζω πολεμικὸν* ἐκβάλλω πολεμικὴν κραυγὴν.— *ἐξάλλομαι* ἀναπηδῶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 6.

§ 1. *ἐκπέπλευεν* ἐκ τῆς Λακεδαίμονος.— *διμοιρία* διπλοῦν μερίδιον, δύο δαρεικοί.

§ 2—3. *ἐπὶ τὸ στρατεύμα* πρὸς παραλαβὴν τοῦ στρατεύματος.— *ἀποδίδωμι* παραδίδω.— *χαρίζομαι τινι* κάμνω χάριν εἰς τινά.— *ἀπαλλάττομαι* ἀπομακρύνομαι.— *παράγω τινὰ* εἰσάγω τινὰ πρὸς τινά.

§ 4—6. *ἦ* μήπως.— *δημαγωγῶ* μὲ δημοκρατίας παρασύρω.— *πάνυ μὲν οὖν* βεβαιότατα.— *τῆς ἀπαγωγῆς* εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀπαγωγῆς (τοῦ στρατεύματος).— *προσέχω (τὸν νοῦν)* δίδω προσοχήν.— *ἀποτρέχω* ἀπέροχομαι τρέχω.

§ 7—8. *οἶσει*, μέλλ. τοῦ *φέρω* λαμβάνω.— *ἐν ἐπηκῶ* εἰς τοσαύτην ἀπόστασιν, ὥστε ν' ἀκούη.— *συνήμι* ἐννοῶ.

§ 9—10. *πόννοι* κόποι, τὰ ἐκ τῶν κόπων κέρδη.— *ἰδία* ἰδιαιτέρας.— *καταλέομαι* διὰ λιθοβολισμοῦ φονεύομαι.— *δίδωμι δίκην* τιμωροῦμαι.— *περιέλκω* σύρω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.— *ἐπὶ τοῖς πεπονημένοις* διὰ τὰς τάλαιπωρίας, τὰς ὁποίας ἔχω ὑποστῆ.

§ 11—12. *ἄρα* καθὼς βλέπω, ὡς φαίνεται.— *αἰτίας* ἔχω κατηγοροῦμαι.— *ἐν ᾧ* καθ' ὃν χρόνον, καθ' ἣν στιγμὴν (περίστασιν).— *δοκῶ ἐμαντῶ συνειδέναί* νομίζω ὅτι καλῶς γνωρίζω, καλῶς συναισθάνομαι.— *παρέχομαι προθυμίαν* περὶ τινά δεικνύω ἐνδιαφέρον διὰ τινά.— *ἀποτρέπομαι* μετανοῶ.— *οἴκαδε ὠρμημένος* ἂν καὶ εἶχον ἐτοιμασθῆ ν' ἀναχωρήσω εἰς τὴν πατρίδα μου.— *οὔτοι* ὄχι βέβαια.— *εὖ πράττω* εὐτυχῶ.— *ἐν ἀπόροις εἶμι* εὐρίσκομαι εἰς κακὴν κατάστασιν.

§ 13—14. *ἐκ τούτου* τότε.— *εἰκὸς* εὐλογον.— *δήπου* βέβαια.— *ἐπιτάττω* διατάσσω.— *ψηφίζομαι* ἀποφασίζω.— *ἐν ταῦθα* κατὰ ταύτην τὴν περίστασιν.

§ 15—16. *διάφορος* ἔχθρος.— *αἰροῦμαι* προτιμῶ.— *διὰ φέρομαι* εὐρίσκομαι εἰς ἔχθραν, δίσταμαι.— *τεχνάζω* κάμνω τεχνάσματα, πονηρεύομαι.— *οὕτως... ὡς* μὲ τοῦτον τὸν σκοπόν, ἵνα.— *ἀποτίνω* πληρώνω.— *ἐπὶ τούτῳ* μὲ τοῦτον τὸν σκοπόν.

§ 17—19. *αὐτίκα μάλα* εὐθύς ἀμέσως.— *ματαίαν ποιῶ* ματαιώνω.— *πράττω τινὰ χρήματα* εἰσπράττω παρὰ τινος χρήματα.— *ἀπαιτῶ* ζητῶ ὀπίσω.— *βεβαιῶ* ἀποδεικνύω τι ὡς πράγματι γενόμενον.— *δωροδοκῶ* λαμβάνω δῶρα, δωροδοκῶμαι.— *πολλοῦ δέω ἔχειν* ἀπέχω πολὺ ἀπὸ τοῦ νὰ ἔχω, ἐξάπαντος δὲν ἔχω.— *δοκῶ μοι* νομίζω.— *ἀκούων σύνοιδέ μοι* ὡς αὐτήκοος μάρτυς γνωρίζει καλῶς.— *συνεπόμενυμι* ὀρκίζομαι προσέτι.— *μὴ τοίνυν* καὶ μάλιστα.

§ 20—22. *συμφέρω τινὶ* ὑποφέρω μὲ τινα — *δυνασθεῖη* = *δυνηθεῖη*, *ισχύσειε*.— *γνώμη* φρόνημα, διαθέσεις.— *οὐκουν* λοιπὸν δέν.— *μῶρως* μωρῶς.— *μέντοι* βεβαίως.— *πρὸς φίλους φυλακῆ* ἀπὸ τῶν φίλων προφύλαξις.— *ὡς=ὥστε*.— *καταβλακεύω* ἀπὸ ὀκνηρίαν παραινεῶ.— *καταδειλιῶ* ἀπὸ δειλίαν ἀποφεύγω.— *παρακαλῶ* προσκαλῶ.

§ 23—26. *ἐνέχυρον* ἐγγύησις.— *ὡς μηδέ, εἰ ἐβούλετο, ἐδύνατο=ὡς (=ἵνα) καὶ εἰ ἐβούλετο μὴ ἐδύνατο*.— *ἐναντίον* ἐνώπιον.— *ἀγνώμων* ἄφρων, ἀνόητος.— *πράγματα* δύσκολοι περιστάσεις.— *ἀνάγω* ὀδηγῶ.— *πρὸς ἧ* πλησίον τῆς ὁποίας.— *οὐκ ἐῶ* ἐμποδίζω.— *ἀγορᾶ χρωμαι* προμηθεύομαι τὰ τροφίμα.— *ὄνια* ὀψώνια.— *ὄτων ὀνήσεσθε* (χρήματα) μὲ τὰ ὁποῖα ν' ἀγοράζετε.— *ἐφορμῶ* εἶμαι ἀγκυροβολημένος.— *οὐδέν τι* οὐδόλως.— *οὐκ ἦν ἡμῖν ὄτω* δὲν εἶχομεν ἡμεῖς τι, μὲ τὸ ὁποῖον.— *συνεστηκὸς* κατηρητισμένος.— *καταλαμβάνω* εὐρίσκω.

§ 27—30. *μηδὲ ὄντιναοῦν* μηδὲ τὸν ἐλάχιστον.— *ἧ* ἄρα γε.

— *πρὸ=ὑπέρ*.— *κοινωνῶ τινος* συννεοῦμαι μὲ τινα.— *κατὰ σπουδὴν* ἐσπευσμένως.— *προσγίγνομαι* προστίθεμαι.— *τέως* ἕως τότε.— *προστελῶ* πληρώνω προσθέτως.— *σχέτλιος* δεινός, ἀφόρητος.— *ἀνίημι* ἀφίνω.

§ 31—32. *περιττὸν* περισσευμα, κέρδος.— *ταῦτα πράττοντες* ταύτην τὴν τύχην (εὐτυχίαν) ἔχοντες.— *ἐπείδετε* ἐξήσατε καὶ εἶδατε.— *ἀποβάλλω* χάνω.— *καλὸν* ἔνδοξον, τιμητικόν.— *κρατῶ νικῶ*.— *χαλεπαίνω τινὶ τινος* ἀγανακτῶ κατὰ τινος διὰ τι.— *χάριεν οἶδα τοῖς θεοῖς* εὐχαριστῶ τοὺς θεοὺς.

§ 33—35. *ἄγετε δὴ* ἔλατε τώρα.— *ἔχω ἔπαινον πρὸς τινος* ἐπαινοῦμαι ὑπὸ τινος.— *ἀπεχθάνομαι τινι* καθίσταμαι μισητὸς εἰς τινα.— *κατατίθεμαι τινα ἀποστροφὴν* ἔχω τινὰ ὡς καταφύγιον.— *πλεῖστα* πλεῖστον.— *καὶ ταῦτα* καὶ μάλιστα.— *πραγματεύομαι* ἐνεργῶ, ἐπιδιώκω.

§ 36. *ἔχετε με* μὲ ἔχετε εἰς τὴν διάθεσίν σας.— *κατακεκονότες ἔσεσθε (κατακαίνω)* θὰ φονεύσετε.— *πρὸ=ὑπέρ*.— *καὶ ἐν τῷ μέρει καὶ παρὰ τὸ μέρος* καὶ ὅτε ἡ ὑπηρεσία μου τὸ ἀπῆται καὶ ὅτε δὲν τὸ ἀπῆται.— *ἕλεως* εὐμενής.— *διατεινομαι* ἐπιμένω, ἀνθίσταμαι.

§ 37—38. *καὶ γὰρ οὖν* καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς.— *ἀνεπιλήπτως* ἀνενοχλήτως.— *εὐπορία* εὐκολία (εἰς πορισμὸν τροφίμων, εἰς πορείαν κτλ.).— *ἐν τοῖς ἀπόροις εἰμι* εὐρίσκομαι εἰς δύσκολον θέσιν.

§ 39—41. *οὐ τῷ σιῶ=οὐ τῷ θεῷ* ὄχι μὰ τοὺς θεοὺς (δὲν ἔχετε δίκαιον).— *ἔχω* δύναμαι.— *ἄγαν* πολύ.— *ἐπὶ τούτῳ* μετὰ τοῦτον.— *Λουσιάτης* ὁ ἐκ τῶν *Λουσῶν*, πόλεως τῆς βορείου Ἀρκαδίας.— *στρατηγῶ τινός τι* ὡς στρατηγὸς τινος πράττω τι.— *ἀναπράττω* εἰσπράττω.— *ἐνετὸς (ἐνίημι)* βαλμένος.— *χρήματα* πράγματα (λάφυρα).— *πονῶ* μὲ κόπους λαμβάνω.— *ἀποδίδομαι* πωλῶ.— *τὰ γινόμενα* τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως εἰσπραχθέντα χρήματα.— *πέπεται=κέκτηται* κατέχει.— *ἔχομαι* τινος πιάνω τινά.

§ 42—44. **ἐκπλήττομαι** ταράσσομαι, τὰ χάνω.— **ἐκ τῆς τούτων ἐπικρατείας** ὅπου οὗτοι ἐπικρατοῦν.— **ἐν ἀπορρήτῳ ποιῶμαι** ἀνακοινῶν ὡς μυστικόν.— **σαφῶς** ἀναμφισβητήτως.— **ἐπιστέλλω** δι' ἐπιστολῶν ἢ ἀγγελιαφόρων ἀνακοινῶν.— **ἐφ' οἷς Σεύθης λέγει** μὲ τοὺς ὄρους τοῦ Σεύθου.— **ἀναίρει** συμβουλεύει (διὰ τῶν σημείων τῆς θυσίας).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 8.

§ 1—4. **Φλιάσιος** ὁ ἐκ τοῦ Φλιούντος, πόλεως τῆς βορείου Πελοποννήσου.— **ἐντοίχια** τοιχογραφία.— **Δύκειον** γυμναστήριον ἐν Ἀθήναις κείμενον παρὰ τὸ σημερινὸν Ζάππειον καὶ τὸν Ἑθνικὸν κήπον.— **γράφω** ζωγραφῶ.— **συνήδομαί τι** συνευχαριστοῦμαι μὲ τινα.— **χρυσίον** χρήματα.— **ἡ μῆν** ἀληθῶς.— **ἐφόδιον** ὁδοιπορικὰ ἐξοδα.— **παρίσταμαί τινα** προσκαλῶ τινα ὅπως παραστῇ.— **μειλιχιος** πρᾶος, εὐμενής.— **ὀλοκαυτῶ** προσφέρω θυσίαν διὰ τοῦ πυρός ἀπὸ θύματα ὀλόκληρα.— **καθὰ καθῶς**.— **συννοίσειν**, μέλλ. τοῦ **συμφέρει** **συμφέρει ἐπὶ τὸ βέλτιον** ἀποβαίνει εἰς καλόν.

§ 5—6. **πάτριος νόμος** συνήθεια τῆς πατρίδος.— **καλλιερῶ** ἔχω εὐνοϊκὰ σημεῖα ἐν τῇ θυσίᾳ.— **Βίων καὶ Ναυσικλειδης** ἀποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Θίβρωνος.— **ξενοῦμαί τι** συνάπτω φιλιαν μὲ τινα.— **πεπρακέναι**, παρκμ. τοῦ **πῶλῶ**.— **λύομαι** ἐξαγοράζω.

§ 7—8. **καταλαμβάνω** φθάνω.

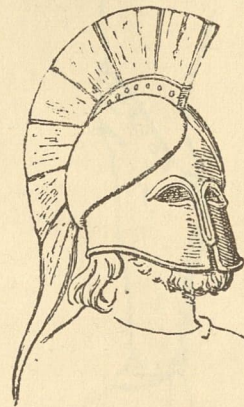
§ 24. **συμμίγνυμι** συνενώνω.

Διόρθωσις καὶ προσθήκη: εἰς τὴν σελ. 13 στίχ. 28 ἀντὶ τῆς εἰδησις γὰ γράψης εἰδησις καὶ μετ' αὐτὴν τὴν λέξιν γὰ προσθέσης ὅτι ὁ **Συένγεσις** ἀφῆκε τὰς κορυφάς, **ἐπειδὴ** ἔμαθεν

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
Εἰσαγωγή	
1. Συνοπτικὴ ἱστορία τοῦ Περσικοῦ κράτους	3
2. Βίος Ξενοφῶντος	4
3. Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις	5
Βιβλίον πρῶτον	
Α'. Αἰτία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου καὶ προπαρασκευαί δι' αὐτὴν (1, 1—11)	7
Β'. Συνάθροισις τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἐν Σάρδεσιν.— Ἀναχώρησις τοῦ στρατεύματος ἐκ τῶν Σάρδεων καὶ πορεία αὐτοῦ διὰ τῆς Λυδίας καὶ Φρυγίας (2, 1—18)	9
Γ'. Ἡ παρὰ τὰ Κούναξα μάχη.— Νίκη τῶν Ἑλλήνων καὶ θάνατος τοῦ Κύρου (8, 1—29)	18
Δ'. Δευτέρα μάχη καὶ δευτέρα νίκη τῶν Ἑλλήνων (10, 1—19)	22
Βιβλίον δεύτερον	
Α'. Διαπραγματεύσεις τῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ Ἀρταίου καὶ τοῦ Ἀρταξέρξου (1, 2—23)	25
Περίληψις τοῦ κεφ. 2	29
Β'. Σπονδαὶ μεταξὺ βασιλέως καὶ Ἑλλήνων (3, 1—29)	29
Περίληψις τοῦ κεφ. 4	34
Γ'. Συνέντευξις Κλεάρχου καὶ Τισσαφέρνου πρὸς διάλυσιν τῆς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ὑποψίας.— Σύλληψις καὶ σφαγὴ πλείστων στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρνου (5, 1—42)	35
Βιβλίον τρίτον	
Α'. Στενοχωρία τῶν Ἑλλήνων.— Καθησυχασίς αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἐκλογή νέων στρατηγῶν (1, 2—47)	42
Β'. Λόγοι Χειρισφόου, Κλεάνορος καὶ Ξενοφῶντος ἐν τῇ συνελύσει τοῦ στρατεύματος περὶ ἐξακολουθήσεως τοῦ πολέμου (2, 1—39)	49
Περίληψις τῶν κεφ. 3, 4 καὶ 5	56
Βιβλίον τέταρτον	
Α'. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδουχείων ὄρεων (1, 5—28)	60
Περίληψις τῶν κεφ. 2, 3 καὶ 4	63

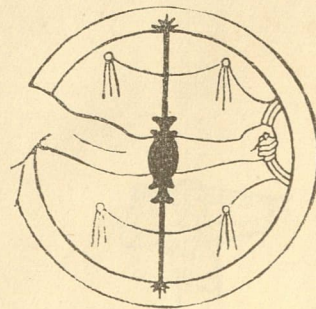
Β'. Κακουχία τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν διὰ τῆς Ἀρμενίας πορείαν αὐτῶν.— Αἱ μετὰ τὰς κακουχίας ἡμέραι ἀναψυχῆς τῶν Ἑλλήνων ἐν ταῖς κόμαις τῆς Ἀρμενίας (5, 1—36)	67
Περίληψις τῶν κεφ. 6 καὶ 7 (§ 1—18)	72
Γ'. Ἄφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ ὄρος Θήχην καὶ ἡ ἕξις αὐτοῦ θεία τῆς θαλάσσης (7, 19—27)	74
Περίληψις τοῦ κεφ. 8 (§ 1—21)	76
Δ'. Ἄφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς Τραπεζοῦντα (8, 22—28)	77
Βιβλίον πέμπτον	
Περίληψις τῶν κεφ. 1 καὶ 2	79
Α'. Ἄφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς Κερασοῦντα.— Διανομὴ τῶν ἐκ τῶν λαφύρων χρημάτων καὶ τρόπος, κατὰ τὸν ὅποιον χρησιμοποιεῖ ὁ Ξενοφῶν τὰ διὰ τοὺς θεοὺς παραδοθέντα εἰς αὐτὸν χρήματα (3, 1—13)	81
Περίληψις τῶν κεφ. 4 καὶ 5 (§ 1—6)	83
Β'. Αἱ ἐν Κοτιώροις διαπραγματεύσεις τῶν Σινωπέων πρέσβων μετὰ τῶν Ἑλλήνων (5, 7—25)	85
Βιβλίον ἕκτον	
Συνθήκη τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Παφλαγόνων καὶ πλοῦς εἰς Ἀρμίνην.— Ἐπάνοδος τοῦ Χειμισόφου ἐκ τοῦ Βυζαντίου καὶ ἐκλογή αὐτοῦ ὡς ἀπολύτου ἄρχοντος (1, 1—33)	88
Περίληψις τῶν κεφ. 2, 3, 4 (§ 1—11) καὶ 6	93
Βιβλίον ἑβδομον	
Α'. Διάβασις τῶν Ἑλλήνων εἰς Βυζάντιον.— Ἐξέγεσις τῶν στρατιωτῶν καὶ καθησύχαις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος (1, 2—32)	97
Περίληψις τοῦ κεφ. 2	101
Β'. Προσχώρησις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Σεύθην καὶ τὸ παρ' αὐτῷ δεῖπνον (3, 1—33)	103
Περίληψις τῶν κεφ. 3 (§ 34—48), 4 καὶ 5	108
Γ'. Ἄφιξις ἀπεσταλμένων ἐκ μέρους τοῦ Θίβρωνος εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων.— Ἡ ὑπό τινας Ἀρχάδος κατηγορία κατὰ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἀπολογία αὐτοῦ (6, 1—44)	110
Περίληψις τοῦ κεφ. 7	117
Δ'. Ἐπιστροφή τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τέλος τῆς ἐστρατείας (8, 1—8, 24)	119
Σημειώσεις	121
Εἰκόνες καὶ σχέδια μαχῶν καὶ πορειῶν.	
Χωρογραφικὸς πίναξ.	

Κράνη

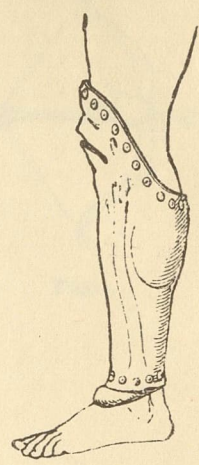
Ἄσπις ὠσειδῆς

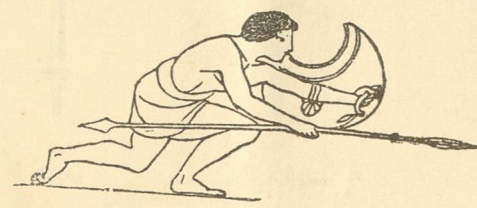
Ἄσπις στρογγύλη

Θώραξ

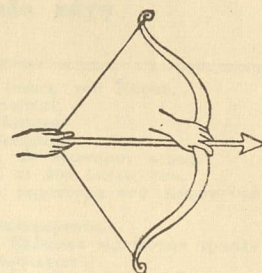
Κνημῖς

Πελταστής

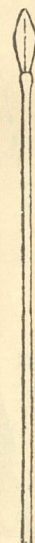
Σφενδονήτης

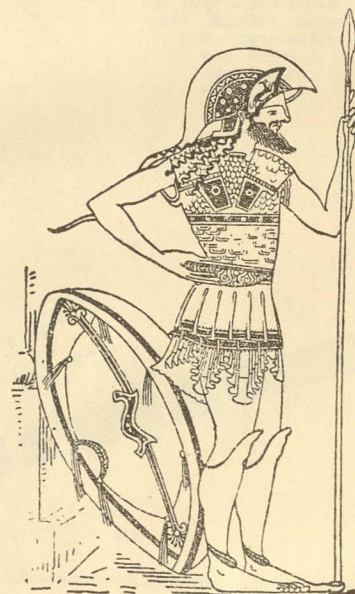
Τόξον

Δόρυ

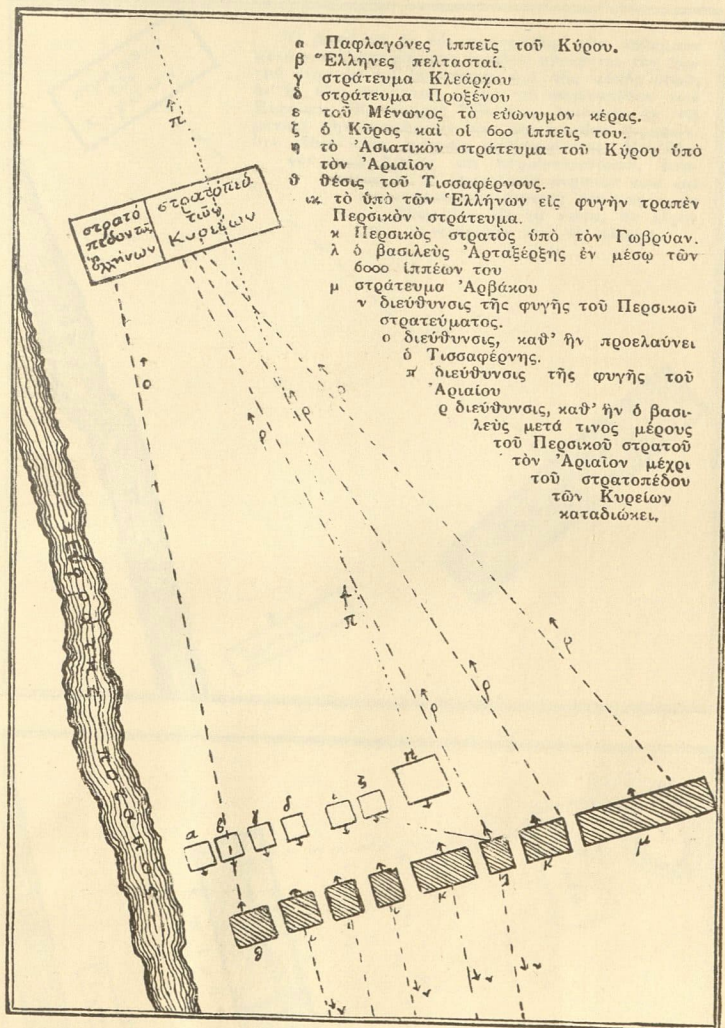

Ἀκόντιον

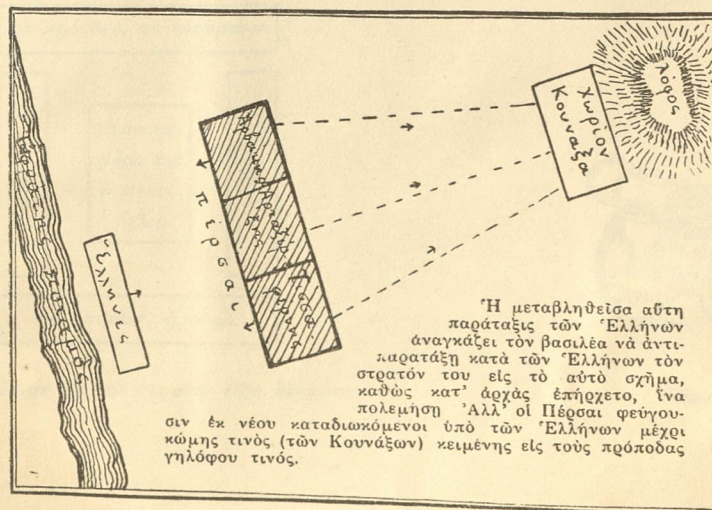
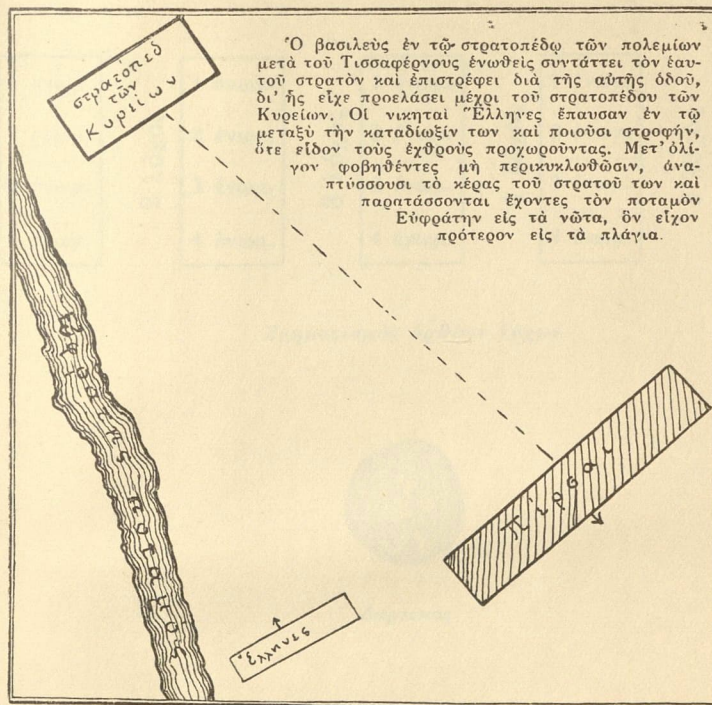
Ὀπλίτης

Ἡ παρὰ τὰ Κούναξα μάχη

Εὐθὺς ὡς ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς (α-ε) ἤραξε τὴν προσβολήν, οἱ ἀπέναντι ἰσάμενοι Πέρσαι (ικ) τρέπονται εἰς φυγὴν καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν διεύθυνσιν (ν), ἐν ᾗ συγχρόνως ὁ Τισσαφέρδης μετὰ μέρος τινὸς τοῦ στρατοῦ του (θ) διέρχεται ἐπιπρος διὰ μέσου τῶν Ἑλλ. πελταστῶν (β) κατὰ τὴν διεύθυνσιν (ο) πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον. Ἐν τῇ μεταξὺ ἐφορμῇ ὁ Κύρος (ζ) κατὰ τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου (λ), ἀλλὰ φονεύεται. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου ὁ Ἀριαῖος (η), καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως κατὰ τὴν διεύθυνσιν (ρ), φεύγει κατὰ τὴν διεύθυνσιν (π) πέραν τοῦ στρατοπέδου τῶν Κυρῶν, τοῦ ὁποῦ ὁ βασιλεὺς γίνεται κύριος.

Δευτέρα μάχη παρὰ τὰ Κούναξα καὶ δευτέρα νίκη τῶν Ἑλλήνων

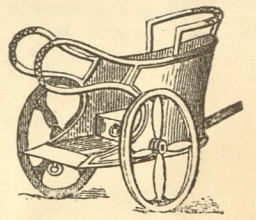
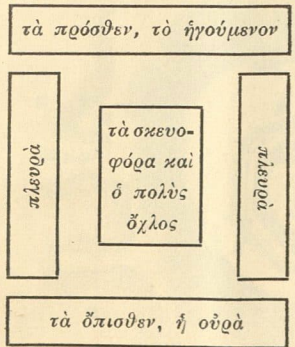

1 λόχος	1 ένωμ.	2 λόχος	1 ένωμ.	3 λόχος	1 ένωμ.	4 λόχος	1 ένωμ.	5 λόχος	1 ένωμ.	κ. τ. λ.
	2 ένωμ.		2 ένωμ.		2 ένωμ.		2 ένωμ.			
	3 ένωμ.		3 ένωμ.		3 ένωμ.		3 ένωμ.			
	4 ένωμ.		4 ένωμ.		4 ένωμ.		4 ένωμ.			

Σχηματισμὸς ὀρθίων λόχων

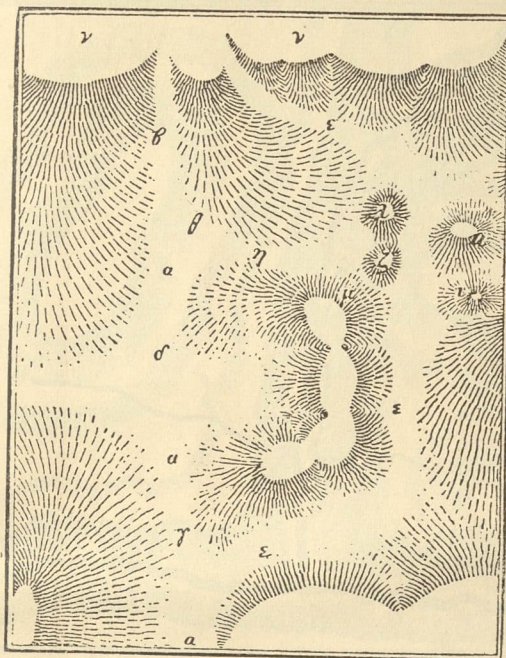

Δαρεικὸς

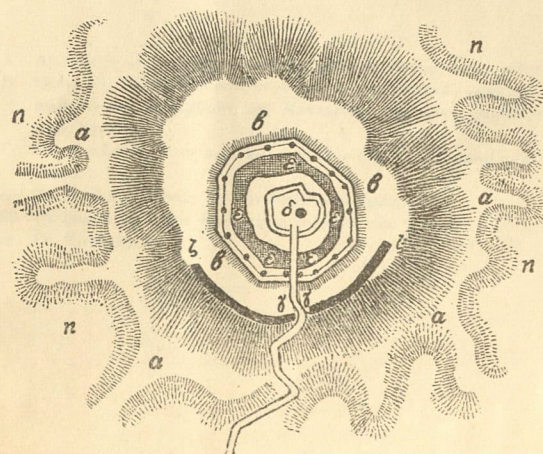
Ἄρμα

Πλαίσιον ἐν τῷ στρατῷ τῶν Μυρίων

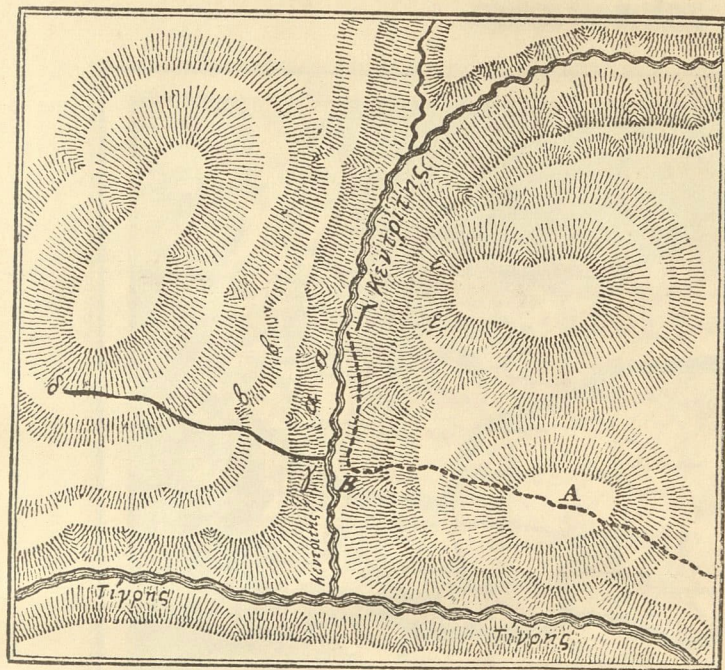
- α ή φανερά ὁδός
- β ή ὄρθια ὁδός
- γ ὁ σταθμός
- δ ή χαράδρα
- ε ή στενή ὁδός
- ζ οἱ φύλακες
- η ή ὁδός ή ἀγρουσα κατά τῶν πολεμίων
- θ οἱ ἐπὶ τῆς φανεράς ὁδοῦ πολέμοι
- ι ὁ πρῶτος λόφος
- κ ὁ δεῦτερος λόφος
- λ ὁ τρίτος λόφος
- μ ὁ τέταρτος λόφος
- ν ή πεδιάς

Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδουχειῶν ὀρέων

- α ή χαράδρα
- β πρόχωμα, χαρακώματα, πύργοι
- γ αἱ πύλαι
- δ ή ἀκρόπολις
- ε οἰκία
- ζ οἱ ὀπλίται παρατεταγμένοι ἡμικυκλῶς
- η λόφοι τινές ὄχυροι

Ἐκστρατεία τῶν Ἑλλήνων κατά τῶν Δριλῶν

Διάβασις τοῦ Κεντρίτου ποταμοῦ

- A Αἱ ὑπεράνω τῆς πεδιάδος κώμαι, εἰς τὰς ὁποίας εἶχον καταλύσει οἱ Ἕλληνες
 B Θέσις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐστρατοπέδευσαν οἱ Ἕλληνες μετὰ τὴν ματαωθεῖσαν προσ-
 πάθειάν των νὰ διαβοῦν τὸν Κεντρίτην. Ἀπέναντι ἐκεῖτο ἡ ὁδὸς γδ, ἡ ἄγουσα
 πρὸς τὰ ἄνω
 Γ Τὸ εἰκολοδιάβατον πέρασμα τοῦ Κεντρίτου τὸ ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ τῶν δύο νεα-
 ρίσκων
 αα Οἱ βάρβαροι ἱππεῖς εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην
 ββ Οἱ βάρβαροι πεζοὶ τεταγμένοι ἄνωθεν τῶν ἱππέων
 εε Οἱ Καροῦχοι

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΣΙΝ ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

Ἐπιγραφ. Β. Παλαγγράνθου Ἀθῆναι

